

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W BIAŁYMSTOKU**

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**PLAN URZĄDZENIA LASU
NADLEŚNICTWA SUWAŁKI**

NA OKRES 01.01.2023 – 31.12.2032

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Białymstoku**

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku

ul. Lipowa 51, 15-424 Białystok

tel. (85) 713 15 17, faks (85) 713 15 20

e-mail: sekretariat@bialystok.buligl.pl

Dokument opracował

mgr inż. Piotr Kalisz – *Taksator*

Nadzór nad opracowaniem

dr inż. Marek Ksepko – *Z-ca Dyrektora Oddziału BULiGL*

mgr inż. Janusz Porowski – *Starszy Inspektor Nadzoru i Kontroli*

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	11
1.1. Cel i założenia metodyczne	11
1.2. System ochrony przyrody i kształtowania środowiska naturalnego w lasach nadleśnictwa	12
1.3. Treść i układ Programu Ochrony Przyrody	13
2. Ogólna charakterystyka obszaru nadleśnictwa	14
2.1. Położenie	14
2.1.1. Położenie administracyjne	14
2.1.2. Położenie fizyczno-geograficzne	15
2.2. Stan posiadania	16
2.3. Zasoby naturalne	18
3. Formy ochrony przyrody, krajobrazu i obszary funkcyjne	19
3.1. Ochrona powierzchniowa i indywidualna	19
3.1.1. Rezerваты przyrody	19
3.1.2. Suwalski Park Krajobrazowy	26
3.1.3. Obszary Chronionego Krajobrazu	28
3.1.4. Użytki ekologiczne	31
3.1.5. Pomniki przyrody	32
3.1.6. Stanowisko dokumentacyjne	37
3.1.7. Gatunki roślin, grzybów i zwierząt podlegających ochronie prawnej	38
3.2. Sieć Natura 2000	50
3.2.1. Obszar specjalnej ochrony ptaków	52
3.2.2. Specjalne obszary ochrony siedlisk	53
3.2.3. Siedliska przyrodnicze	62
3.2.4. Gatunki roślin i zwierząt chronionych w ramach sieci Natura 2000	69
3.3. Obszary funkcyjne	71
3.3.1. Lasy ochronne	71
3.3.2. Lasy wielofunkcyjne (gospodarcze)	72
3.4. Inne formy zabezpieczenia cennych elementów przyrody i krajobrazu	73
3.4.1. Bagna	73
3.4.2. Grunty do sukcesji	74
3.4.3. Otulina parku narodowego	74
3.4.4. Drzewostany bez zabiegów	75
3.5. Teren nadleśnictwa na tle koncepcji obszarów chronionych	75
4. Walory przyrodniczo-leśne nadleśnictwa	78
4.1. Geomorfologia i rzeźba terenu	78
4.2. Stosunki wodne	80
4.2.1. Wody powierzchniowe płynące	80
4.2.2. Jeziora	83
4.3. Klimat	86
4.3.1. Temperatura powietrza	87
4.3.2. Opady atmosferyczne	88
4.3.3. Wiatry	90
4.3.4. Wilgotność powietrza	91
4.3.5. Topoklimat obszarów leśnych	91

4.4. Charakterystyka gleb.....	92
4.5. Charakterystyka lasów	94
4.5.1. Typy siedliskowe lasu.....	94
4.5.2. Grupy lasu i kategorie ochronności	97
4.5.3. Struktura wiekowa drzewostanów	98
4.5.4. Struktura gatunkowa drzewostanów	99
4.5.5. Bogactwo gatunkowe drzewostanów	102
4.5.6. Struktura pionowa drzewostanów	103
4.5.7. Pochodzenie drzewostanów	103
4.5.8. Leśne zbiorowiska roślinne.....	105
5. Walory historyczno-kulturowe	108
5.1. Rys historyczny	108
5.2. Obiekty kultury materialnej i budownictwa.....	111
5.3. Zabytki archeologiczne	112
5.4. Mogiły i miejsca pamięci	113
6. Turystyka i promocja wartości przyrodniczych	114
6.1. Edukacja leśna.....	114
6.2. Szlaki turystyczne	116
6.2.1. Szlaki rowerowe.....	116
6.2.2. Szlaki kajakowe	118
6.2.3. Szlaki piesze.....	120
6.2.4. Trasy narciarskie	123
6.2.5. Szlaki konne	123
6.2.6. Miejsca Postoju Pojazdów	123
7. Zagrożenia środowiska przyrodniczego.....	124
7.1. Środowisko przyrodnicze i oddziaływanie na nie człowieka.....	124
7.2. Czynniki wpływające na trwałość ekosystemów leśnych	125
7.3. Rodzaje zagrożeń	126
7.4. Zagrożenia antropogeniczne.....	127
7.4.1. Zanieczyszczenia powietrza.....	127
7.4.2. Zanieczyszczenia wód.....	128
7.4.3. Zanieczyszczenia gruntów	129
7.4.4. Hałas.....	130
7.4.5. Promieniowanie elektromagnetyczne	131
7.4.6. Struktura drzewostanów	131
7.4.7. Pożary lasu	136
7.4.8. Szkodnictwo leśne.....	137
7.4.9. Presja turystyczna	138
7.4.10. Wadliwe wykonywanie czynności hodowlano-ochronnych.....	139
7.5. Zagrożenia abiotyczne.....	139
7.5.1. Czynniki atmosferyczne.....	139
7.5.2. Gleby porolne.....	140
7.6. Zagrożenia biotyczne	141
7.6.1. Szkodniki owadzie	141
7.6.2. Grzybowe choroby infekcyjne	143
7.6.3. Zjawisko zamierania jesionów i innych gatunków liściastych	143
7.6.4. Nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych.....	143
7.6.5. Podtopienia powodowane przez bobry	144

7.6.6. Gatunki zwierząt obcego pochodzenia	145
7.6.7. Gatunki roślin zielnych obcego pochodzenia	146
7.7. Poziom uszkodzeń drzewostanów w oparciu o inwentaryzację BULiGL	147
8. Plan działań z zakresu ochrony przyrody	149
8.1. Zadania dotyczące szczególnych form ochrony przyrody	149
8.1.1. Rezerваты przyrody	149
8.1.2. Suwalski Park Krajobrazowy	149
8.1.3. Pomniki przyrody	150
8.1.4. Ochrona gatunkowa roślin	151
8.1.5. Ochrona gatunkowa grzybów	152
8.1.6. Ochrona gatunkowa zwierząt	152
8.1.7. Ochrona roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i Załącznika I Dyrektywy Ptasiej	153
8.1.8. Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej	155
8.1.9 Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych	158
8.1.10. Obszary chronionego krajobrazu	160
8.2. Zadania dotyczące lasów ochronnych	161
8.2.1. Lasy stanowiące ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej	162
8.2.2. Lasy wodochronne	162
8.2.3. Lasy glebochronne	163
8.2.4. Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	163
8.2.5. Lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych	163
8.2.6. Lasy położone w granicach administracyjnych miast	163
8.3. Zagospodarowanie lasów o zwiększonej funkcji społecznej	163
8.4. Ochrona obiektów kultury materialnej, walorów historycznych i krajobrazowych	164
8.5. Kształtowanie stosunków wodnych, mała retencja	164
8.6. Kształtowanie granicy rolno-leśnej	164
8.7. Ochrona różnorodności biologicznej	165
8.8. Martwe drewno	166
8.9. Dobre praktyki w zakresie gospodarki leśnej	167
8.10. Założenia w zakresie stosowania obcych gatunków drzew i krzewów	169
8.11. Zadania dotyczące ochrony środowiska	169
8.12. Założenia ochronne w zakresie rekreacji i turystyki	169
8.13. Inne zadania z zakresu Programu Ochrony Przyrody	170
9. Porównanie stanu lasu – zestawienia historyczne	170
9.1. Zmiany bogactwa gatunkowego drzewostanów	170
9.2. Zmiany stopnia borowacenia	171
9.3. Zmiany powierzchni typów siedliskowych lasu	172
9.4. Zmiany zasobności	173
9.5. Zmiany w układzie powierzchniowym klas wieku	174
9.6. Zmiany przeciętnego wieku drzewostanów	175
10. Monitoring skutków realizacji postanowień Planu	175
11. LITERATURA	176
12. ZAŁĄCZNIKI	188

Załącznik 1. Wykaz stanowisk chronionych roślin	190
Załącznik 2. Wykaz stanowisk chronionych zwierząt	211
Załącznik 3. Wykaz bagien.....	215
Załącznik 4. Grunty do naturalnej sukcesji.....	217
Załącznik 5. Wykaz drzewostanów bez zabiegów gospodarczych.....	218
Załącznik 6. Wykaz obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru (wg Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa):	228
Załącznik 7. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru (wg Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa stan na 30.06.2022).....	230
Załącznik 8. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa Suwałki (Tabela XXII wg IUL)	237
Załącznik 9. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody (Tabela XXIII wg IUL).	263
13. KRONIKA	269
14. MAPA SYTUACYJNO - PRZEGLĄDOWA WALORÓW PRZYRODNICZO – KULTUROWYCH NADLEŚNICTWA SUWAŁKI W SKALI 1:50000	

SPIS TABEL

Tabela 1. Stan posiadania Nadleśnictwa Suwałki (bez współwłasności).....	16
Tabela 2. Struktura gruntów Nadleśnictwa Suwałki	17
Tabela 3. Charakterystyka rezerwatów w Nadleśnictwie Suwałki.....	19
Tabela 4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w rezerwatach przyrody na tle drzewostanów Nadleśnictwa Suwałki.....	26
Tabela 5. Użytki ekologiczne w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki.....	31
Tabela 6. Pomniki przyrody na gruntach Nadleśnictwa Suwałki.....	33
Tabela 7. Pomniki przyrody na gruntach innych własności w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki	33
Tabela 8. Chronione gatunki roślin i grzybów potencjalnie występujące na obszarze Nadleśnictwa Suwałki	39
Tabela 9. Chronione gatunki zwierząt potencjalnie występujące na obszarze Nadleśnictwa Suwałki.....	43
Tabela 10. Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej występujące na gruntach nadleśnictwa w rozbiciu na stan zachowania siedliska przyrodniczego	63
Tabela 11. Porównanie powierzchni siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej wg PUL z 2013 i 2023 r. (wg wydzielen).....	64
Tabela 12. Lista gatunków roślin i zwierząt chronionych w ramach programu Natura 2000 występujących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.....	69
Tabela 13. Kategorie lasów ochronnych na terenie Nadleśnictwa Suwałki.....	71
Tabela 14. Porównanie wybranych cech drzewostanów w ramach funkcji lasu.....	72
Tabela 15. Wody płynące w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki.....	81
Tabela 16. Jeziora w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki	84
Tabela 17. Średnia roczna i miesięczna temperatura powietrza dla stacji w Suwałkach	87
Tabela 18. Średnie miesięczne i roczne sumy opadów dla stacji w Suwałkach	88
Tabela 19. Średnia prędkość wiatru w m/s w układzie miesięcznym dla stacji w Suwałkach	90
Tabela 20. Średnia miesięczna wilgotność (w %) dla stacji meteorologicznej w Suwałkach w wybranych okresach	91
Tabela 21. Powierzchniowe zróżnicowanie gleb nadleśnictwa wg operatu siedliskowego.....	92
Tabela 22. Zestawienie typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Suwałki na powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej	95
Tabela 23. Podział powierzchni leśnej Nadleśnictwa Suwałki wg dominujących funkcji lasu	97
Tabela 24. Udział powierzchniowy i miąższościowy oraz zasobność w klasach i podklasach wieku w Nadleśnictwie Suwałki	98
Tabela 25. Udział powierzchniowy i miąższościowy oraz zasobność dla gatunków panujących w Nadleśnictwie Suwałki na gruntach leśnych zalesionych	99
Tabela 26. Udział powierzchniowy i miąższościowy oraz zasobność dla gatunków rzeczywistych w Nadleśnictwie Suwałki na gruntach leśnych zalesionych	101
Tabela 27. Bogactwo gatunkowe drzewostanów Nadleśnictwa Suwałki.....	102
Tabela 28. Podział drzewostanów Nadleśnictwa Suwałki wg struktury piętrowej	103
Tabela 29. Zestawienie powierzchni i miąższości według rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych	104
Tabela 30. Zespoły i zbiorowiska roślinne aktualnie występujące na terenie nadleśnictwa	105
Tabela 31. Zestawienie powierzchni (ha) wg form borowacenia.....	132
Tabela 32. Zestawienie powierzchni drzewostanów w stopniach zgodności składu gatunkowego z siedliskiem	135
Tabela 33. Zestawienie pożarów na terenie Nadleśnictwa Suwałki w okresie 2013-2022	136

Tabela 34. Powierzchnia uszkodzeń drzewostanów spowodowanych czynnikami atmosferycznymi w Nadleśnictwie Suwałki w latach 2013-2022	139
Tabela 35. Czynności z zakresu zwalczania szkodliwych owadów w minionym 10-leciu w Nadleśnictwie Suwałki	142
Tabela 36. Występowanie grzybowych chorób infekcyjnych w latach 2013-2022	143
Tabela 37. Powierzchnia poszczególnych typów uszkodzeń drzewostanów w Nadleśnictwie Suwałki	147
Tabela 39. Zasięg stref ochronnych oraz okresowe terminy ochrony w ostojach w Nadleśnictwie Suwałki	162
Tabela 40. Zalecane gatunki biocenotyczne i domieszkowe w odnowieniu lasu	165
Tabela 41. Średnie wartości martwego drewna w drzewostanach nadleśnictwa	167
Tabela 42. Zmiany bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie Suwałki	170
Tabela 43. Zmiany stopnia borowacenia w Nadleśnictwie Suwałki	171
Tabela 44. Zmiany w typach siedliskowych lasu pomiędzy V i VI rewizją urządzania lasu (pow. leśna zalesiona i niezalesiona)	172
Tabela 45. Zmiany przeciętnej zasobności na powierzchni leśnej w kolejnych rewizjach urządzania lasu	173
Tabela 46. Zmiany w powierzchni klas wieku pomiędzy V i VI rewizją urządzania lasu w Nadleśnictwie Suwałki	174
Tabela 47. Zmiany przeciętnego wieku drzewostanów w kolejnych rewizjach urządzania lasu	175

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Mapa zasięgu administracyjnego Nadleśnictwa Suwałki z zasięgiem gmin	14
Ryc. 2. Mezoregiony przyrodniczo-leśne w granicach Nadleśnictwa Suwałki	15
Ryc. 3. Położenie Nadleśnictwa Suwałki na tle RDLP w Białymstoku.....	17
Ryc. 4 Położenie rezerwatów przyrody w zasięgu Nadleśnictwa Suwałki	20
Ryc. 5. Rezerwat Cmentarzysko Jaćwingów, oddz 350 a, obręb Suwałki (fot. P. Kalisz)	21
Ryc. 6. Suwalski Park Krajobrazowy wraz z otuliną	27
Ryc. 7. Obszary chronionego krajobrazu na terenie Nadleśnictwa Suwałki.....	29
Ryc. 8. Krajobraz Północnej Suwalszczyzny (fot. M. Warmijak)	30
Ryc. 9. Głaz narzutowy na terenie Leśnictwa Rutka (fot. M. Warmijak).....	32
Ryc. 10. Pióropusznik strusi - <i>Matteucia struthiopteris</i> (fot P. Kalisz)	39
Ryc. 11. Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i> (fot. P. Kalisz).....	43
Ryc. 12. Zasięg Obszaru PLB200002 na terenie Nadleśnictwa Suwałki	53
Ryc. 13. Czarna Hańcza (fot. P. Kalisz).....	55
Ryc. 14. Zasięgi Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk na terenie gruntów Nadleśnictwa Suwałki	61
Ryc. 15. Dąbrowa świetlista 91I0, oddz. 8 f, obręb Suwałki. (fot. M. Wołkowyci).	69
Ryc. 16. Porównanie przeciętnej zasobności grup drzewostanów w Nadleśnictwie Suwałki .	73
Ryc. 17. Porównanie przeciętnego wieku dla grup drzewostanów w Nadleśnictwie Suwałki	73
Ryc. 18. Rzeka Marycha na terenie L. Krasnopol, obręb Puńsk (fot. P. Kalisz)	81
Ryc. 19. Jezioro Hańcza (fot. G. Siemieńczuk).....	83
Ryc. 20. Średnia miesięczna temperatura powietrza w stacji meteorologicznej w Suwałkach w wybranych przedziałach czasowych.	88
Ryc. 21. Rozkład średnich miesięcznych opadów (w mm) na stacji meteorologicznej w Suwałkach w wybranym przedziale czasowym	89
Ryc. 22. Udział powierzchni [%] dominujących typów gleb w Nadleśnictwie Suwałki.....	94
Ryc. 23. Udział procentowy powierzchni siedliskowych typów lasu w Nadleśnictwie Suwałki.....	96
Ryc. 24. Udział procentowy powierzchni siedlisk wg żyzności w Nadleśnictwie Suwałki	96
Ryc. 25. Udział procentowy powierzchni siedlisk wg wilgotności w Nadleśnictwie Suwałki	97
Ryc. 26. Struktura wiekowa drzewostanów według udziału [%] powierzchni leśnej w Nadleśnictwie Suwałki	99
Ryc. 27. Struktura wiekowa drzewostanów według udziału [%] miąższości w Nadleśnictwie Suwałki	99
Ryc. 28. Udział [%] powierzchniowy gatunków panujących i rzeczywistych w Nadleśnictwie Suwałki	100
Ryc. 29. Udział [%] miąższości gatunków panujących i rzeczywistych w Nadleśnictwie Suwałki.....	101
Ryc. 30. Udział powierzchniowy [%] drzewostanów wg bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie Suwałki	102
Ryc. 31. Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg pochodzenia w Nadleśnictwie Suwałki.....	104
Ryc. 32. Cmentarz wojenny z I wojny światowej, oddz. 38 c, obręb Puńsk. (fot. M. Warmijak).....	112
Ryc. 33. Drewniany krzyż i obelisk, oddz. 371 i, obręb Suwałki. (fot. P. Kalisz).....	114
Ryc. 34. Szlak kajakowy Czarnej Hańczy (fot. P. Kalisz)	119
Ryc. 35. Punkt widokowy na Górze Cisowej (fot. M. Warmijak)	122
Ryc. 36. Miejsce postoju pojazdów na terenie L. Białorogi, obręb Suwałki (fot. P. Kalisz).	124

Ryc. 37. Stopień borowacenia w lasach w Nadleśnictwa Suwałki [%]	133
Ryc. 38. Stopień zgodności składu gatunkowego z siedliskiem w % powierzchni.....	136
Ryc. 39. Fragment nielegalnego toru rowerowego na ternie L. Białorogi, obręb Suwałki (fot. P. Kalisz).....	138
Ryc. 40. Uszkodzony drzewostan świerkowy L. Papiernia, oddz. 224 (fot. J. Porowski).	141
Ryc. 41. Łoś <i>Alces alces</i> (fot. P. Kalisz).....	144
Ryc. 42. Tama zbudowana przez bobry na terenie L. Hańcza, obręb Puńsk (fot. G. Siemieńczuk)	145
Ryc. 43. Norka amerykańska <i>Neovision vison</i> (fot. P. Kalisz)	146
Ryc. 44. Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> na terenie L. Płociczno, oddz 74 (fot. J. Porowski).....	147
Ryc. 45. Udział % uszkodzeń według czynnika sprawczego	148
Ryc. 46. Zmiany bogactwa gatunkowego drzewostanów w % powierzchni leśnej zalesionej w Nadleśnictwie Suwałki	171
Ryc. 47. Zmiany stopnia borowacenia w % powierzchni leśnej zalesionej w Nadleśnictwie Suwałki	172
Ryc. 48. Zmiany powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej (w ha) typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Suwałki	173
Ryc. 49. Zasobność (m ³ /ha) w kolejnych rewizjach U.L.....	173
Ryc. 50. Zmiany w układzie powierzchniowym (w ha) klas wieku w Nadleśnictwie Suwałki	174

1. Wstęp

1.1. Cel i założenia metodyczne

Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Suwałki jest integralną częścią „Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Suwałki” (PUL), sporządzonego na okres od 1.01.2023 r. do 31.12.2032 r. Dane inwentaryzacyjne przedstawiono wg stanu na 1.01.2023 r. Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Suwałki został sporządzony w celu:

- zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów nadleśnictwa,
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń ekosystemów leśnych oraz środowiska przyrodniczego,
- ułatwienia prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych i w zgodzie z potrzebami społecznymi,
- ulepszenia i rozwijania metod ochrony przyrody,
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym.

Program Ochrony Przyrody zawiera wytyczne do organizacji gospodarki leśnej, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych, które są koniecznym uzupełnieniem do planu cięć i planu hodowli na etapie ich wykonawstwa.

Podstawą merytoryczną wykonania programu ochrony przyrody była „Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”, wydana przez Departament Leśnictwa Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, zatwierdzona do użytku służbowego w dniu 28 maja 1996 roku przez Podsekretarza Stanu prof. dr hab. Andrzeja Szujckiego [MOŚZNiL 1996]. Program Ochrony Przyrody na lata 2023–2032, zaktualizowany został zgodnie z § 3 ust.4 oraz § 110 i 111 Instrukcji Urządzania Lasu [PGL LP 2012c] i wg zaleceń wynikających z posiedzenia Komisji Założeń Planu Nadleśnictwa Suwałki, które odbyło się 4 listopada 2020 r.

Program wykonano w formie szczegółowej dla lasów i gruntów nieleśnych, pozostających w zarządzie Nadleśnictwa Suwałki, oraz w formie uproszczonej dla obszaru w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Program opracowano na podstawie danych zebranych w trakcie prac terenowych, dostępnych waloryzacji przyrodniczych oraz w oparciu o publikacje i opracowania z zakresu ochrony przyrody i środowiska będące w posiadaniu:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,
- Podlaskiego Konserwatora Zabytków,
- Podlaskiego Biura Planowania Przestrzennego,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- Nadleśnictwa Suwałki,
- urzędów gmin i innych.

Integralną częścią programu ochrony przyrody jest „Mapa sytuacyjno-przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych Nadleśnictwa Suwałki” wykonana na bazie leśnej mapy numerycznej w skali 1 : 50000. Na mapie umieszczono wszystkie elementy i obszary

podlegające ochronie przyrodniczej (w miarę posiadanych danych), obiekty cenne przyrodniczo oraz obiekty o znaczeniu kulturowym.

1.2. System ochrony przyrody i kształtowania środowiska naturalnego w lasach nadleśnictwa

Ustawa o lasach będąca na gruncie polskiego prawa podstawowym aktem prawnym regulującym gospodarowaniem zasobami leśnymi narzuca prowadzenie jej na zasadach „trwale zrównoważonej gospodarki leśnej”. W myśl tych zasad podstawowymi funkcjami lasów jest ich zachowanie dla zróżnicowanych celów, zarówno do ochrony klimatu i biosfery, ochrona środowiska życia człowieka, ochrona przyrody, gleb, wód, ale także zapewnienia surowca drzewnego i innych produktów na zasadzie racjonalnej gospodarki.

Zarządzanie lasami Puszczy Augustowskiej na przestrzeni wieków, nawet jeszcze przed zdefiniowaniem zasad współczesnego leśnictwa, różnie ważyło ww. funkcje lasów. W Nadleśnictwie Suwałki prowadzona jest zrównoważona gospodarka leśna, gdzie obok typowej funkcji produkcyjnej funkcjonują obiekty objęte ochroną – rezerваты, pomniki przyrody czy stanowiskami gatunków chronionych. Istotne są także ograniczenia wynikające z objęcia ochroną w ramach obszarów Natura 2000. Nie bez znaczenia jest także położenie w obszarze atrakcyjnym turystycznie, liczne jeziora oraz atrakcyjne do turystyki kajakowej rzeki.

Uwzględniając wszystkie powyższe zagadnienia sporządzono niniejszy dokument którego zadaniem jest przedstawienie kompleksowego opisu stanu przyrody w zasięgu nadleśnictwa oraz opracowanie zadań z zakresu ochrony przyrody i metod ich realizacji [PGL LP 2012c]. Zawartość POP określa „*Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie*” [MOŚZNiL 1996], gdzie są także zawarte definicje ochrony zasobów przyrodniczych w nadleśnictwach oraz sposoby ich realizacji.

Wychodząc z ww. założeń tworząc POP dla Nadleśnictwa Suwałki, starano się nakreślić pewien system ochrony przyrody gdzie wykonawca uwzględnił wszystkie akty prawa międzynarodowego, krajowego, zarządzenia organów samorządowych i jednostek LP mających wpływ na gospodarkę leśną. Aktualnie przyjęty system ochrony przyrody w nadleśnictwie w oparciu o który planowano działania przedstawia się jak poniżej:

- Wynikające z ustawy o ochronie przyrody:
 - rezerваты przyrody,
 - obszary chronionego krajobrazu,
 - pomniki przyrody,
 - ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów,
 - sieć Natura 2000:
 - obszary specjalnej ochrony ptaków OSO
 - specjalne obszary ochrony SOO
 - ochrona gatunków i siedlisk przyrodniczych z załączników Dyrektywy Ptasiej i Siedliskowej;
- lasy ochronne;
- powszechna ochrona lasów (trwałość, ciągłość) wynikająca z *Ustawy o lasach*.

Tematyka POP-u zgodnie z instrukcją wykracza poza szeroko pojętą ochronę przyrody i środowiska życia człowieka. Istotnym tematem tutaj ujęty jest także opis i propozycja działań z dziedziny turystyki i rekreacji. Działania te powinny być prowadzone w nadleśnictwie:

- Zgodnie z zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej;
- Poprzez tworzenie ośrodków edukacji przyrodniczo – leśnej.

1.3. Treść i układ Programu Ochrony Przyrody

Program Ochrony Przyrody, zgodnie z ustaleniami między zleceniodawcą i wykonawcą, stanowi odrębnie opracowane opracowanie – część tomu I.

Sporządzony został według następującego schematu:

Część 1	- Wstęp.
Część 2	- Ogólna charakterystyka obszaru nadleśnictwa.
Część 3	- Formy ochrony przyrody, krajobrazu i obszary funkcyjne.
Część 4	- Walory przyrodniczo-leśne nadleśnictwa.
Część 5	- Walory historyczno-kulturowe.
Część 6	- Turystyka i promocja wartości przyrodniczych
Część 7	- Zagrożenia środowiska przyrodniczego
Część 8	- Plan działań z zakresu ochrony przyrody.
Część 9	- Porównanie stanu lasu – zestawienia historyczne.
Część 10	- Monitoring skutków realizacji postanowień planu.
Część 11	- Literatura.
Część 12	- Załączniki.
Część 13	- Kronika.
Część 14	- Materiały kartograficzne.

2. Ogólna charakterystyka obszaru nadleśnictwa

2.1. Położenie

2.1.1. Położenie administracyjne

Nadleśnictwo Suwałki położone jest w północnej części województwa podlaskiego i obejmuje swym zasięgiem 4 powiaty:

- powiat augustowski – gmina Nowinka.
- powiat sejneński – gminy: Puńsk i Krasnopol
- powiat suwalski – gminy: Bakalarzewo, Jeleniewo, Przerośl, Rutka – Tartak, Suwałki, Szypliszki oraz Wiżajny,
- powiat Miasto Suwałki – gmina: Suwałki obszar miejski

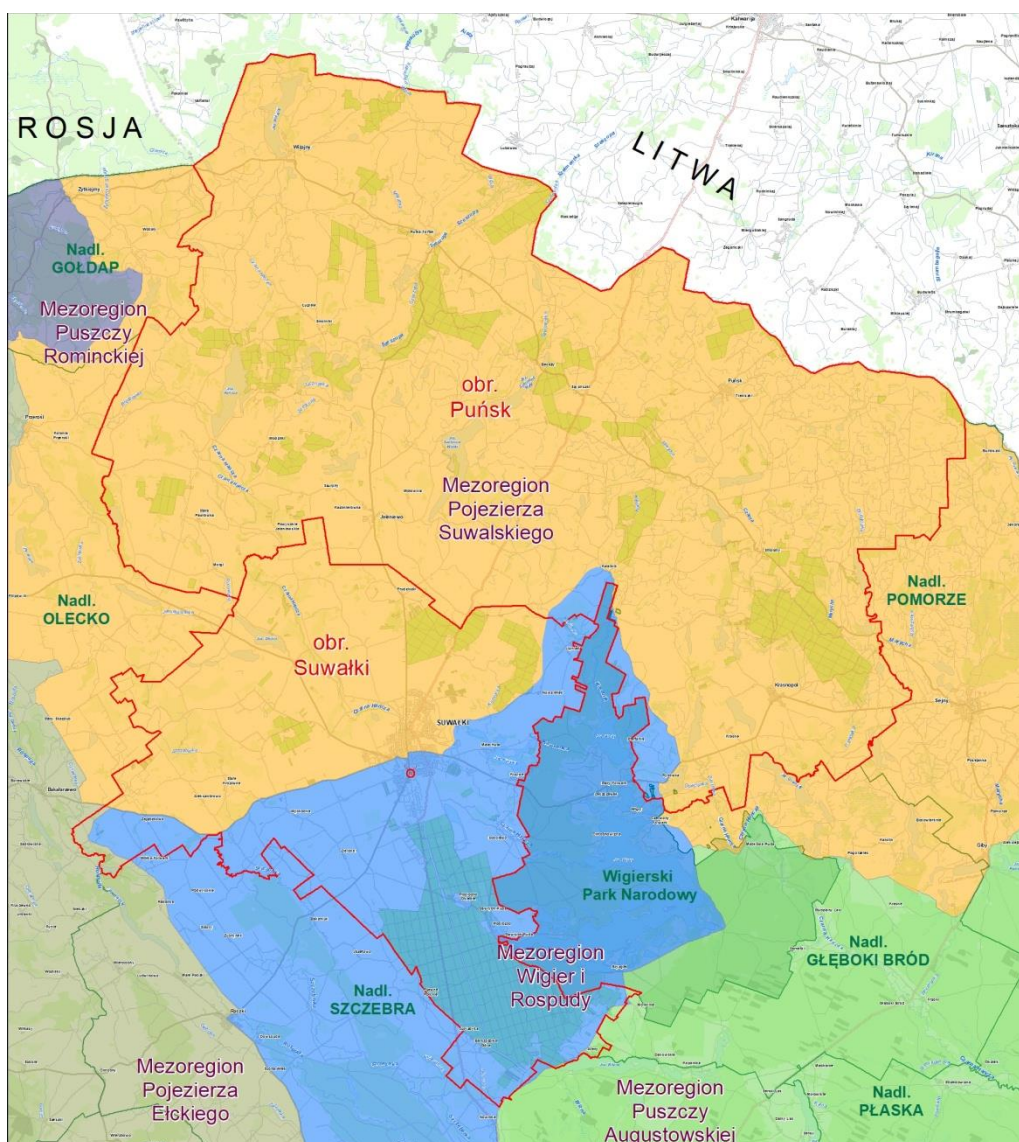
Ryc. 1. Mapa zasięgu administracyjnego Nadleśnictwa Suwałki z zasięgiem gmin

2.1.2. Położenie fizyczno-geograficzne

Nadleśnictwo Suwałki znajduje się w północno – wschodniej części Polski, pomiędzy 54°25' a 53°55' szerokości geograficznej północnej i 22°45' a 23°15' długości geograficznej wschodniej.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną [ZIELONY & KLICZKOWSKA 2012] nadleśnictwo znajduje się w następujących jednostkach (ryc. 3)

- Krainie Przyrodniczo-Leśnej II - Mazursko-Podlaskiej;
 - Mezuregionie - Pojezierza Suwalskiego
 - Mezuregionie – Wigier i Rospudy

Ryc. 2. Mezuregiony przyrodniczo-leśne w granicach Nadleśnictwa Suwałki

W nowym podziale fizyczno-geograficznym Polski [RICHLING I IN. 2021] obszar Nadleśnictwa Suwałki położony jest w następujących jednostkach

- Megaregion: Niż Wschodnioeuropejski (8);
 - Prowincja: Niziny Wschodniobałtycko-Białoruskie (84);
 - Podprowincja: Pojezierza Wschodniobałtyckiego (842);
 - Makroregion: Pojezierze Litewskie (842.7);
 - Mezonegion: Pojezierze Zachodniosuwalskie (842.72);
 - Mezonegion: Pojezierze Wschodniosuwalskie (842.73);
 - Mezonegion: Równina Augustowska (842.74);

Według regionalizacji geobotanicznej (Matuszkiewicz J.M. 2008) położone są w:

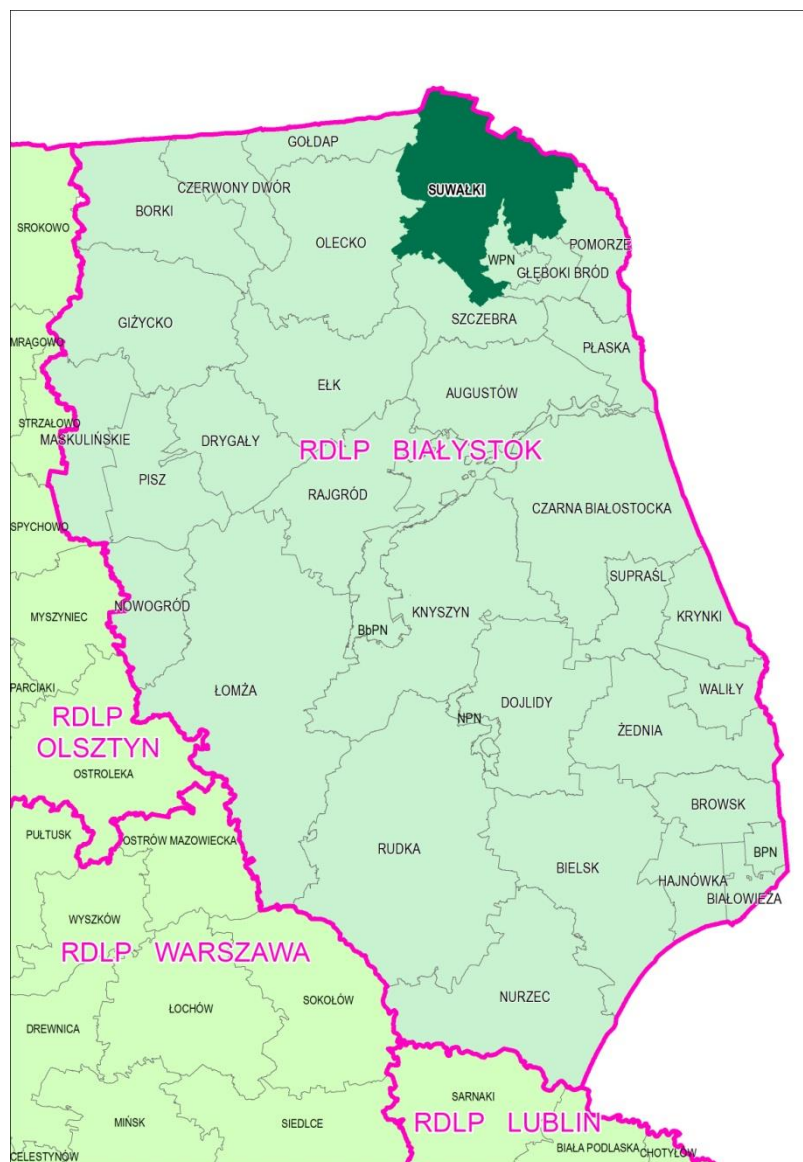
- Dział Północny Mazursko-Białoruski (F);
 - Kraina Augustowsko-Suwalska (F.2);
 - Okręg Pojezierza Suwalskiego (F.2.1);
 - Podokręg Wiżajski (F.2.1.b);
 - Podokręg Doliny Rospudy (F.2.1.c);
 - Podokręg Doliny Płocicki (F.2.1.d);
 - Podokręg Gibsko-Suwalski (F.2.1.e);
 - Podokręg Doliny Sejeński (F.2.1.f).

2.2. Stan posiadania

Powierzchnia gruntów Nadleśnictwa Suwałki wynosi 14303,2612 ha (tab.1). W jego skład wchodzi 2 obręby leśne (Suwałki i Puńsk) podzielone na 11 leśnictw (Papiernia, Płociczno, Pijawne, Walne, Białorogi, Bondziszki, Rutka, Szypliszki, Zaboryszki, Hańcza, Krasnopol).

Tabela 1. Stan posiadania Nadleśnictwa Suwałki (bez współwłasności)

Obręb leśny, Nadleśnictwo	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Powierzchnia wynikająca z sumy opisów taksacyjnych poszczególnych wydziałów [ha]
1	2	3
Puńsk	7447,9842	7448,31
Suwałki	6855,2770	6855,47
Nadleśnictwo Suwałki	14303,2612	14303,78

Ryc. 3. Położenie Nadleśnictwa Suwałki na tle RDLP w Białymstoku

Od wschodu Nadleśnictwo Suwałki graniczy z Nadleśnictwem Pomorze, od południowego-wschodu z Nadleśnictwem Głębokki Bród oraz Wigierskim Parkiem Narodowym, od południa z Nadleśnictwem Szczebra, od zachodu z Nadleśnictwem Olecko i Gołdap zaś na północy znajduje się granica państwa z Litwą.

Siedziba nadleśnictwa mieści się w Suwałkach przy ulicy Wojska Polskiego 1, w oddziale 342Ag obrębu Suwałki.

Stan posiadania i podział gruntów na główne grupy użytków przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Struktura gruntów Nadleśnictwa Suwałki

Grupa i rodzaj użytku	Obręb		Nadleśnictwo
	Puńsk	Suwałki	Suwałki
	powierzchnia – ha		
1	2	3	4
Lasy – razem	7077,73	6632,89	13710,62
grunty leśne zalesione	6889,20	6285,37	13174,57
grunty leśne niezalesione	63,34	157,52	220,85
grunty związane z gosp. leśną	125,19	190,00	315,19

Grupa i rodzaj użytku	Obręb		Nadleśnictwo
	Puńsk	Suwałki	Suwałki
	powierzchnia – ha		
1	2	3	4
Grunty nieleśne - razem	370,26	222,39	592,65
grunty zadrzewione i zakrzewione	-	-	-
użytki rolne	364,30	202,14	566,44
grunty pod wodami	5,90	-	5,90
użytki ekologiczne	-	-	-
tereny różne	-	18,87	18,87
grunty zabudowane	0,06	1,37	1,43
nieużytki	148,32	54,70	203,02
Ogółem	7447,98	6855,28	14303,26

2.3. Zasoby naturalne

Rejon Suwalszczyzny bogaty jest w czwartorzędowe złoża należące do kopalin pospolitych: żwiry, iły, piaski, gliny, torfy czy kreda jeziorna.

Na północ od Suwałk, w okolicy Jeleniewa, występują udokumentowane w latach 70-tych złoża rud polimetalicznych. Głębokość ich zalegania to 850 do 2,3 tys. metrów, a szacowane są na 1,5 mld ton. W 1996 roku zostały na nowo opracowane i przyjęte kryteria bilansowości, na podstawie których złoża Krzemianka i Udryń o zasobach żelaza (378 mln ton Fe), tytanu (96,4 mln ton TiO_2) oraz wanadu (3,9 mln ton V_2O_5) zostały zakwalifikowane jako pozabilansowe. Zagospodarowanie tych złóż nie jest brane pod uwagę w przewidywalnej przyszłości, ze względu na niskie zawartości metali, głównie wanadu oraz znaczną głębokość ich występowania. Ponadto lokalizacja złóż na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego i w bezpośrednim sąsiedztwie Wigierskiego Parku Narodowego wydaje się wybitnie konfliktowa.

Rozpoznane złoża kruszywa naturalnego występujące w rejonie Suwałk są eksploatowane metodami odkrywkowymi przez firmy:

- Suwałskie Kopalnie Surowców Mineralnych Sp. z o.o. są jednym z największych zakładów zajmujących się produkcją kruszyw naturalnych w Polsce. W jego skład wchodzi zakład w Sobolewie i Potaszn. Roczna produkcja kruszyw budowlanych i drogowych wynosi ok. 2 000 000 ton;
- Firma „DAR-ŻWIR” Dariusz Krejpcio - wydobywa kruszywa naturalne w miejscowości Biała Woda, na północ od Suwałk;
- Firma ZPK Rupińscy Sp. j. wydobywa kruszywa naturalne w miejscowości Osowa na północny-zachód od Suwałk;
- Zakład Górniczy Kamyczek W. Chomicz, P. Chomicz s.c. wydobywa kruszywa naturalne w miejscowości Bród Mały na zachód od Suwałk.

Nadleśnictwo Suwałki nie prowadzi eksploatacji złóż kopalnych ani nie dzierżawi gruntów pod tego typu działalność.

Zasobem naturalnym szczególnie istotnym z punktu widzenia niniejszego opracowania jest drewno „zmagazynowane” w drzewostanach nadleśnictwa. Charakterystykę zasobów leśnych omówiono szczegółowo w punkcie 4.5.

3. Formy ochrony przyrody, krajobrazu i obszary funkcyjne

Teren w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Suwałki charakteryzuje się ponadprzeciętnym bogactwem form przyrodniczych. W celu zachowania cennych walorów przyrodniczych wprowadzono na tym obszarze wiele różnorodnych form ochrony przyrody i krajobrazu o zróżnicowanym układzie reżimów ochronnych. Od rezerwatów przyrody poprzez park krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowisko dokumentacyjne, ochronę gatunkową roślin i zwierząt, po obszary Natura 2000. W pierwszej części rozdziału przedstawione zostały formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody (Art. 6 punkt 1), w drugiej części inne formy ochrony krajobrazu i obszary funkcyjne, które wpływają na ochronę cennych przyrodniczo miejsc i obszarów.

3.1. Ochrona powierzchniowa i indywidualna

3.1.1. Rezerваты przyrody

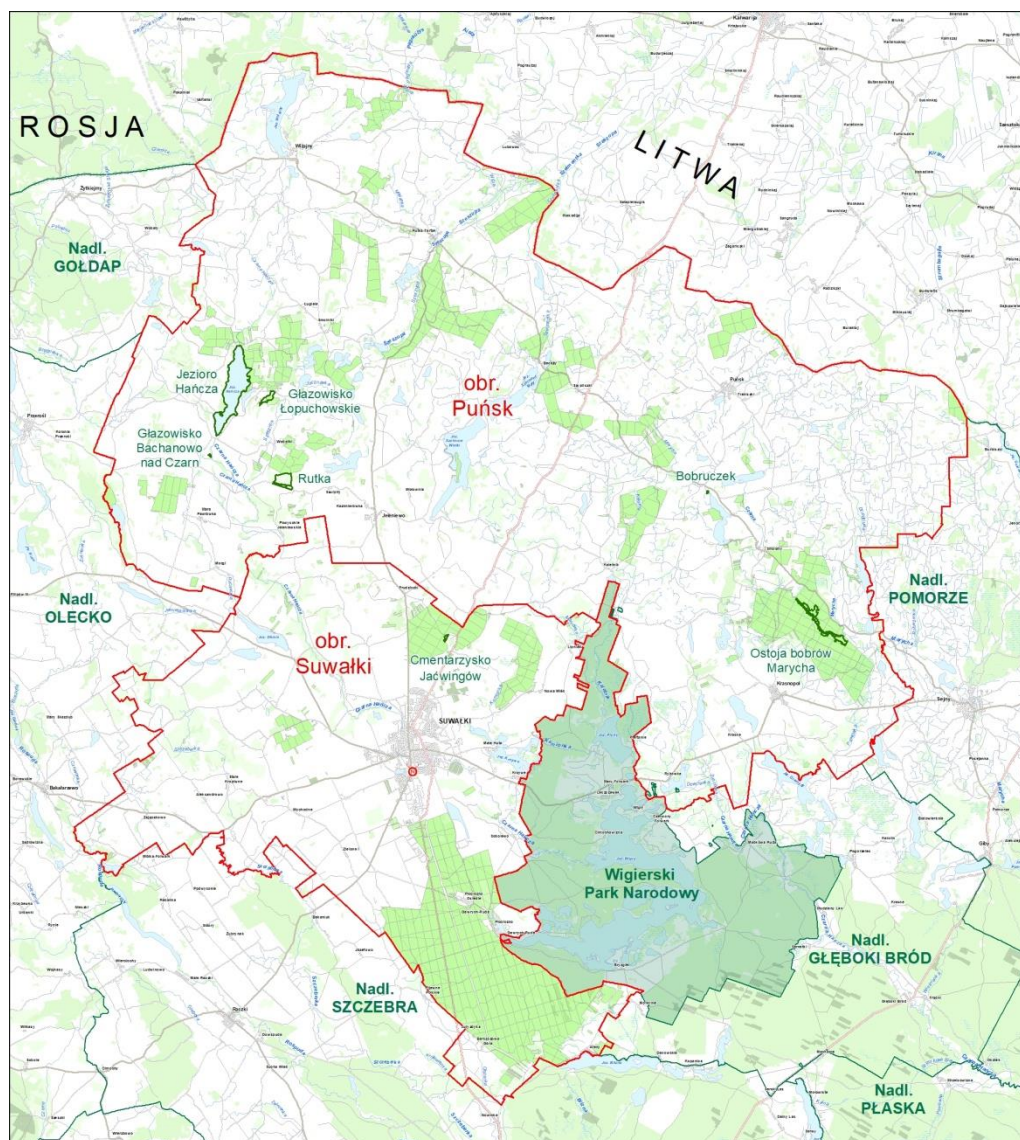
Rezerваты przyrody obejmują tereny zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na opisywanym obszarze znajduje się siedem rezerwatów przyrody. Wśród nich trzy (Cmentarzysko Jaćwingów, Głazowisko Łopuchowskie i Ostoja Bobrów Marycha) położone są na gruntach Nadleśnictwa Suwałki oraz 4 (Jezioro Hańcza, Bobruczek, Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą i Rutka) w jego zasięgu terytorialnym. Ich szczegółowy opis znajduje się poniżej.

Tabela 3. Charakterystyka rezerwatów w Nadleśnictwie Suwałki

Lp.	Nazwa rezerwatu	Gmina leśnictwo	Oddz., pododdz.	Cel ochrony	Rodzaj Typ	Pow. całkow. pow. PUL
1	2	3	4	5	6	7
1	Cmentarzysko Jaćwingów	m. Suwałki Białorogi	350a,b	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych boru świeżego oraz cmentarzyska kurhanowego datowanego na okres II-V w n.e.	częściowy leśny	3,39 3,39
2	Głazowisko Łopuchowskie	Jeleniewo Hańcza	185p-w	zachowanie nagromadzonych głazów narzutowych stanowiących unikalny zespół form polodowcowych	częściowy krajobrazowy	15,88 7,27
3	Ostoją Bobrów Marycha	Krasnopol Krasnopol	271d,f,g,h,i; 272a,h; 277c,d,h-k,m-p; 278a,k,l,p; 284b,c,d,o; 285h,j,k; 290i; 291a-f,h,i; 297a,b,d-g,j,k,m,n,o	ochrona bobrów	częściowy faunistyczny	56,13 56,43
4	Jezioro Hańcza	Przeróśl -	-	ze względów naukowych i dydaktycznych oraz ze względu na wybitne walory krajobrazowe jeziora geomorfologiczno-geologicznego, a zarazem	częściowy wodny	305,20 -

5	Bobruczek	<u>Puńsk</u> -	-	limnologicznego ochrona bobrów	<u>ściśły</u> faunistyczny	<u>0,90</u> -
6	Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą	<u>Jeleniewo</u> -	-	zachowanie unikatowego głazowiska polodowcowego, prezentującego wyjątkowo naturalny krajobraz polodowcowy	<u>częściowy</u> krajobrazowy	<u>0,98</u> -
7	Rutka	<u>Jeleniewo</u> -	-	zachowanie w stanie naturalnym unikatowego bruku polodowcowego wraz z jeziorem Linówek i przyległym torfowiskiem przełajowym	<u>częściowy</u> krajobrazowy	<u>49,06</u> -
Razem powierzchnia						<u>431,54</u> 67,09

Ryc. 4 Położenie rezerwatów przyrody w zasięgu Nadleśnictwa Suwałki

Cmentarzysko Jaćwingów

Rezerwat powołany *Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30.10.1959r.* (M.P. Nr 96 poz. 517) na pow. 4,12ha. Aktualna powierzchnia wynikająca z pomiarów geodezyjnych, przeprowadzonych w 1992 roku, wynosi 3,39 ha, (3,36 ha –grunty leśne a 0,03 ha – grunty związane z gospodarką leśną). Granice zostały pomierzone ciągami poligonowymi i zastabilizowane. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych boru świeżego wraz z cmentarzyskiem kurhanowym datowanym na okres II -V w n.e. Rezerwat podlega ochronie częściowej, położony jest w obrębie Suwałki, w oddz. 350a,b. Na terenie rezerwatu w latach 1955-66 trwały badania archeologiczne, których plonem były liczne znaleziska wydobyte z 187 kurhanów i 43 grobów bez nasypów kamienno-ziemnych. Większość kurhanów ma średnicę od 5 do 10 metrów i wysokość około 0,5 metra. W kilku grobowcach znacznie większych (o średnicy do 20m) pochowano osoby o wyjątkowym statusie społecznym. Wraz ze zmarłymi w grobach umieszczano różnorakie ozdoby wykonane z brązu, żelaza, szkła, rzadziej srebra oraz broń i przedmioty codziennego użytku takie jak naczynia bądź narzędzia.

W późniejszym okresie, wojownikom towarzyszyły groby koni. Na dzień dzisiejszy większość grobów ulega zatarciu, część kurhanów jest porośniętych przez drzewa.

Rezerwat położony jest na wyniesieniu, o wysokości 183,5m n.p.m. zbudowanym z piasków i niekiedy glin akumulacji lodowcowej z głazami, występujących na piaskach i żwirach wodno-lodowcowych.

Ryc. 5. Rezerwat Cmentarzysko Jaćwingów, oddz. 350 a, obręb Suwałki (fot. P. Kalisz)

Drzewostan rezerwatu stanowi wielogeneracyjna sosna i świerk z domieszką dębu i brzozy. Pod okapem występuje nieliczny podrost klonu, świerka i dębu. W podszycie dominuje leszczyna z jarzębiną i świerkiem. Z roślin chronionych występują ściśle chroniona

lilia złotogłów (*Lilium martagon*), oraz częściowo chroniony wawrzynek wilczelyko (*Daphne mezereum*),

Większość stanowisk kurhanowych jest w stosunkowo dobrym stanie, jednak są stale zagrożone min. poprzez:

- denudacje, zwłaszcza na pagórkach kurhanowych, co prowadzi do stopniowego obniżania wysokości i akumulacji zmytego materiału u podnóża kurhanu. W konsekwencji powoduje zniwelowanie terenu i zatarcie śladów cmentarzyska,
- nory zwierzęce kopane w miejscach kurhanów,
- drzewa porastające kurhany, które powodują rozsadzanie kopców.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 21/2020 z dnia 29 maja 2020 roku dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne na okres pięciu lat. Zadania te uwzględniają:

- Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków;
- Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin, zwierząt i grzybów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony.

Głazowisko Łopuchowskie

Rezerwat częściowy powołany zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 1.07.1988 r. (M.P. Nr 21 poz. 193) na pow. 15,88 ha. Powierzchnia rezerwatu w stosunku do zarządzenia zwiększyła się o 0,18 ha na skutek dokonanych ścisłych pomiarów w 1992r. Odbiega więc od powierzchni zatwierdzonej w Zarządzeniu powołującym rezerwat. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa znajduje się 7,27 ha rezerwatu (leśnictwo Hańcza oddz.185). Granice obiektu są słabo widoczne w terenie i wymagają dodatkowego oznakowania.

Celem ochrony jest zachowanie nagromadzonych głazów narzutowych stanowiących unikalny zespół form polodowcowych.

Rezerwat stanowi unikalny krajobraz wyniesień czołowo-morenowych zlodowacenia bałtyckiego. Swoim zasięgiem obejmuje fragmenty dwóch wałów moren bocznych występujących między jeziorem Hańcza a zagłębieniem Szeszupy. Ze względu na swoją budowę geologiczną, amfiteatralne ukształtowanie oraz świeżą, prawie nietkniętą procesami erozji i denudacji rzeźbę, stanowi podręcznikowy klasyczny przykład unikalnych form polodowcowych, zarówno w Polsce, jak i w północno-wschodniej i środkowej Europie. W opinii specjalistów geologów na Niżu Europejskim nie ma odpowiednika nagromadzenia tak wielkiej ilości o tak dużych rozmiarach skandynawskich głazów narzutowych, tworzących głazowisko powierzchniowe. Jeden z najwyższych wałów czołowomorenowych na tym obszarze (258,75m n.p.m.) występuje w północnej części rezerwatu. Ten wysoki i stromy wał, osiąga od podnóża wysokość względną 40m. Wały zbudowane są z piasków i piasków ze żwirami i pojedynczymi głazikami o miąższości przekraczającej 40 m. Na kulminacjach i zboczach występują zglinienia oraz nagromadzenia dużych głazów, przeważnie granitowych. Wały czołowomorenowe oddzielają od siebie wąskie, suche dolinki.

Na terenie rezerwatu dominuje siedlisko LMśw a niewielką część zajmuje Ol. Gatunkami panującymi są: świerk, sosna, dąb, brzoza i olsza. Większość stanowią powierzchnie na gruntach porolnych. Z roślin chronionych na terenie rezerwatu występują sporadycznie wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), sasanka otwarta (*Pusatilla patens*), storczyk plamisty (*Orchis maculata*).

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 23/2020 z dnia 29 maja 2020 roku dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne na okres pięciu lat. Zadania te uwzględniają:

- Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków;
- Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin, zwierząt i grzybów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony.

Ostoja Bobrów Marycha

Rezerwat został powołany zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12.11.1959 r. (M.P. Nr 23 z dnia 1.02.1960 r., poz.114) na pow. 208,51 ha. W skutek dokonanych ścisłych pomiarów, przeprowadzonych w 1992 r., powierzchnia rezerwatu w stosunku do zarządzenia zmniejszyła się o 0,66 ha (na gruntach zarządzanych przez LP 204,58 ha oraz grunty innych własności 3,27 ha). Na podstawie Zarządzenia Nr 20/09 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13.08.2009 r. znacznej zmianie uległ przebieg granic rezerwatu (ograniczając jego zasięg do doliny rzeki, gdzie bytują bobry). Po modernizacji ewidencji gruntów gminy Krasnopol, jego powierzchnia uległa zmianie w porównaniu do powierzchni figurującej w zasobach Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i wynosi obecnie 56,43 ha (56,01 ha – grunty leśne a 0,42 ha - grunty związane z gospodarką leśną). Rezerwat utworzono w celu ochrony bobrów. Rezerwat podlega ochronie częściowej.

Dolina rzeki jest pozostałością deglacjacji frontalnej lądolodu fazy pomorskiej. Spływająca woda naniosła w zastoiskach mułki, piaski i ily. W późniejszym okresie naniesione zostały piaski i żwiry pochodzenia rzecznoego, a w zagłębieniach wytworzyły się torfy. Przez środek rezerwatu przepływa rzeka Czarna, która jest zasiedlona przez rodzimą populację bobrów. Siedliskami zajmującymi największy areał są: OIJ, LMb i Ol, a dość dużą powierzchnię zajmują też: LMśw, Lw i LMw. Gatunkami panującymi w drzewostanach są: Ol, Św, So i Brz, a sporadycznie występują: Js, Lp, Db, Wz i Os. Jakość drzewostanów jest dobra, jednak z reguły charakteryzują się rozluźnionym zwarcim. Z roślin chronionych na terenie rezerwatu występują sporadycznie wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*).

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 22/2020 z dnia 29 maja 2020 roku dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne na okres pięciu lat. Zadania te uwzględniają:

- Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków;

- Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin, zwierząt i grzybów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony.

Jezioro Hańcza

Został powołany *Zarządzeniem Ministra LiPD z dnia 10.05.1963r.* (M.P. Nr 48, poz. 244) na pow. 305,2 ha w gminie Przerośl. Grunty rezerwatu należą do Skarbu Państwa. Rezerwat utworzono ze względów naukowych i dydaktycznych oraz ze względu na wybitne walory krajobrazowe jeziora geomorfologiczno-geologicznego, a zarazem limnologicznego. Jest to rezerwat wodny, objęty ochroną częściową, położony poza gruntami Lasów Państwowych.

Hańcza jest najgłębszym w Polsce i Europie niżowej jeziorem polodowcowym, rynnowym (głębokość maks. -108,5 m, głębokość średnia 38,7 m, objętość 120,4 mln m³, pow. 304 ha, długość linii brzegowej 11750 m). Brzegi Hańczy otoczone są przez wysoką i stromą skarpe, natomiast plaża jest pokryta rozległym gładzowiskiem, powstałym podczas wytapiania zalegającej w rynnach jeziora bryły martwego lodu. Największy z tych gładzów - pomnik przyrody, nazywany jest „Kamieniem Granicznym”. Na dnie jeziora znajdują się strome stoki. Licznie występują rowy, doły, górki i strome wąwozy. Jezioro Hańcza znajduje się na wys. 227 m n.p.m. Jest jeziorem mezotroficznym, przypominającym jeziora wysokogórskie. W zooplanktonie jeziora występują skandynawsko - bałtyckie gatunki skorupiaków. Spośród ryb występuje tu m.in.: głowacz pręgopłetwy (jedyne miejsce występowania w Polsce niżowej), głowacz białopłetwy, reintrodukowana troć jeziorowa, sielawa, sieja, stynka, okoń, szczupak. Roślinność na brzegach jest bardzo uboga natomiast zanurzona - tworzy rozległe podwodne łąki, w skład których wchodzi gatunki roślin typowych dla wód czystych, przezroczystych i głębokich (ramienica zwyczajna, r. szorstka oraz w niewielkich ilościach r. szczeciniasta - gatunek jezior górskich, na niżu spotykana tylko w Hańczy).

Rozporządzeniem Wojewody Podlaskiego nr 16/03 z dnia 16 lipca 2003 roku dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony obowiązujący do 31 grudnia 2022r.

Bobruczek

Rezerwat objęty ochroną ścisłą utworzony na podstawie *zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 grudnia 1961 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. Nr 13 z 1962 roku, poz. 53). Powierzchnia rezerwatu wynosi 0,90 ha i położony jest w całości poza gruntami Lasów Państwowych. Jest to najdawniejsza znana na Pojezierzu Suwalskim ostoja bobra.

Rezerwat, obejmuje niewielkie jeziorko Bobruczek (na mapach i w ewidencjach używana jest nazwa Berucie lub Berucia) o powierzchni 0,90 ha. Jezioro położone jest około 150 m na południowy zachód od drogi Szypliszki – Smolany i ok. 500 m na południowy wschód od linii kolejowej Suwałki - Trakiszki. Zwierciadło wody znajduje się na wysokości 148 m n.p.m. Od lat obserwowane są procesy wypływania i zarastania zbiornika.

Rezerwat nie posiada planu ochrony ani planu zadań ochronnych.

Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą

Jest to rezerwat objęty ochroną częściową o powierzchni 0,98 ha. Znajduje się we wsi Bachanowo w gminie Jeleniewo. Obszar rezerwatu pokryty dużą ilością głazów narzutowych. Rezerwat został utworzony *zarządzeniem nr 130 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 października 1972 r.* (M.P. Nr 53, poz. 283). Położony jest poza gruntami Lasów Państwowych. Celem ochrony w tym rezerwacie jest zachowanie unikatowego głazowiska polodowcowego, prezentującego wyjątkowo naturalny krajobraz polodowcowy. Na powierzchni 0,98ha występuje około 10 000 głazów narzutowych. Są to głównie głazy granitowe, granitognejsy, sjenity, gnejsy, piaskowce, wapienie, bazalty, ryolity melafiry i porfiry. Rezerwat jest zlokalizowany w obrębie wyniesienia suwalsko - mazurskiego należącego do prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Cały obszar położony jest na obszarze objętym fazą pomorską zlodowacenia północnopolskiego.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 32/2020 z dnia 7 sierpnia 2020 roku dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne na okres pięciu lat. Zadania te uwzględniają:

- Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin, zwierząt i grzybów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony przyrody.

Rutka

Rezerwat przyrody nieożywionej geologiczno – geomorfologicznej objęty ochroną częściową. Został utworzony na mocy *rozporządzenia Nr 7/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30 marca 2001 r.* (Dz. Urz. W.P. Nr 8, poz.147) na pow. 49,06 ha we wsi Szeszupka, gminy Jeleniewo. Jest to obszar pastwisk, nieużytków i wód stojących pokryty wieloma głazami, które w przeciwieństwie do innych głazowisk, występują na powierzchni gruntu i są widoczne niemal w całości.

Rezerwat położony jest poza gruntami Lasów Państwowych. Celem objęcia ochroną rezerwatową jest zachowanie w stanie naturalnym unikatowego bruku polodowcowego wraz z jeziorem Linówek i przyległym torfowiskiem przejściowym.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 39/2020 z dnia 2 października 2020 roku dla rezerwatu ustanowiono zadania ochronne na okres pięciu lat. Zadania te uwzględniają:

- Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin, zwierząt i grzybów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony przyrody.

Tabela 4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w rezerwatach przyrody na tle drzewostanów Nadleśnictwa Suwałki

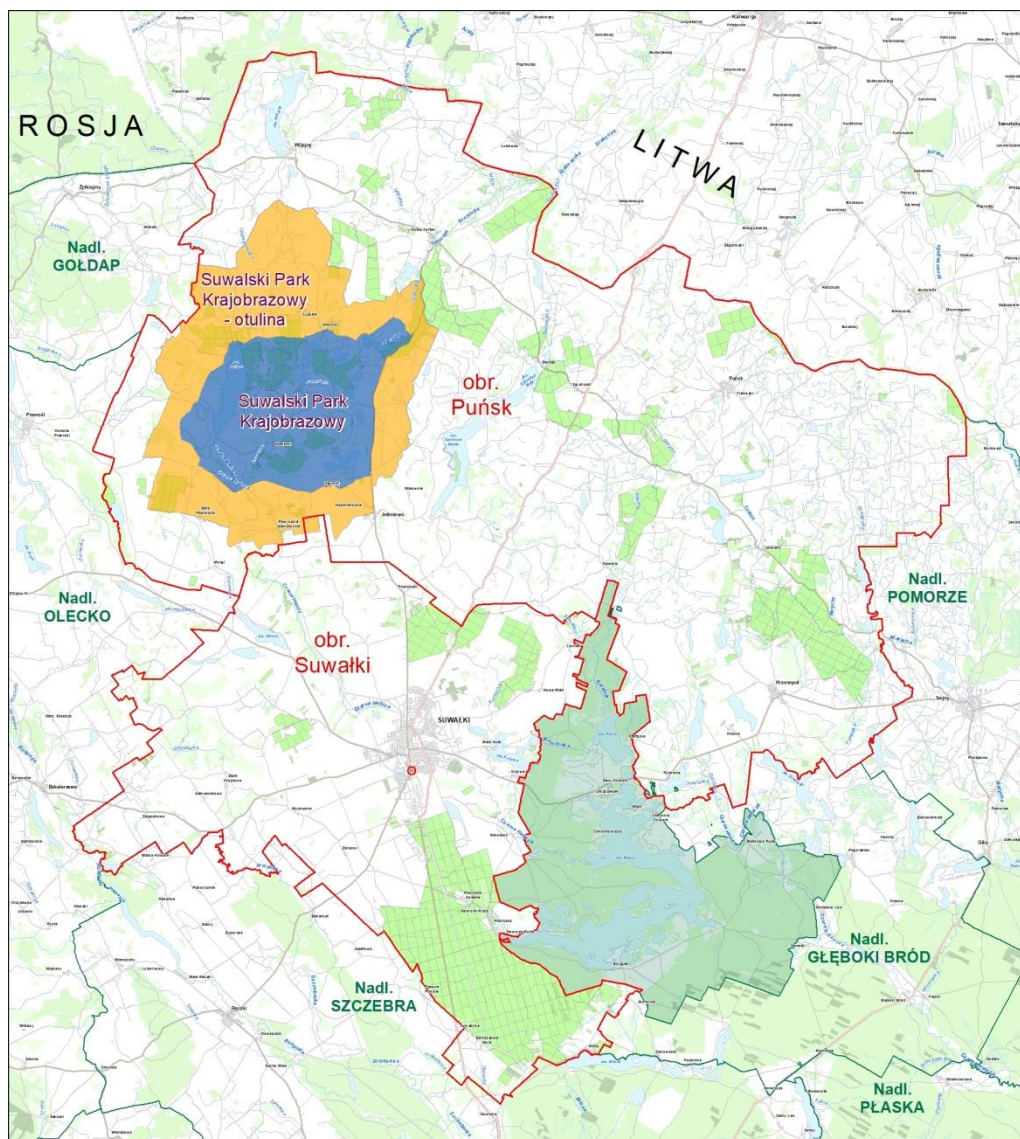
Obiekt, nazwa: rezerwatu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m3/ha]	Średni przyrost [m3/ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
1	2	3	4	5	6	7
Cmentarzysko Jaćwingów	-	95	375	4,0	0,0	100,0
Głazowisko Łopuchowskie	-	44	235	5,3	21,8	78,2
Ostoja Bobrów Marycha	-	96	404	4,2	49,6	50,4
Nadleśnictwo Suwałki	lasy ochronne	69	328	4,7	18,9	81,1
Ogółem nadleśnictwo		70	336	4,8	17,1	82,9

3.1.2. Suwalski Park Krajobrazowy

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Suwalski Park Krajobrazowy jest pierwszym obiektem tego typu utworzonym w Polsce. Został powołany *uchwałą Nr III/14/76 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach z dnia 12 stycznia 1976 r.* (Dz. Urz. WRN Nr 1, poz. 3). Park zajmuje powierzchnię 6337,66 ha, a jego otulina 9306,24 ha. Celem ochrony jest unikatowy polodowcowy krajobraz, szczególne wartości przyrodnicze i geologiczne fragmentów północnej Suwalszczyzny. Suwalski Park Krajobrazowy wraz z otuliną znajduje się w całości w zasięgu Nadleśnictwa Suwałki na terenie obrębu Puńsk. Znajduje się na obszarze gmin: Jeleniewo, Wiżajny, Przerośl, Rutka-Tartak i jest częścią Pojezierza Wschodniosuwalskiego. W skład parku wchodzi 919,86 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

W wyniku działalności lodowca powstały różnorodne formy aktualnej rzeźby terenu: wysokie wzgórza morenowe poprzecinane głębokimi dolinami rzecznyymi, rynny polodowcowe wypełnione wodami jezior, drumliny, ozy, wzgórza kemowe oraz głazowiska. Różnica wysokości względnej w parku sięga 130m. Wschodnią część Parku obejmuje rozległa kotlina bogata w jeziora, wzgórza i torfowiska. W zachodniej części, wyraźnie oddzielonej wysoczyznami Hańczy i Dzierwan, głównym elementem rzeźby jest głęboka rynna z najgłębszym w Polsce Jeziolem Hańcza (108,5m). Cały teren znajduje się w dorzeczu Niemna, Pregoly oraz Szeszupy. Największą rzeką Parku jest Czarna Hańcza, przepływająca przez Jezioro Hańcza. Płynie ona szybkim, rwącym nurtem, głęboką i wąską doliną o dużym spadku. Pregola ma odmienny charakter, płynie powolnym nurtem dnem rozległej doliny. Lasy zajmują ok. 20% powierzchni Parku, głównie w jego północnej części. Są to przede wszystkim lasy mieszane oraz bory mieszane. Miejscami w dolinach zachowały się olsy i łągi olchowe a na stokach - grądy.

Ryc. 6. Suwalski Park Krajobrazowy wraz z otuliną

Występują tu także zbiorowiska trawiaste, np.: zespół szczotlichy siwej, kostrzewy owczej, zespół suchej łąki pienińskiej czy wilgotnej łąki ostrożeńiowej. Na terenie parku występują również torfowiska niskie, przejściowe i wysokie, a na nasłonecznionych zboczach zespoły roślin kserotermicznych. Pomimo silnego przekształcenia szata roślinna jest bogata. Występuje tu wiele rzadkich gatunków roślin borealnych i reliktywów polodowcowych: rzadkie gatunki turzyc (*Carex* L.), rosiczek (*Drosera*), storczyków (*Orchis* L.) oraz bagnica torfowa (*Scheuchzeria palustris* L.).

Na obszarach źródliskowych na stromych zboczach nad jeziorem Jaczno powstały wiszące torfowiska, z takimi roślinami jak skrzyp olbrzymi (*Equisetum telmateia*), manna gajowa (*Glyceria nemoralis*), miesięcznica trwała (*Lunaria rediviva*), czartawa pośrednia (*Circaea intermedia*). W lasach żyje kilkadziesiąt gatunków ssaków, z których wiele objętych jest ochroną np.: bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra europejska (*Lutra lutra*), jeż wschodni (*Erinaceus roumanicus*), łasica (*Mustela nivalis*). Spotkamy tu także gatunki gadów jak: jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*), zaskroniec

zwyczajny (*Natrix natrix*) czy żmija zygzakowata (*Vipera berus*). Bogata jest również awifauna, stwierdzono obecność ok. 130 gatunków ptaków.

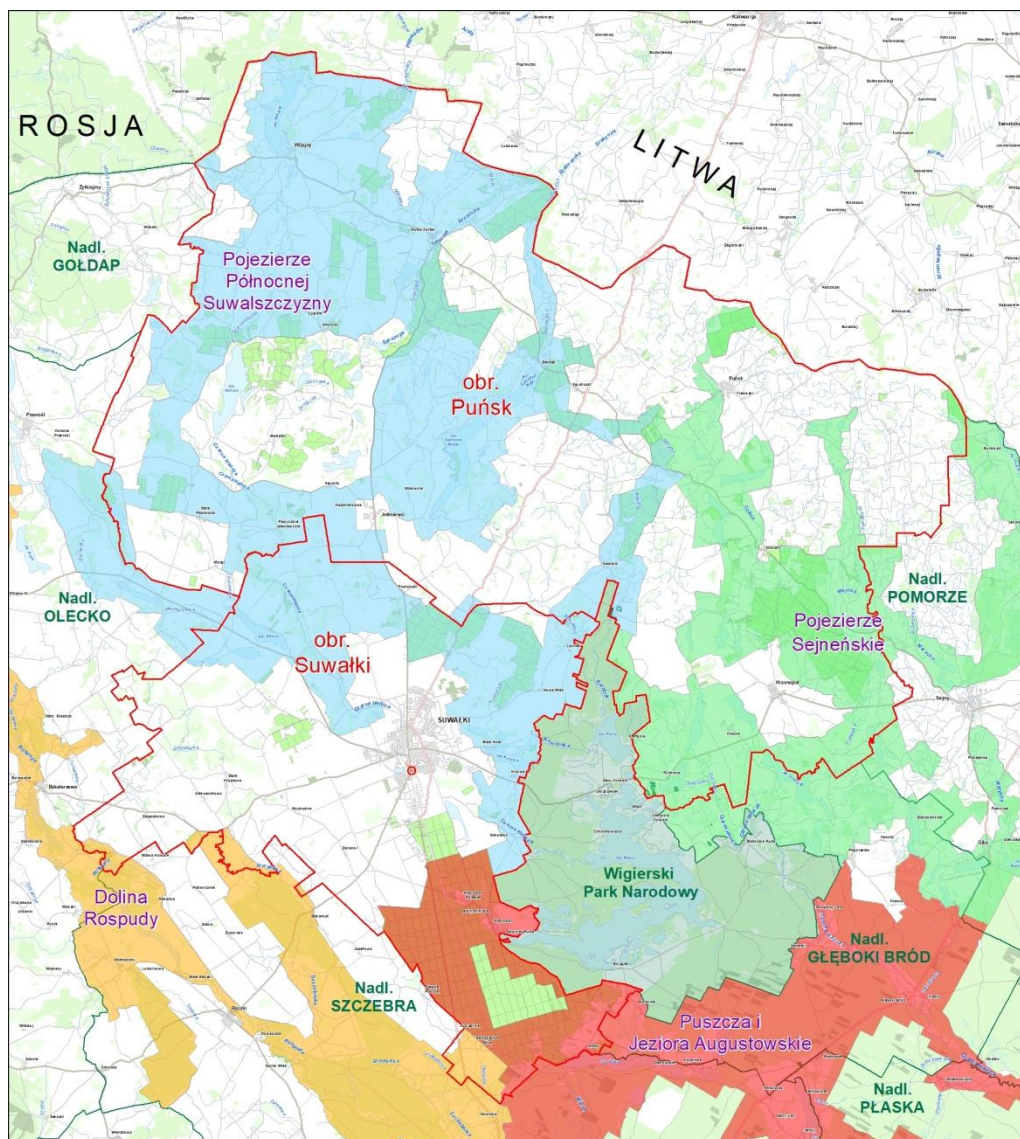
Rozporządzeniem Wojewody Podlaskiego nr 25/03 z dnia 6 listopada 2003 roku dla Suwalskiego Parku Krajobrazowego ustanowiono plan ochrony obowiązujący do 30 listopada 2023r.

3.1.3. Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniące funkcje korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa. Obszary chronionego krajobrazu powinny być wyłączone z projektowania i lokalizowania inwestycji uciążliwych dla środowiska naturalnego, natomiast właściwe są dla lokalizowania wszelkich inwestycji pobytowo - wypoczynkowych takich jak: ośrodki wypoczynkowe, pola namiotowe i miejsca biwakowe. Obowiązkiem, jaki wynika z faktu wyznaczenia tej formy ochrony przyrody, jest uzgadnianie z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego powiatów i województw. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki znajduje się pięć takich obszarów.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Rospudy”

Aktualnie obowiązujący akt prawny powołujący obiekt *to rozporządzenie Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z 2.05.1991 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 17, poz. 167), zmiana: *rozporządzenie Nr 82/98 Wojewody Suwalskiego z dnia 15.06.1998 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 36, poz. 194). Zasady postępowania w obszarze reguluje *uchwała Nr XII/90/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r.* (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 2909) z późniejszymi zmianami. Położony jest w powiecie augustowskim, na terenie gminy Nowinka i w powiecie suwalskim, na terenie gmin: Bakalarzewo, Filipów, Przerośl, Raczki i Suwałki. Obejmuje dolinę rzeki Rospudy o łącznej powierzchni 23710,86 ha. Został utworzony w celu ochrony i zachowania doliny Rospudy odznaczającej się wysokim stopniem naturalności, z roślinnością torfowiskową zbiorowisk leśnych i nieleśnych. W skład obszaru wchodzi 7,99 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

Ryc. 7. Obszary chronionego krajobrazu na terenie Nadleśnictwa Suwałki

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”.

Aktualnie obowiązujący akt prawny powołujący obiekt to *rozporządzenie Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z 2.05.1991 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 17, poz. 167), zmiana: *rozporządzenie Nr 82/98 Wojewody Suwalskiego z dnia 15.06.1998 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 36, poz. 194). Zasady postępowania w obszarze reguluje *uchwała Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r.* (Dz. Urz. z 2015 r. poz. 2116) z późniejszymi zmianami. Położony jest w powiecie suwalskim, na terenie gmin: Bakalarzewo, Jeleniewo, Przerośl, Rutka Tartak, Suwałki, Suwałki miasto, Szypliszki i Wiżajny. Obejmuje obszar Pojezierza Północnej Suwalszczyzny o łącznej powierzchni 42733,65 ha. Został powołany w celu ochrony i zachowania półnaturalnego krajobrazu Północnej Suwalszczyzny o urozmaiconej rzeźbie terenu, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi. W skład obszaru wchodzi 5305,63 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

Ryc. 8. Krajobraz Północnej Suwalszczyzny (fot. M. Warmijak)

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie”

Aktualnie obowiązujący akt prawny powołujący obiekt to *rozporządzenie Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z 2.05.1991 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 17, poz. 167), zmiana: *rozporządzenie Nr 82/98 Wojewody Suwalskiego z dnia 15.06.1998 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 36, poz. 194). Zasady postępowania w obszarze reguluje *uchwała Nr XII/94/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r.* (Dz. Urz. z 2015 r. poz. 2122) z późniejszymi zmianami. Położony jest w powiecie sejneńskim, na terenie gmin: Giby, Krasnopol, Puńsk i Sejny. Obejmuje obszar Pojezierza Sejneńskiego o łącznej powierzchni 35977,8 ha. Został powołany w celu ochrony i zachowania krajobrazu Pojezierza Sejneńskiego wyróżniającego się urozmaiconą rzeźbą terenu, licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi. W skład obszaru wchodzi 2219,72 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie”

Aktualnie obowiązujący akt prawny powołujący obiekt to *rozporządzenie Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z 2.05.1991 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 17, poz. 167), zmiana: *rozporządzenie Nr 82/98 Wojewody Suwalskiego z dnia 15.06.1998 r.* (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 36, poz. 194). Zasady postępowania w obszarze reguluje *uchwała Nr XII/89/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r.* (Dz. Urz. z 2015 r. poz. 2117). Położony jest w powiecie augustowskim, na terenie gmin: Augustów, Augustów miasto, Nowinka, Płaska, Lipsk i Sztabin. Obejmuje obszar Puszczy Augustowskiej i Kanału Augustowskiego o łącznej powierzchni 69574,99 ha. Został utworzony w celu ochrony i zachowania jednego z największych i najcenniejszych pod względem przyrodniczym kompleksu leśnego Puszczy Augustowskiej oraz wartości kulturowych i historycznych Kanału Augustowskiego.

W skład obszaru wchodzi 4161,3 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

3.1.4. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Obecnie użytki ekologiczne ustanawiane są uchwałą przez radę gminy (do czerwca 2009 r. takie prawo miał także wojewoda). Do chwili obecnej utworzono 11 użytków ekologicznych (wszystkie poza gruntami Nadleśnictwa Suwałki). Zostały zatwierdzone w 2001 roku a ich łączna powierzchnia wynosi 335,05 ha.

Ich zestawienie, wraz z opisem, zawiera poniższa tabela.

Tabela 5. Użytki ekologiczne w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki

Lp.	Nr	Nazwa	Rodzaj	Gmina	Pow.	Cel ochrony	Położenie
1	2	3	4	5	6	7	8
1	238	Długie	jeziora, tarliska ryb	Krasnopol	106,66	Ochrona jeziora przed zanieczyszczeniem. Jezioro objęte programem reintrodukcji troci jeziorowej i in. rzadkich gat. ryb.	Jez. Długie na pld-zach od miejscowości Krasnopol
2	231	Jegłówek	jeziora, tarliska ryb	Jeleniewo	20,58	Ochrona biocenoz jeziora objętego programem reintrodukcji troci jeziorowej i in. rzadkich gat. ryb.	Jez. Jegłówek, na pln. od jez. Szurpiły, teren Suwalskiego PK
3	232	Szurpiły	jeziora, tarliska ryb	Jeleniewo	89,00	Ochrona biocenoz jeziora objętego programem reintrodukcji troci jeziorowej i in. rzadkich gat. ryb.	Jez. Szurpiły, teren Suwalskiego Parku Krajobrazowego
4	271	Linówek	jeziora	Jeleniewo	3,04	Ochrona biocenoz jeziora wraz z pasem zarośli i trzcin oraz 15-metrową strefą wokół jeziora	Jez. Linówek, teren Suwalskiego Parku Krajobrazowego
5	230	Łanowicze	jeziora, ostoje ptaków	Przerośl	63,916	Ochrona naturalnego charakteru biocenoz jeziora wraz z pasem zarośli i trzcin oraz 15-metrową strefą wokół jeziora, miejsce gniazdowania i lęgu wielu gatunków ptaków.	Jezioro Łanowicze, na zach. od wsi Łanowicze Duże
6	227	Bagno Wiżajny	śródleśne oczka wodne, dobrze zachowane torfowiska	Wiżajny	3,5126	Zachowanie w naturalnym stanie torfowiska przejściowego z oczkiem wodnym w zagłębieniu bezodpływowym.	Wiżajny - Kolonia, 2 km w kierunku wsi Sudawskie
7	228	Marianka I	jeziora, inne siedliska, ostoje i miejsca rozmnażania lub sezonowego przebyw. zwierząt	Wiżajny	2,6463	Zachowanie w naturalnym stanie jeziora wraz z pasem zarośli i trzcin oraz 15-metrową strefą wokół jeziora i występujących w nim biocenoz - jest to miejsce występowania raka szlachetnego.	Jez. Mariańskie na pld. od wsi Marianka
8	229	Marianka II	jeziora, inne siedliska, ostoje i miejsca rozmnażania lub sezonowego przebyw. zwierząt	Wiżajny	2,204	Zachowanie w naturalnym stanie jeziora wraz z pasem zarośli i trzcin oraz 15-metrową strefą wokół jeziora i występujących w nim biocenoz -miejsce występowania raka szlachetnego.	Jezioro na pln-zach. od Jeziora Mariańskiego
9	233	Kojle	jeziora, tarliska ryb	Rutka-Tartak	19,38	Ochrona naturalnego charakteru biocenoz jeziora objętego programem reintrodukcji troci jeziorowej i in. rzadkich gatunków ryb.	Jez. Kojle, na pld-zach. od Kleszczówka, na terenie Suwalskiego Parku Krajobraz.

Lp.	Nr	Nazwa	Rodzaj	Gmina	Pow.	Cel ochrony	Położenie
1	2	3	4	5	6	7	8
10	234	Perty	jeziora, tarliska ryb	Rutka-Tartak	21,56	Ochrona naturalnego charakteru biocenozy jeziora objętego programem reintrodukcji troci jeziorowej i in. rzadkich gatunków ryb.	Jez. Perty, na wsch od jez. Kojle, na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego
11	277	Purwin	jeziora, torfowiska	Rutka-Tartak	1,52	Ochrona torfowisk przejściowego i niskiego z licznymi gatunkami roślin podlegającymi ochronie gatunkowej oraz jeziora Purwin, ważnego w zachowaniu odpowiednich stosunków wodnych	Jez. Purwin, na płu od jez. Kojle, na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego

3.1.5. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego rozpadu.

Ryc. 9. Glaz narzutowy na terenie Leśnictwa Rutka (fot. M. Warmijak)

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Suwałki wg stanu na 1.01.2023 r. jest 13 obiektów (pojedyncze drzewa, grupy drzew oraz głazy narzutowe) uznanych za pomniki przyrody.

- Modrzew europejski – 2 grupy (40 i 97 drzew),
- Lipa drobnolistna – grupa 2 drzew,

- Lipa drobnolistna – pojedyncze drzewo,
- Świerk pospolity – 2 pojedyncze drzewa,
- Dąb szypułkowy – 2 pojedyncze drzewa,
- Olsza czarna – pojedyncze drzewo.
- Głaz narzutowy – 4 szt.

Tabela 6. Pomniki przyrody na gruntach Nadleśnictwa Suwałki

Lp.	Nr pomnika	Przedmiot ochrony	Obiekt	Gmina	Lokalizacja	Obwód [cm]	Wys. [m]	Stan	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	60. S	grupa drzew	Modrzew europejski	Rutka Tartak	01-26-1-07-36 -ox	160 - 280	ok. 35	dobry	grupa 40 szt.
2	274. S	grupa drzew	Modrzew europejski	Rutka Tartak	01-26-1-06-24 -f	157-258	38 - 44	dobry	grupa 97 szt.
3	597	pojedyncze drzewo	Świerk pospolity	Wiżajny	01-26-1-06-69 -n	181	30	dobry	
4	211.S	pojedyncze drzewo	Świerk pospolity	Wiżajny	01-26-1-06-70 -i	225	28	dobry	
5	1910	pojedyncze drzewo	Lipa drobnolistna	Szurpiły	01-26-1-10-186 -g	355	15	dobry	
6	1911	grupa drzew	Lipa drobnolistna	Szurpiły	01-26-1-10-186 -g	230, 180	16, 17	dobry	grupa 2 szt.
7	1723	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Nowinka	01-26-2-04-185 -f	360	25	średni	Drzewo dziuplaste, widoczna wewnętrzna zgnilizna.
8	1727	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Nowinka	01-26-2-04-185 -f	450	28	średni	Drzewo dziuplaste widoczna wewnętrzna zgnilizna
9	1721	pojedyncze drzewo	Olsza czarna	Suwałki	01-26-2-05-367 -k	280	21	średni	korona osłabiona, pojawiły się owocniki huby
10	237.S	pojedynczy głaz	głaz narzutowy	Jeleniewo	01-26-1-10-186-f	903	2,9	dobry	
11	44.S	pojedynczy głaz	głaz narzutowy	Jeleniewo	01-26-1-10-174-d	715	1,4	dobry	
12	43.S	pojedynczy głaz	głaz narzutowy	Jeleniewo	01-26-1-10-186-d	815	1,7	dobry	
13	47.S	pojedynczy głaz	głaz narzutowy	Jeleniewo	01-26-1-10-164-n	1140	1,7	dobry	

W granicach zasięgu administracyjnego nadleśnictwa, na gruntach innych własności, zlokalizowanych jest 113 pomników przyrody.

Poniższa tabela została opracowana na podstawie „Rejestru pomników przyrody na terenie województwa podlaskiego” w zasobach Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku (stan na 18.08.2021r.).

Tabela 7. Pomniki przyrody na gruntach innych własności w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki

Lp.	Nr ew.	Przedmiot ochrony	Obiekt	Gmina	Lokalizacja	Obwód [cm]	Wys. [m]	Rok uznania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	494. S	pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Bakalarzewo	przy drodze z Nieszek do Karasiewa,	390	25	1998	-

Lp.	Nr ew.	Przedmiot ochrony	Obiekt	Gmina	Lokalizacja	Obwód [cm]	Wys. [m]	Rok uznania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	495. S	pojedyncze drzewo	Modrzew europejski	Bakałarzewo	7 m od drogi do wsi Zdręby	275	21	1998	-
3	496. S	pojedyncze drzewo	Modrzew europejski	Bakałarzewo	ok. 50 m od bloku mieszkalnego po wschodniej stronie drogi	249	19	1998	-
4	498. S	pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Bakałarzewo	ok. 30 m od bloku mieszkalnego, na skarpie przy stawie rybnym	215	19	1998	-
5	499. S	pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Bakałarzewo	Park podworski w pobliżu drogi Chmielówka Stara - Zdręby	146	11	1998	-
6	500. S	pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Bakałarzewo	Park podworski w pobliżu drogi Chmielówka Stara - Zdręby	175	19	1998	-
7	501. S	pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Bakałarzewo	Park podworski w pobliżu drogi Chmielówka Stara - Zdręby	160	16	1998	-
8	502. S	pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Bakałarzewo	Park podworski w pobliżu drogi Chmielówka Stara - Zdręby	190	10	1998	-
9	503. S	pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Bakałarzewo	Park podworski w pobliżu drogi Chmielówka Stara - Zdręby	167	17	1998	-
10	504. S	pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Bakałarzewo	Park podworski w pobliżu drogi Chmielówka Stara - Zdręby	165	15	1998	-
11	505. S	pojedyncze drzewo	Topola kanadyjska niekłańska	Bakałarzewo	rośnie przy rozwidleniu dróg Podgórze - Zdręby	440	27	1998	-
12	1939	grupa drzew	Dęby szypułkowe	Bakałarzewo	współrzędne 738283.99; 696693.21;	308, 167, 173,	27, 27, 27,	2021	Dęby Kamięszczyzna-Dąb Jan, Dąb Maciej, Dąb Franciszek
13	188.s	pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Jeleniewo	przy drodze Szeszupka-Turtul	340	17	1978	-
14	1906.s	pojedyncze drzewo	Klon pospolity	Jeleniewo	przy drodze wojewódzkiej nr 655 Suwałki-Rutka Tartak	336	18	2008	-
15	1907.s	pojedyncze drzewo	Wierzba biała	Jeleniewo	przy drodze gminnej Krzemianka-Szurpiły	407	20	2008	-
16	1912.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	W miejscowości Szeszupka	607	1	2008	-
17	236.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	Ok. 500 m na wschód od drogi Wodзилki-Udziejek	893	1,89	1980	-
18	237.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	200 m na południowy-wschód od jeziora Linówek	903	2,9	1980	-
19	46.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	przy drodze Szurpiły-Targowisko	800	1,2	1955	-
20	461.s	pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Jeleniewo	3 m od drogi polnej, na wysokości jeziora Wodзилki	200	9	1996	-
21	462.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	Przy budynku szkoły	800	1,2	1996	-
22	48.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	20m na wschód od drogi Szurpiły-Targowisko	900	1,3	1955	-
23	534.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	na gruncie prywatnym	1078	1,55	1994	-
24	72.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	na gruncie prywatnym	1165	1,8	1962	-
25	90.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	50 m na północ od drogi biegnącej przez wieś Białorogi	8,9	1,9	1969	-
26	91.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Jeleniewo	50 m na północ od drogi biegnącej przez wieś Białorogi	743	1,55	1971	-
27	198.s	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Przerośl	na pn. od drogi do Przerośli	410	23	1978	-
28	220.s	grupa drzew	Klon pospolity, Wiąz polny	Przerośl	przy drodze prowadzącej na Górę Leszczynową	320, 317	27, 26	1978	-
29	26.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Przerośl	w lesie 20 m od drogi,	127	1,6	1953	-
30	460.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Przerośl	20 m od zach. brzegu jez. Hańcza,	675	1	1996	-

Lp.	Nr ew.	Przedmiot ochrony	Obiekt	Gmina	Lokalizacja	Obwód [cm]	Wys. [m]	Rok uznania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
31	49.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Przerośl	przy drodze Filipów – Przerośl	820	160	1956	
32	550.s	pojedyncze drzewo	Klon pospolity	Przerośl	po lewej stronie drogi prowadzącej do Jez. Hańcza,	285	18	1998	
33	93.s	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Przerośl	w pobliżu rozwidlenia dróg Przerośl – Błaskowizna – Malesowizna – Pawłówka	103	0,8	1969	
34	94. S	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Przerośl	na stromej skarpie zach. Brzegu jez. Hańcza,	880	1,3	1969	
35	95. S	pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Przerośl	na gruncie prywatnym	700	0,95	1969	
36	1719	pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Puńsk	w pasie drogowym, przy rozwidleniu dróg Puńsk-Krejiwiany-granica Państwa	192	15	2001	
37	200. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Puńsk	przy drodze Puńsk - Krejiwiany - granica państwa	500	1,05	1978	
38	201. S	Pojedyncze drzewo	Klon pospolity	Puńsk	6 m od drogi Sejny - Puńsk 35	516	28	1978	
39	22. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Puńsk	Ok. 200 m na zach. od drogi z Poluńce do Widugier,	555	0,42	1953	
40	23. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Puńsk	6 m na zach. od drogi Sejny - Poluńce	578	0,75	1953	
41	260. S	Pojedyncze drzewo	Jałowiec pospolity	Puńsk	200 m od drogi Krasnowo - Sankury,	35	9	1980	
42	363. S	Pojedyncze drzewo	Lipa drobnolistna	Puńsk	na gruncie prywatnym	433	24	1993	
43	391. S	Pojedyncze drzewo	Topola czarna	Puńsk	przy drodze wiejskiej	515	24	1994	
44	551. S	Pojedyncze drzewo	Topola biała	Puńsk	przy drodze wiejskiej	485	25	1998	
45	552. S	Pojedyncze drzewo	Klon zwyczajny	Puńsk	na gruncie prywatnym	400	22	1998	
46	553. S	Pojedyncze drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	Puńsk	na gruncie prywatnym	245	16	1998	
47	80.s	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Rutka-Tartak	Przy drodze Suwałki – Rutka - Tartak	840	1,45	1967	granit szaro-różowy
48	16. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Rutka-Tartak	w rzece Wigra,	630	2,29	1953	granit szary
49	17. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Rutka-Tartak	na gruncie prywatnym	820	1,4	1953	granit szary
50	272. S	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Rutka-Tartak	na gruncie prywatnym	467	18	1980	
51	273. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Rutka-Tartak	na gruncie prywatnym	619	1,82	1980	granit szary
52	64. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Rutka-Tartak	na gruncie prywatnym	103	2,5	1965	
53	96. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Rutka-Tartak	na gruncie prywatnym	851	1,2	1973	granit czarny
54	1803	Pojedyncze drzewo	Wierzba krucha	Suwałki-m	południowy brzeg zalewu “Arkadia”	5,3	28	2004	
55	1913	Grupa drzew	2 Leszczyny tureckie	Suwałki-m	ul. Plater 26, Suwałki	1,36, 1,09	Brak danych	1995	
56	1691.S	Pojedyncze drzewo	Klon pospolity	Suwałki-m	Skwer przy skrzyżowaniu ulic Sejneńskiej i Utrata	2,79	21	2001	
57	487. S	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Suwałki-m	ul. Wigierska 4	3,95	19	1996	
58	488. S	Pojedyncze drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	Suwałki-m	ul. Wigierska 10,	3,32	20	1996	
59	491. S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Suwałki-m	ul. Mickiewicza, przed budynkiem Komendy Rejonowej Straży Pożarnej	2,3	22	1996	
60	50. S	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Suwałki-m	Park Konstytucji 3 Maja	1,47	17	1957	“Dąbek wolności”
61	563. S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Suwałki-m	Park Konstytucji 3 Maja	2,86	24	1998	
62	564. S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Suwałki-m	Park Konstytucji 3 Maja	2,8	23	1998	
63	567.S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Suwałki-m	Park Konstytucji 3 Maja	2,54	23	1998	
64	573. S	Pojedyncze drzewo	Topola niekłańska	Suwałki-m	róg ul. Bakalarzewskiej i ul. Staszica	3,32	21	1998	

Lp.	Nr ew.	Przedmiot ochrony	Obiekt	Gmina	Lokalizacja	Obwód [cm]	Wys. [m]	Rok uznania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
65	574. S	Pojedyncze drzewo	Wierzba krucha	Suwałki-m	przy rzece Czarna Hańcza, na przedłużeniu ul. 1 Maja,	5,75	22	1998	
66	576. S	Pojedyncze drzewo	Topola niekłańska	Suwałki-m	ok. 50 m na zach. Od mostu na ul. Kościuszki	4,24	19	1998	
67	578. S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Suwałki-m	ul. Gałaja 29	2,54	26	1998	
68	579. S	Pojedyncze drzewo	Wierzba krucha	Suwałki-m	ul. Bakalarzewska, 2 m od mostu na rz. Czarna Hańcza	3,72	9	1998	
69	580. S	Pojedyncze drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	Suwałki-m	ul. Waryńskiego	2,2	13	1998	
70	583. S	Pojedyncze drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	Suwałki-m	ul. Sejneńska, w pobliżu Zespołu Szkół Technicznych	1,98	14	1998	
71	585. S	Pojedyncze drzewo	Orzech włoski	Suwałki-m	ul. Utrata 47	1,58	13	1998	
72	587. S	Pojedyncze drzewo	Lipa drobnolistna	Suwałki-m	ul. Kościuszki, przy kościele ewangelickim	2,86	21	1998	
73	588. S	Pojedyncze drzewo	Klon zwyczajny	Suwałki-m	ul. Wesola 13, między jezdnią a budynkiem	2,66	19	1998	
74	589. S	Pojedyncze drzewo	Grab pospolity	Suwałki-m	ul. Mickiewicza 8	1,81	16	1998	
75	1915	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Suwałki-w	wieś Leszczewek na działce Nr 517	388	130	2006	
76	1721	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Suwałki-w	na skraju lasu, przy rozwidleniu dróg	255	20	2001	
77	267. S	Grupa drzew	Dąb szypułkowy, Świerk pospolity Aleja, dąb szypułkowy 18 szt., klon zwyczajny	Suwałki-w	po lewej stronie drogi Mała Huta - Okuniowiec	520, 320, 250-350	18-22	1980	
78	37. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Suwałki-w	przy drodze Suwałki - Potasznia	600	1,6	1955	granit różowy w czarne kropki
79	378. S	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Suwałki-w	na terenie osady	340	27	1980	
80	89. S	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Suwałki-w	Rośnie przy skrzyżowaniu dróg Płociczno - Bryzgiel	462	24	1969	stan średni, złamane uschnięte konary, posusz gałęziowy, uszkodzenia kory
81	266. S	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Suwałki-w	ok. 50m na wsch. Od drogi Nowa Wieś- Kaletnik	912	1,8	1980	granit szary
82	33	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Szypliszki	ok. 500m od szosy Szypliszki-Budzisko	113	1,2	1955	
83	34	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Szypliszki	200 m na wschód od drogi Kociołki-Szypliszki	930	1,2	1955	
84	36	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Szypliszki	na gruncie prywatnym	1075	1,52	1955	
85	82	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Szypliszki	na skwerze obok kościoła	1130	2,4	1969	
86	83	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Szypliszki	ok.. 20m od drogi Postawełek-Kociołki	875	0,8	1969	
87	85	Pojedynczy głąz	Głąz narzutowy	Szypliszki	ok.. 35m od szosy Szypliszki-Budzisko	785	1,3	1969	
88	203	Pojedyncze drzewo	Lipa drobnolistna	Szypliszki	na gruncie prywatnym	365	9	1978	spróchniały pień, duże dziuple, złamany przez wichurę jeden duży konar, korona niekształtna
89	591	Pojedyncze drzewo	Głąz narzutowy	Szypliszki	na gruncie prywatnym	595	0,9	1998	
90	1756	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Szypliszki	Na terenie Szkoły Podstawowej	390	28	2004	okazała równomiernie rozwinięta korona
91	1748	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Szypliszki	na gruncie prywatnym	350	24	2004	okazała równomiernie rozwinięta korona
92	1754	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	Szypliszki	na gruncie prywatnym	340	24	2004	okazała równomiernie rozwinięta korona

Lp.	Nr ew.	Przedmiot ochrony	Obiekt	Gmina	Lokalizacja	Obwód [cm]	Wys. [m]	Rok uznania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
93	19. S	Pojedynczy gład	Gład narzutowy	Wiżajny	gład leży na wzgórzu, ok. 300m od szosy Wiżajny - Maszutkinie	990	1,25	1953	
94	211.S	Pojedyncze drzewo	Świerk pospolity	Wiżajny	przy wschodnim brzegu Jez. Jaczno	181	23	1978	
95	214. S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Wiżajny	Wieś Jaczno (Dzierwany),	512	25,5	1978	
96	451. S	Pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Wiżajny	ok. 20 m od północnego brzegu j. Cisówek (Pogorzalek)	255	12	1996	
97	452. S	Pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Wiżajny	ok. 25 m od północnego brzegu j. Cisówek (Pogorzalek)	150	9	1996	
98	453. S	Pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Wiżajny	ok. 30 m od północnego brzegu j. Cisówek (Pogorzalek)	170	9	1996	
99	454.S	Pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Wiżajny	ok. 30 m od północnego brzegu j. Cisówek (Pogorzalek)	160	7	1996	
100	455.S	Pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Wiżajny	przy skrzyżowaniu dróg do Cisówka, Jaczna i Smolnik	220	10	1996	
101	456 S	Pojedyncze drzewo	Klon pospolity	Wiżajny	10 m od skrzyżowania drogi Dzierwany - Smolniki z drogą Dzierwany - Ługiele	315	18	1996	
102	457. S	Pojedyncze drzewo	Klon pospolity	Wiżajny	10 m od skrzyżowania drogi Dzierwany - Smolniki z drogą Dzierwany - Ługiele	280	19	1996	
103	458. S	Pojedyncze drzewo	Lipa drobnolistna	Wiżajny	3 m od drogi Stołupianka - Wersele,	400	17	1996	
104	459. S	Pojedyncze drzewo	Świerk pospolity	Wiżajny	odległości 0,5 km od skrzyżowania dróg do Cisówka, Jaczna i Smolnik	235	20	1996	
105	47. S	Pojedynczy gład	Gład narzutowy	Wiżajny	Półwysp na wschodnim brzegu Jeziora Hańcza, 10 m od tafli wody	114	1,7	1955	
106	595. S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Wiżajny	Na półwyspie Jez. Wiżajny	425	26	1998	
107	596. S	Grupa drzew	21 Lip drobnolistnych, 2 klony zwyczajne	Wiżajny	Aleja lipowa w starym podworskim parku na północnym brzegu Jez. Hańcza	120-370	23	1998	
108	597.S	Pojedyncze drzewo	Świerk pospolity	Wiżajny	między jeziorami Jaczno i Kameduń, po lewej stronie drogi Jaczno- Kleszczówek	210	25	1998	
109	598.S	Pojedyncze drzewo	Grusza pospolita	Wiżajny	W parku podworskim, ok.. 200m na zach. od strumienia wpadającego do j. Hańcza	250	10	1998	
110	599. S	Pojedyncze drzewo	Jabłoń dzika	Wiżajny	W parku podworskim, ok.. 100m od północno-zachodniego brzegu j. Hańcza	165	4	1998	
111	600. S	Pojedyncze drzewo	Jesion wyniosły	Wiżajny	W parku podworskim, ok. 80 m na południe od ruin dworu	425	24	1998	
112	81. S	Pojedynczy gład	Gład narzutowy	Wiżajny	Przy brzegu j. Mauda,	1045	2,45	1969	
113	97. S	Pojedynczy gład	Gład narzutowy	Wiżajny	80 m na wschód od drogi Suwałki - Smolniki	650	1,5	1973	

3.1.6. Stanowisko dokumentacyjne

Stanowisko dokumentacyjne to forma ochrony przyrody nieożywionej obejmująca miejsca ważne pod względem naukowym i dydaktycznym. Najczęściej chroni ona specyficzne formacje i profile geologiczne, twory mineralne, warstwy zawierające nagromadzenia skamieniałości. Ustanowienie stanowiska dokumentacyjnego następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy, po uzgodnieniu z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki znajduje się stanowisko dokumentacyjne. Położone jest w północno-wschodniej części Suwałk, przy ul. Czarnoziem

1. Powołane zostało uchwałą nr XIV/113/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30.08.1995 r. Jest to stanowisko interglacjału eemskiego. Stanowisko składa się z dwóch szurfów (wykopów ze stopniami). Prace wydobywcze prowadzone w dawnej cegielni odsłoniły różnowiekowe poziomy glacialne (gliny zwałowe) i dzielące je osady interglacjału eemskiego (torfy i mułki), powstałe ok. 100000 lat p.n.e. Jest to jedyne w północno-wschodniej Polsce stanowisko osadów eemskich, które odsłaniają się na powierzchni.

3.1.7. Gatunki roślin, grzybów i zwierząt podlegających ochronie prawnej

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi. Dotyczy to gatunków rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

W oparciu o opracowania odnoszące się do opisywanego terenu, Planu Ochrony dla Suwalskiego Parku Krajobrazowego [2003], dokumentację dotyczącą obszarów Natura 2000, danych przekazanych przez Nadleśnictwo Suwałki, Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Białymstoku, bazy INVENT 2007, inwentaryzacji przyrodniczej służb leśnych, a także obserwacji własnych podczas prac taksacyjnych i fitosocjologicznych, sporządzono listę roślin i zwierząt podlegających ochronie prawnej, a występujących bądź potencjalnie występujących na terenie objętym zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki. Część z wymienionych gatunków nie posiada zainwentaryzowanej wielkości populacji, ani lokalizacji stanowisk, w związku z tym, ich występowanie na przedmiotowym terenie należy uznać za potencjalne.

Rośliny i grzyby chronione

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki możliwe jest występowanie:

- 122 gatunków roślin objętych ochroną: 46 – ściśłą, 76 – częściową,
- 19 gatunków grzybów i porostów objętych ochroną: 6 – ściśłą, 13 – częściową,

W tabeli 8 zestawiono gatunki roślin i grzybów, podlegające ochronie, występujące lub mogące występować na gruntach nadleśnictwa. Tylko część stanowisk posiada potwierdzoną lokalizację, natomiast pozostałe według dostępnych danych (wyniki inwentaryzacji, literatura), mogą występować na przedmiotowym obszarze.

Stanowiska gatunków chronionych, dla których jest znana lokalizacja, są zapisane w bazie SILP w bloku „osobliwości przyrodnicze”. Do osobliwości przyrodniczych, ze względu na powszechność występowania, nie wprowadzono pospolitych a częściowo chronionych gatunków budujących warstwę mszystą w borach i borach mieszanych tj.: gajnik lśniący *Hylocomium splendens*, płonnik pospolity *Polytrichum commune*, rokitnik pospolity *Pleuroium schreberi*, widłoząb kędzierzawy *Dicranum polysetum*, widłoząb miotłowy *Dicranum scoparium*. Lista stanowisk, zwłaszcza gatunków rzadkich, powinna być na bieżąco uzupełniana, a dane zapisywane w bazie SILP i na mapie numerycznej.

Ryc. 10. *Pióropusznik strusi* - *Matteucia struthiopteris* (fot P. Kalisz)

Tabela 8. Chronione gatunki roślin i grzybów potencjalnie występujące na obszarze Nadleśnictwa Suwałki

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	CzK
1	2	3	4	5	6
ROŚLINY					
1	aldrowanda pęcherzykowata (1)(2)(3)	<i>Aldrovanda vesiculosa</i>	ś		
2	arnika górską (1)	<i>Arnica montana</i>	ś		VU
3	bagnica torfowa	<i>Scheuchzeria palustris</i>	ś		
4	bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>	CZ		
5	blotniszek welnisty (3)	<i>Helodium blandowii</i>	ś		
6	blyszcze włosowate (3)	<i>Tomentypnum nitens</i>	CZ		
7	bielistka siwa	<i>Leucobryum glaucum</i>	CZ		
8	bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>	CZ		
9	brzoza niska(1)(3)	<i>Betula humilis</i>	ś		
10	centuria pospolita	<i>Centaurium erythraea</i>	CZ		
12	chamedafne północna (3)	<i>Chamaedaphne calyculata</i>	ś		EN
13	czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	CZ		
14	drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>	CZ		
15	dzióbkwieć bruzdowany	<i>Eurhynchium striatum</i>	CZ		
16	dzióbkwieć Zetterstedta	<i>Eurhynchium angustirete</i>	CZ		
17	fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	CZ		
18	fałdownik trzyczędowy	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	CZ		
19	fiołek torfowy	<i>Viola epipsila</i>	ś		CR
20	gajnik lśniący	<i>Hylocomium splendens</i>	CZ		
21	gnidosz błotny	<i>Pedicularis palustris</i>	CZ		
22	gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	CZ		

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	CzK
1	2	3	4	5	6
23	goździk piaskowy	<i>Dianthus arenarius</i>	cz		
24	gółka długoostrogowa (1)	<i>Gymnadenia conopsea</i>	ś		
25	grązel drobny	<i>Nuphar pumila</i>	ś		
26	groszek wschodniokarpacki	<i>Lathyrus laevigatus</i>	cz		
27	gruszyca mniejsza	<i>Pyrola minor</i>	cz		
28	gruszyca okrągłolistna	<i>Pyrola rotundifolia</i>	cz		
29	gruszyca średnia	<i>Pyrola media</i>	cz		
30	gruszyca zielonawa	<i>Pyrola chlorantha</i>	cz		
31	grzybienie białe	<i>Nymphaea alba</i>	cz		
32	grzybienie północne	<i>Nymphaea candida</i>	cz		NT
33	haczykowiec błyszczący (2)(3)	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	ś		
34	jaskier wielki	<i>Ranunculus lingua</i>	cz		
35	jodłówka pospolita	<i>Abietinella abietina</i>	cz		
36	kocanki piaskowe	<i>Helichrysum arenarium</i>	cz		
37	kosaciec syberyjski (1)	<i>Iris sibirica</i>	ś		
38	kosatka kielichowa (1)	<i>Tofieldia calyculata</i>	ś		
39	kruszyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	ś		
40	kruszyk rdzawoczerwony	<i>Epipactis atrorubens</i>	cz		
41	kruszyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	cz		
42	kukułka (storczyk) bałtycka (1)	<i>Dactylorhiza baltica</i>	ś		
43	kukułka (storczyk) Fuchsa (1)	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	ś		
44	kukułka (storczyk) krwista	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	cz		
45	kukułka (storczyk) plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>	cz		
46	kukułka (storczyk) Ruthego (1)	<i>Dactylorhiza ruthei</i>	ś		
47	kukułka (storczyk) szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>	cz		
48	leniec bezpodkwiatkowy (1) (2) (3)	<i>Thesium ebracteatum</i>	ś	Z II	VU
49	lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	ś		
50	lipiennik Loesela (1)(2)(3)	<i>Liparis loeselii</i>	ś		
51	listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	cz		
52	listera sercowata	<i>Listera cordata</i>	ś		
53	mącznica lekarska	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	ś		
54	miodownik melisowaty	<i>Melittis mellisophyllum</i>	cz		
55	moczara sierpowata	<i>Dichelyma falcatum</i>	ś		
56	modrzewnica zwyczajna	<i>Andromeda polifolia</i>	cz		
57	mokradłoszka zastrzona	<i>Calliergonella cuspidata</i>	cz		
58	naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	cz		
59	nasieźrzał pospolity (1)	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	ś		
60	obuwik pospolity (1) (2) (3)	<i>Cypripedium calceolus</i>	ś		
61	orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i>	cz		
62	ostrolódka kosmata (1)	<i>Oxytropis pilosa</i>	ś		
63	ostrożeń pannoński	<i>Cirsium pannonicum</i>	cz		
64	parzydło leśne	<i>Aruncus sylvestris</i>	cz		
65	pierwiosnek wyniosły	<i>Matteucia struthiopteris</i>	cz		
66	pióropusznik strusi	<i>Matteucia struthiopteris</i>	cz		

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	CzK
1	2	3	4	5	6
67	piórosz pierzasty	<i>Ptilium crista-castrensis</i>	CZ		
68	plonnik cienki	<i>Polytrichum strictum</i>	CZ		
69	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>	CZ		
70	plywacz drobny (3)	<i>Utricularia minor</i>	ś		
71	plywacz krótkoostrogowy (plywacz żółtobiały)	<i>Utricularia ochroleuca</i>	ś		
72	plywacz średni (plywacz pośredni)	<i>Utricularia intermedia</i>	ś		
73	podejrzon księżycowy (1)	<i>Botrychium lunaria</i>	ś		
74	podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	CZ		
75	podkolan zielonawy	<i>Platanthera chlorantha</i>	CZ		
76	pokrzyk wilcza-jagoda	<i>Atropa belladonna</i>	CZ		
77	pomocnik baldaszkowy	<i>Chimaphila umbellata</i>	CZ		
78	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>	CZ		
79	rojownik (rojniak) pospolity	<i>Jovibarba sobolifera</i>	ś		
80	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>	CZ		
81	rosiczka okrągłolistna (3)	<i>Drosera rotundifolia</i>	ś		
82	rzepik szczeciniasty (2) (3)	<i>Agrimonia pilosa</i>	ś		
83	sasanka łąkowa (1) (2)	<i>Pulsatilla pratensis</i>	ś		
84	sasanka otwarta (1) (2) (3)	<i>Pulsatilla patens</i>	ś	Z II	EN
85	skalnica torfowiskowa (2) (3)	<i>Saxifraga hirculus</i>	ś		
86	skosatka zanokcicowata	<i>Plagiochila asplenoides</i>	CZ		
87	storczyk męski (1)	<i>Orchis mascula</i>	ś		
88	tajeża jednostronna	<i>Goodyera repens</i>	ś		
89	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>	CZ		
90	torfowiec czerwonawy	<i>Sphagnum rubellum</i>	CZ		
91	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	CZ		
92	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>	CZ		
93	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>	CZ		
94	torfowiec magellański	<i>Sphagnum magellanicum</i>	CZ		
95	torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>	CZ		
96	torfowiec okazały	<i>Sphagnum riparium</i>	CZ		
97	torfowiec ostrolistny	<i>Sphagnum capillifolium</i>	CZ		
98	torfowiec pięciorzędowy	<i>Sphagnum quinquefarium</i>	CZ		
99	torfowiec spiczastolistny	<i>Sphagnum cuspidatum</i>	CZ		
100	torfowiec wąskolistny	<i>Sphagnum angustifolium</i>	CZ		
101	tujowiec delikatny	<i>Thuidium delicatulum</i>	CZ		
102	tujowiec tamaryszkowaty	<i>Thuidium tamariscinum</i>	CZ		
103	turówka leśna	<i>Hierochloë australis</i>	CZ		
104	turzyca piaskowa	<i>Carex arenaria</i>	CZ		
105	turzyca strunowa	<i>Carex chordorrhiza</i>	ś		
106	turzyca życicowa	<i>Carex loliacea</i>	ś		
107	wawrzynek wilczełyko	<i>Daphne mezereum</i>	CZ		
108	wątlík błotny	<i>Hammarbya paludosa</i>	ś		
109	welnianeczka alpejska	<i>Baeothryon alpinum</i>	CZ		
110	welnianka delikatna	<i>Eriophorum gracile</i>	ś		

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	CzK
1	2	3	4	5	6
111	widlicz (widłak) spłaszczony	<i>Diphasiastrum complanatum</i>	cz		
112	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	cz		
113	widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	cz		
114	widłoząb kędzierzawy	<i>Dicranum polysetum</i>	cz		
115	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>	cz		
116	widłoząb zielony (2)	<i>Dicranum viride</i>	ś		
117	wielosił błękitny (1)	<i>Polemonium coeruleum</i>	ś		
118	wierzba lapońska (1) (3)	<i>Salix lapponum</i>	ś		
119	wroniec widlasty (widłak wroniec)	<i>Huperzia selago</i>	cz		
120	wyblin jednolistny	<i>Malaxis monophyllos</i>	ś		
121	zimoziół (linnea) północny	<i>Linnaea borealis</i>	cz		
122	żłobik koralowy	<i>Corallorhiza trifida</i>	ś		
GRZYBY I POROSTY					
1	brązownicza zielonawa	<i>Tuckermannopsis chlorophylla</i>	cz		
2	brodaczkę kępkowa	<i>Usnea hirta</i>	cz		
3	chrobotek leśny	<i>Cladonia arbuscula</i>	cz		
4	chrobotek reniferowy	<i>Cladonia rangiferina</i>	cz		
5	obrośnica rzęśkowata	<i>Anaptychia ciliaris</i>	ś		
6	odnożyca jesionowa	<i>Ramalina fraxinea</i>	ś		
7	odnożyca kępkowa	<i>Ramalina fastigiata</i>	ś		
8	odnożyca mączysta	<i>Ramalina farinacea</i>	cz		
9	pawężnica łuseczkowata	<i>Peltigera praetextata</i>	ś		
10	pawężnica psia	<i>Peltigera canina</i>	cz		
11	plucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>	cz		
12	plucnica płotowa	<i>Cetraria sepincola</i>	ś		
13	popielak pylasty	<i>Imshaugia aleurites</i>	cz		
14	puchlinka ząbkowana (3)	<i>Thelotrema lepadinum</i>	ś		
15	pustułka rurkowata	<i>Hypogymnia tubulosa</i>	cz		
16	smardz stożkowaty	<i>Morchella conica</i>	cz		
17	wabnica kielichowata	<i>Pleurosticta acetabulum</i>	cz		
18	włostka brązowa	<i>Bryoria fuscescens</i>	cz		
19	brązownicza zielonawa	<i>Tuckermannopsis chlorophylla</i>	cz		

Objaśnienia:

- s - gatunek objęty ochroną ścisłą,
- cz - gatunek objęty ochroną częściową,
- Z II - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (DS),
- CzK - gatunek w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin [KAŹMIERCZAKOWA I IN. (red) 2014],
w tym:
 - CR - krytycznie zagrożony,
 - EN - zagrożony,
 - VU - narażony na wyginięcie,
 - NT - bliski zagrożenia,
 - (1) - gatunki wymagające ochrony czynnej według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,
 - (2) - gatunki, których dotyczy zakaz transportu okazów gatunków roślin dziko występujących, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia oraz nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,

- (3) - gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,
- (4) - gatunek, dla którego nie stosuje się odstępstwa od zakazów określonego w § 7 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów.

Lokalizację stanowisk gatunków chronionych roślin i grzybów na gruntach nadleśnictwa zamieszczono w załącznikach.

Gatunki zwierząt chronionych

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki może występować 230 gatunków zwierząt objętych prawną ochroną, w tym:

- 22 owadów (8 objętych ochroną ścisłą i 14 częściową),
- 6 mięczaków (4 objęte ochroną ścisłą i 2 częściową),
- 7 ryb kostnych i minogów (objęte ochroną częściową),
- 13 płazów (7 objętych ochroną ścisłą i 6 częściową),
- 6 gadów (1 objęty ochroną ścisłą, 5 częściową),
- 22 ssaków (13 objętych ochroną ścisłą i 9 częściową),
- 154 ptaków (148 objętych ochroną ścisłą i 6 częściową).

Ryc. 11. Zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* (fot. P. Kalisz)

Tabela 9. Chronione gatunki zwierząt potencjalnie występujące na obszarze Nadleśnictwa Suwałki

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	DP	CKZ
1	2	3	4	5	6	7
OWADY						
1	biegacz skórzasty	<i>Carabus coriaceus</i>	cz			
2	czerwończyk fioletek (1)	<i>Lycaena helle</i>	ś	Z II		VU

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	DP	CKZ
1	2	3	4	5	6	7
3	czerwończyk nieparek (1)	<i>Lycaena dispar</i>	ś	Z II		LR
4	dostojka akwilonaris	<i>Boloria aquilonaris</i>	CZ			
5	kreślinek nizinny (1)	<i>Graphoderus bilineatus</i>	ś			
6	mrówka ćmawa (4)	<i>Formica polyctena</i>	CZ			
7	mrówka łąkowa (4)	<i>Formica pratensis</i>	CZ			
8	mrówka rudnica (m. ruda) (4)	<i>Formica rufa</i>	CZ			
9	pachnica dębowa (1) x	<i>Osmoderma eremita</i>	ś	Z II		VU
10	paż żeglarz	<i>Iphiclides podalirius</i>	CZ			
11	ponurek Schneidera	<i>Boros schneideri</i>	ś			EN
12	trzepla zielona (1)	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	ś	Z II		
13	trzmieł kamiennik	<i>Bombus lapidarius</i>	CZ			
14	trzmieł leśny	<i>Bombus pratorum</i>	CZ			
15	trzmieł ogrodowy	<i>Bombus hortorum</i>	CZ			
16	trzmieł parkowy	<i>Bombus hypnorum</i>	CZ			
17	trzmieł rudoszary	<i>Bombus sylvarum</i>	CZ			
18	trzmieł rudy	<i>Bombus pascuorum</i>	CZ			
19	trzmieł szary	<i>Bombus veteranus</i>	CZ			
20	trzmieł ziemny	<i>Bombus terrestris</i>	CZ			
21	załotka większa (1)	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	ś	Z II		
22	zgniotek cynobrowy (1)	<i>Cucujus cinnaberinnus</i>	ś	Z II		
MIECZAKI						
1	poczwarówka Geyera	<i>Vertigo geyeri</i>	CZ	Z II		
2	poczwarówka jajowata	<i>Vertigo moulinsiana</i>	ś	Z II		CR
3	poczwarówka zwężona	<i>Vertigo angustior</i>	ś	Z II		EN
4	skójką gruboskorupowa * (1)	<i>Unio crassus</i>	ś	Z II		EN
5	ślimak winniczek (4)	<i>Helix pomatia</i>	CZ			
6	zatozeczek łamliwy (1)	<i>Anisus vorticulus</i>	ś	Z II		
RYBY						
1	głowacz białopłetwy	<i>Cottus gobio</i>	CZ			
2	głowacz przegopłetwy	<i>Cottus poecilopus</i>	CZ			
3	koza pospolita	<i>Cobitis taenia</i>	CZ	Z II		
4	minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	CZ	Z II		NT
5	minóg ukraiński	<i>Eudontomyzon mariae</i>	CZ			
6	piskorz	<i>Misgurnus fossilis</i>	CZ	Z II		NT
7	różanka	<i>Rhodeus sericeus</i>	CZ	Z II		NT
PLĄZY						
1	grzebiuszka ziemna (1)	<i>Pelobates fuscus</i>	ś			
2	kumak nizinny (1) x	<i>Bombina bombina</i>	ś	Z II		
3	ropucha paskówka (1)	<i>Epidalea calamita</i> (Bufo calamita)	ś			
4	ropucha szara (1)	<i>Bufo bufo</i>	CZ			

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	DP	CKZ
1	2	3	4	5	6	7
5	ropucha zielona (1)	<i>Pseudepidalea viridis</i> (<i>Bufo viridis</i>)	ś			
6	rzekotka drzewna (1) x	<i>Hyla arborea</i>	ś			
7	traszka grzebieniasta (1) x	<i>Triturus cristatus</i>	ś	Z II		NT
8	traszka zwyczajna (1)	<i>Lissotriton vulgaris</i>	cz			
9	żaba jeziorkowa (1) (4)	<i>Pelophylax lessonae</i>	cz			
10	żaba moczarowa (1)	<i>Rana arvalis</i>	ś			
11	żaba śmieszka (1) (4)	<i>Pelophylax ridibundus</i>	cz			
12	żaba trawna (1)	<i>Rana temporaria</i>	cz			
13	żaba wodna (1) (4)	<i>Pelophylax esculentus</i>	cz			
GADY						
1	jaszczurka zwinka (1)	<i>Lacerta agilis</i>	cz			
2	jaszczurka żyworodna (1)	<i>Zootoca vivipara</i>	cz			
3	padalec zwyczajny (1) x	<i>Anguis fragilis</i>	cz			
4	zaskroniec zwyczajny (1)	<i>Natrix natrix</i>	cz			
5	żmija zygzakowata (4)	<i>Vipera berus</i>	cz			
6	żółw błotny (1) x	<i>Emys orbicularis</i>	ś	Z II		EN
SSAKI						
1	bielak (1)	<i>Lepus timidus</i>	ś			
2	borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>	ś			
3	bóbr europejski (1)	<i>Castor fiber</i>	cz	Z II		
4	gacek brunatny (1) (3) x	<i>Plecotus auritus</i>	ś			
5	gronostaj (1)	<i>Mustela erminea</i>	cz			
6	jeż wschodni (1)	<i>Erinaceus roumanicus</i>	cz			
7	karlik większy (1)	<i>Pipistrellus nathusii</i>	ś			
8	kret (1)	<i>Talpa europaea</i>	cz			NT
9	łasica (1)	<i>Mustela nivalis</i>	cz			
10	mopek zachodni (1) (3) x	<i>Barbastella barbastellus</i>	ś	Z II		
11	mroczek pozłocisty (1) (3) x	<i>Eptesicus nilssoni</i>	ś			
12	mroczek późny (1) (3) x	<i>Eptesicus serotinus</i>	ś			
13	nocek łydkowłosy (1) (3) x	<i>Myotis dasycneme</i>	ś	Z II		EN
14	nocek rudy (1) (3) x	<i>Myotis daubentonii</i>	ś			
15	ryjówka malutka (1)	<i>Sorex minimus</i>	cz			
16	ryjówka aksamitka (1)	<i>Sorex araneus</i>	ś			
17	ryś (1) x	<i>Lynx lynx</i>	ś	Z II		NT
18	rzęsorek rzeczek	<i>Neomys fodiens</i>	cz			
19	smużka leśna (1)	<i>Sicista betulina</i>	ś			
20	wiewiórka pospolita (1)	<i>Sciurus vulgaris</i>	cz			
21	wilk (1) x	<i>Canis lupus</i>	ś	Z II		NT
22	wydra (1)	<i>Lutra lutra</i>	cz	Z II		
PTAKI						
1	bąk (2)	<i>Botaurus stellaris</i>	ś		Z I	LC

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	DP	CKZ
1	2	3	4	5	6	7
2	białorzytka (2)	<i>Oenanthe oenanthe</i>	ś			
3	bielik * (2) (3)	<i>Haliaeetus albicilla</i>	ś		Z I	LC
4	blotniak łąkowy (2) (3) x	<i>Circus pygargus</i>	ś		Z I	
5	blotniak stawowy (2) (3) x	<i>Circus aeruginosus</i>	ś		Z I	
6	bocian biały (2) x	<i>Ciconia ciconia</i>	ś		Z I	
7	bocian czarny * (2) (3) x	<i>Ciconia nigra</i>	ś		Z I	
8	bogatka (2)	<i>Parus major</i>	ś			
9	brzegówka (2)	<i>Riparia riparia</i>	ś			
10	brzęczka (2)	<i>Locustella luscinioides</i>	ś			
11	cierniówka (2)	<i>Sylvia communis</i>	ś			
12	czajka (2) x	<i>Vanellus vanellus</i>	ś			
13	czapla biała (2)	<i>Egretta alba</i>	ś		Z I	
14	czapla siwa (2)	<i>Ardea cinerea</i>	cz			
15	czarnogłówka (2)	<i>Poecile montanus</i>	ś			
16	czubotka (2)	<i>Lophophanes cristatus</i>	ś			
17	czyż (2)	<i>Carduelis spinus</i>	ś			
18	derkacz (2) x	<i>Crex crex</i>	ś		Z I	
19	drożdżik (2)	<i>Turdus iliacus</i>	ś			
20	dubelt (2) (3)	<i>Gallinago media</i>	ś		Z I	VU
21	dudek (2) x	<i>Upupa epops</i>	ś		Z I	
22	dymówka (2)	<i>Hirundo rustica</i>	ś			
23	dzierlatka (2)	<i>Galerida cristata</i>	ś			
24	dzięcioł białogrzbiety (2) (3) x	<i>Dendrocopos leucotos</i>	ś		Z I	NT
25	dzięcioł czarny (2) x	<i>Dryocopus martius</i>	ś		Z I	
26	dzięcioł duży (2)	<i>Dendrocopos major</i>	ś			
27	dzięcioł średni (2) x	<i>Dendrocopos medius</i>	ś		Z I	
28	dzięcioł trójpalczysty (2) (3) x	<i>Picoides tridactylus</i>	ś		Z I	VU
29	dzięcioł zielonosiwy (2) x	<i>Picus canus</i>	ś		Z I	
30	dzięcioł zielony (2)	<i>Picus viridis</i>	ś			
31	dzięciołek (2)	<i>Dendrocopos minor</i>	ś			
32	dziwonina (2)	<i>Carpodacus erythrinus</i>	ś			
33	dzwoniec (2)	<i>Chloris chloris</i>	ś			
34	gadożer (1) (3) x	<i>Circaetus gallicus</i>	ś		Z I	CR
35	gajówka (2)	<i>Sylvia borin</i>	ś			
36	gawron (2)	<i>Corvus frugilegus</i>	cz			
37	gągoł (2) x	<i>Bucephala clangula</i>	ś			
38	gąsior (2)	<i>Lanius collurio</i>	ś		Z I	
39	gil (2)	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	ś			
40	gołąb miejski (2)	<i>Columba livia forma urbana</i>	cz			
41	grubodziób (2)	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	ś			
42	jarzębka (2)	<i>Sylvia nisoria</i>	ś			

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	DP	CKZ
1	2	3	4	5	6	7
43	jastrząb (2)	<i>Accipiter gentilis</i>	ś			
44	jemiołuszka (2)	<i>Bombycilla garrulus</i>	ś			
45	jer (2)	<i>Fringilla montifringilla</i>	ś			
46	jerzyk (2) x	<i>Apus apus</i>	ś		Z I	
47	kania czarna * (2) (3) x	<i>Milvus migrans</i>	ś		Z I	NT
48	kania ruda * (2) (3) x	<i>Milvus milvus</i>	ś		Z I	NT
49	kapturka (2)	<i>Sylvia atricapilla</i>	ś			
50	kawka (2)	<i>Corvus monedula</i>	ś			
51	kobuz (2)	<i>Falco subbuteo</i>	ś			
52	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	ś			
53	kopciuszek (2)	<i>Phoenicurus ochruros</i>	ś			
54	kormoran (2)	<i>Phalacrocorax carbo</i>	ś			
55	kos (2)	<i>Turdus merula</i>	ś			
56	kowalik (2)	<i>Sitta europaea</i>	ś			
57	krakwa (2)	<i>Anas strepera</i>	ś			
58	krętogłów (2)	<i>Jynx torquilla</i>	ś			
59	krogulec (2)	<i>Accipiter nisus</i>	ś			
60	kropiatka (2) x	<i>Porzana porzana</i>	ś		Z I	
61	kruk (2)	<i>Corvus corax</i>	cz			
62	krzyżodziób świerkowy (2)	<i>Loxia curvirostra</i>	ś		Z I	
63	kszyk (2) (3)	<i>Gallinago gallinago</i>	ś		Z I	
64	kukułka (2)	<i>Cuculus canorus</i>	ś			
65	kwiczoł (2)	<i>Turdus pilaris</i>	ś			
66	lelek (2)	<i>Caprimulgus europaeus</i>	ś		Z I	
67	lerka (2)	<i>Lullula arborea</i>	ś		Z I	
68	łabędź krzykliwy (2)	<i>Cygnus cygnus</i>	ś		Z I	
69	łabędź niemy (2)	<i>Cygnus olor</i>	ś			
70	łożówka (2)	<i>Acrocephalus palustris</i>	ś			
71	makolągwa (2)	<i>Carduelis cannabina</i>	ś			
72	mazurek (2)	<i>Passer montanus</i>	ś			
73	mewa mała (2) (3) x	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	ś		Z I	LC
74	mewa srebrzysta (2)	<i>Larus argentatus</i>	ś			
75	modraszka (2)	<i>Cyanistes caeruleus</i>	ś			
76	mucholówka mała (2)	<i>Ficedula parva</i>	ś		Z I	
77	mucholówka szara (2)	<i>Muscicapa striata</i>	ś			
78	mucholówka żałobna (2)	<i>Ficedula hypoleuca</i>	ś			
79	mysikrólik (2)	<i>Regulus regulus</i>	ś			
80	myszolów (2) (3)	<i>Buteo buteo</i>	ś			
81	nurogęś (2) x	<i>Merquus merganser</i>	ś		Z I	
82	oknówka (2)	<i>Delichon urbicum</i>	ś			
83	orlik grubodzioby * (1) (3) x	<i>Clanga clanga</i>	ś		Z I	CR

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	DP	CKZ
1	2	3	4	5	6	7
84	orlik krzykliwy * (2) (3) x	<i>Clanga pomarina</i>	ś		Z I	LC
85	ortolan (2)	<i>Emberiza hortulana</i>	ś		Z I	
86	orzechówka (2)	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	ś			
87	paszkot (2)	<i>Turdus viscivorus</i>	ś			
88	pełzacz leśny (2)	<i>Certhia familiaris</i>	ś			
89	perkoz dwuczuby (2)	<i>Podiceps cristatus</i>	ś			
90	perkoz rogaty (2)	<i>Podiceps auritus</i>	ś		Z I	
91	perkozek (2)	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	ś			
92	piecuszek (2)	<i>Phylloscopus trochilus</i>	ś			
93	piegża (2)	<i>Sylvia curruca</i>	ś			
94	pierwiosnek (2)	<i>Phylloscopus collybita</i>	ś			
95	pleszka (2)	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ś			
96	pliszka siwa (2)	<i>Motacilla alba</i>	ś			
97	pliszka żółta (2)	<i>Motacilla flava</i>	ś			
98	pluszcz (2)	<i>Cinclus cinclus</i>	ś			
99	płaskonos (2)	<i>Anas clypeata</i>	ś			
100	płomykówka (2)	<i>Tyto alba</i>	ś			
101	podgorzałka (2) x	<i>Aythya nyroca</i>	ś		Z I	EN
102	podróżniczek (2)	<i>Luscinia svecica</i>	ś		Z I	NT
103	pokląskwa (2)	<i>Saxicola rubetra</i>	ś			
104	pokrzywnica (2)	<i>Prunella modularis</i>	ś			
105	potrzeszcz (2)	<i>Emberiza calandra</i>	ś			
106	potrzos (2)	<i>Emberiza schoeniclus</i>	ś			
107	pójdźka (2)	<i>Athene noctua</i>	ś			
108	przepiórka (2) x	<i>Coturnix coturnix</i>	ś			
109	puchacz * (2) (3) x	<i>Bubo bubo</i>	ś		Z I	NT
110	puszczyk (2)	<i>Strix aluco</i>	ś			
111	raniuszek (2)	<i>Aegithalos caudatus</i>	ś			
112	remiz (2)	<i>Remiz pendulinus</i>	ś			
113	rokitniczka (2)	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	ś			
114	rudzik (2)	<i>Erithacus rubecula</i>	ś			
115	rybitwa czarna (2) (3) x	<i>Chlidonias niger</i>	ś		Z I	
116	rybitwa rzeczna (2) (3) x	<i>Sterna hirundo</i>	ś		Z I	
117	samotnik (2) (3) x	<i>Tringa ochropus</i>	ś		Z I	
118	sierpówka (2)	<i>Streptopelia decaocto</i>	ś			
119	sikora uboga (2)	<i>Poecile palustris</i>	ś			
120	siniak (2)	<i>Columba oenas</i>	ś			
121	skowronek (2)	<i>Alauda arvensis</i>	ś			
122	słówek szary (2)	<i>Luscinia luscinia</i>	ś			
123	sosnówka (2)	<i>Periparus ater</i>	ś			
124	sójka (2)	<i>Garrulus glandarius</i>	ś			
125	sóweczka (2) (3) x	<i>Glaucidium passerinum</i>	ś		Z I	

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochr	DS	DP	CKZ
1	2	3	4	5	6	7
126	sroka (2)	<i>Pica pica</i>	cz			
127	srokoz (2)	<i>Lanius excubitor</i>	ś			
128	strumieniówka (2)	<i>Locustella fluviatilis</i>	ś			
129	strzyżyk (2)	<i>Troglodytes troglodytes</i>	ś			
130	szczygieł (2)	<i>Carduelis carduelis</i>	ś			
131	szpak (2)	<i>Sturnus vulgaris</i>	ś			
132	śmieszka (2)	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	ś			
133	śpiewak (2)	<i>Turdus philomelos</i>	ś			
134	świergotek drzewny (2)	<i>Anthus trivialis</i>	ś			
135	świergotek łąkowy (2)	<i>Anthus pratensis</i>	ś			
136	świergotek polny (2)	<i>Anthus campestris</i>	ś		Z I	
137	świstunka leśna (2)	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	ś			
138	trzciniak (2)	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	ś			
139	trzcinniczek (2)	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	ś			
140	trzmiełojad (2) (3)	<i>Pernis apivorus</i>	ś		Z I	
141	trznadel (2)	<i>Emberiza citrinella</i>	ś			
142	turkawka (2)	<i>Streptopelia turtur</i>	ś			
143	uszatka (2)	<i>Asio otus</i>	ś			
144	wilga (2)	<i>Oriolus oriolus</i>	ś			
145	włochatka (2) (3) x	<i>Aegolius funereus</i>	ś		Z I	LC
146	wodnik (2)	<i>Rallus aquaticus</i>	ś			
147	wrona siwa (2)	<i>Corvus cornix</i>	cz			
148	wróbel (2) x	<i>Passer domesticus</i>	ś			
149	zaganiacz (2)	<i>Hippolais icterina</i>	ś			
150	zielonka (2)	<i>Porzana parva</i>	ś		Z I	NT
151	zięba (2)	<i>Fringilla coelebs</i>	ś			
152	zimirdek (2)	<i>Alcedo atthis</i>	ś		Z I	
153	zniczek (2)	<i>Regulus ignicapilla</i>	ś			
154	żuraw (2)	<i>Grus grus</i>	ś		Z I	

Objaśnienia:

- ś - gatunek objęty ochroną ścisłą;
- cz - gatunek objęty ochroną częściową;
- Z II - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (DS),
- Z I - gatunek z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej (DP),
- CKZ - gatunek w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt Tom I Kręgowce [GŁOWAŃSKI 2001] i Tom II Bezkręgowce [GŁOWAŃSKI & NOWACKI 2004] :
- EXP - wymarły na terenie Polski (dane na czas wydania CKZ)
- CR - skrajnie zagrożony,
- EN - bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożony,
- VU - wysokiego ryzyka, narażony,
- NT - niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia,
- LC - na razie nie zagrożone.
- LR - niższego ryzyka,
- * - gatunek objęty ochroną strefową,
- (1) - gatunek, którego dotyczy zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia,

- (2) - gatunek, którego dotyczy zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowywania młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących,
- (3) - gatunek, którego dotyczy zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie,
- (4) - gatunek, którego dotyczy odstępstwo od zakazu przetrzymywania, posiadania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granice państwa, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt. 6, 10 i 11 oraz w § 7 pkt. 4-6, okazów pozyskanych poza granicą państwa i wwiezionych z zagranicy na podstawie zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub GDOŚ,
- x - gatunki wymagające ochrony czynnej.

Część z ptaków chronionych pojawia się na obszarze administracyjnym nadleśnictwa sporadycznie. Zatrzymują się one najczęściej nad rozlewiskami w dolinie Czarnej Hańczy i jeziorami.

Załącznik nr 4 do *Rozporządzenia z dnia 28 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. 2016 poz. 2183) określa gatunki zwierząt, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony, miejsc rozrodu i regularnego przebywania.

W Nadleśnictwie Suwałki utworzono 2 strefy obejmujące ochroną miejsca rozrodu i regularnego przebywania ptaków. Strefy te wyznaczono wokół gniazd: bielika *Haliaeetus albicilla* – 1, oraz orlika krzykliwego *Clanga pomarina* – 1. Strefy zajmują łącznie 70,79 ha, w tym:

- strefy całoroczne – 35,01 ha powierzchni całkowitej,
- strefy okresowe – 35,78 ha powierzchni całkowitej.

Szczegółowy wykaz stanowisk gatunków stwierdzonych na gruntach Nadleśnictwa Suwałki (oprócz danych strefowych – dane wrażliwe) zamieszczono w Załączniku nr 2 niniejszego opracowania.

3.2. Sieć Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 roku, w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym, na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*, które zostały transponowane do polskiego prawa. Wszystkie aspekty funkcjonowania obszarów Natura 2000 w Polsce zostały zawarte w *Ustawie o ochronie przyrody oraz w Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie oraz ocenach oddziaływania na środowisko*.

W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (PLB),

- specjalne obszary ochrony siedlisk (PLH) (w tym obszary mające znaczenie dla Wspólnoty),
- obszary specjalnej ochrony ptaków pokrywające się z specjalnymi obszarami ochrony siedlisk (PLC).

Dyrektywa Siedliskowa nie określa sposobów ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków, ale nakazuje zachowanie tzw. właściwego stanu ich ochrony. W odniesieniu do siedliska przyrodniczego oznacza to, że (art. 33 *ustawy o ochronie przyrody*):

- naturalny zasięg nie zmniejsza się,
- zachowuje ono specyficzną strukturę i swoje funkcje ekologiczne,
- stan zachowania typowych dla niego gatunków jest właściwy.

W odniesieniu do gatunków, właściwy stan ochrony oznacza natomiast, że:

- zachowana zostaje liczebność populacji, gwarantująca jej utrzymanie się w biocenozie przez dłuższy czas,
- naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się,
- pozostaje zachowana wystarczająco duża powierzchnia siedliska gatunku.

Dyrektywa Ptasia ma na celu ochronę i zachowanie wszystkich populacji ptaków naturalnie występujących w stanie dzikim, prawne uregulowanie zasad handlu i pozyskiwania ptaków łownych oraz przeciwdziałanie metodom ich łapania i zabijania. Dyrektywa ta dotyczy zarówno obszarów lęgowych, jak i morskich, które stanowią siedlisko występowania ptaków.

Dyrektywa Ptasia zobowiązuje do następujących działań:

- wdrażania, zgodnie z potrzebami życiowymi ptaków, zasad zrównoważonego gospodarowania w miejscach ich występowania,
- naturalizacji, bądź odtwarzania przekształconych siedlisk,
- kontroli przestrzegani prawa,
- ustalania zasad eksploatacji populacji ptaków łownych.

Dyrektywa zabrania w szczególności:

- umyślnego zabijania ptaków lub chwytania tych ptaków jakąkolwiek metodą,
- umyślnego niszczenia lub uszkodzania ich gniazd i jaj lub usuwania tych gniazd,
- zbierania jaj tych ptaków w naturalnych siedliskach oraz zatrzymywania jaj, nawet jeśli jaja te są puste,
- umyślnego płoszenia tych ptaków, zwłaszcza w okresie lęgowym i wyprowadzania młodych, w takim zakresie, w jakim płoszenie to miałoby znaczenie ze względu na cele niniejszej dyrektywy,
- przetrzymywania ptaków z gatunków, na które polowanie lub których chwytanie jest zabronione.

W obszarach Natura 2000 obowiązuje formalnie jeden „zakaz”, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochronne obszaru Natura 2000.

Najważniejszymi instrumentami realizacji celów sieci Natura 2000 są oceny oddziaływania na środowisko oraz plany ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków,

dla których utworzono obszar Natura 2000. Działania ochronne winny uwzględniać wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne danego obszaru Natura 2000. Cele te realizuje się poprzez ustanowienie planu zadań ochronnych lub planu ochrony dla obszaru Natura 2000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki znajdują się następujące obszary Natura 2000, zatwierdzone przez Komisję Europejską i polski rząd:

- **(OSO) PLB200002 – Puszcza Augustowska,**
- **(SOO) PLH200001 – Jeleniewo,**
- **(SOO) PLH200003 – Ostoja Suwalska,**
- **(SOO) PLH200004 – Ostoja Wigierska,**
- **(SOO) PLH200005 – Ostoja Augustowska,**
- **(SOO) PLH200007 – Pojezierze Sejneńskie,**
- **(SOO) PLH200016 – Dolina Szeszupy,**
- **(SOO) PLH200017 – Torfowiska Gór Sudawskich,**
- **(SOO) PLH200022 – Dolina Górnej Rospudy.**

Mapa walorów przyrodniczych Nadleśnictwa Suwałki przedstawia granice obszarów Natura 2000. Poniższe opisy dotyczą całych obszarów Natura 2000, a nie tylko ich części w granicach nadleśnictwa.

3.2.1. Obszar specjalnej ochrony ptaków

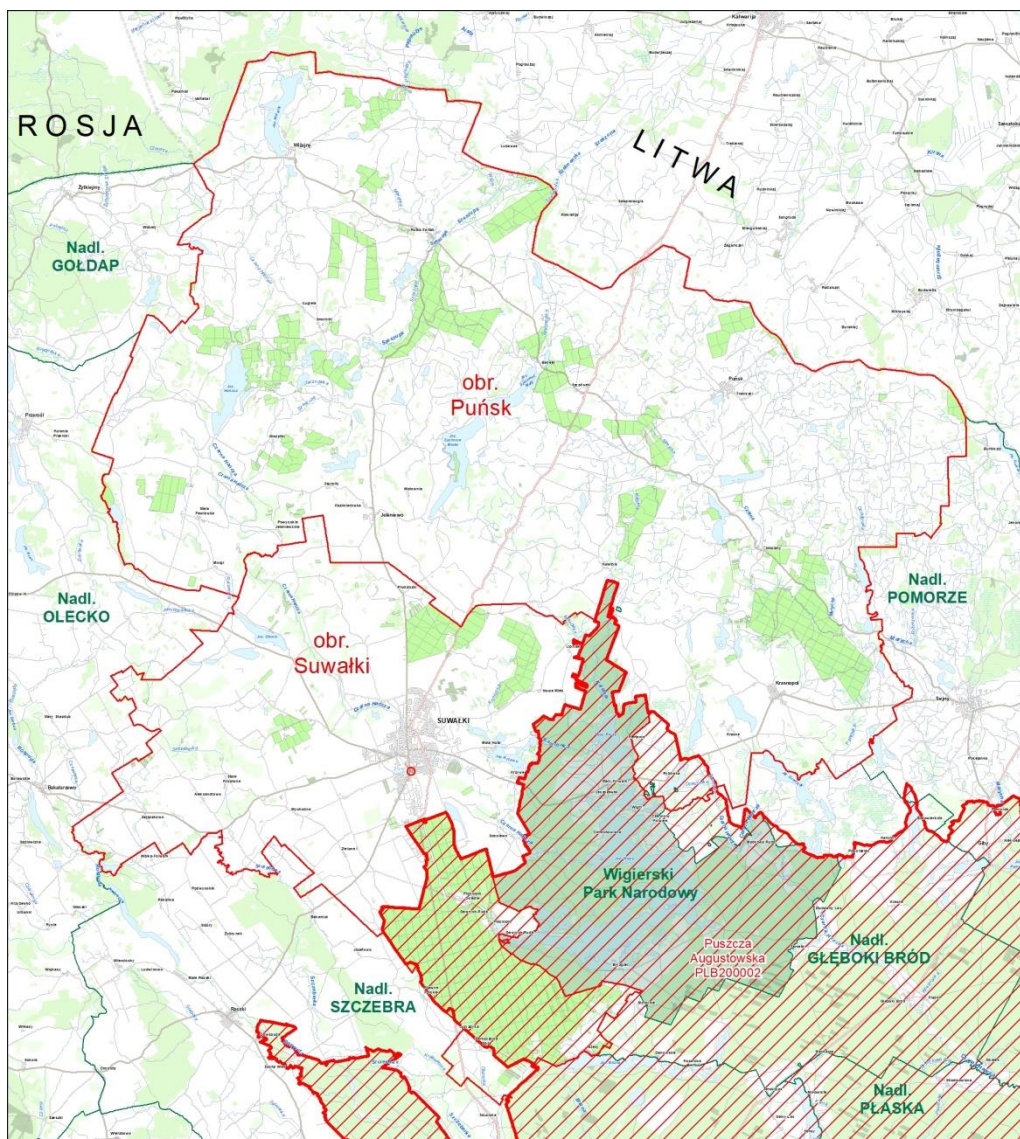
PLB200002 – Puszcza Augustowska

Powierzchnia obszaru według SDF wynosi 148509,33ha. Ostoja ta zajmuje powierzchnię 5318,75 ha gruntów nadleśnictwa (37,2%).

Teren ostoi obejmuje kompleks leśny Puszczy Augustowskiej, leżący na pograniczu Równiny Augustowskiej i Kotliny Biebrzańskiej. Teren ten pokrywają urozmaicone drzewostany (ok. 90% powierzchni), które w wielu fragmentach zachowały naturalny charakter. Dominują siedliska borowe, wśród których szczególną uwagę zwracają dobrze zachowane bory wilgotne i bory bagienne. Ok. 5% obszaru stanowią wody śródlądowe, 9% to tereny rolnicze, 2% łąki, a 1% torfowiska, bagna i roślinność brzegów wód. Jest to ostoja ptaków o randze europejskiej, w której odnotowano występowanie 40 gatunków ptaków wymienianych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. 18 spośród występujących tu gatunków ptaków znalazło się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Na obszarze ostoi lęgi odbywa przynajmniej 1% krajowej populacji: bąka, błotniaka stawowego i łąkowego, bociana czarnego, głuszca, kraski, cietrzewia, dzięcioła białogrzbietego, dzięcioła trójpalczastego, dzięcioła zielonosiwego, gadożera, kani rudej i czarnej, trzmielojada, orlika krzykliwego, puchacza, włochatki, żurawia i podgorzałki.

Od dłuższego czasu trwają prace nad Projektem Planu Zadań Ochronnych dla obszaru PLB200002 Puszcza Augustowska, w którym przedmiotami ochrony będzie 41 gatunków ptaków.

Ryc. 12. Zasięg Obszaru PLB200002 na terenie Nadleśnictwa Suwałki

3.2.2. Specjalne obszary ochrony siedlisk

PLH200001 – Jeleniewo

Ostoja "Jeleniewo" zajmuje obszar 5910,1 ha. Położona jest w zasięgu mikroregionu Wzgórza Jeleniewskie, który wchodzi w skład mezoregionu Pojezierza Wschodniosuwalskiego i makroregionu Pojezierze Suwalskie. Zasięgiem swoim obejmuje obszar morenowych wzniesień pomiędzy polodowcową rynną Czarnej Hańczy a rynnowymi jeziorami Szelment Wielki i Szelment Mały. W skład obszaru wchodzi 88,07 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

Utworzenie ostoji miało na celu ochronę największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego, który został uznany za jeden z najrzadszych i najbardziej zagrożonych wymarciem gatunków nietoperzy w Europie, wraz z całym obszarem żerowisk tego nietoperza.

Nocek łydkowłosy jest nietoperzem związanym z krajobrazem otwartym, z dużą ilością zbiorników i cieków wodnych. Jego stosunkowo długie i szerokie skrzydła są adaptacją do żerowania w czasie szybkiego, prostoliniowego lotu nad powierzchnią wód.

W składzie pokarmu tego gatunku dominują muchówki, chrząszcze, chruściki, motyle i komary. Zdobycz jest chwytana z powierzchni wody za pomocą dużych i charakterystycznych dla tego gatunku stóp, w skrzydła lub w błonę ogonową. Dzięki dobrze wykształconym skrzydłom i zdolności do szybkiego lotu (do 35 km/h) może on żerować w odległości do 15 km od kolonii rozrodczych. Przeloty na żerowiska odbywają się wzdłuż liniowych elementów krajobrazu, którymi mogą być aleje drzew i zakrzewień, oraz cieki.

Kolonie rozrodcze zakłada głównie w budynkach, (strychy, szczeliny ścian). Wielkość kolonii wynosi od kilkudziesięciu do kilkuset osobników. Samice wracają do tych samych kolonii w kolejnych latach. W połowie lub pod koniec czerwca rodzą się młode, zwykle jedno na samicę, które po 4-5 tygodniach uzyskują zdolność lotu i rozpoczynają samodzielne żerowanie. Kolonia lęgowych nocka łydkowłosego na strychu XIX-wiecznego Kościoła Parafialnego w Jeleniewie koło Suwałk (woj. podlaskie) jest jedną z największych w Polsce. Liczebność samic w kolonii określa się na 400-500 szt.

Ostoja "Jeleniewo" obejmuje swym zasięgiem również dolinę Czarnej Hańczy. Czarna Hańcza jest największą rzeką Suwalszczyzny. Należy do dorzecza Niemna, do którego odprowadza wody z powierzchni ponad 170 km². Źródła rzeki znajdują się powyżej jeziora Jegliniszki. Jej długość wynosi prawie 142 km, z czego 108 km znajduje się w granicach Polski. W górnym biegu rzeki obserwuje się liczne zakola, przełomy, gładzowiska. Na tym odcinku Czarna Hańcza, płynąc w głębokiej polodowcowej rynnie, przypomina wręcz rzekę podgórską o wartkim nurcie, niedużej głębokości i wysokiej przejrzystości wody. W Okolicach Turtula rzeka spowalnia swój bieg i meandruje w kierunku Suwałk rozległą doliną. Część lasów w sąsiedztwie koryta rzeki to łągi olszowo-jesionowe o wysokiej wartości przyrodniczej oraz tzw. łągi źródliskowe.

Młodogłacjalny charakter krajobrazu podkreśla wysoka liczba gładzów narzutowych znajdujących się na zboczach pradoliny Czarnej Hańczy. Zbocza te obfitują w bogate gatunkowo fitocenozy kwiatnych muraw ciepłolubnych i bliźniczkowych. Zróżnicowane ukształtowanie terenu (z silnie nachylonymi zboczami) umożliwiło wytworzenie się torfowisk źródliskowych w dolinie rzeki w okolicach wsi Potasznia oraz Podwysokie Jeleniewskie. Fitocenozy te charakteryzuje wysoka różnorodność florystyczna. Na szczególną uwagę zasługuje obecność rzadkich gatunków roślin kalcyfilnych. Na skutek zaprzestania gospodarowania na torfowiskach następuje rozwój zbiorowisk zaroślowych.

Ostoja stanowi istotne w skali kraju miejsce występowania populacji lipiennika Loesela. Na omawianym odcinku doliny Czarnej Hańczy stwierdzono występowanie również rzadkich gatunków ptaków, m.in. zimorodka, błotniaka stawowego i łąkowego, bielika, bąka, derkacza, dzięcioła czarnego, lerkę, ortolana.

Żerowiska oraz trasy przelotu nocka łydkowłosego obejmują również część doliny Czarnej Hańczy. Poza znaczeniem tego obszaru dla naturalnego gatunku nietoperza dolina Czarnej Hańczy w górnym odcinku cechuje się dużym bogactwem siedlisk przyrodniczych, w tym rzadkich tj. torfowiska soligeniczne stanowiące często jeden z elementów integracyjnych kompleksów mokradłowych.

Siedliska przyrodnicze występujące w obszarze są dobrze zachowane. Czarna Hańcza jako siedlisko przyrodnicze "Nizinne i górskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników" - wypełnia istotną lukę geograficzną na mapie Polski oraz jest ważnym obszarem dla

zachowania zasobów tego siedliska na terenie Polski, dodatkowo istotnym dla zachowania jego krajowej zmienności oraz siedlisk mokradłowych uzależnionych od wód płynących.

Ryc. 13. Czarna Hańcza (fot. P. Kalisz)

Obszar posiada plan zadań ochronnych, zatwierdzony *Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30.04.2014 r.* (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014r. Poz. 1771) *Zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 02.04.2019 r.* zmieniającym *zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001* (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2019 r. Poz. 1910). PZO jest aktem prawa miejscowego i jego zapisy są realizowane w PUL.

PLH200003 – Ostoja Suwalska

Niezwykle urozmaicony obszar o powierzchni 6349,5 ha, leży w całości w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. W skład obszaru wchodzi 919,97 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki. Stanowi przykład młodego, powstałego w czwartorzędzie, krajobrazu polodowcowego. Charakteryzuje się nieregularnym usytuowaniem moren czołowych i dennych, licznymi wałami ozów, głębokimi rynnymi oraz dolinami rzek i jezior. Obszar pokryty jest olbrzymią liczbą głazów narzutowych. W granicach ostoi znalazło się kilkadziesiąt jezior, wśród nich najgłębsze polskie jezioro - Hańcza. Większość terenu ostoi

pokrywają otwarte tereny polne i łąkowe, które są przeplecione niedużymi kompleksami leśnymi, bagiennymi, jeziorami i rzekami. Duża mozaika siedlisk sprzyja utrzymaniu bogactwa fauny i flory. Na terenie obszaru zidentyfikowano 13 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 2 gatunki roślin i 11 gatunków zwierząt z Załącznika II tej dyrektywy. Bardzo bogata jest flora obszaru. Stwierdzono tu 650 gatunków roślin naczyniowych, wśród których 34 znajduje się pod ochroną. Ostoja stanowi jedyne w Polsce stanowisko glonu: ramienicy szczeciniastej.

Obszar Ostoja Suwalska posiada plan zadań ochronnych zatwierdzony *Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30.04.2014 r.* (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014r. Poz. 1772). Zmienione *Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 28 listopada 2016 r.* zmieniającym *zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005* (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. Poz. 4395). PZO jest aktem prawa miejscowego i jego zapisy są realizowane w PUL.

PLH200004 – Ostoja Wigierska

Obszar ten zajmuje powierzchnie 16072,1 ha. W skład obszaru wchodzi 11,11 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki. W jego skład włączono jezioro Wigry wraz z otaczającymi je terenami leśnymi, rolnymi, fragmentem doliny rzeki Czarnej Hańczy oraz innymi jeziorami. Do szczególnie cennych jezior należą tzw. suchary czyli zbiorniki bezodpływowe i dopływowe, o niskiej żyzności i dużej kwasowości, pozbawione typowej roślinności szuwarowej i podwodnej, za to z nasuwającym się na powierzchnię wody płem.

Cechą charakterystyczną zespołów roślinnych na obszarze ostoi jest obecność gatunków o północnym typie rozmieszczenia, zwłaszcza borealnych. Stwierdzono tu występowanie około 1000 gatunków roślin naczyniowych, prawie 300 gatunków mszaków, ponad 550 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, 300 gatunków porostów i ponad 600 taksonów glonów. W szacie roślinnej obszaru zdecydowanie przeważają zbiorowiska leśne, które zajmują ponad 60% powierzchni ostoi. Charakterystycznym rysem zbiorowisk leśnych jest udział świerka niemal we wszystkich zespołach leśnych. Spośród typów siedliskowych lasów przeważają bory mieszane świeże i lasy mieszane świeże - z dominującą sosną i świerkiem, domieszkowym dębem, brzozą i osiką. W północnej części ostoi lasy są silnie zróżnicowane – z cennymi przyrodniczo fragmentami grądów, borów, lasów bagiennych i olsów. W granicach Ostoi Wigierskiej stwierdzono ponad 300 gatunków kręgowców, w tym: 31 gatunków ryb, 5 gatunków gadów, 12 płazów, 210 ptaków, w tym 160 gatunków lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych oraz 51 gatunków ssaków.

Obecnie prowadzone są prace nad Projektem Planu Zadań Ochronnych dla obszaru.

PLH200005 – Ostoja Augustowska

Ostoja o powierzchni 107068,7 ha obejmuje swym zasięgiem prawie całą polską część Puszczy Augustowskiej. W skład obszaru wchodzi 5293,14 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki. Puszcza ta stanowi jeden z największych i najlepiej zachowanych kompleksów leśnych Europy środkowo - wschodniej. Dominują tu bory mieszane sosnowe i sosnowo-swierkowe. Mniejszą powierzchnię zajmują bory i lasy liściaste. Występuje tu również wiele rzadkich zbiorowisk roślinnych o charakterze borealnym np. świerczyny na torfie, bagienne lasy brzozowo-sosnowe oraz bory bagienne. Na terenie ostoi występuje 21 typów siedlisk

ważnych dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy, zajmują w sumie około 12% obszaru. Spośród tych siedlisk największą powierzchnię zajmują lasy bagienne, z których szczególne znaczenie mają bagienne lasy sosnowo-brzozowe. Teren ostoi jest najważniejszym obszarem występowania tego typu siedlisk w Polsce. Lasy są ważnym siedliskiem rzadkich gatunków roślin m.in. storczyków - wyblina jednolistnego i żłobika koralowatego, oraz turzyc - turzycy życicowej i turzycy strunowej. W Puszczy Augustowskiej występuje 7 gatunków roślin cennych dla przyrody Europy, z czego dla czterech - aldrowandy pęcherzykowatej, skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela i sasanki otwartej na obszarze tym występuje znaczącą część krajowych zasobów. Jest to również ostoja wielu zagrożonych gatunków cennych dla europejskiej przyrody, przede wszystkim rysia i wilka, a także wydry i bobra.

Obszar Ostoja Augustowska posiada plan zadań ochronnych zatwierdzony *Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z 31.12.2013 r.* (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. Poz. 137). Zmienione *zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 listopada 2020 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005* (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2020.4651). PZO jest aktem prawa miejscowego i jego zapisy są realizowane w PUL.

PLH200007 – Pojezierze Sejneńskie

Obszar o powierzchni 13630,9 ha, leży na Pojezierzu Suwalskim. W skład obszaru wchodzi 239,59 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki. Główna jego część składa się z wydłużonej, biegnącej południkowo doliny rzeki Kunisianki i szeregu polodowcowych jezior rynnowych (teren Nadleśnictwa Pomorze). Większość terenu ostoi jest bezleśna. Dominują tu tereny rolnicze, łąki, pastwiska, torfowiska i jeziora. Lasy występują głównie w południowej części ostoi. Krajobraz pojezierza Sejneńskiego jest wyjątków malowniczy ze względu na różnorodne formy ukształtowania terenu i duże różnice wysokości. O wyjątkowej wartości przyrodniczej tego terenu świadczy występowanie rzadkich i zagrożonych ekosystemów wodnych, torfowiskowych i łąkowych oraz rzadkich gatunków zwierząt i roślin. Stwierdzono tu występowanie 15 typów siedlisk przyrodniczych cennych z europejskiego punktu widzenia, które zajmują w sumie około 34% powierzchni. Największą powierzchnie z nich zajmują naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne (17%), oraz łąki użytkowane ekstensywnie (7%). Spośród cennych siedlisk występują tu również różne typy torfowisk: wysokie, nakredowe, zasadowe oraz torfowiska niskie. Na terenie ostoi stwierdzono występowanie 6 gatunków roślin ważnych dla zachowania europejskiej przyrody m.in. skalnica torfowiskowa, sasanka otwarta i lipiennik Loesela. Ponadto występuje tu wiele innych gatunków roślin torfowiskowych, które są zagrożone lub wymarłe w innych częściach Polski lub Europy. Niektóre z nich są relikdami polodowcowymi np. wierzba lapońska, skalnica torfowiskowa, czy tłustosz pospolity. Występują tu 22 gatunki zwierząt cennych z europejskiego punktu widzenia m.in. ryś, wilk, kumak nizinny oraz bocian czarny, żuraw, błotniak stawowy i bielik.

Obszar Pojezierze Sejneńskie posiada plan zadań ochronnych zatwierdzony *zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13.05.2014 r.* (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014r. Poz. 1947). PZO jest aktem prawa miejscowego i jego zapisy są realizowane w PUL.

PLH200016 – Dolina Szeszupy

Teren o powierzchni 1701,3 ha w głównej mierze zajmują siedliska rolnicze, ok. 10% stanowią lasy liściaste, natomiast w niewielkim stopniu pokrywają go lasy iglaste lasy mieszane siedliska łąkowe i zaroślowe torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki oraz wody śródlądowe (stojące i płynące). W skład obszaru wchodzi 131,00 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

Dolina Szeszupy położona jest na Pojezierzu Wschodniosuwalskim, stanowiącym część Pojezierza Litewskiego. Rzeką Szeszupa, stanowiącą lewobrzeżny dopływ Niemna, przepływa przez pogranicze dwóch mikroregionów: Garbu Wiżajn i Wzgórz Jeleniewskich. Źródła Szeszupy znajdują się koło osady Turtul na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (SOO Ostoja Suwalska). W południowej i środkowej części obszaru Dolina Szeszupy, rzeka Szeszupa płynie początkowo głęboko, później nieznacznie wciętą doliną, przecinając w sąsiedztwie wsi Lizdejki i Pobondzie tereny sandrowe porośnięte borami mieszanymi. Ma tam charakter podgórski, o wysokim stopniu naturalności - charakteryzuje się wartkim nurtem i żwirowym dnem. Koryto przegradzają liczne zwalone pnie drzew. Koło wsi Pobondzie, rzeka przepływa przez największe w granicach obszaru jezioro - Pobondzie (pow. 53,1 ha), o genezie wytopiskowej. W przygranicznej, silnie zabagnionej części doliny, Szeszupa zmienia charakter na nizinny, płynie uregulowanym, wyprostowanym korytem. Mimo to, w peryferyjnych częściach doliny, a przede wszystkim w rozległej, bocznej dolinie o nazwie Rudawki, zachowały się żywe, mechowiskowe torfowiska źródliskowe. W skład obszaru wchodzi doliny dwóch większych, lewobrzeżnych dopływów Szeszupy - Potopki, osilnie zatorfionej, bagiennej dolinie, oraz Wigry, płynącej głęboko wciętą rynną. Oprócz samej doliny rzeki i jej odgałęzień, głównym rejonem występowania torfowisk, jest obszar źródliskowy rzeczki Potopki, oraz w sąsiadująca z nim dolina z ciągiem niewielkich jezior koło wsi Potopy. Większość torfowisk nad Szeszupą, porośnięta jest bagiennymi lasami (brzeziny bagienne, źródliskowe olszyny), lub zagospodarowana jako wilgotne łąki i pastwiska. Mniejszą powierzchnię zajmują naturalne torfowiska bezleśne. Dolina Szeszupy pełni bardzo istotną rolę jako ostoja siedlisk i gatunków wymienionych w Załączniku I i II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar ma szczególną rolę dla ochrony trzech: rzek włosienicznikowych, lasów łęgowych i torfowisk alkalicznych. Charakter rzeki włosienicznikowej ma większa część Szeszupy. Obszar Dolina Szeszupy pełni istotną rolę dla ochrony jego pełnego zróżnicowania regionalnego w Polsce. Podobnie jest w przypadku źródliskowych lasów olszowych, zajmujących największą powierzchnię w dolinie Szeszupy, Wigry oraz na torfowisku Rudawki. W granicach ostoi, zachowały się doskonale wykształcone płaty tego siedliska. O unikatowej wartości tych płatów świadczy masowe występowanie w runie skrzypu olbrzymiego Równie wyjątkowymi walorami przyrodniczymi oraz doskonałym stanem zachowania charakteryzują się mechowiska na torfowisku Rudawki (siedlisko: torfowiska alkaliczne). Ich wyjątkową cechą jest to, że rozwijają się na silnie nachylonych zboczach. Flora mchów torfowiska Rudawki charakteryzuje się obecnością wielu innych gatunków zagrożonych, zwłaszcza storczyków oraz reliktowych mchów. Spośród pozostałych chronionych siedlisk przyrodniczych, na uwagę zasługują jeszcze jeziora, wykazujące znaczne zróżnicowanie - od zbiorników z podwodnymi łąkami ramienicowymi, poprzez typowe jeziora eutroficzne, do otoczonych torfowiskami oczek wykazujących niektóre właściwości jezior dystroficznych.

Obszar Dolina Szeszupy posiada plan zadań ochronnych zatwierdzony *zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 04.10.2017 r.* (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2017r. Poz. 3677). PZO jest aktem prawa miejscowego i jego zapisy są realizowane w PUL.

PLH200017 – Torfowiska Gór Sudawskich

Teren o powierzchni 98,51 ha, głównie pokryty jest siedliskami rolniczymi (ok. 60%), jedną trzecią powierzchni obszaru stanowią lasy liściaste, natomiast pozostałą część obszaru pokrywają lasy mieszane i siedliska łąkowe i zaroślowe. W skład obszaru wchodzi 6,17 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki.

Torfowiska Gór Sudawskich położone są na Pojezierzu Wschodniosuwalskim, w obrębie mikroregionu Garb Wiżajn. Obszar ten charakteryzuje się młodoglacjalnym krajobrazem z znacznym nagromadzeniem polodowcowych form terenu, zwłaszcza kemów. Północna część Garbu Wiżajn określana jest jako Góry Sudawskie. Region to najbardziej na północ wysunięty fragment polskiej części makroregionu Pojezierze Litewskie. W obrębie polskiego Niżu, stanowi rejon o najdobitniej wyrażonych cechach klimatu kontynentalnego, z najwyższą liczbą dni z przymrozkami, najdłuższym zaleganiem pokrywy śnieżnej itd.

Obszar składa się z siedmiu izolowanych przestrzennie fragmentów, stanowiących wyspy środowiskowe w bardzo urozmaiconym geomorfologicznie, ale jednocześnie intensywnie rolniczo zagospodarowanym krajobrazie Gór Sudawskich. Każdy fragment obejmuje torfowisko wraz z najbliższym otoczeniem. Należy podkreślić, że w skład trzech obiektów wchodzi niewielkie zbiorniki wodne, z których największy to jez. Prudel o powierzchni 5.56 ha. Na wszystkich torfowiskach, oprócz roślinności torfowiskowej, rozwijają się niewielkie fragmenty bagiennych lub wilgotnych lasów.

Sześć torfowisk (położonych: nad jez. Prudel, koło wsi Stankuny, Grzybina, Kolonia Wiżajny, Ejszeryszki i Makowszczyzna) ma charakter torfowisk przejściowych z dominacją roślinności mszarnej. Na bogactwo florystyczne wpływa jednak fakt, że w ich zasilaniu niewielki udział mają wody zasobne w wapń, co jest zjawiskiem rzadko spotykanym w kwaśnych z natury ekosystemach mszarów. W skład obszaru wchodzi też obiekt o odmiennym charakterze - kompleks źródliskowo-torfowiskowy koło Roweli. Torfowiska należą do grupy torfowisk niskich. Wody wydobywające się ze źródeł mają wybitnie zasadowy charakter i są wysoko zmineralizowane. W skład tego kompleksu wchodzi fragmenty mechowisk, źródliskowych lasów olszowych, szuwarów i mokrych łąk. Torfowiska Gór Sudawskich pełnią bardzo istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Dotyczy to zwłaszcza regionalnych postaci tych siedlisk występujących jedynie w północno-wschodniej Polsce. Najistotniejszą rolę pełnią specyficzne postaci torfowisk przejściowych, charakteryzujące się wyjątkowym, jak na tego typu ekosystemów, bogactwem gatunkowym. Rozwijają się one w zagłębieniach bezodpływowych, co sprzyja ich acydyfikacji. Przejawem (a jednocześnie istotną przyczyną) zakwaszania tych siedlisk jest ekspansja torfowców, w tym typowych gatunków wysokotorfowiskowych. Jednak mimo takich zmian w hydrologii i roślinności, powierzchnia torfowisk ma nadal kontakt z wodami stosunkowo zasobnymi w jony wapnia. Skutkuje to obecnością gatunków związanych z torfowiskami alkalicznymi, w tym obficie występujących storczyków oraz innych roślin uważanych za kalcyfilne (jak kruszczyk błotny,

dziewięciornik błotny i turzyca dwupienna).Warto podkreślić, że na tych sześciu niewielkich torfowiskach przejściowych występuje aż 20 gatunków z Czerwonej Listy Roślin i Grzybów Polski (Mirek i in. 2006) i Polskiej Czerwonej Księgi (Kaźmierczakowa, Zarzycki 2001). Wiele z nich, w tym te najrzadsze - jak turzyca strunowa, turzyca skąpokwiatowa, wełnianeczka alpejska, kukułka bałtycka, i wierzba lapońska tworzą obfite i stabilne populacje. Podstawową cechą odróżniającą torfowiska w Górach Sudawskich od płatów tego siedliska na obszarach kraju, jest wyjątkowo obfite występowanie gatunków borealnych, w tym uważanych za relikty glacialne (jak wierzba lapońska, turzyca skąpokwiatowa czy wełnianeczka alpejska).Oprócz torfowisk przejściowych, w granicach tej niewielkiej ostoi znajduje się dziewięć innych typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Spośród nich, obszar ten pełni istotną rolę przede wszystkim dla ochrony łągów, występujących w rzadkim podtypie -źródłiskowych lasów olszowych. Mechowiska i łąki trzęślicowe w kompleksie źródłiskowo-torfowiskowym koło Roweli, są jednym z bardzo nielicznych w Polsce miejsc występowania niżowego podgatunku niebielistki trwałej.

Obszar Torfowiska Gór Sudawskich posiada plan zadań ochronnych zatwierdzony *zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13.12.2018 r.* (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2018r. Poz. 5121). PZO jest aktem prawa miejscowego i jego zapisy są realizowane w PUL.

PLH200022 – Dolina Górnej Rospudy

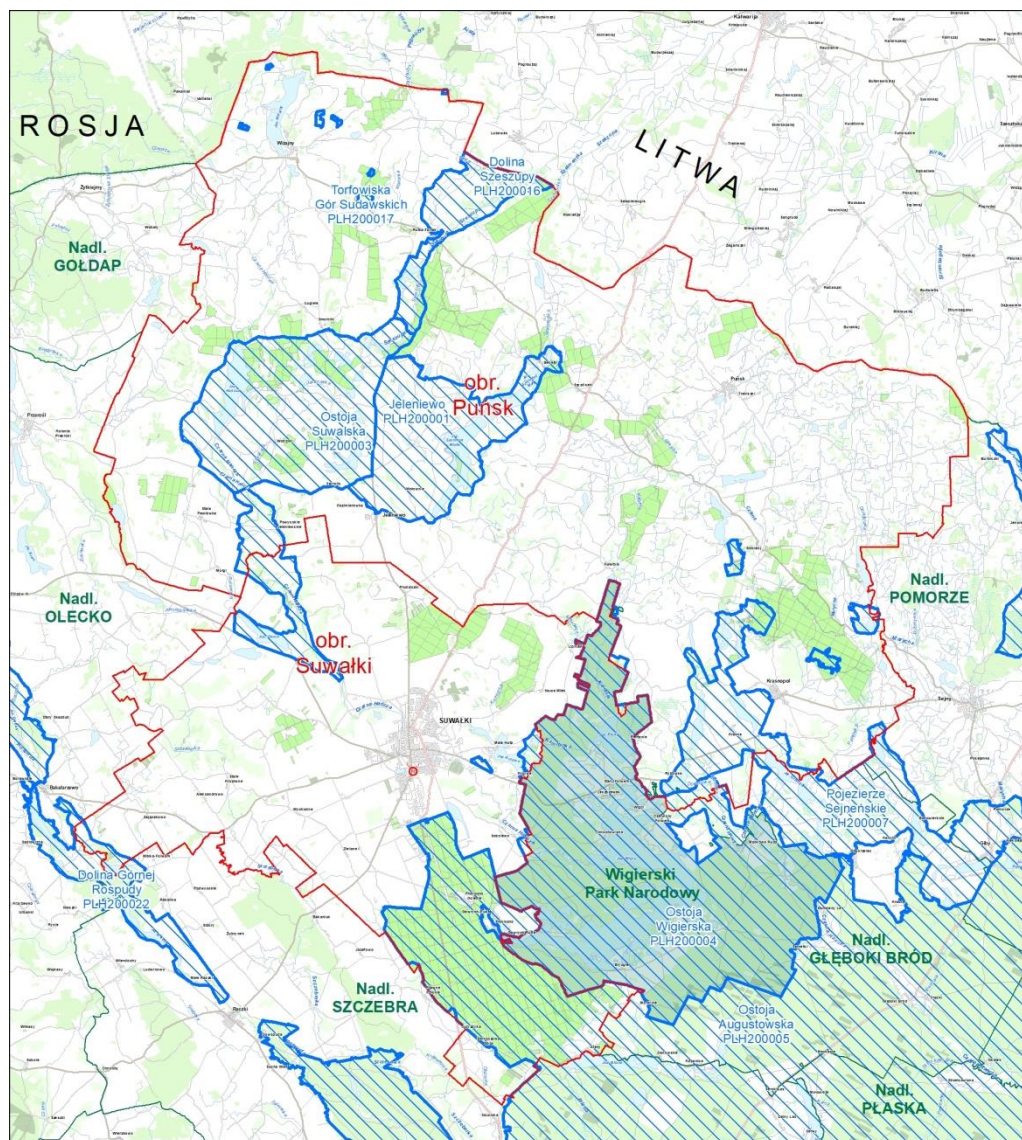
Obszar o powierzchni 4070,69 ha. W skład obszaru wchodzi 7,25 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki. Większą jego część pokrywają siedliska rolnicze, pozostałe fragmenty to lasy (głównie iglaste) i obszary wód, w śladowej ilości łąki i zarośla. Dolina Rospudy położona jest na Pojezierzu Zachodniosuwalskim, w części Pojezierza Litewskiego graniczącej z Pojezierzem Mazurskim. Obszar obejmuje górny odcinek doliny rzeki Rospuda, o bardzo dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, rozciągający się od granicy z województwem warmińsko-mazurskim (źródło) po miejscowość Raczki. Dolina rzeki na całym odcinku ma charakter naturalny. W górnym biegu Rospuda płynie wąskim, krętym korytem z licznymi meandrami, a jej nurt w wielu miejscach przegradzają przewrócone drzewa. Rospuda swoim charakterem przypomina tu rzekę górską o wartkim, szybkim nurcie, kamienistym dnie oraz o wysokich i stromych zboczach doliny. Rzeka przepływa przez szereg (13) jezior typu rynnowego. Brzegi tych jezior, tak jak i zbocza doliny rzeki, pokryte są głównie borami mieszanymi, łągami i grądami, a także zbiorowiskami nieleśnymi: murawami, łąkami i pastwiskami.

Na gruntach nadleśnictwa wchodzących w skład obszaru przeważa siedlisko lasu mieszanego bagiennego i stanowi 61,7% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej. Siedlisko lasu mieszanego świeżego zajmują 29,6% arealu a siedlisko boru mieszanego świeżego 4,4%. Las mieszany wilgotny zajmuje najmniej - 4,3% powierzchni.

W drzewostanach ostoji na terenie nadleśnictwa dominują gatunki liściaste (ponad 77%). Największy udział, zajmując 38,6% powierzchni leśnej zalesionej, ma brzoza, która wyraźnie dominuje na siedliskach lasów: mieszanego bagiennego (47,3) i mieszanego świeżego (35,9%). Sosna dominuje w borze mieszanym świeżym (100,0%). Głównym gatunkiem lasu mieszanego wilgotnego jest osika, która zajmuje 79,2%.

Dolina Górnej Rospudy jest ostoją 14 gatunków uwzględnionych na Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski i/lub w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin, a także 33 gatunków objętych ochroną ścisłą w Polsce. Dla lipiennika i sierpowca, obszar jest jedynym terenem występowania w zachodniej części Suwalszczyzny.

Stabilne stosunki wodne, a także warunki funkcjonowania siedlisk oraz populacji roślin i zwierząt, związane m.in. z ekstensywnym użytkowaniem siedlisk antropogenicznych, zapewniają doskonałe perspektywy ich ochrony. Obszar pełni też funkcje korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z lasami liściastymi i z torfowiskami w rolniczym krajobrazie Pojezierza Zachodniosuwalskiego.

Ryc. 14. Zasięgi Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk na terenie gruntów Nadleśnictwa Suwałki

Obszar Dolina Górnej Rospudy posiada plan zadań ochronnych zatwierdzony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z 09.12.2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r. Poz. 4472). Zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 08.09.2017r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej

Rozpudy PLH200022 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017r. Poz. 3414). PZO jest aktem prawa miejscowego i jego zapisy są realizowane w PUL.

3.2.3. Siedliska przyrodnicze

Siedlisko przyrodnicze to „obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne”. Aktem prawa europejskiego w zakresie ochrony siedlisk jest Dyrektywa Rady 92/43/EWG (dyrektywa siedliskowa).

Omawiane siedliska przyrodnicze to siedliska, które – zgodnie z definicją zawartą w ustawie o ochronie przyrody - na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej: są zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub mają niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości, lub stanowią reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Ich pełny wykaz zawarty jest w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, a na gruncie prawa krajowego zostały one uwzględnione w załączniku 1 *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000* (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 510, ze zm.).

Siedliska przyrodnicze w PUL Nadleśnictwa Suwałki na lata 2023-2032, w granicach siedliskowych obszarów Natura 2000, ujęto na podstawie prac fitosocjologicznych [BULIGL ODDZ w BIAŁYMSTOKU 2022]. W pozostałej części nadleśnictwa, zostały ujęte według bazy INVENT 2007, po weryfikacji terenowej.

Podczas prac nad projektem *Planu* dokonano uszczegółowienia granic i ich powierzchni polegającego głównie (w zakresie przewidzianym IUL) na dostosowaniu granic wydziałów leśnych do granic siedlisk przyrodniczych. Dokonano także weryfikacji stanu siedlisk, zgodnie z metodyką inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych.

Siedliska przyrodnicze przypisano z powierzchnią do pododdziału, nawet jeśli tylko fragment jego powierzchni znajduje się w wydzieleniu.

Ujęcie siedlisk przyrodniczych w PUL na podstawie prac fitosocjologicznych skutkuje powstaniem rozbieżności między planem urządzenia lasu, a Planami zadań ochronnych poszczególnych ości.

Na terenie nadleśnictwa zinwentaryzowano 14 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 9 nieleśnych oraz 5 leśnych. Siedliska te zajmują około 8,7% powierzchni ogólnej nadleśnictwa. Wśród nich największą powierzchnię zajmuje grąd subkontynentalny, który dominuje wśród siedlisk „naturowych” (56,8% powierzchni siedlisk). Bory i lasy bagienne zajmują 31,1%, łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe 5,4%, łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe 0,2%, a nieleśne stanowią 6,5% powierzchni siedlisk przyrodniczych.

Najcenniejsze siedliska: 7110, 91D0, 91E0 i 91I0 występują w nadleśnictwie na powierzchni 452,82 ha. Są to siedliska priorytetowe (siedlisko przyrodnicze zagrożone zanikiem na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej).

Większa część z siedlisk przyrodniczych została zaliczona do stanu C (67,1%), czyli siedlisk o złym stanie. Siedliska leśne w stanie A zajmują 1,7%, a w stanie B 31,2%.

Tabela 10. Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej występujące na gruntach nadleśnictwa w rozbiciu na stan zachowania siedliska przyrodniczego

Lp.	Kod typu siedliska przyrodn.	Typ siedlisk przyrodniczych	Pow. [ha]	Stan zachowania**		
				A	B	C
1	2	3	4	5	6	7
1	3140	Twardowodne oligo – i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic <i>Charetea</i>	0,64		0,64	
2	3150	Starorzecza i naturalne zbiorniki eutroficzne ze zbiornikami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	6,59	5,25	1,34	
3	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	2,86		2,58	0,28
4	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęslicowe (<i>Molinion</i>)	1,46		1,46	
5	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6,83	1,94	4,80	0,09
6	*7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	2,98		2,98	
7	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	0,88			0,88
8	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	9,28	1,20	6,91	1,17
9	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	1,14		0,93	0,21
10	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> , <i>Melitti-Carpinetum</i>)	699,62		130,82	568,80
11	*91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Ledo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	382,99	12,00	209,83	161,16
12	*91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Fraxino-Alnetum</i> , olsy źródłiskowe)	66,64		6,84	59,80
13	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	1,84			1,84
14	*91I0	Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)	0,21		0,21	
RAZEM			1183,96	20,39	369,34	794,23

* Siedliska priorytetowe

** Klasyfikacja wg „Metodyka inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych” wykonana metodą ekspercką (w przybliżeniu stan A odpowiada ocenie FV, stan B – U1, stan C – U2 wg skali ocen stosowanej w Państwowym Monitoringu Środowiska)

W poniższej tabeli zestawiono porównanie siedlisk z poprzedniego PUL z 2013 r. [BULIGL ODDZ. W BIAŁYMSTOKU 2013] z danymi zawartymi w aktualnym Planie Urządzenia Lasu.

Tabela 11. Porównanie powierzchni siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej wg PUL z 2013 i 2023 r. (wg wydzielen)

Lp.	Kod typu siedliska przyrodniczego	Pow. wg PUL z 2013 r. [ha]	Pow. wg PUL z 2023 r.(stan A-C) [ha]	Różnica (4)-(3) [ha]
1	2	3	4	5
1	3140	-	0,64	0,64
2	3150	5,87	6,59	0,72
3	3160	3,37	2,86	-0,51
4	6410	1,46	1,46	0
5	6510	51,28	6,83	-44,45
6	*7110	4,69	2,98	-1,71
7	7120	-	0,88	0,88
8	7140	14,74	9,28	-5,46
9	7230	-	1,14	1,14
10	9170	841,96	699,62	-142,34
11	*91D0	643,56	382,99	-260,57
12	*91E0	99,87	66,64	-33,23
13	91F0	29,00	1,84	-27,16
14	*91I0	-	0,21	0,21
Razem		1695,80	1183,96	-511,84

* siedliska priorytetowe.

Powierzchnia wydzielen z siedliskami przyrodniczymi zmniejszyła się w stosunku do wykazanej w poprzednim PUL z 2013 r. o ponad 511 ha.

Wnika to z uaktualnienia informacji, podczas inwentaryzacji terenowej oraz w trakcie przeprowadzonych prac fitosocjologicznych, na co składa się w głównej mierze, błędne kwalifikowanie siedlisk Natura 2000, podczas inwentaryzacji Lasów Państwowych przeprowadzonej w 2007 roku.

Największy spadek powierzchni wystąpił w przypadku borów i lasów bagiennych – 91D0, grądów subkontynentalnych – 9170, niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie – 6510, łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych – 91E0 oraz łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych – 91F0.

Najbardziej zauważalny przyrost powierzchni dotyczy górskich i nizinnych torfowisk zasadowych o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – 7230.

W trakcie inwentaryzacji fitosocjologicznej [BULiGL ODDZ. w BIAŁYMSTOKU 2022] ujawniono nowe stanowiska:

- twardowodnych zbiorników z podwodnymi łąkami ramienic 3140
- torfowisk wysokich zdegradowanych 7120
- górskich i nizinnych torfowisk zasadowych 7230
- dąbrowy świetlistej 91I0.

Poniżej pokrótce opisano siedliska, których występowanie potwierdzono na obszarze nadleśnictwa:

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*. Są to naturalne zbiorniki wód oligo – i mezotroficznych, o umiarkowanej lub wysokiej zawartości elektrolitów, w których ramienice (*Charophyta*) stanowią dominującą grup roślin porastających dno zbiornika – tzw. łąki podwodne – często

o charakterze jednogatunkowych agregacji. Jeziora te charakteryzują się dużą przezroczystością i zazwyczaj szmaragdowozielonym kolorem wody spowodowanym jej czystością oraz dużą ilością jonów wapnia. Wobec dużej przezroczystości wód ramienice mogą wegetować na znacznych głębokościach i łąki ramienicowe zajmują często duże powierzchnie dna zbiornika. Łąki te są zbudowane albo wyłącznie przez ramienice, albo tworzą zbiorowiska z niewielkim udziałem przedstawicieli innych grup systematycznych hydromakrofitów. Te fitocenozy, często określane mianem „podwodnych łąk ramienicowych”, mogą być jedno- lub wielogatunkowe, złożone z przedstawicieli rodzajów: ramienica *Chara*, krynicznik *Nitella*, rozsocha *Tolypella*, krynicznicza *Nitellopsis*, lichnotamnus *Lichonothamnus*.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*. Naturalne jeziora i stałe niewielkie zbiorniki wodne oraz odcięte fragmenty koryt rzecznych z wolno pływającymi w toni wodnej makrofitami (*Potamion* i częściowo *Nymphaeion*), makrofitami zakorzenionymi w dnie oraz o liściach pływających (część *Nymphaeion*), a także prymitywnymi skupieniami drobnych roślin pływających po powierzchni wody (*Lemnetea*).

3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne. Jeziora dystroficzne należą do grupy siedlisk ekstremalnych. Są to z reguły niewielkie i bezodpływowe zbiorniki wodne. Powstają w niewielkich zagłębieniach terenu. Charakteryzujące się małą zasobnością substancji pokarmowych oraz dużą zawartością substancji humusowych w wodzie. Głównym źródłem kwasów humusowych w wodzie tych jezior są wody torfowiskowe dopływające z płą mszarnego. Zawieszone w wodzie jezior cząsteczki kwasów humusowych wychwytyują z niej wapń oraz mineralne związki pokarmowe, a ich nadmiar nadaje jej kwaśny odczyn (pH poniżej 6,5), wiąże rozpuszczony tlen i bardzo wyraźnie ogranicza przenikanie światła, nadając jednocześnie brunatne zabarwienie. Jeziora dystroficzne położone są najczęściej w głębi borów, w bezpośrednim sąsiedztwie torfowisk, a przynajmniej otacza je węższy lub szerszy pas płą mszarnego.

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*. Ukształtowanie się siedliska jest konsekwencją nałożenia się specyficznych czynników naturalnych i ekstensywnego sposobu użytkowania. Łąki te wykształcają się w zmiennych warunkach wodnych, tj. podtopieniach od jesieni do wiosny i przesuszeniach w okresie letnim.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*). Łąki świeże są bogatymi florystycznie siedliskami. Występują na żyznych glebach mineralnych, rzadziej organicznych, o poziomie wody gruntowej zalegającej nie płycej niż 40-50 cm. Powstały w wyniku wycięcia lasów liściastych i zagospodarowania tych terenów, jako łąki kośne.

*7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe). Są to otwarte mszary na skrajnie ubogich w związki odżywcze, bardzo kwaśnych i silnie wilgotnych torfach, zasilane wyłącznie lub niemal wyłącznie przez wody opadowe i przez to wybitnie uzależnione od cech klimatu. Lustro wody w złożu torfowym jest położone wyżej w stosunku do poziomu wody gruntowej w otoczeniu torfowiska. Zbiorowiska roślinne torfowisk wysokich budowane są przez bardzo nieliczną, ekologicznie bardzo wyspecjalizowaną grupę

roślin, głównie torfowce, krzewinki, zielne byliny o trawiastym pokroju, sporadycznie gatunki krzewiaste i drzewiaste. Torfowiska wysokie cechuje makro- i mikromorfologiczne zróżnicowanie powierzchni złoża torfu i odpowiadające temu jakościowe i przestrzenne zróżnicowanie siedlisk i roślinności.

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji. Do grupy torfowisk wysokich zalicza się torfowiska wysokie o zmienionej strukturze gatunkowej roślin i mszaków oraz mocno zaburzonych procesach torfotwórczych, powstałych głównie w wyniku odwodnienia.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska. Torfowiska rozwijają się przy powierzchni oligo- do mezotroficznych wód, o pośrednim typie zasilania, tj. korzystające z wody opadowej i w części również podziemnej lub powierzchniowej. Porośnięte są przez różnorodne torfotwórcze zbiorowiska roślinne, w formie kołyszących się na powierzchni wody kożuchów, pływających dywanów (pła), trzęsawisk, zbudowanych przez średnio wysokie i niskie turzycy, torfowce i mchy brunatne. Pod względem warunków hydrologicznych, troficznych, charakteru roślinności i stanu dynamicznego mają cechy pośrednie między typowymi torfowiskami niskimi, a torfowiskami wysokimi.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. Mezo- i mezooligotroficzne, słabo kwaśne, neutralne i zasadowe młaki, torfowiska źródłkowe i przepływowe typu niskiego. Zasilane przez wody podziemne, zasobne lub bardzo zasobne w zasady. Porośnięte przez różnorodne, geograficznie zróżnicowane, torfotwórcze zbiorowiska mszysto-niskoturzycowe (mechowiska). W części z wybitnym udziałem gatunków wapniolubnych, w tym rosnących poza zwartym zasięgiem geograficznym lub w pobliżu jego skraju.

W Polsce występują w niższych położeniach górskich i na wyżynach oraz na niżu, głównie w jego północnej części.

9170 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*). Zbiorowisko jest szeroko rozpowszechnione na terenach nizinnych. Występuje na glinach zwałowych, piaskach akumulacji lodowcowej oraz piaskach rzecznych tarasów akumulacyjnych i niektórych utworach sandrowych oraz aluwialnych. Grądy wykształcają się na następujących typach siedliskowych lasu: las mieszany świeży, las mieszany wilgotny, las świeży i las wilgotny. Grąd subkontynentalny jest zbiorowiskiem o złożonej, wielopiętrowej strukturze i zbudowany jest najczęściej z dębu szypułkowego *Quercus robur*, graba zwyczajnego *Carpinus betulus*, lipy drobnolistnej *Tilia cordata* i klonu pospolitego *Acer platanoides*. Cechą charakterystyczną grądów w Polsce północno-wschodniej jest obecność świerka pospolitego w składzie drzewostanów tworzących te zespoły roślinne. Grąd subkontynentalny jest zespołem bardzo zmiennym, zarówno pod względem geograficznym, jak i siedliskowym.

W trakcie prac fitosocjologicznych [BULIGL ODDZ. W BIAŁYMSTOKU 2022] na obszarze Nadleśnictwa Suwałki stwierdzono występowanie grądu subkontynentalnego w następujących podzespołach:

- *Tilio-Carpinetum melittetosum* (grąd miodownikowy) – 48,79 ha;
- *Tilio-Carpinetum calamagrostietosum* (grąd trzcinnikowy) – 35,78 ha;
- *Tilio-Carpinetum typicum* (grąd typowy) – 469,88 ha;

- Tilio-Carpinetum corydaletosum (grąd kokoryczowy) – 88,02 ha;
- Tilio-Carpinetum stachyetosum (grąd czyścowy) – 60,61 ha;
- Tilio-Carpinetum caricetosum remotae (grąd turzycowy) – 3,32 ha;
- Tilio-Carpinetum circaeetosum alpinae (grąd murszowy) – 4,70 ha.

*91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Ledo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne). Bory i lasy bagienne najczęściej związane są z kompleksami torfowisk wysokich i przejściowych. Pozostają zwykle pod wpływem zasilania ubogą w związki odżywcze, wodą opadową lub z płytkich warstw gruntowych. Zbiorowiska budowane głównie przez brzozę omszoną *Betula pubescens*, sosnę zwyczajną *Pinus sylvestris* i świerka pospolitego *Picea abies* oraz gatunki specyficzne dla oligotroficznych i mezotroficznych terenów bagiennych, w tym gatunki z rodzajów torfowiec *Sphagnum spp.*, turzycy *Carex spp.* i borówka *Vaccinium spp.*

Na terenie Nadleśnictwa Suwałki wyróżniono 3 podtypy siedlisk borów i lasów bagiennych, zajmujących łącznie 515,95 ha. Są to:

- 91D0-2 – sosnowy bór bagiennoy,
- 91D0-5 – borealna świerczyna bagiennoy,
- 91D0-6 – sosnowo-brzozowy las bagiennoy.

Sosnowy bór bagiennoy, reprezentujący podtyp 91D0-2 występuje w miejscach z wysokim poziomem stagnujących wód pochodzenia opadowego. Fitocenozy boru występują najczęściej niewielkie powierzchnie, tworząc płyty w bezodpływowych nieckach w całości wypełnionych torfem wysokim lub też wchodzą w skład rozległych kompleksów torfowisk. Luźny drzewostan tworzy sosna z domieszką brzozy brodawkowatej. Cechą charakterystyczną tego zespołu jest skład gatunkowy runa, w którym oprócz typowych gatunków borowych, rosną oligotroficzne gatunki typowe dla torfowisk wysokich, takie jak: żurawina, welnianki i torfowce kończysty i magellański. Bory bagienne są siedliskiem związanym ze specyficznymi warunkami hydrologicznymi, dlatego podstawowym warunkiem ich zachowania jest zapewnienie niezmiennych stosunków wodnych zarówno siedliska, jak i jego zlewni. W przypadku borów przesuszonych konieczne jest odtworzenie wcześniej panujących warunków hydrologicznych.

Drzewostan w tym typie borealnej świerczyny bagiennej tworzy głównie świerk z domieszką brzozy omszonej i sosny. Świerk występuje we wszystkich klasach wieku i bardzo dobrze się odnawia. Silne ocienienie dna lasu ogranicza rozwój warstwy zielnej, tworzonej przeważnie przez krzewinki borówek i widłaki oraz sprzyja bujnemu rozwojowi warstwy mszystej, w której dominują mchy torfowce. Borealna świerczyna występuje przeważnie na torfach przejściowych i niskich zgromadzonych w płytkich misach polodowcowych. Siedliska borealnej świerczyny bagiennej, podobnie jak inne siedliska torfowe, są wrażliwe na zmiany stosunków wodnych i troficznych. Do podtypu tego zaliczono świerczyny bagienne *Sphagno girgensohnii-Piceetum*.

Fitocenozy wchodzące w skład podtypu 91D0-6 charakteryzują się słabo zwartymi drzewostanami, zbudowanymi z brzozy omszonej i sosny z domieszką świerka i olszy. Największą dynamikę mają w zespole brzoza omszona oraz świerk, które budują podszyty i naloty. Runo zbudowane jest z gatunków należących do różnych grup syngenetycznych.

Występują tu gatunki borowe, olsowe, gatunki wilgotnych łąk oraz torfowisk wysokich i przejściowych. Duży udział mają też mchy z gatunku *Sphagnum*. Zaliczono tutaj fitocenozy bielu *Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis* oraz olsu torfowcowego *Sphagno squarrosi-Alnetum*, a także fitocenozy *Sphagno-Betuletum* które są zazwyczaj etapem sukcesji torfowisk przejściowych, przechodzących w świerczyny typowe lub bory bagienne.

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Fraxino-Alnetum*, olsy źródliskowe). Są to nadrzeczne lasy: olszowe, jesionowe, olszowo-jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej.

W typie siedliska 91E0 łęgów, na terenie nadleśnictwa, wyróżniono jeden podtyp — niżowy łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* (91E0-3).

W drzewostanach łęgów jesionowo-olszowych dominuje zwykle olsza czarna z niewielką domieszką jesionu wyniosłego. Charakterystyczne w tym zespole jest bujne wielogatunkowe i wielowarstwowe, wykazujące bardzo wyraźną zmienność sezonową, runo. Budują je gatunki nie tylko typowe dla łęgów, lecz również przechodzące ze zbiorowisk olsowych i bagiennych. Ten typ siedliska występuje na dnach dolin mniejszych rzek i strumieni. Zasilanie siedliska zależne jest od wód płynących. Zalewy powierzchniowe występują, co roku lub rzadziej i są krótkotrwałe. Łęgi jesionowo-olszowe są zależne od specyficznych warunków wodnych. Równocześnie są one naturalnym typem ekosystemu leśnego, który w niezakłóconych warunkach siedliskowych może funkcjonować bez pomocy człowieka. Do tego podtypu zaliczono także lasy łęgowe zaliczane niekiedy [SOKOŁOWSKI 2006] do zespołu łęgu świerkowo-olchowego *Piceo-Alnetum*, które występuje głównie wzdłuż strumyków leśnych, niekiedy w bezpośrednim sąsiedztwie z łęgiem olszowo-jesionowym. Strumyki te zasilane są licznymi wysiękami i źródliskami. Zajmuje gleby torfowe i torfowo-murszowe. Zagrożeniem dla siedliska są działania polegające na modyfikowaniu warunków wodnych i regulowaniu cieków wodnych.

91F0 – łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*). Są to wilgotne lasy związane z siedliskami okazjonalnie zalewanymi wodami rzecznyymi lub pozostającymi pod wpływem okresowych spływów wód powierzchniowych albo ruchomych wód gruntowych. Występują w dolinkach małych cieków, ich charakter zdeterminowany jest przez ruch wody, zwykle jednak nie przybiera on charakteru zalewu powierzchniowego i występują najczęściej pośród wilgotnych postaci grądów oraz łęgów jesionowo-olszowych i olsów, zwykle w strefie przejścia między nimi. Drzewostan najczęściej budowany jest przez dąb, rzadziej jesion; wiąz jest gatunkiem dominującym tylko sporadycznie. Runo budowane jest przez eutroficzne gatunki lasowe i zazwyczaj nie zawiera w swoim składzie gatunków bagiennych. Zagrożeniem są zespoły chorobowe powodujące zamieranie jesionu i wiązu.

*91I0 Dąbrowa świetlista (*Quercetalia pubescenti-petraeae*). Świetliste dąbrowy to ciepłolubne lasy mieszane zbudowane z dębów. W domieszce występuje brzoza brodawkowata, sosna zwyczajna, rzadziej osika, grab i lipa drobnolistna. Zbiorowisko cechuje luźny drzewostan i słabo rozwinięta warstwa krzewów. Runo jest bardzo bujne i bogate w gatunki. Rosną w nim zarówno gatunki roślin typowe dla lasów mieszanych, jak również rośliny siedlisk łąkowych, kserotermicznych muraw oraz okrajków. W przestrzeni zespół ten lokuje się na polodowcowych wzniesieniach terenu zbudowanych z utworów piaszczysto-żwirowych z gliniastymi przewarstwieniami bogatymi w węglan wapnia. Głównym zagrożeniem dla tego siedliska jest nadmierny rozwój podrostów i podszytów,

które ograniczając dostęp światła do dna lasu mogą spowodować zanik większości gatunków światłożądnych i kserotermicznych, a w konsekwencji doprowadzić do przekształcenia się dąbrowy świetlistej w grąd.

Na terenie Nadleśnictwa Suwałki występuje w jednym płacie, położonym w kępie starodrzewu, pozostawionej do naturalnego rozpadu, z dominującym dębem w wieku 143 lat.

Ryc. 15. Dąbrowa świetlista 9110, oddz. 8 f, obręb Suwałki. (fot. M. Wołkowicki).

3.2.4. Gatunki roślin i zwierząt chronionych w ramach sieci Natura 2000

Na podstawie danych z planów zadań ochronnych poszczególnych obszarów Natura 2000, danych uzyskanych z Nadleśnictwa Suwałki, Suwalskiego Parku Krajobrazowego oraz raportu z inwentaryzacji przyrodniczej Natura 2000 Nadleśnictwa Suwałki przeprowadzonej w 2007 roku, zebrano informacje o występowaniu na omawianym obszarze gatunków roślin i zwierząt chronionych w ramach programu Natura 2000.

Tabela 12. Lista gatunków roślin i zwierząt chronionych w ramach programu Natura 2000 występujących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Lp.	Kod	Nazwy gatunków roślin i zwierząt
1	2	3
1	A005	<i>Podiceps cristatus</i> (perkoz dwuczuby)
2	A021	<i>Botaurus stellaris</i> (bąk)
3	A030	<i>Ciconia nigra</i> (bocian czarny)
4	A038	<i>Cygnus cygnus</i> (łabędź krzykliwy)
5	A067	<i>Bucephala clangula</i> (gągoł)*
6	A070	<i>Mergus merganser</i> (nurogęś) *
7	A072	<i>Pernis apivorus</i> (trzmiełojad) *
8	A073	<i>Milvus migrant</i> (kania czarna) *

Lp.	Kod	Nazwy gatunków roślin i zwierząt
1	2	3
9	A074	<i>Milvus milvus</i> (kania ruda)
10	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i> (bielik) *
11	A080	<i>Circaetus gallicus</i> (gadożer)
12	A081	<i>Circus aeruginosus</i> (błotniak stawowy) *
13	A089	<i>Clanga pomarina</i> (orlik krzykliwy) *
14	A104	<i>Bonasa Banasia</i> (jarząbek) *
15	A108	<i>Tetrao urogallus</i> (głuszec)
16	A119	<i>Porzana porzana</i> (kropiatka)
17	A120	<i>Porzana parva</i> (zielonka)
18	A122	<i>Crex crex</i> (derkacz)
19	A125	<i>Fulica atra</i> (łyska)
20	A127	<i>Grus grus</i> (żuraw) *
21	A153	<i>Gallinago gallinago</i> (kszyk)
22	A154	<i>Gallinago media</i> (dubelt)
23	A165	<i>Tringa ochropus</i> (samotnik) *
24	A197	<i>Chlidonias niger</i> (rybitwa czarna)
25	A207	<i>Columba oenas</i> (siniak) *
26	A215	<i>Bubo Bubo</i> (puchacz) *
27	A217	<i>Glaucidium passerinum</i> (sóweczka) *
28	A223	<i>Aegolius funereus</i> (włochatka) *
29	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i> (lelek) *
30	A229	<i>Alcedo atthis</i> (zimorodek) *
31	A232	<i>Upupa epos</i> (dudek) *
32	A234	<i>Picus canus</i> (dzięcioł zielonosiwy)
33	A236	<i>Dryocopus martius</i> (dzięcioł czarny) *
34	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i> (dzięcioł białogrzbiety)
35	A241	<i>Picoides tridactylus</i> (dzięcioł trójpalczasty) *
36	A246	<i>Lullula arborea</i> (lerka) *
37	A286	<i>Turdus iliacus</i> (drożdżik) *
38	A298	<i>Acrocephalus arundinaceus</i> (trzciniak)
39	A338	<i>Lanius collurio</i> (gąsiorek) *
40	A369	<i>Loxia curvirostra</i> (krzyżodziób świerkowy)
41	A371	<i>Carpodacus erythrinus</i> (dziwonka)
42	A409	<i>Tetrao tetrix tetrix</i> (cietrzew)
43	1032	<i>Unio Crassus</i> (skójka grubo skorupowa)

Lp.	Kod	Nazwy gatunków roślin i zwierząt
1	2	3
44	1166	<i>Triturus cristatus</i> (traszka grzebieniasta)
45	1308	<i>Barbastella barbastellus</i> (mopek zachodni)*
46	1337	<i>Castor fiber</i> (bóbr) *
47	1355	<i>Lutra Lutra</i> (wydra) *
48	1437	<i>Thesium ebractatum</i> (leniec bezpodkwiatkowy) *
49	1477	<i>Pulsatilla patens</i> (sasanka otwarta) *
50	1393	<i>Hamatocaulis vernicosus</i> (haczykowiec błyszczący) *
51	1903	<i>Liparis loeselii</i> (lipiennik Loesela) *

*gatunki występujące na gruntach nadleśnictwa

Szczegółowe lokalizacje gatunków roślin i zwierząt chronionych w ramach programu Natura 2000 występujących na gruntach nadleśnictwa (z wyjątkiem gatunków strefowych – dane wrażliwe) przedstawiono w załączniku nr 8 (tabela XXII wg IUL) do niniejszego opracowania.

3.3. Obszary funkcyjne

3.3.1. Lasy ochronne

Są to lasy pełniące funkcje ochronne, ustanawiane w drodze jednostronnych decyzji Ministra Środowiska na wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, po uprzednim zasięgnięciu opinii właściwych terytorialnie rad gminnych. Ze względu na funkcje, jakie pełnią, podzielić je można na dwie zasadnicze grupy: lasy ochronne ogólnego przeznaczenia i lasy ochronne specjalnego przeznaczenia. Poniższy podział wynika z ustaleń Systemu Ochrony Przyrody i Kształtowania Środowiska Naturalnego w Lasach Państwowych [porównaj: MOŚZNiL 1996]. Różne kategorie lasów ochronnych mogą się wzajemnie nakładać, wtedy ustala się kategorię wiodącą. Szczegółowy wykaz lasów ochronnych znajduje się w tomie I Planu Urządzenia Lasu.

Lasy ochronne występują na powierzchni 8910,60 ha i stanowią 66,52% ogółu powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej nadleśnictwa.

Podział lasów ochronnych w Nadleśnictwie Suwałki przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13 Kategorie lasów ochronnych na terenie Nadleśnictwa Suwałki

Kategorie ochronności	Obręb Puńsk	Obręb Suwałki	Nadleśnictwo Suwałki
	Powierzchnia [ha]		
1	2	3	4
Lasy glebochronne	206,87	0,53	207,4
Lasy wodochronne	1282,81	29,27	1312,08
Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	537,72	0,38	538,1
Lasy na stałych powierzchniach badawczych	1,49	-	1,49
Lasy stanowiące ostoje zwierząt podl. ochronie gatunkowej	69,85	-	69,85
Lasy położone w miastach i wokół miast	474,14	6228,96	6703,1

Kategorie ochronności	Obręb Puńsk	Obręb Suwałki	Nadleśnictwo Suwałki
	Powierzchnia [ha]		
1	2	3	4
Lasy nasienne	-	47,53	47,53
Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności	-	31,05	31,05
Razem	2 572,88	6 337,72	8910,60

Jest to podział pod kątem wiodących kategorii ochronności, wynikający z przepisów *Ustawy o lasach*. W praktyce często spotkać można poszczególne wydzielania leśne o podwójnej oraz potrójnej kategorii ochronności, a w sporadycznych przypadkach nawet poczwórnej kategorii ochronności.

Zasady gospodarowania w lasach ochronnych zostały opisane w rozdziale 8.2 tego opracowania.

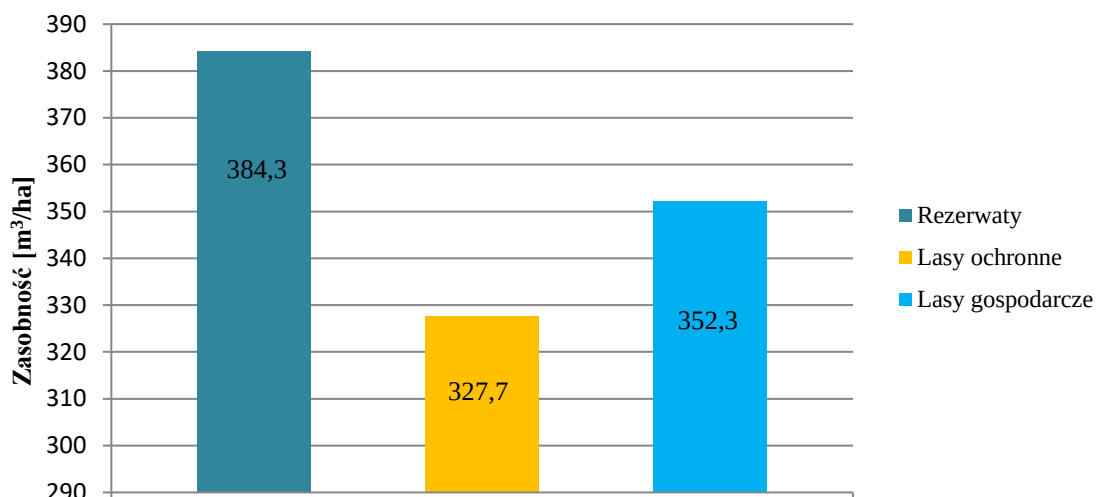
3.3.2. Lasy wielofunkcyjne (gospodarcze)

W Nadleśnictwie Suwałki lasy gospodarcze zajmują powierzchnię 4418,66 ha, co stanowi 32,99% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej.

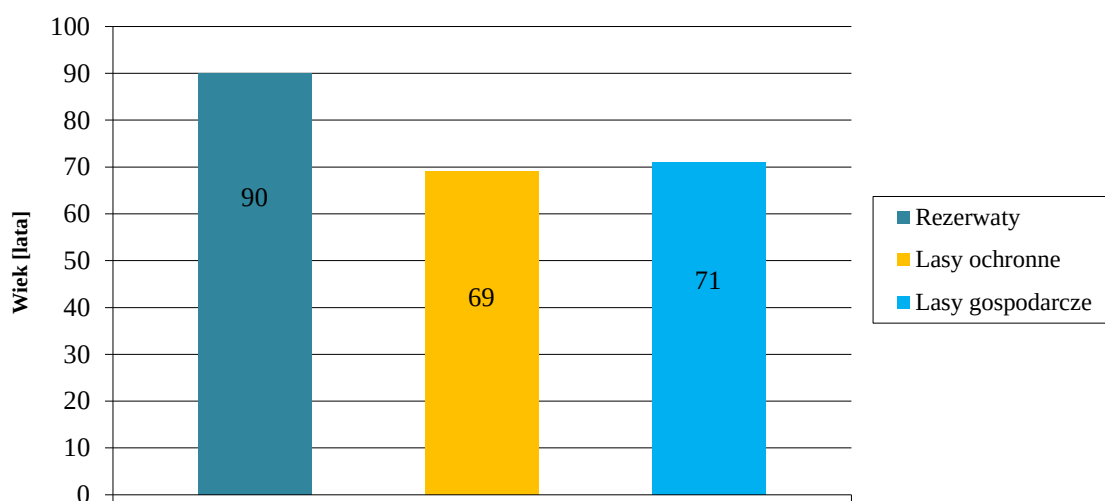
Tabela 14. Porównanie wybranych cech drzewostanów w ramach funkcji lasu

Obręb, Nadleśnictwo	Funkcja lasu	Przeciętny wiek	Przeciętna zasobność	Bieżący przyrost	Udział siedlisk borowych*	Udział gatunków iglastych
			m ³ /ha	m ³ /ha	%	
1	2	3	4	5	6	7
Puńsk	Rezerваты	90	384,7	4,3	1,4	53,6
	Lasy ochronne	65	277,1	4,3	11,3	46,3
	Lasy gospodarcze*	71	352,4	5,0	19,1	86,9
	Ogółem obręb	69	325,1	4,7	16,1	71,7
Suwałki	Rezerваты	95	375,4	4,0	0	100,0
	Lasy ochronne	71	348,3	4,9	77,7	95,3
	Lasy gospodarcze*	66	349,1	5,3	60,1	85,9
	Ogółem obręb	71	348,4	4,9	77,4	95,2
Nadleśnictwo Suwałki	Rezerваты	90	384,3	4,3	1,3	55,9
	Lasy ochronne	69	327,7	4,7	58,5	81,1
	Lasy gospodarcze*	71	352,3	5,0	19,9	86,9
	Ogółem n-ctwo bez rezerwatów	70	329,7	4,7	44,1	80,2

* Dane uzyskane z programu TaksWykaz mogą różnić się od danych z programu Taksator z racji na różne sposoby liczenia

Ryc. 16. Porównanie przeciętnej zasobności grup drzewostanów w Nadleśnictwie Suwałki

Ryc. 17. Porównanie przeciętnego wieku dla grup drzewostanów w Nadleśnictwie Suwałki

3.4. Inne formy zabezpieczenia cennych elementów przyrody i krajobrazu

3.4.1. Bagna

Cennym elementem przyrodniczo-krajobrazowym są bagna i śródlęgne bagienka. Wywierają one korzystny wpływ na lokalne stosunki wodne, biorą udział w lokalnej retencji wód powierzchniowych i tym samym dodatnio wpływają na otaczające je agrocenozy. Jako pozostałości różnych ekosystemów mają znaczenie dla zachowania tworzących się tu spontanicznie różnorodnych, często unikatowych zbiorowisk, które wśród monotonii lasów stanowią oazy biocenotyczne. Spełniają one funkcje lokalnych banków genów wielu gatunków roślin i są ostoją biologicznej różnorodności. Występują w nich liczne gatunki roślin oraz znaczna liczba ptaków i drobnych zwierząt, głównie bezkręgowców. Wiele z nich to rzadkie i zanikające składniki rodzimej flory i fauny. Ochrona tych walorów stanowi ważny element całego systemu ochrony przyrody nadleśnictwa. Do zabagnienia terenu często przyczyniają się bobry, zatrzymując znaczne ilości wody w miejscu bytowania. Dla zachowania naturalnej bioróżnorodności, bagna powinny pozostać w stanie

niezmienionym (nie zaplanowano tu żadnych wskazań gospodarczych). Dotyczy to także małych, śródleśnych bagienek, które nie są wydzieleniami. Należy zaniechać prób ich odnawiania, gdyż ewentualne korzyści nie zrekompensują szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu. Ilość i powierzchnia bagien na gruntach Nadleśnictwa Suwałki przedstawia się następująco:

• w obrębie Puńsk	-	176 szt.	136,23 ha
• w obrębie Suwałki	-	45 szt.	53,99 ha
• w Nadleśnictwie Suwałki	-	221 szt.	190,22 ha

Szczegółowe zestawienie bagien znajduje się na końcu opracowania – załącznik 3

Na terenie nadleśnictwa występują również liczne śródleśne bagna, które nie spełniły kryteriów powierzchniowych wyłączeń taksacyjnych i zaliczone są do powierzchni nie stanowiących wyłączeń (PNSW). Ilość i powierzchnia bagien PNSW na terenie nadleśnictwa przedstawia się następująco:

• w obrębie Puńsk	-	446 szt.	62,49 ha
• w obrębie Suwałki	-	46 szt.	7,08 ha
• w Nadleśnictwie Suwałki	-	492 szt.	69,57 ha

3.4.2. Grunty do sukcesji

Grunty do sukcesji są to (według ewidencji gruntów) grunty leśne niezalesione. Wyodrębniono je tam, gdzie prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej jest nieefektywne ze względu na wyjątkowo trudne warunki siedliskowe (tereny zalane przez bobry, zabagnione, wydmy itp.). Powierzchnie takie pozostawia się bez wskazówek gospodarczych. Stanowią one ostoje bioróżnorodności (występuje tu wiele specyficznych gatunków roślin i zwierząt) i przyczyniają się do naturalnej regulacji stosunków wodnych w ekosystemie (z reguły obejmują siedliska bagienne).

Ilość i powierzchnia gruntów do naturalnej sukcesji na gruntach Nadleśnictwa Suwałki przedstawia się następująco:

• w obrębie Puńsk	-	62 szt.	46,08 ha
• w obrębie Suwałki	-	13 szt.	14,07 ha
• w Nadleśnictwie Suwałki	-	75 szt.	60,15 ha

Zestawienie tych gruntów znajduje się na końcu opracowania – załącznik 4.

3.4.3. Otulina parku narodowego

Otuliny parków narodowych stanowią strefę ochronną mającą zabezpieczać je przed szkodliwym wpływem czynników zewnętrznych.

Otulina Wigierskiego Parku Narodowego

Wigierski Park Narodowy został powołany z dniem 1 stycznia 1989 r. *Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1988 r.* (Dziennik Ustaw nr 25 z dn. 21

lipca 1988, poz. 173) jako piętnasty z kolei park narodowy w Polsce. Obecnie jest jednym z 23 parków narodowych Polski. Park utworzony został na obszarze 14 956 hektarów. W chwili powstania był czwartym co do wielkości powierzchni polskim parkiem narodowym. Jego powierzchnia w 2021 wynosiła 15 090,34 ha [WIGIERSKI PARK NARODOWY, 2022]. Lasy zajmują 61% powierzchni parku, wody 19%, tereny rolnicze i inne 20%. Ochroną ścisłą objętych jest 12% jego powierzchni, czynną 70%, a 18% krajobrazową.

Wokół parku utworzono strefę ochronną, zwaną otuliną, o powierzchni 11283,81 ha. Otulina obejmuje fragment nadleśnictwa na powierzchni 7408,86 ha.

Zaplanowane w PUL zabiegi gospodarcze, zgodnie z art. 10 pkt. 7 ustawy o ochronie przyrody, zostały uzgodnione z Wigierskim Parkiem Narodowym.

3.4.4. Drzewostany bez zabiegów

Różne formy ochrony, wiek przedrębny, położenie wydzielenia w „szachowaniczy” z gruntami prywatnymi itp., skutkują wyłączeniem drzewostanów z zabiegów gospodarczych, co de facto stanowi objęcie ich ochroną bierną. Grupa drzewostanów bez zabiegu występuje zarówno w lasach gospodarczych, ochronnych jak i rezerwatach.

Ilość i powierzchnia wydzielen z drzewostanem bez zabiegu na gruntach Nadleśnictwa Pomorze przedstawia się następująco:

• w obrębie Puńsk	-	672 szt.	1730,36 ha
• w obrębie Suwałki	-	493 szt.	2080,92 ha
• w Nadleśnictwie Suwałki	-	1165 szt.	3811,28 ha

Zgodnie z IUL wykaz drzewostanów został zamieszczony w załączniku nr 5.

3.5. Teren nadleśnictwa na tle koncepcji obszarów chronionych

Unikatowe walory środowiska północno-wschodniej Polski oraz dotychczasowe doświadczenia w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu stanowiły punkt wyjścia do poszukiwań metod skutecznej i kompleksowej ochrony zasobów naturalnych regionu.

Koncepcja „Zielonych Płuc Polski”

Jest to najstarszy program ochrony zasobów regionu ściśle powiązany z „przyjaznym” dla środowiska rozwojem gospodarczym i poprawą życia jego mieszkańców. Koncepcja, która powstała już w 1983 roku, zakłada integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym na terenie północno-wschodniej Polski. Porozumienie Zielone Płuca Polski tworzy wielkoprzestrzenny obszar obejmujący swym zasięgiem około 63 235 km², co stanowi ok. 20% powierzchni kraju. Jednym z głównych zadań programu jest ochrona naturalnego krajobrazu. Ingerencja człowieka w środowisko, konieczna przecież z rozmaitych powodów, nie może powodować zakłóceń estetyki otoczenia i niszczyć bezpowrotnie delikatnej tkanki przyrody.

Koncepcja Zielonych Płuc Polski zakłada, że obecnie istnieje konieczność stosowania dużo szerszych form ochrony środowiska przyrodniczego aniżeli parki narodowe i krajobrazowe - tworzenie całych regionów ochronnych, legitymujących się szczególnymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi oraz równocześnie niską presją cywilizacyjną.

Obszar Zielonych Płuc Polski stanowi integralną część koncepcji Zielonego Pierścienia Bałtyku.

Euroregion Niemen

Inicjatywa organizacji współpracy transgranicznej Polski, Rosji, Litwy i Białorusi pojawiła się na początku 1995 roku. W 1997 roku podpisano porozumienie o utworzeniu trójstronnego związku Euroregion Niemen, którego założycielami zostali woj. Suwalskie (Polska), województwa Alytus i Mariampol (Litwa) oraz Obwód Grodzieński (Białoruś). Zabrakło strony rosyjskiej, która dopiero w kwietniu 2002 roku przystąpiła do Euroregionu.

Priorytetowe dziedziny działalności Euroregionu Niemen obejmują:

- Rozwój gospodarczy;
- Rozwój turystyki (min. odbudowa i zagospodarowanie Kanału Augustowskiego, wytyczenie systemu turystycznych szlaków transgranicznych: kajakowych, rowerowych i pieszych);
- Szkolenia, edukacja i rynek pracy;
- Ochronę środowiska (ochrona zlewni rzeki Niemen, budowa oczyszczalni, gospodarka odpadami, utworzenie transgranicznych obszarów chronionych, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii);
- Rozwój kultury i spraw socjalnych;
- Rozwój transportu.

Celem Euroregionu jest ułatwienie współpracy transgranicznej, organizowanie i koordynowanie kontaktów gospodarczych, kulturalnych, sportowych, naukowych, ochrona środowiska i rozwój turystyki.

EECONET (European ECOlogical NETwork)

W obliczu zagrożenia zasobów środowiska naturalnego Kraje Wspólnoty Europejskiej, podejmując działania zmierzające do integracji współpracy w dziedzinie ochrony przyrody, wystąpiły z inicjatywą utworzenia *Europejskiej Sieci Ekologicznej* EECONET. Jest to sieć obszarów, których walory stanowią o dziedzictwie przyrodniczym Europy. Obszary te są powiązane przestrzennie i funkcjonalnie oraz objęte różnymi formami ochrony przyrody, wzajemnie się uzupełniającymi. W ramach programu EECONET wprowadzono wymóg utworzenia systemu administrowania siecią, który odpowiadałby za wdrożenie koncepcji sieci do polityki poszczególnych krajów w dziedzinie ochrony przyrody i zagospodarowania przestrzennego. Tworzeniu EECONET towarzyszyła zasada, że ogólne cele i struktury sieci są ustalane w skali Europy. Sieć tworzy hierarchiczną strukturę opartą na europejskiej strategii ochrony przyrody oraz na strategiach krajowych, regionalnych i lokalnych. Celem sieci jest zintegrowanie istniejących obszarów chronionych w poszczególnych krajach Europy i potencjalnych obszarów przewidzianych do ochrony w spójny system - EECONET, zgodnie z przyjętymi kryteriami i standardami.

Koncepcja krajowej sieci ekologicznej została opracowana w 1995 i 1996 roku. EECONET w Polsce tworzy z założenia ciągły system o strukturze wyznaczonej przez obszary węzłowe i korytarze ekologiczne rangi międzynarodowej i krajowej, które stanowią o specyfice przyrody kraju. Korytarze ekologiczne stanowią przede wszystkim rzeki i inne ciekі wraz z terenami sąsiednimi o niskiej intensywności użytkowania.

Obszar w zasięgu Nadleśnictwa Pomorze został włączony obszaru węzłowego o

znaczeniu międzynarodowym w ramach Pojezierzy jako obszar 16M Suwalski [LIRO (red.) 1998].

Chociaż sieć EECONET-POLSKA nie posiada umocowania prawnego, jest pewną wytyczną polityki przestrzennej. W ramach określonego powyżej systemu przyrodniczego ustanawia się przede wszystkim ochronę prawną w postaci zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych.

Korytarze ekologiczne łączące europejską sieć Natura 2000 w Polsce

Celem wyznaczenia i ochrony korytarzy ekologicznych jest zapewnić zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Główne cele i zadania funkcjonowania korytarzy ekologicznych:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów cennych pod względem przyrodniczym,
- umożliwienie migracji zwierząt i roślin w skali Polski i Europy,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności zarówno na obszarach Natura 2000, jak i na innych terenach o dużej wartości przyrodniczej,
- przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z gwałtownym rozwojem zabudowy i infrastruktury.

Aktualna krajowa sieć korytarzy została opracowana w 2011 r. przez zespół badaczy pod kierunkiem prof. dr hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego z Zakładu Badania Ssaków PAN w Białowieży [JĘDRZEJEWSKI I IN. 2011]. Opracowanie powstawało w dwóch etapach:

- etap I - w 2005 r. na zlecenie Ministerstwa Środowiska opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków;
- etap II - w 2011 r. we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

W myśl tej idei obszar Nadleśnictwa Pomorze znajduje się w zasięgu dwóch korytarzy [JĘDRZEJEWSKI I IN. 2011]:

- korytarz KPn-4A Puszcza Augustowska-Puszcza Romincka,
- korytarz KPn-4B Dolina Rospudy.

Oba te korytarze stanowią odcinki korytarza paneuropejskiego – Korytarza Północnego (KPn). Korytarz ten zapewnia łączność ekologiczną w skali kraju i kontynentu. Łączy on wielkie kompleksy leśne Litwy i Białorusi, Puszcę Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z Doliną Biebrzy, Puszcą Piską, Lasami Napiwodzko-Ramuckimi i Pojezierzem Iławskim. Następnie biegnie przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej. Przechodzi przez Lasy Krajeńskie i Wałęckie oraz Drawskie. Dochodzi przez Puszcę Gorzowską do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, a następnie przez Odrę do kompleksów leśnych Niemiec (Brandenburgii, Meklemburgii-Przedpomorza).

4. Walory przyrodniczo-leśne nadleśnictwa

4.1. Geomorfologia i rzeźba terenu

W budowie geomorfologicznej obszaru Nadleśnictwa Suwałki dominują formy pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego, lokalnie znaczną rolę odgrywają formy pochodzenia organicznego.

Omawiany obszar leży na terenie Pojezierza Litewskiego. Układ form marginalnych młodszych faz zlodowacenia bałtyckiego przybiera tu kierunek z północnego-zachodu na południowy-wschód, zarysowując zachodni skraj lobu lodowcowego, wysuwającego się na południe wzdłuż osi, którą dziś powtarza bieg Niemna na terenie Litwy. Pomiędzy Niemnem a Wilią osie moren czołowych skręcają znów na północny wschód. Do tego makroregionu zalicza się także równiny sandrowe w zasięgu fazy leszczyńskiej, której moreny, na omawianym terenie, nie tworzyły wyraźnie lobalnych zarysów.

Za zachodnią granicę Pojezierza Litewskiego przyjęto obniżenie Jarki, częściowo bieg Rozpudy i kontakt sandrowej Równiny Augustowskiej z Pojezierzem Rajgrodzkim. Od południa granicę tworzy linia maksymalnego zasięgu fazy leszczyńskiej, którą wyznacza występowanie kopalnych i współczesnych jezior wytopiskowych. Wschodnia i północna granica leży poza obszarem Polski. W ramach Pojezierza Litewskiego [KONDRACKI 1972] wyróżniono pięć mezoregionów: Pojezierze Północnosuwalskie, Puszcę Romincką, Pojezierze Zachodniosuwalskie, Równinę Augustowską i Pojezierze Sejneńskie.

W krajobrazie Nadleśnictwa Suwałki można wyróżnić trzy główne jednostki geomorfologiczne: morenową wysoczyznę polodowcową, subglacialne rynny i powierzchnię sandru. Powstały one w wyniku działalności lądolodu zlodowacenia Bałtyckiego, stadiału leszczyńsko-pomorskiego, fazy pomorskiej. Na falistej, a rzadziej płaskiej powierzchni wysoczyzny morenowej występują liczne pagórki i wzgórza martwego lodu, kemy oraz ozy.

Formy pochodzenia lodowcowego. Wysoczyzna morenowa falista zajmuje przeważającą część obszaru nadleśnictwa i jest bardzo silnie urozmaicona hipsometrycznie.

Najwyżej położony jest teren na zachód od doliny Szeszupy, w północno-zachodniej części nadleśnictwa. Kulminacje powierzchni wysoczyzny kształtują się przeważnie w granicach 200 - 260 m n.p.m., stanowią je moreny czołowe spiętrzone i moreny martwego lodu oraz ozy i kemy. Występują tu również liczne formy wklęsłe, jak np. rynny lodowcowe, zagłębienia wytopiskowe i inne zagłębienia bezodpływowe. Najwyższym punktem terenu jest Rowelska Góra (298,1 m), leżąca na południowy wschód od Wiżajn. Jest to zarazem najwyższy punkt całego Pojezierza Suwalskiego jak i obszaru w zasięgu Nadleśnictwa Suwałki.

Wysoczyzna stopniowo opada w kierunku południowym i wschodnim. W północnej części nadleśnictwa wysoczyznę przecina rozległa forma wklęsła o powierzchni około 50 km². Jest to zagłębienie Szeszupy, będące dnem niecki wytopiskowej. Dno tego zagłębienia znajduje się około 40, a nawet 90 m poniżej otaczającej wysoczyzny. Ograniczone jest stromymi zboczami, na których miejscami rozwinęły się źródłiska sprzyjające rozwojowi nisz osuwiskowych. Rzeźba powierzchni dna zagłębienia Szeszupy jest bardzo urozmaicona. Największe nagromadzenie moren martwego lodu znajduje się w północnej i północno-

wschodniej części zagłębienia Szeszupy. Są to często wzgórza o kolistym zarysie, towarzyszące jeziorom wytopiskowym.

Wschodnia część nadleśnictwa obejmuje wysoczyznę morenową stanowiącą niższą, wschodnią część Pojezierza Wschodniosuwalskiego. Wysoczyzna ta w kilku miejscach rozdzielona jest ciągami równin sandrowych o kierunku południkowym.

Formy pochodzenia wodnolodowcowego. Z wysoczyznami Szurpił i Krzemianki oraz Szwajcarii związany jest północny odcinek sandru suwalsko-augustowskiego. Osady wodnolodowcowe sandru wdzierają się głęboko na północ w obszary wysoczyzn morenowych. Sandr ten jest zwężony w okolicach Suwałk i rozszerza się w kierunku południowym. Zbudowany jest z drobno- i średnioziarnistych piasków dochodzących do kilkunastu metrów miąższości. Urozmaicony jest szeregiem głębokich mis jeziornych, z których największe to jezioro Wigry. Powierzchnia sandru obniża się z północy (210 m n.p.m.) na południe a jego północna część wykazuje znaczne nierówności. W okresie transgresji lądolodu zlodowacenia północnopolskiego powierzchnia sandru została przemodelowana powierzchniowo i pokryta osadami i formami akumulacyjnymi. Z kolei w okresie deglacjacji lądolodu osady te zostały częściowo rozmyte lub zatopione w osadach wodnolodowcowych wytapiającego się lądolodu.

Ozy występują przede wszystkim na powierzchni wysoczyzny morenowej, rzadziej w obrębie sandru oraz rynien lodowcowych. Jednym z bardziej znanych jest Oz turtulski, opisany po raz pierwszy przez Pietkiewicza (1928). Położony jest w dnie rynny lodowcowej wykorzystanej przez rzeki Czarną Hańczę i jej dopływ – Kozikówkę. Oz turtulski to zespół czternastu pagórków i wałów tworzących ciąg ozowy na odcinku 3 km. Pomiędzy pagórkami ozu płynie Czarna Hańcza.

Formy akumulacji szczelinowej są to długie (długości nawet do 1 km) wąskie ciągi wzgórz, występujące pojedynczo lub w zespołach, stanowiące niezwykle charakterystyczne elementy rzeźby terenu. Są doskonale widoczne na numerycznym modelu terenu. Formy południkowe występują na wysoczyźnie, na północ od jeziora Hańcza i wzdłuż rynny tego jeziora, o orientacji NW–SE na powierzchni wysoczyzny w okolicach: m.in. Smolnik oraz o orientacji NE–SW układające się wzdłuż południowo-wschodnich granic zagłębienia Szeszupy (około 170–210 m n.p.m.) niemal współkształtnie do przebiegu jego zboczy.

Rynny subglacialne oraz rynny wykorzystywane przez rzeki i częściowo przez nie przekształcone są charakterystycznymi elementami rzeźby omawianego terenu. Są to rynny o przebiegu NW–SE, którymi płynie m.in. rzeka Czarna Hańcza a także rynny o ukierunkowaniu NNE–SSW, wypełnione wodami głębokich jezior: Hańcza (maksymalna głębokość 108,5 m) i Szelment Wielki (głębokość 45,0 m) czy jeziora Wiżajny.

Charakterystycznym elementem rzeźby powierzchni, zarówno obszarów wysoczyzn morenowych, jak i sandrów, są zagłębienia powstałe po martwym lodzie. Formy tego typu, osiągające średnicę najczęściej kilkuset metrów, występują w obrębie wysoczyzny morenowej falistej w zachodniej i południowo-wschodniej części obszaru arkusza

Formy rzeczne. Dna dolin rzecznych na omawianym obszarze związane są przede wszystkim z szeroką doliną meandrującej Czarnej Hańczy oraz zatorfioną doliną Szeszupy.

Formy utworzone przez roślinność. Równiny torfowe utworzyły się w nieckach wytopiskowych, a także w większych zagłębieniach powstałych po martwym lodzie.

Obserwowane są też w rynnach subglacialnych, a także w dolinach wód roztopowych. Największe z nich występują w dolinach Szeszupy i Czarnej Hańczy.

Formy antropogeniczne. Przy dominacji krajobrazów ukształtowanych w wyniku naturalnych procesów, widoczne są na obszarze formy rzeźby związane z działalnością człowieka. Surowce potrzebne do budownictwa pozyskuje się w odpowiednich miejscach: glinianki, piaskownie czy żwirownie. Największe z nich funkcjonują w okolicach Suwałk. Liczne nasypy powstałe w wyniku budowy dróg czy linii kolejowych w sposób trwały zmieniają linię terenu. W pobliżu Suwałki, w obok miejscowości Sobolewo, w miejscu wyeksploatowanego złoża kruszywa, został utworzony sztuczny zbiornik wodny. Zalew Sobolewo ma powierzchnię ok. 50 ha i średnią głębokość 6,5 m. Jego północna część jest przeznaczona wyłącznie do turystyki i rekreacji. Zasilają go liczne źródła. Od południa sąsiaduje z terenem Suwalskich Kopalni Surowców Mineralnych. Na zbiorniku obowiązuje zakaz używania sprzętu pływającego.

4.2. Stosunki wodne

4.2.1. Wody powierzchniowe płynące

Obszar Nadleśnictwa Suwałki należy do zlewni Morza Bałtyckiego w dorzeczu I rzędu – Niemna i Wisły i II rzędu - Czarnej Hańczy, Szeszupy, Narwi i Pręgoły. Południowe fragmenty obrębu Suwałki, położone w Puszczy Augustowskiej, należą do zlewni rzeki Blizna w dorzeczu Wisły, natomiast północno-zachodnia część obrębu Puńsk należy do zlewni rzek: Błędzianki i Pissy Wisztynieckiej, w dorzeczu Pręgoły.

Sieć hydrologiczna na terenie w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Suwałki jest dobrze rozwinięta z licznymi rzekami i jeziorami i mniejszymi zbiornikami wodnymi. Największą i najdłuższą rzeką jest Czarna Hańcza.

Charakterystyka głównych rzek:

Czarna Hańcza jest jedną z ważniejszych rzek Suwalszczyzny. Spływy cieków wodnych zasilających rzekę to ponad 170 km². Jej źródła zlokalizowane są w pobliżu jeziora Jegliniszki a ujście do Niemna leży na terenie Białorusi. Długość rzeki wynosi ok. 164 km z czego 100 km przebiega przez terytorium Polski. Rzeką wpływa do jeziora Wigry, gdzie przy ujściu w zatoce Hańczańskiej na 5 kilometrowym odcinku charakteryzuje się dużym spadkiem (średnio 5,6 ‰), płynie szybko po żwirowo-kamienistym podłożu, silnie meandrując, czym przypomina rzekę podgórską. Tereny położone wzdłuż rzeki zajęte są głównie przez kompleks torfowisk niskich i przejściowych, z których wiele zachowało swój pierwotny charakter. Po opuszczeniu jez. Wigry oraz jez. Postaw, Czarna Hańcza płynie leniwie, meandrując po licznych zakolach wśród trzcinowisk oraz terenów podmokłych. Za miejscowością Wysoki Most nurt znacznie przyśpiesza a koryto rzeczne często rozdziela się na wiele odnóg. Czarna Hańcza z Kanałem Augustowskim jest jednym z najbardziej popularnych, a co za tym idzie, najlepiej zagospodarowanych szlaków kajakowych Suwalszczyzny.

Szeszupa rzeka o długości 298 km, z czego na odcinku 27 km przepływa przez Polskę, a dalej przez terytorium Litwy i Rosji. Źródła rzeki usytuowane są na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego w odległości zaledwie 500 m od doliny Czarnej Hańczy

w okolicach Turtula. Płynie umiarkowanym nurtem, przeplatany bystrzami, dnem rozległej, szerokiej doliny. Do Szeszupy na terenie Polski uchodzą dwa większe dopływy: Potopka i Wigra. Przepływa ona przez 6 małych jezior (Gulbin, Okrągłe, Krajwelek, Przechodnie, Postawełek i Pobondzie).

Marycha rzeka na pograniczu polsko-litewskim o długości ok. 81 km z czego ok. 63 km przepływa przez Polskę.. Powierzchnia zlewni wynosi 432,4 km², w tym 22,6 km² poza granicami kraju. Zlewnia rzeki została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie i charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu z licznymi jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi oraz dużą ilością zagłębień wytopiskowych. Wypływa na wysokości ok. 160 m n.p.m. w pobliżu wsi Mikołajówka, w okolicach jeziora Sejwy, przez które przepływa. Jest lewobrzeżnym dopływem Czarnej Hańczy.

Ryc. 18. Rzeka Marycha na terenie L. Krasnopol, obręb Puńsk (fot. P. Kalisz)

Wykaz wód płynących występujących na obszarze w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Suwałki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Wody płynące w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki*

Lp.	Rzeki główne i dopływy	Rząd dorzecza	Całkowita długość rzeki [km]
1	2	3	4
1	Bawierszanka	IV	4,5
2	Błędzianka	III	45,4
3	Czarna Hańcza	II	164,7
4	Czarnicha	IV	5,2
5	Dopływ spod Adamowizny	IV	3,8
6	Dopływ spod Chapowa	VIII	4,3
7	Dopływ spod Dębniaka	IV	8,5
8	Dopływ spod Ignatowizny	IV	5,5

Lp.	Rzeki główne i dopływy	Rząd dorzecza	Całkowita długość rzeki [km]
1	2	3	4
9	Dopływ spod Jałowa	V	5,7
10	Dopływ spod Lipniak	IV	4,5
11	Dopływ spod m. Graużyniaj	IV	3,1
12	Dopływ spod m. Szury	V	4,5
13	Dopływ spod m. Taurosyzski	V	7,9
14	Dopływ spod Nowinnik	V	10,6
15	Dopływ spod Oklin	III	0,8
16	Dopływ spod Poluńc	V	8,1
17	Dopływ spod Rogożajn Wielkich	V	3,6
18	Dopływ spod Sudowskich	IV	7,1
19	Dopływ spod Turówki Nowej	VII	3,0
20	Dopływ spod Walnego	VI	3,5
21	Dopływ spod Wasilczyk	VII	3,3
22	Dopływ spod Zahańcza	III	4,1
23	Dopływ spod Zajączkowa	V	4,5
24	Dopływ spod Zajączkowa	VII	3,9
25	Dopływ spod Zręb	VI	9,2
26	Dopływ z Głębokiego Rowu	V	5,6
27	Dopływ z jez. Długiego Krasnopolskiego	IV	1,5
28	Dopływ z jez. Jałowo	III	5,9
29	Dopływ z jez. Jegliniszki	III	3,8
30	Dopływ z jez. Leszczewo	V	2,3
31	Dopływ z jez. Okuniewiec	V	0,4
32	Dopływ z jez. Szelment Wielki	IV	0,2
33	Dopływ z jez. Taciewo	V	0,8
34	Dopływ z jez. Udrynek	V	3,4
35	Dopływ z jez. Wiżajny	V	5,8
36	Dopływ z m. Sukstel	IV	2,3
37	Dopływ z Malesowizny	III	3,3
38	Dopływ z Prawego Lasu	IV	3,1
39	Dopływ z Przebródu	VII	1,2
40	Dowcianka	IV	5,6
41	Gremzdówka	III	27,6
42	Hołnianka	III	38,6
43	Jacznówka	III	3,1
44	Jemieliścianka	V	7,6
45	Kamionka	IV	15,4
46	Maniówka	IV	13,1
47	Marycha	III	105,3
48	Marychna	IV	16,7
49	Olszanka	VII	11,6
50	Piertanka	III	23,4
51	Potopka	III	9,8
52	Potopka I	IV	7,4

Lp.	Rzeki główne i dopływy	Rząd dorzecza	Całkowita długość rzeki [km]
1	2	3	4
53	Punia	V	10,2
54	Rucawizna	IV	9,7
55	Sejwa	IV	10,6
56	Szczeberka	VI	60,1
57	Szelmentka	III	13,4
58	Szeszupa	II	30,1
59	Szurpiłka	III	4,6
60	Wigra	III	13,1
61	Wizga	IV	10,3
62	Żubrówka	III	7,5

* na podstawie danych przestrzennych podziału hydrograficznego Polski (RZGW w Warszawie) przekazanych przez RDLP w Białymstoku

4.2.2. Jeziora

Według danych przestrzennych podziału hydrograficznego Polski (RZGW w Warszawie), przekazanych przez RDLP w Białymstoku, w zasięgu administracyjnym nadleśnictwa znajduje się 126 zbiorników wodnych (tab. 17). Są to w większości jeziora rynnowe, o wielokilometrowej niekiedy długości (np. Szelment) oraz wytopiskowe (np. Poblędzie, Wiżajny). Największym jeziorem jest jezioro Szelment Wielki (346,2 ha) a najgłębszym jezioro Hańcza (108,5 m), które jest jednocześnie najgłębszym jeziorem w Polsce.

Ryc. 19. Jezioro Hańcza (fot. G. Siemieńczuk)

Biorąc pod uwagę grupy limnologiczne jeziora suwalskie można podzielić na zbiorniki oligotroficzne (Hańcza, Szelment), nieco bardziej żyzne zbiorniki mezotroficzne (Jeglówek, Szurpiły, Okmin, Jaczno) i eutroficzne.

Tabela 16. Jeziora w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki*

Lp.	Nazwa jeziora	Kod JCWP	Powierzchnia (ha)
1	2	3	4
1	Jez. Bebrucie	nie dotyczy	0,56
2	Jez. Bebrutis	nie dotyczy	1,47
3	Jez. Białe	nie dotyczy	7,44
4	Jez. Białe	nie dotyczy	9,65
5	Jez. Białe Sejneńskie	nie dotyczy	20,25
6	Jez. Błędne	nie dotyczy	2,14
7	Jez. Boczne	nie dotyczy	24,32
8	Jez. Bocznie	nie dotyczy	18,68
9	Jez. Boksze	PLLW30663	95,53
10	Jez. Bolcie	nie dotyczy	2,02
11	Jez. Cegielnia	nie dotyczy	2,52
12	Jez. Czarne	nie dotyczy	5,23
13	Jez. Czarne	nie dotyczy	6,95
14	Jez. Czarne	nie dotyczy	23,19
15	Jez. Dąbrówka	PLLW30627	10,82
16	Jez. Długie Krasnopolskie	PLLW30640	96,67
17	Jez. Dowcień	PLLW30632	73,85
18	Jez. Dunajewo	nie dotyczy	26,44
19	Jez. Grabieńszczyzna	nie dotyczy	11,94
20	Jez. Grauże	nie dotyczy	18,35
21	Jez. Graużyny	nie dotyczy	6,00
22	Jez. Gremzdel	PLLW30634	63,00
23	Jez. Gulbin	nie dotyczy	6,50
24	Jez. Hańcza	PLLW30614	308,40
25	Jez. Hgjel	nie dotyczy	7,10
26	Jez. Hgjel	nie dotyczy	17,39
27	Jez. Ingjel	nie dotyczy	11,20
28	Jez. Jaczno	nie dotyczy	40,98
29	Jez. Jałowo	nie dotyczy	16,15
30	Jez. Jałówek	nie dotyczy	4,61
31	Jez. Jegliniec	nie dotyczy	19,91
32	Jez. Jegliniszki	nie dotyczy	16,06
33	Jez. Jegłówek	nie dotyczy	19,14
34	Jez. Jesieryń	nie dotyczy	5,64
35	Jez. Jodel	nie dotyczy	17,12
36	Jez. Kaletnik	nie dotyczy	12,03
37	Jez. Kameduł	nie dotyczy	26,57
38	Jez. Klejwy	nie dotyczy	12,86
39	Jez. Kojle	nie dotyczy	17,29
40	Jez. Koleśne	nie dotyczy	25,30
41	Jez. Kopane	nie dotyczy	15,97
42	Jez. Kozin	nie dotyczy	3,67
43	Jez. Krejwelek	nie dotyczy	8,38
44	Jez. Krzywe Wigierskie	PLLW30627	125,37

Lp.	Nazwa jeziora	Kod JCWP	Powierzchnia (ha)
1	2	3	4
45	Jez. Kupowo	nie dotyczy	30,53
46	Jez. Kuprelek	nie dotyczy	1,87
47	Jez. Leszczewo	nie dotyczy	6,91
48	Jez. Łopuszek	nie dotyczy	1,68
49	Jez. Makowszczyzna	nie dotyczy	2,55
50	Jez. Mariańskie	nie dotyczy	1,32
51	Jez. Mariańskie	nie dotyczy	2,16
52	Jez. Mauda	nie dotyczy	38,76
53	Jez. Mieldziń	nie dotyczy	7,33
54	Jez. Mozguć	nie dotyczy	4,77
55	Jez. Ogórki	nie dotyczy	15,64
56	Jez. Oklinek	nie dotyczy	2,11
57	Jez. Okmin	PLLW30020	118,83
58	Jez. Okrągłe	nie dotyczy	15,80
59	Jez. Okrągłe	nie dotyczy	44,57
60	Jez. Okuniewiec	nie dotyczy	4,15
61	Jez. Ożewo	PLLW30021	56,34
62	Jez. Pełelskie	nie dotyczy	6,58
63	Jez. Perty	nie dotyczy	19,88
64	Jez. Plauszynek	nie dotyczy	2,49
65	Jez. Płaskie	nie dotyczy	29,48
66	Jez. Pobondzie	PLLW30603	51,94
67	Jez. Pogorzałek	nie dotyczy	6,02
68	Jez. Porwinek	nie dotyczy	1,87
69	Jez. Postawełek	nie dotyczy	2,94
70	Jez. Potopy	nie dotyczy	16,57
71	Jez. Prudel	nie dotyczy	3,58
72	Jez. Przechodnie	nie dotyczy	24,83
73	Jez. Punia	nie dotyczy	15,54
74	Jez. Samanin	nie dotyczy	3,62
75	Jez. Sejwy	PLLW30662	81,99
76	Jez. Siekierowo	nie dotyczy	4,94
77	Jez. Stanieluszek	nie dotyczy	6,26
78	Jez. Staścinek	nie dotyczy	2,93
79	Jez. Staw	nie dotyczy	22,81
80	Jez. Sudawskie	nie dotyczy	3,44
81	Jez. Sudowskie	nie dotyczy	6,37
82	Jez. Sumowo	nie dotyczy	29,91
83	Jez. Sumówek	nie dotyczy	5,64
84	Jez. Szejpiszki	PLLW30665	68,85
85	Jez. Szelment Mały	PLLW30607	165,87
86	Jez. Szelment Wielki	PLLW30606	346,20
87	Jez. Szlinokiemie Duże	nie dotyczy	13,35
88	Jez. Szurpiły	PLLW30591	83,19
89	Jez. Taciewo	nie dotyczy	12,20

Lp.	Nazwa jeziora	Kod JCWP	Powierzchnia (ha)
1	2	3	4
90	Jez. Udrynek	nie dotyczy	6,22
91	Jez. Udziejek	nie dotyczy	6,66
92	Jez. Werselskie	nie dotyczy	12,33
93	Jez. Wiązowiec	nie dotyczy	3,76
94	Jez. Wisztuć	nie dotyczy	19,70
95	Jez. Wiżajny	PLLW30579	291,25
96	Jez. Wysokie	nie dotyczy	12,07
97	Jez. Zusno	PLLW30008	54,28
98	Jez. Żubrowo	PLLW30631	94,10
99	Jez. Zielone	PLLW30627	6,35
100	Staw Gielucha	nie dotyczy	0,90
101	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,03
102	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,03
103	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,03
104	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,04
105	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,05
106	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,06
107	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,07
108	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,09
109	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,09
110	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,10
111	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,12
112	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,13
113	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,13
114	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,13
115	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,13
116	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,21
117	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,33
118	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,34
119	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	0,57
120	Zbiornik bez nazwy	nie dotyczy	9,90
121	Zbiornik na Czarnej Hańczy przy miejscowości Turtul	nie dotyczy	5,57
122	Zbiornik na rzece Szczeberka	nie dotyczy	8,89
123	Zbiornik na rzece Szczeberka	nie dotyczy	12,02
124	Zbiornik na rzece Żubrówka	nie dotyczy	1,43
125	Zbiornik przy miejscowości Łopuchowo	nie dotyczy	9,65
126	Zbiornik przy miejscowości Zajązkowo-Folwark	nie dotyczy	1,60

* na podstawie danych przestrzennych podziału hydrograficznego Polski (RZGW w Warszawie) przekazanych przez RDLP w Białymstoku

4.3. Klimat

Całokształt warunków klimatycznych północno-wschodniej Polski wskazuje, że obszar ten stanowi jeden z najchłodniejszych regionów nizinnej Polski. Lato jest nieco cieplejsze, nie wyrównuje to jednak surowych i dłużej trwających zim. Duża odległość Morza

Bałtyckiego sprawia, że dominują tu masy powietrza polarnego pochodzenia kontynentalnego lub polarnomorskiego.

W podziale klimatycznym województwa podlaskiego [GÓRNIAK 2021] obszar nadleśnictwa znajduje się w regionie Suwalskim oraz subregionach: Garbów Pojeziernych, Suwalsko-Sejneńskim i Wigiersko-Augustowskim. Region ten jest najchłodniejszym obszarem województwa, a także nizinnej części kraju. Wyróżnia się dużymi wahaniami opadów, ze względu na duże zróżnicowanie w rzeźbie terenu. Pokrywa śnieżna zalega tu najdłużej w województwie. Region ten wyróżnia największa w województwie średnia roczna prędkość wiatru, ponad 4 m/s, z dużym udziałem wiatru o prędkościach umiarkowanych i silnych.

W tekście oraz w zestawieniach podano wyniki ze Stacji Meteorologicznej w Suwałkach, różnych przedziałów czasowych (1891-1930, 1961-1990, 1992-2021).

Spośród elementów klimatycznych w odniesieniu do terenu Nadleśnictwa Suwałki poniżej zostaną omówione: temperatura powietrza, opady atmosferyczne, wiatry, wilgotność powietrza, usłonecznienie, zachmurzenie, typy pogody oraz topoklimat obszarów leśnych.

4.3.1. Temperatura powietrza

Temperatura powietrza jest jednym z głównych elementów klimatu. Średnia roczna temperatura w latach 1992-2021 wyniosła dla stacji w Suwałkach 7,2°C (5,2°C w roku 1996 oraz 8,9°C (2020).

Według danych ze stacji meteorologicznej w Suwałkach średnie roczne i miesięczne temperatury przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Średnia roczna i miesięczna temperatura powietrza dla stacji w Suwałkach

Miesiąc (okres)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	w okresie wegetacji IV-X	średnio rocznie
1891-1930	-4,9	-4,1	-0,7	5,7	12,7	15,6	17,9	16,0	12,0	6,4	0,9	-2,9	12,3	6,2
1961-1990	-5,4	-4,6	-0,5	5,7	12,1	15,3	16,5	16,0	11,7	6,8	1,6	-2,7	12,0	6,0
1992-2021	-3,4	-2,6	0,9	7,3	12,6	16,1	18,3	17,4	12,5	7,0	2,3	-1,7	13,0	7,2

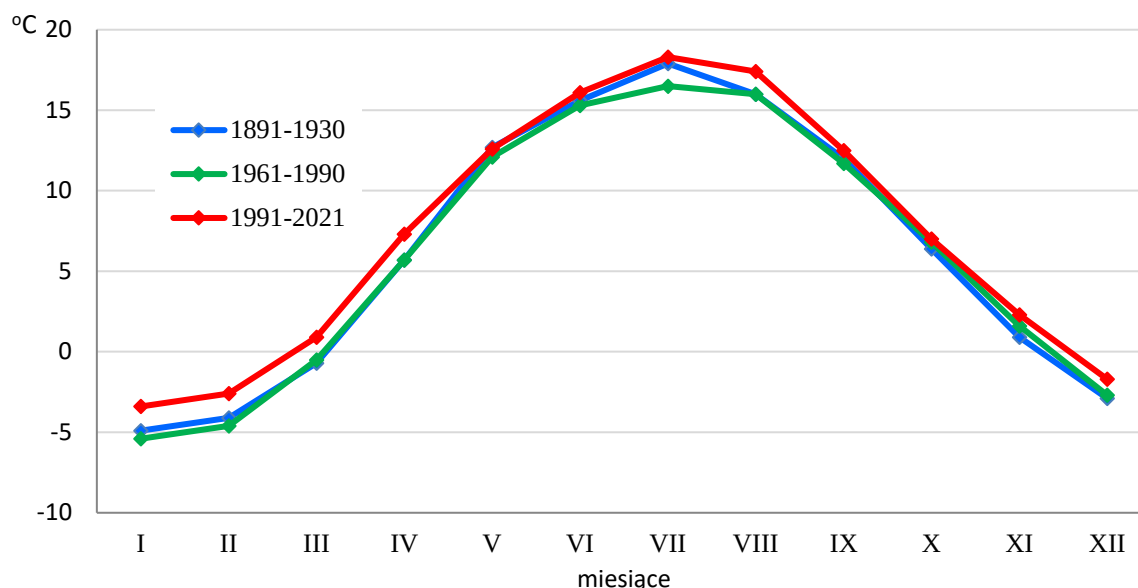
Na omawianym terenie występuje dość ciepłe lato o średniej temperaturze lipca od 15,2 (1996) do 21,5°C (2021) oraz dość chłodna zima, o średniej temperaturze stycznia od -10,6°C (2010) do 1,8°C (2020).

Dla Suwałk minimalna amplituda średnich miesięcznych wartości wyniosła 15,4°C (2020), zaś maksymalna 31,6 °C (2010).

Większy wpływ na amplitudę roczną ma minimum aniżeli maksimum temperatury, co jest cechą klimatu kontynentalnego [STOPA-BORYCZKA M. 2013].

Liczba dni mroźnych (z temperatura maksymalną poniżej 0° wynosi tutaj średnio 47 w ciągu roku (od 8 dni w 2020 roku do 87 w 2010 roku). Dni mroźne występują zasadniczo w 5 miesiącach półrocza chłodnego (listopad-marzec), z tym że pojawiają się już w październiku, a znikają dopiero w kwietniu. W okresie właściwej zimy (grudzień-luty), dni mroźne są już dość częstym zjawiskiem, jednakże największa ich częstość przypada na styczeń i luty (STOPA-BORYCZKA M. 2013). Dni bardzo mroźne (Tmin <-10°C) zdarzają się średnio 23 razy (53 dni w 2010 roku oraz bez wystąpienia takich wartości w 2020 roku).

Okres ich występowania rozpoczyna się w październiku (sporadycznie) i kończy w marcu. Największą liczbą dni mroźnych wyróżnia się styczeń (średnio 8 dni).

Ryc. 20. Średnia miesięczna temperatura powietrza w stacji meteorologicznej w Suwałkach w wybranych przedziałach czasowych.

Średnia liczba dni ciepłych (z temperatura minimalną powietrza powyżej 0°C) wynosi 245 dni (211 dni w 1996 roku do 277 dni w 2020 roku). Dni gorące ($T_{max} > 25^{\circ}\text{C}$) notowane są średnio w ciągu roku 34 razy. Występują one od kwietnia do września włącznie, lecz największa ich częstość przypada na dwa miesiące letnie (lipiec 12 dni i sierpień 11 dni). Najniższą temperaturę w okresie 1992-2021 zanotowano w styczniu 2003 r. i wyniosła ona $31,1^{\circ}\text{C}$, najwyższą zaś $35,2^{\circ}\text{C}$ w lipcu 1994 r.

Ważnym pod względem przyrodniczym wskaźnikiem warunków termicznych jest liczba dni o średniej temperaturze dobowej powyżej 5°C , odpowiadających wskaźnikowi wegetacyjnemu tzw. sumie temperatur efektywnych.

Okres wegetacyjny według kryterium termicznego (średnia dobowa temperatura powietrza wyższa od 5°C) wynosi przeciętnie 212 dni (od 181 dni w 1992 roku do 230 w 2006 roku). Średnia data początku wegetacji to 10.IV, zaś średnia data końca okresu wegetacji wypada na 30.X. Średnia data ostatnich przymrozków przypada na 8.V., zaś średnia data pierwszych przymrozków wypada na 7.X. Przeciętne rozproszenie przymrozków ostatnich i pierwszych od średniej daty wynosi ± 10 dni [Woś 2010].

4.3.2 Opady atmosferyczne

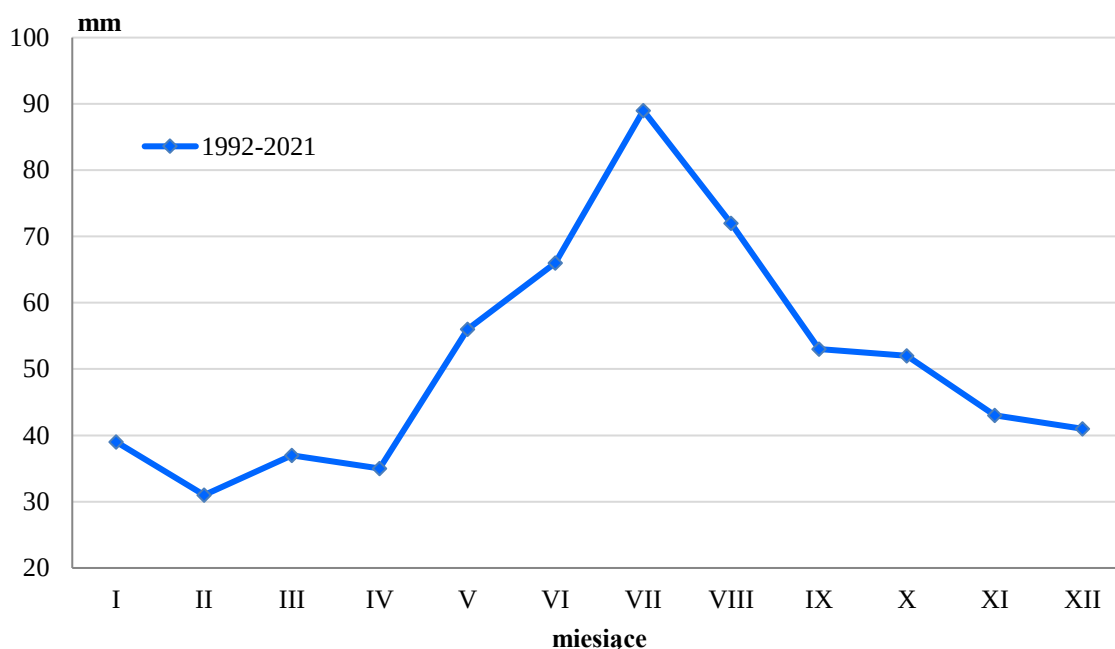
Według danych ze stacji meteorologicznych w Suwałkach średnie roczne i średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych przedstawiono w poniższej tabeli i na wykresie.

Tabela 18. Średnie miesięczne i roczne sumy opadów dla stacji w Suwałkach

Miesiąc (okres)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	w okresie wegetacji IV-X	średnio rocznie
1891-1930	38	31	33	47	52	83	87	92	47	48	47	44	456	649
1961-1990	32	24	32	35	57	75	77	68	54	49	52	39	415	594

Miesiąc (okres)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	w okresie wegetacji IV-X	średnio rocznie
1992-2021	39	31	37	35	56	66	89	72	53	52	43	41	423	616

Na omawianym obszarze średnia wielkość opadów atmosferycznych wyniosła 616 mm dla stacji w Suwałkach. Opady przeważają w półroczu ciepłym (maj - sierpień), stanowiąc wtedy około 46% sumy rocznej. Maksimum, podobnie jak w większości regionów Polski, przypada na miesiące letnie (lipiec-sierpień), minimum na koniec zimy i początek wiosny (styczeń-kwiecień).

Ryc. 21. Rozkład średnich miesięcznych opadów (w mm) na stacji meteorologicznej w Suwałkach w wybranym przedziale czasowym

Na obszarze nadleśnictwa jest przeciętnie w roku 212 dni z opadami (dane dla Suwałk 1992-2021). Pośród rodzajów opadów dominuje deszcz. Okresy o silnych opadach występują często na przemian z okresami posuchy. Rozkład opadów jest mocno zróżnicowany. W dolinach i rozległych obniżeniach występuje mniej opadów, natomiast na wysoczyznach i terenach zalesionych więcej.

Opady letnie (VI-VIII) są dwukrotnie wyższe od sumy opadów zimowych (XII-II), jednak w okresie zimowym wody przenikając do głębszych poziomów gleby, przy ograniczonym parowaniu, tworzą niewielkie zapasy wodne. Największe ujemne zmiany retencyjne wody w gruncie występują w maju i czerwcu. Dopiero na początku grudnia zapas wody osiąga stan zbliżony do stanu notowanego w kwietniu.

W ostatnich latach często występują okresy bezopadowe. Szczególnie te długotrwałe są niekorzystne dla roślinności. Okresy bezopadowe pojawiają się w przypadkach rozbudowywania się stacjonarnego wyżu barycznego. Długotrwałe okresy posuszne mogą doprowadzić do suszy glebowej, szczególnie niekorzystnej dla rozwoju roślin.

Największa suma opadów w ostatnim 30-leciu wystąpiła w 2017 roku (856 mm), najmniejsza zaś w 1996 roku (453 mm). Najmniejszy miesięczny opad odnotowano w październiku 2000 roku (3 mm), największy zaś w lipcu 2007 roku i wyniósł on 203 mm. Najwyższą dobową sumę opadów wykazano w sierpniu 2011 roku (67 mm).

Najwięcej dni z opadem (powyżej 1mm) było w 2017 roku (136 dni), najmniej zaś w 2018 roku (80 dni). Najwięcej dni w miesiącu z opadem odnotowano w sierpniu 2021 – było to 21 dni, najmniej zaś w październiku 2000, kwietniu 2009 i 2020 – w tych miesiącach odnotowano zaledwie 1 mm opadu.

Pokrywa śnieżna

Opady śniegu stanowią około 20% sumy rocznej opadów. Pokrywa śnieżna w północno-wschodniej Polsce występuje od początku listopada do kwietnia i ma charakter nietrwały (powodowany wśród zimowymi odwilżami). Coraz wcześniej kończąca się zima termiczna ma wpływ na ilość dni z pokrywą śnieżną, która w latach 1992-2021 wynosiła średnio 76 dni. Najwięcej takich dni było w roku 1996 – 133 dni, a najmniej w 2020 – 9 dni.

Średnia maksymalna grubość pokrywy śnieżnej w okresie 1992-2021 wyniosła 32 cm. Największą miąższość odnotowano w marcu 1996 i styczniu 2011 – 64 cm. W ostatnich latach (2014-2020) grubość pokrywy śnieżnej nie przekraczała z reguły 20 cm. Większe opady śniegu nastąpiły dopiero w okresie styczeń – luty 2021 roku. Grubość pokrywy śnieżnej wyniosła wówczas 40-47 cm.

4.3.3. Wiatry

Wiatry charakteryzuje się przede wszystkim ze względu na lokalnie przeważający kierunek i prędkość. Istotnym problemem w badaniach prędkości i kierunku wiatru wewnątrz kompleksów leśnych i ponad nimi jest modyfikująca rola lasu w odniesieniu do strumieni powietrza na małych wysokościach. W opracowaniach przyrodniczych często charakterystyki tych wskaźników podawane są ze stacji spoza kompleksu leśnego i podobnie jest w tym przypadku – wyniki pochodzą ze stacji IMGW w Suwałkach, gdzie wpływ kompleksu leśnego jest mniejszy.

W ostatnich latach daje się zauważyć zwiększenie występowania gwałtownych wichur w całej Polsce, wyrządzających poważne szkody w lasach. Największą maksymalną prędkość wiatru zanotowano w styczniu 2002 roku. Wyniosła ona 32 m/s, czyli 115,2 km/h.

Według danych wieloletnich ze stacji meteorologicznej w Suwałkach (1961-1990 oraz 1991-2021) średnie roczne i średnie miesięczne prędkości wiatru w m/s przedstawiają się jak poniżej.

Tabela 19. Średnia prędkość wiatru w m/s w układzie miesięcznym dla stacji w Suwałkach

Miesiąc (okres)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnio roczne
1961-1990	4,9	4,7	4,6	4,4	4,8	3,5	3,4	3,2	3,7	4,1	5,0	4,9	4,2
1991-2021	4,1	3,9	3,9	3,5	3,3	3,2	3,0	2,8	3,0	3,4	3,7	3,8	3,5

Średnia prędkość wiatru dla stacji w Suwałkach to 3,5 m/s (12,6 km/h). Minimum średniej miesięcznej prędkości wiatru przypada na sierpień, a maksimum na styczeń-marzec.

Na obszarze nadleśnictwa dominują wiatry sektora zachodniego (SW, W, NW – 48%), któremu towarzyszą największe prędkości. Udział wiatrów sektora wschodniego wynosi 25%. Wiatry zachodnie są szczególnie często notowane w miesiącach zimowych (SW 25% w styczniu i grudniu), jesiennych (22% we wrześniu) i letnich (NW 20% w czerwcu). Udział ciszy jest stosunkowo mały poniżej 10% z maksimum na przełomie lata i jesieni [STOPA-BORYCZKA M. 2013].

4.3.4. Wilgotność powietrza

Zawartość pary wodnej w powietrzu, czyli wilgotność względna, jest zależna głównie od warunków fizjograficznych, temperatury powietrza i opadów atmosferycznych. Podobnie jak czynniki determinujące – wilgotność względna jest bardzo zmienna i bardzo się różni w pomiarach w kompleksie leśnym i poza nim.

Według danych ze stacji meteorologicznej w Suwałkach (1961-1990 i 1992-2021) średnia miesięczna i roczna wilgotność względna (w %) przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 20. Średnia miesięczna wilgotność (w %) dla stacji meteorologicznej w Suwałkach w wybranych okresach

miesiąc (okres)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnio rocznie
1961-1990	88,5	87,1	82,6	76,6	73,0	75,2	77,3	78,0	82,2	86,4	89,8	90,2	82,2
1992-2021	90,2	87,6	80,8	71,5	71,2	73,2	75,2	75,9	81,5	86,6	91,7	91,9	81,5

Przeciętna roczna względna wilgotność powietrza jest duża i wynosi około 81-82%. Największe wartości osiąga w listopadzie, grudniu i styczniu, gdzie przekracza w tym okresie 90%. Najmniejsza wilgotność występuje w kwietniu i maju, osiągając nieco ponad 70%. Największą średnią miesięczną wartość wilgotności zanotowano w grudniu 2005 roku (96,4%), najmniejszą zaś w kwietniu 2019 roku (49,8%).

4.3.5. Topoklimat obszarów leśnych

Podstawowym czynnikiem kształtującym klimat wnętrza lasu jest stopień zwarcia koron, które w znacznej mierze pochłaniają energię słoneczną oraz rodzaj podłoża, na którym rośnie las.

Zwarta szata roślinna w dzień hamuje dopływ energii słonecznej do powierzchni gruntu, a w nocy wypromieniowanie ciepła. Roślinność stanowi źródło pary wodnej, która w wyniku procesu ewapotranspiracji przechodzi do powietrza atmosferycznego. Swoisty klimat miejscowy wytwarzają kompleksy leśne. Las cechuje większa, niż tereny przyległe, wilgotność powietrza, a także hamuje swobodny przepływ powietrza (Woś 1999).

Pod względem termicznym wnętrza lasu jest w lecie chłodniejsze, zimą - cieplejsze niż teren otwarty. W związku z tym las wiosną i jesienią zmniejsza częstość przymrozków, wpływa również na wzrost wilgotności powietrza w warstwie przygruntowej. Stosunkowo duży kontynentalizm klimatu powoduje, że zagrożenie przymrozkami późnymi nie jest tak poważne, jak na obszarach o bardziej morskim klimacie. Rodzaj i rozmiar szkód spowodowanych przez mróz zależy od terminu jego wystąpienia i od temperatury. Przy spadkach temperatury poniżej -10°C w okresie zimowym mogą wystąpić uszkodzenia igieł.

Należy pamiętać, iż liczba dni mroźnych i bardzo mroźnych (temperatury poniżej 0°C i -10°C) w lesie jest nieco większa. Temperatury przygruntowej warstwy powietrza, które przekraczają 50°C, występują stosunkowo rzadko. Niższa temperatura w lesie i mniejsza prędkość wiatru powoduje, że parowanie wody jest w nim mniejsze niż na otwartym polu.

Zwarty kompleks leśny modyfikuje prędkość i kierunek wiatru. Hamuje on w swym wnętrzu poziomy ruch powietrza, wzmaga zaś ponad koronami drzew. Uważa się również, że powierzchnie leśne wpływają na zwiększenie opadów w najbliższej okolicy.

Istotny wpływ na przebieg temperatury powietrza i gleby mają opady atmosferyczne. Zachmurzenie obniża temperaturę powietrza, w każdej warstwie drzewostanu. Parująca woda opadowa pobiera z otaczającego powietrza energię, szybko obniżając jego temperaturę. Zjawisko to widoczne jest głównie w koronach, ale także przy gruncie [WILCZYŃSKI, DURŁO 2002].

4.4. Charakterystyka gleb

Prace siedliskowe przeprowadzone na terenie Nadleśnictwa Suwałki przez BULiGL Oddział w Białymstoku w latach 2000-2002 wykazały występowanie 12 typów gleb [BULiGL ODDZ. W BIAŁYMSTOKU 2002]

Powierzchniowe zróżnicowanie gleb nadleśnictwa przedstawia poniższa tabela oraz wykres. Sumaryczna powierzchnia wydzielen glebowych wynikająca z operatów jest różna od aktualnej powierzchni nadleśnictwa. Wynika to ze zmian granic nadleśnictwa, które zaszły po okresie tworzenia operatu siedliskowego. W tabeli podano nazewnictwo i symbolikę według ówczynie stosowanej klasyfikacji gleb leśnych Polski.

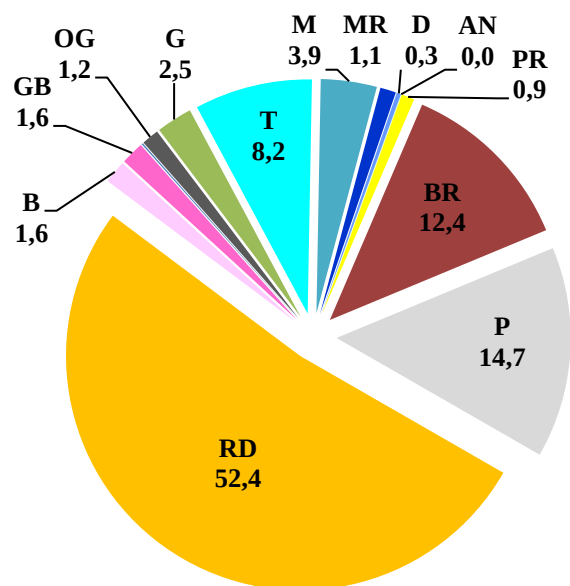
Tabela 21. Powierzchniowe zróżnicowanie gleb nadleśnictwa wg operatu siedliskowego.

Powierzchnia typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie Suwałki

Typ gleby	Podtyp gleby	Obręb		Nadl. Suwałki	%
		Puńsk	Suwałki		
1	2	3	4	5	6
Pararędziny	właściwe	12,38	-	12,38	0,1
	brunatne	114,21	5,06	119,27	0,8
	Razem	126,59	5,06	131,65	0,9
Gleby brunatne BR	typowe	97,28	16,12	114,39	0,8
	oglejone	159,25	37,10	196,35	1,4
	wylugowane	1205,72	249,12	1454,84	10,2
	Razem	1462,25	302,24	1765,58	12,4
Gleby płowe P	Typowe	1033,75	-	1033,75	7,3
	zbrunatniałe	732,22	-	732,22	5,1
	opadowo-glejowe	261,62	-	261,62	1,8
	bielicowane	6,71	-	6,71	0,0
	z poziomem agric	66,71	-	66,71	0,5
	Razem	2101,01	-	2101,01	14,7
Gleby rdzawe RD	właściwe	550,62	2578,93	3129,55	22
	brunatno-rdzawe	1043,51	2491,55	3535,06	24,8
	bielicowo-rdzawe	61,79	740,19	801,98	5,6
	Razem	1655,92	5810,67	7466,59	52,4
Gleby bielicowe	właściwe	99,83	133,14	232,97	1,6

Typ gleby	Podtyp gleby	Obręb		Nadl. Suwałki	%
		Puńsk	Suwałki		
1	2	3	4	5	6
Gleby glejo- bielicowe GB	właściwe	119,12	85,10	204,22	1,4
	murszaste	7,21	0,11	7,32	0,1
	torfiaste	2,3	6,26	8,56	0,1
	Razem	128,63	91,47	220,1	1,6
Czarne ziemie CZ	Glejowe	11,26	1,27	12,53	0,1
	właściwe	25,62	3,14	28,76	0,2
	murszaste	7,96	1,03	8,99	0,1
	Razem	44,84	5,44	50,28	0,4
Opadowo-glejowe OG	właściwe	173,92	-	173,92	1,2
Gruntowo-glejowe G	właściwe	94,96	62,80	157,76	1,1
	torfiasto-glejowe	5,51	2,45	7,96	0,1
	torfowo-glejowe	10,71	7,08	17,79	0,1
	Razem	285,1	72,33	357,43	2,5
Gleby torfowe T	torfowisk niskich	796,16	80,15	876,31	6,2
	torfowisk przejściowych	165,35	24,85	190,20	1,3
	torfowisk wysokich	99,04	4,59	103,63	0,7
	Razem	1060,55	109,59	1170,14	8,2
Gleby murszowe M	torfowo-murszowe	308,44	254,33	562,77	3,9
Gleby murszowate MR	mineralno-murszowe	35,66	-	35,66	0,3
	właściwe	75,36	21,28	96,64	0,7
	murszaste	6,83	6,55	13,38	0,1
	Razem	117,85	27,83	145,68	1,1
Gleby deluwialne - D	właściwe	3,33	8,18	11,51	0,1
	próchniczne	0,90	-	0,9	0,0
	brunatne	18,31	7,98	26,29	0,2
	Razem	22,54	38,7	38,7	0,3
Gleby antropogeniczne AN	Gleby industrio- i urbanoziemne	0,27	2,09	2,36	0,0
Razem		7413,82	6830,45	14244,27	100

Największą powierzchniowo grupą gleb w Nadleśnictwie Suwałki jest typ gleb rdzawych (7466,59 ha i 52,4%), a w nim podtyp gleb brunatno-rdzawych właściwych, zajmujący 24,8% powierzchni obiektu.

Ryc. 22. Udział powierzchni [%] dominujących typów gleb w Nadleśnictwie Suwałki
Wg operatu glebowo-siedliskowego (BULiGL 2002).

Pozostałe gleby stanowiące duży udział na terenie nadleśnictwa to gleby płowe obejmujące 2101,01 ha (14,7%), brunatne 1764,59 ha (12,4%), oraz gleby torfowe występujące na 1170,14 ha (8,2%). Wśród gleb semihydrogenicznych przeważają gleby gruntowoglejowe zajmujące powierzchnię 357,43 ha (2,5%). Spośród gleb charakterystycznych dla siedlisk bagiennych najczęściej spotykanym typem są gleby torfowe i murszowate występujące odpowiednio na powierzchniach 1170,14 ha (8,2%) i 562,77 ha (3,9%).

4.5. Charakterystyka lasów

4.5.1. Typy siedliskowe lasu

Podstawowym warunkiem stworzenia właściwych podstaw do oceny warunków przyrodniczych oraz podejmowania trafnych decyzji ochronnych, hodowlanych i renaturalizacyjnych, jest pełne rozpoznanie wartości przyrodniczych. W szczególności gleb, siedlisk leśnych. Prace z tego zakresu wykonano w latach 2000–2002 [BULiGL ODDZ. w BIAŁYMSTOKU 2002]. W 2021 roku przeprowadzono inwentaryzację fitosocjologiczną podczas której określono zbiorowiska roślinne na terenie nadleśnictwa.

Zasadniczymi elementami typologicznymi, mającymi wpływ na przestrzenny i ilościowy układ siedlisk, są: rzeźba terenu i utwory geologiczne, typ próchnicy, stosunki wilgotnościowe oraz chemiczne i fizyko-chemiczne właściwości gleb. Z elementami tymi ściśle związana jest szata roślinna, zwłaszcza runo i gatunki lasotwórcze.

Poziom i charakter wody gruntowej był podstawą do wyróżnienia trzech zasadniczych szeregów wilgotnościowych siedlisk: świeżych, wilgotnych, bagiennych i ich wariantów.

Podstawową jednostką klasyfikacyjną siedlisk, jest siedliskowy typ lasu, jako typ ekosystemu leśnego, obejmujący fragmenty lasu o zbliżonej żyzności i zdolności produkcyjnej. W szczegółowym scharakteryzowaniu warunków siedliskowych uwzględniono warianty uwilgotnienia siedlisk, ich rodzaje i stan. Warianty uwilgotnienia siedlisk ustalono

na podstawie stopni występowania wody gruntowej (g1-g7) lub opadowo-glejowej (og1-og6). Aktualny stan siedliska, określający aktualny stan żyzności i produktywności siedliska, uwzględnia się w celu wyróżnienia siedlisk odbiegających od stanu naturalnego.

Udział typów siedliskowych lasu nadleśnictwa w ujęciu powierzchniowym i procentowym przedstawiono dalej w formie tabeli oraz wykresów (stan na 1.01.2023 r.). Poniższe zestawienie zawiera dane wynikające z rozliczenia powierzchni w ramach wyłączeń taksacyjnych (tzn. dominujących TSL w wydzielaniu).

Tabela 22. Zestawienie typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Suwałki na powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej

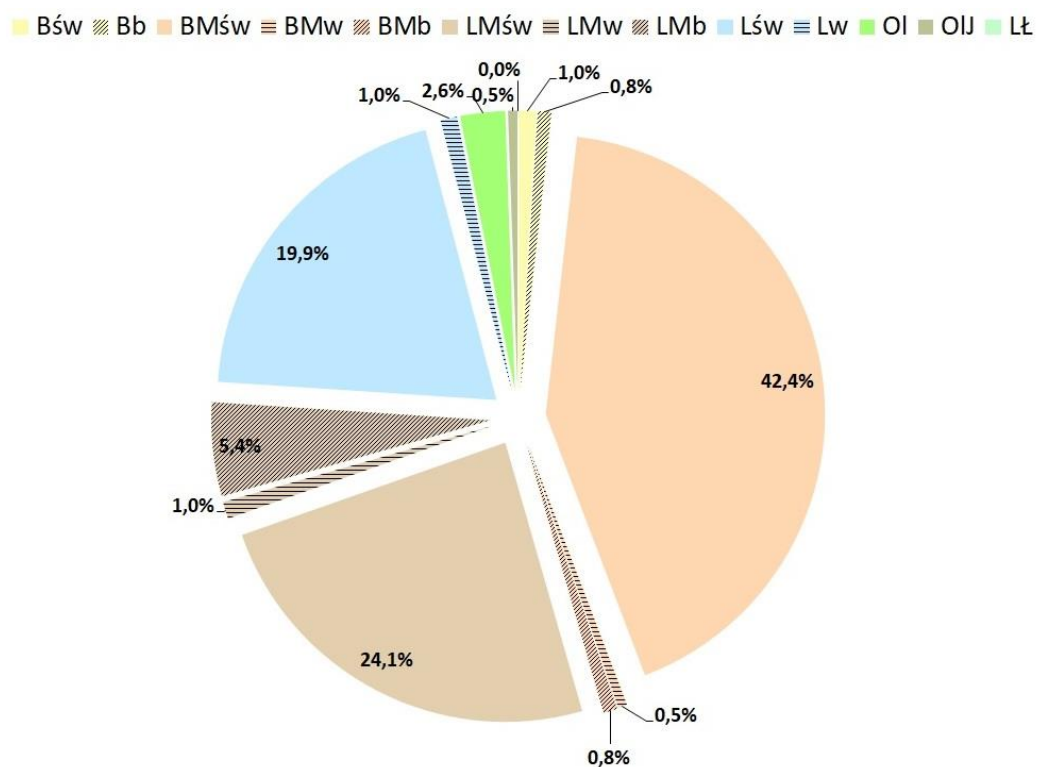
Typy siedliskowe lasu	Obręb				Nadleśnictwo	
	Puńsk		Suwałki			
	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %
1	2	3	4	5	6	7
Bśw	7,2	0,10	126,38	1,96	133,58	1,00
Bb	99,92	1,44	6,54	0,10	106,46	0,79
BMśw	899,16	12,93	4783,66	74,25	5682,82	42,42
BMw	16,16	0,23	53,67	0,83	69,83	0,52
BMb	94,70	1,36	14,56	0,23	109,26	0,82
LMśw	2166,23	31,16	1059,47	16,44	3225,70	24,08
LMw	75,52	1,09	55,41	0,86	130,93	0,98
LMb	475,56	6,84	252,02	3,91	727,58	5,43
Lśw	2595,18	37,33	65,24	1,01	2660,42	19,86
Lw	125,94	1,81	2,21	0,03	128,15	0,96
Ol	325,77	4,69	21,84	0,34	347,61	2,59
OlJ	69,79	1,00	2,05	0,03	71,84	0,54
LŁ	1,68	0,02	-	-	1,68	0,01
Ogółem	6952,81	100	6443,05	100	13395,86	100

Dominującymi typami siedliskowymi lasu w Nadleśnictwie Suwałki są: BMśw (42,42%) a następnie LMśw, którego udział stanowi 24,08% powierzchni, Lśw 19,86% i Lmb 5,43%. Wszystkie pozostałe TSL mają łączny udział 8,21%. Ze względu na strukturę troficzną siedliska dzielimy na:

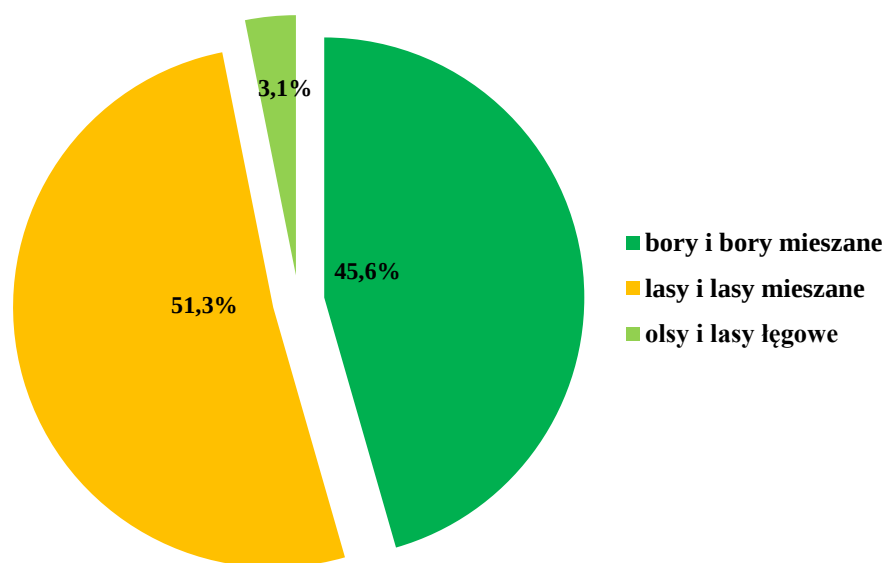
- ✓ bory i bory mieszane (Bśw, Bb, BMśw, BMw, BMb) – 45,55% (6101,95 ha),
- ✓ lasy i lasy mieszane (LMśw, LMw, Lmb, Lśw, Lw) – 51,31% (6872,78 ha),
- ✓ olsy i lasy łęgowe (Ol, OlJ, LŁ) – 3,14% (421,13 ha).

Przyjmując za kryterium strukturę wilgotnościową, wyróżniamy:

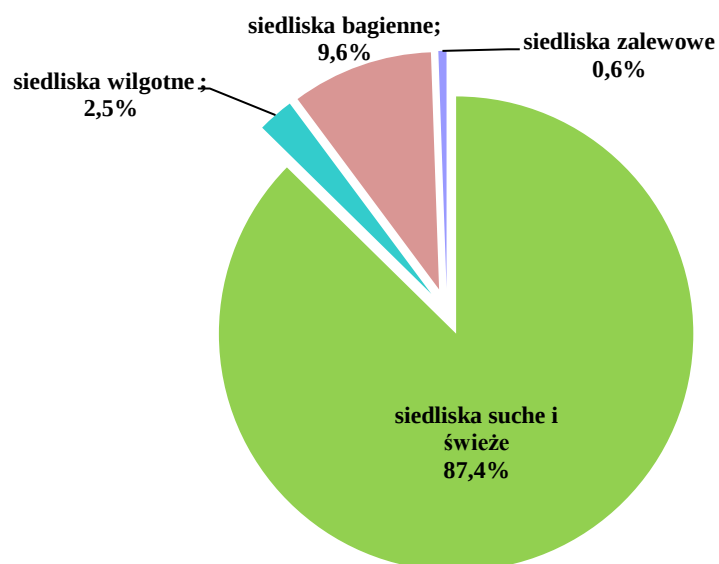
- ✓ siedliska świeże (Bśw, BMśw, LMśw, Lśw) – 87,36% powierzchni (11 732,52 ha),
- ✓ siedliska wilgotne (BMw, LMw, Lw) – 2,46 % powierzchni (328,91 ha),
- ✓ siedliska bagienne (Bb, BMb, Lmb, Ol) – 9,63% powierzchni (1290,91 ha),
- ✓ siedliska zalewowe (OlJ, LŁ) – 0,55% powierzchni (73,52 ha).

Ryc. 23. Udział procentowy powierzchni siedliskowych typów lasu w Nadleśnictwie Suwałki

Ryc. 24. Udział procentowy powierzchni siedlisk wg żyzności w Nadleśnictwie Suwałki

Ryc. 25. Udział procentowy powierzchni siedlisk wg wilgotności w Nadleśnictwie Suwałki

4.5.2. Grupy lasu i kategorie ochronności

Tabela 23. Podział powierzchni leśnej Nadleśnictwa Suwałki wg dominujących funkcji lasu

Kategoria lasów	Obręb		Nadleśnictwo Suwałki	
	Puńsk	Suwałki`		
	powierzchnia leśna (zalesiona i niezalesiona) – ha i %			
	1	2	3	4
Rezerwaty	63,22	3,38	66,6	0,49
Lasy ochronne:				
Lasy glebochronne	206,87	0,53	207,40	1,51
Lasy wodochronne	1282,81	29,27	1312,08	9,57
Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	537,72	0,38	538,1	3,92
Lasy na stałych powierzchniach badawczych	1,49	-	1,49	0,01
Lasy stanowiące ostoje zwierząt podl. ochronie gatunkowej	69,85	-	69,85	0,51
Lasy położone w miastach i wokół miast	474,14	6228,96	6703,10	48,89
Lasy nasienne	-	47,53	47,53	0,35
Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności	-	31,05	31,05	0,23
Razem lasy ochronne	2572,88	6337,72	8910,60	64,99
Lasy gospodarcze	4316,71	101,95	4418,66	32,23
Ogółem	6952,81	6443,05	13395,86	100,00

Z powyższego zestawienia wynika, że 65% powierzchni lasów Nadleśnictwa Suwałki stanowią lasy ochronne, których dominującym celem są funkcje pozaprodukcyjne. Wśród lasów ochronnych największą powierzchnię zajmują lasy położone w miastach i wokół miast

(prawie 49% powierzchni ogólnej lasów). Rezerваты zajmują 0,5% powierzchni leśnej nadleśnictwa.

4.5.3. Struktura wiekowa drzewostanów

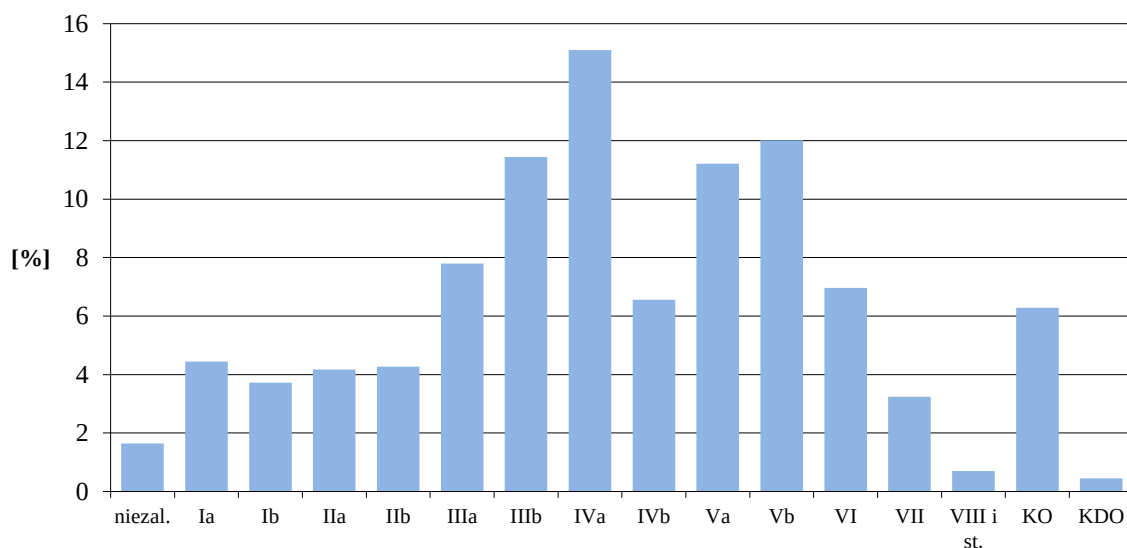
Podstawowymi jednostkami w analizie struktury wiekowej drzewostanów są klasa i podklasa wieku. Powierzchniowy i miąższościowy udział poszczególnych klas wieku oraz przeciętną zasobność drzewostanów w nadleśnictwie przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 24. Udział powierzchniowy i miąższościowy oraz zasobność w klasach i podklasach wieku w Nadleśnictwie Suwałki

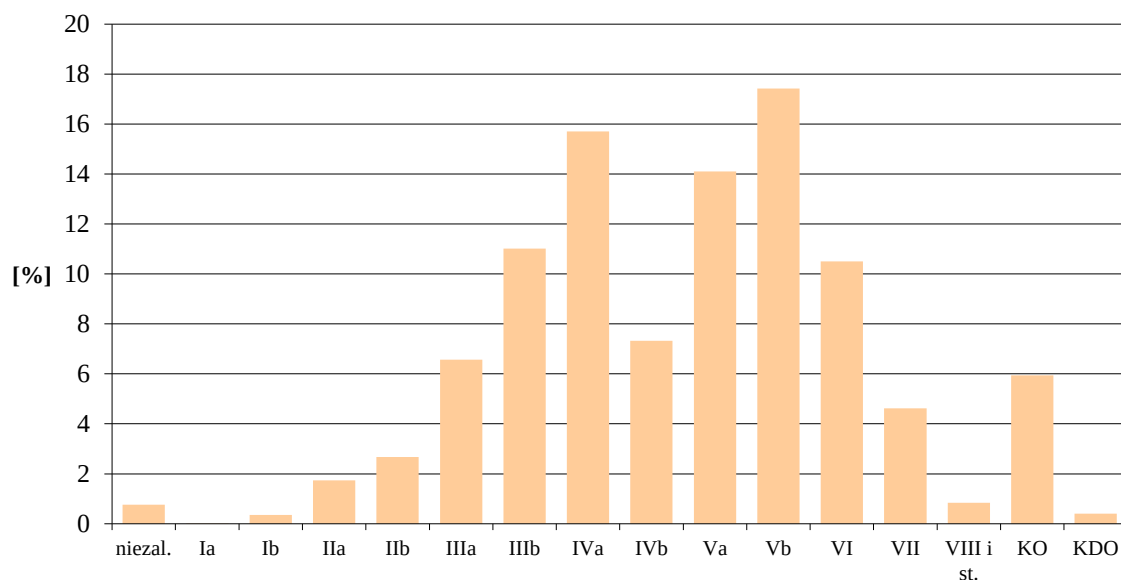
Grupa drzewostanów, podklasa wieku	Powierzchnia		Zapas		Zasobność
	[ha]	[%]	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ /ha]
1	2	3	4	5	6
plazowiny	6,53	0,05	385	0,01	58,96
halizny i zręby	131,83	0,98	2732	0,06	20,72
w produkcji ub.	17,71	0,13	98	0,00	5,53
pozostałe	64,74	0,48	2733	0,06	42,22
przestoje	-	-	27607	0,62	0,00
Ia	596,78	4,45	585	0,01	0,98
Ib	497,84	3,72	15920	0,36	31,98
IIa	558,03	4,17	77650	1,74	139,15
IIb	572,19	4,27	119200	2,67	208,32
IIIa	1045,44	7,80	293045	6,57	280,31
IIIb	1531,83	11,44	491615	11,02	320,93
IVa	2023,33	15,10	700395	15,70	346,16
IVb	878,25	6,56	326945	7,33	372,27
Va	1501,72	11,21	629105	14,10	418,92
Vb	1609,16	12,01	777035	17,42	482,88
VI	932,04	6,96	468595	10,50	502,76
VII	434,62	3,24	206300	4,62	474,67
VIII i starsze	93,38	0,70	37655	0,84	403,24
KO	840,70	6,18	264850	5,94	315,04
KDO	59,74	0,54	18300	0,41	306,33
Razem	13395,86	100	4460750	100	332,99

W strukturze wiekowej drzewostanów, według udziału [%] powierzchni leśnej nadleśnictwa, wyraźnie dominują drzewostany IVa klasy wieku (61-70 lat), które występują na ponad 15% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej. Najmniej zajmują drzewostany VIII i starszych klas wieku (powyżej 141 lat) – 0,7% powierzchni, oraz drzewostany w klasie do odnowienia – nieco ponad 0,5% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej.

W strukturze wiekowej według udziału [%] miąższości dominują drzewostany Vb klasy wieku (91 – 100 lat) – ponad 17% oraz IV a klasy wieku - ponad 15%. Najmniejszy udział mają drzewostany w Ia klasie wieku (1 – 10 lat) – poniżej 0,1%, oraz drzewostany w klasie do odnowienia – 0,4% miąższości. Dane przedstawiono na wykresach poniżej.

Ryc. 26. Struktura wiekowa drzewostanów według udziału [%] powierzchni leśnej w Nadleśnictwie Suwałki

Ryc. 27. Struktura wiekowa drzewostanów według udziału [%] miąższości w Nadleśnictwie Suwałki

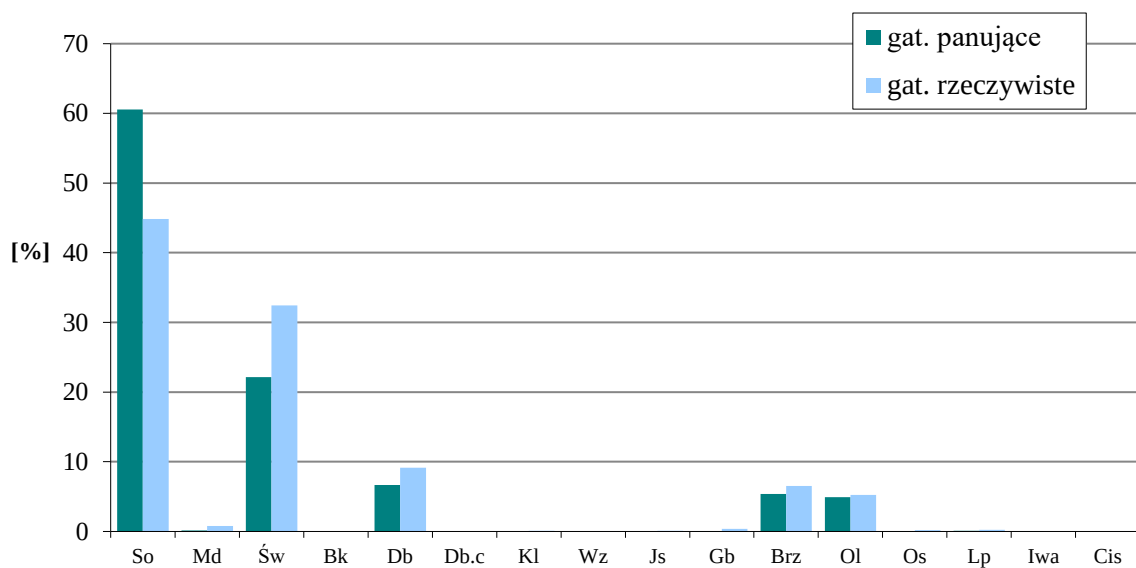
4.5.4. Struktura gatunkowa drzewostanów

Charakterystykę gatunkowej struktury drzewostanów wykonano na podstawie analizy powierzchniowego i miąższościowego udziału gatunków panujących i rzeczywistych. Poniższe zestawienia przedstawiają powierzchnię i miąższość drzewostanów wg gatunków panujących i wg gatunków rzeczywistych, oraz przeciętna zasobność w m³/ha grubizny brutto.

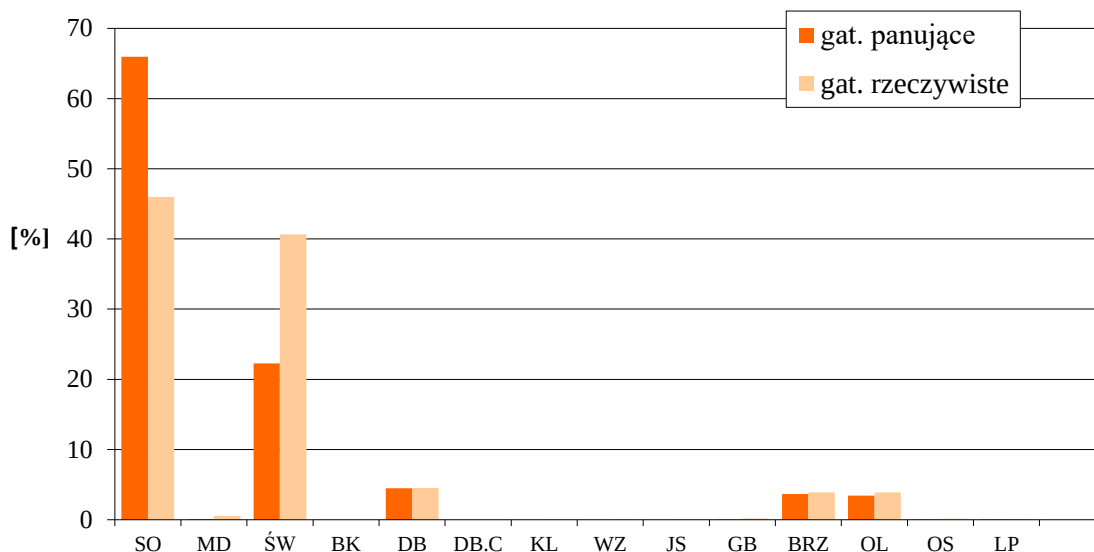
Tabela 25. Udział powierzchniowy i miąższościowy oraz zasobność dla gatunków panujących w Nadleśnictwie Suwałki na gruntach leśnych zalesionych

Gatunek panujący	Powierzchnia		Miąższość		Zasobność
	[ha]	[%]	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ /ha]
1	2	3	4	5	6
SO	7980,17	60,57	2939550	65,99	368,36
MD	21,17	0,16	4527	0,10	213,84

Gatunek panujący	Powierzchnia		Miąższość		Zasobność
	[ha]	[%]	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ /ha]
1	2	3	4	5	6
ŚW	2920,87	22,17	991535	22,26	339,47
DB	876,47	6,65	198461	4,45	226,43
KL	0,34	0,00	65	0,00	191,18
JS	0,65	0,00	105	0,00	161,54
GB	2,11	0,02	325	0,01	154,03
BRZ	705,79	5,36	163688	3,67	231,92
OL	650,05	4,93	152982	3,43	235,34
OS	4,93	0,04	890	0,02	180,53
LP	11,67	0,09	2534	0,06	217,14
IWA	0,83	0,01	140	0,00	168,67
Razem	13175,05	100,00	4454802	100,00	338,12

Ryc. 28. Udział [%] powierzchniowy gatunków panujących i rzeczywistych w Nadleśnictwie Suwałki

Ryc. 29. Udział [%] miąższości gatunków panujących i rzeczywistych w Nadleśnictwie Suwałki

Tabela 26. Udział powierzchniowy i miąższościowy oraz zasobność dla gatunków rzeczywistych w Nadleśnictwie Suwałki na gruntach leśnych zalesionych

Gatunek rzeczywisty	Powierzchnia		Miąższość		Zasobność
	[ha]	[%]	[m ³ brutto]	[%]	[m ³ /ha]
1	2	3	4	5	6
SO	5908,61	44,85	2034440	45,95	344,32
MD	103,31	0,78	24085	0,54	233,13
ŚW	4273,97	32,44	1798440	40,62	420,79
CIS	0,98	0,01	0	0,00	0,00
BK	0,09	0,00	30	0,00	333,33
DB	1204,78	9,14	200625	4,53	166,52
DB.C	0,34	0,00	170	0,00	500,00
KL	13,13	0,10	3420	0,08	260,47
WZ	2,55	0,02	385	0,01	150,98
JS	11,53	0,09	1805	0,04	156,55
GB	47,66	0,36	8185	0,18	171,74
BRZ	863,23	6,55	172370	3,89	199,68
OL	689,11	5,23	171490	3,87	248,86
OS	23,09	0,18	6225	0,14	269,60
LP	32,30	0,25	5405	0,12	167,34
IWA	0,33	0,00	125	0,00	378,79
JKL	0,03	0,00	5	0,00	166,67
Razem	13175,04*	100,00	4427205	100,00	336,03

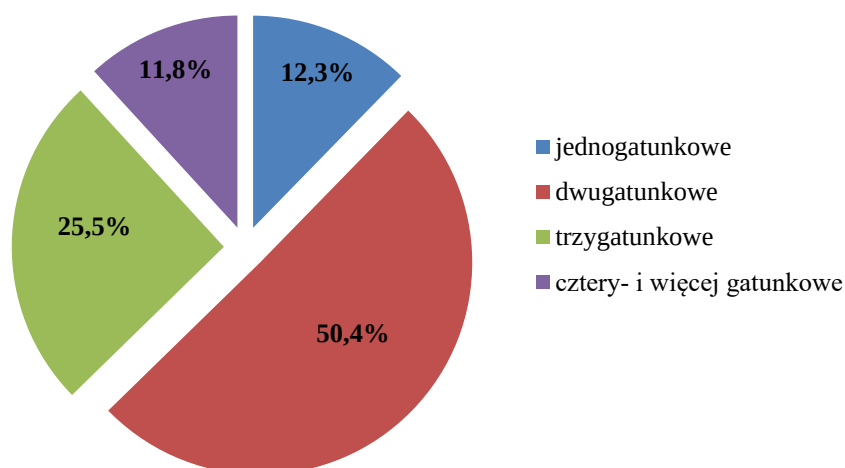
* - Suma powierzchni gatunków rzeczywistych różni się od sumy powierzchni gatunków panujących o 0,01 ha. Program Taksator niewłaściwie ujmuje powierzchnię gatunków rzeczywistych z wydzielania 251 ky w obrębie Suwałki, która wynosi 0,01 ha.

Powyższe dane wskazują na dominację sosny w drzewostanach Nadleśnictwa Suwałki. Udział świerka wg gatunków rzeczywistych jest znacznie wyższy niż wg gatunków panujących. Wchodzi on w skład wielu drzewostanów, często w formie drugiego piętra lub podrostu o charakterze drugiego piętra.

4.5.5. Bogactwo gatunkowe drzewostanów

W drzewostanach Nadleśnictwa Suwałki podczas prac urządzeniowych stwierdzono występowanie 32 gatunków drzew.

Bogactwo gatunkowe drzewostanów nadleśnictwa analizowano pod względem ilości gatunków w składzie górnej warstwy drzewostanu. Wyniki zestawiono w tabeli i na wykresie.

Ryc. 30. Udział powierzchniowy [%] drzewostanów wg bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie Suwałki

Z analizy przedstawionych danych wynika, iż w Nadleśnictwie Suwałki najwięcej jest drzewostanów dwugatunkowych, niewiele mniej trzygatunkowych. Najmniejszą powierzchnię zajmują drzewostany jednogatunkowe.

Tabela 27. Bogactwo gatunkowe drzewostanów Nadleśnictwa Suwałki

Obręb, Nadleśnictwo	Drzewostany	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		do 40 lat	41-80lat	pow. 80 lat		
		powierzchnia w ha / m ³				
1	2	3	4	5	6	7
Puńsk	jednogatunkowe	86,83	380,05	373,49	840,37	12,2
		16760	115671	142085	274516	12,2
	dwugatunkowe	207,00	1045,08	1580,13	2832,21	41,2
		35076	335542	711010	1081628	48,2
	trzygatunkowe	332,77	1207,45	426,58	1966,80	28,5
		35588	391991	145995	573574	25,5
	cztero- i więcej gatunkowe	377,05	713,64	159,43	1250,12	18,1
		36428	233700	47605	317733	14,1
	Razem	1003,65	3346,22	2539,63	6889,50	100
	123852	1076904	1046695	2247451	100	
Suwałki	jednogatunkowe	40,29	660,47	84,68	785,44	12,5
		6893	210907	31965	249765	11,3
	dwugatunkowe	224,70	1030,13	2552,49	3807,32	60,5
		29964	364753	1221490	1616207	73,3
	trzygatunkowe	714,96	515,90	161,49	1392,35	22,2
		57868	178435	62345	298648	13,5
	cztero- i więcej gatunkowe	241,24	33,50	25,70	300,44	4,8
		20765	9371	12595	42731	1,9
	Razem	1221,19	2240,00	2824,36	6285,55	100
	115490	763466	1328395	2207351	100	
Nadleśnictwo Suwałki	jednogatunkowe	127,12	1040,52	458,17	1625,81	12,3
		23653	326578	174050	524281	11,8

Obręb, Nadleśnictwo	Drzewostany	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		do 40 lat	41-80lat	pow. 80 lat		
		powierzchnia w ha / m³				
1	2	3	4	5	6	7
	dwugatunkowe	431,70	2075,21	4132,62	6639,53	50,4
		65040	700295	1932500	2697835	60,5
	trzygatunkowe	1047,73	1723,35	588,07	3359,15	25,5
		93456	570426	208340	872222	19,6
	cztero- i więcej gatunkowe	618,29	747,14	185,13	1550,56	11,8
		57193	243071	60200	360464	8,1
	Razem	2224,84	5586,22	5363,99	13175,05	100
		239342	1840370	2375090	4454802	100

*miąższość w tabeli jest wyższa od rzeczywistej ze względu na sposób jej wyliczania przez program Taksator

4.5.6. Struktura pionowa drzewostanów

Strukturę pionową analizowano pod względem ilości warstw (pięter) w drzewostanie. W Nadleśnictwie Suwałki wyróżniono drzewostany: jednopiętrowe, dwupiętrowe oraz drzewostany w klasie odnowienia i klasie do odnowienia. Dane zestawiono w tabeli i na wykresie.

Tabela 28. Podział drzewostanów Nadleśnictwa Suwałki wg struktury piętrowej

Obręb, Nadleśnictwo	Struktura drzewostanu	powierzchnia [ha] / miąższość [m³]			Ogółem	Ogółem [%]
		Wiek				
		do 40 lat	41 do 80 lat	powyżej 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Puńsk	jednopiętrowe	1003,65	3239,89	1795,35	6038,89	87,7
		123852	1050519	804100	1978471	88,0
	dwupiętrowe			3,05	3,05	0,0
				1430	1430	
	KO i KDO		106,33	741,23	847,56	12,3
			26385	241165	267550	11,0
	Razem	1003,65	3346,22	2539,63	6889,50	100,0
		123852	1076904	1046695	2247451	100,0
Suwałki	jednopiętrowe	1221,19	2237,53	2733,71	6192,43	98,5
		115490	762481	1290855	2168826	98,0
	dwupiętrowe		1,43	38,81	40,24	0,6
			620	22305	22925	1,0
	KO i KDO		1,04	51,84	52,88	0,8
			365	15235	15600	
	Razem	1221,19	2240,00	2824,36	6285,55	100,0
		115490	763466	1328395	2207351	100,0
Nadleśnictwo Suwałki	jednopiętrowe	2224,84	5477,42	4529,06	12231,32	92,8
		239342	1813000	2094955	4147297	93,1
	dwupiętrowe		1,43	41,86	43,29	0,3
			620	23735	24355	0,5
	KO i KDO		107,37	793,07	900,44	6,8
			26750	256400	283150	6,4
	Razem	2224,84	5586,22	5363,99	13175,05	100,0
		239342	1840370	2375090	4454802	100,0

*miąższość w tabeli jest wyższa od rzeczywistej ze względu na sposób jej wyliczania przez program Taksator

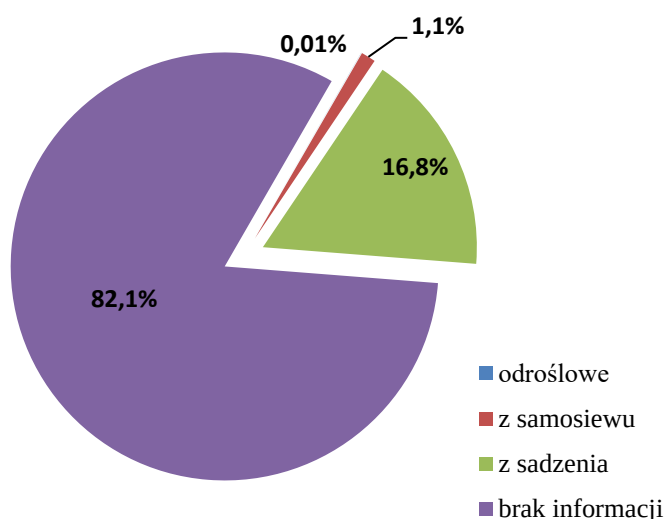
4.5.7. Pochodzenie drzewostanów

Cecha ta określa, w jaki sposób powstał konkretny drzewostan. Pochodzenie drzewostanów jest dokumentowane od niedawna, dlatego tak duża powierzchnia drzewostanów jest zakwalifikowana do kategorii – brak informacji.

Tabela 29. Zestawienie powierzchni i miąższości według rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

Obręb, Nadleśnictwo	Rodzaj i pochodzenie drzewostanów	Jednostka	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8
Puńsk	odroślowe	ha	3,32			3,32	0,0
		m ³	805			805	0,0
	z samosiewu	ha	21,41	25,99	79,04	126,44	1,8
		m ³	2723	5910	30195	38828	1,7
	z sadzenia	ha	400,34	460,21	211,89	1072,44	15,6
		m ³	35733	162960	82130	280823	12,5
	brak informacji	ha	578,58	2860,02	2248,70	5687,30	82,6
		m ³	84591	908034	934370	1926995	85,8
Suwałki	odroślowe	ha					
		m ³					
	z samosiewu	ha	15,43	1,19	2,17	18,79	0,3
		m ³	188	175	795	1158	0,1
	z sadzenia	ha	686,17	411,43	39,04	1136,64	18,1
		m ³	65362	154775	18625	238762	10,8
	brak informacji	ha	519,59	1827,38	2783,15	5130,12	81,6
		m ³	49940	608516	1308975	1967431	89,1
Nadleśnictwo Suwałki	odroślowe	ha	3,32			3,32	0,0
		m ³	805			805	0,0
	z samosiewu	ha	36,84	27,18	81,21	145,23	1,1
		m ³	2911	6085	30990	39986	0,9
	z sadzenia	ha	1086,51	871,64	250,93	2209,08	16,8
		m ³	101095	317735	100755	519585	11,7
	brak informacji	ha	1098,17	4687,40	5031,85	10817,42	82,1
		m ³	134531	1516550	2243345	3894426	87,4
	Razem	ha	2224,84	5586,22	5363,99	13175,05	100
		m ³	239342	1840370	2375090	4454802	100

* miąższość w tabeli jest wyższa od rzeczywistej ze względu na sposób jej liczenia przez program Taksator

Ryc. 31. Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg pochodzenia w Nadleśnictwie Suwałki

Cecha ta określa, w jaki sposób powstał konkretny drzewostan. Pochodzenie drzewostanów jest dokumentowane od niedawna, dlatego tak duża powierzchnia drzewostanów jest zakwalifikowana do kategorii – brak informacji.

4.5.8. Leśne zbiorowiska roślinne

W wyniku przeprowadzonych badań fitosocjologicznych (BULiGL ODDZIAŁ W BIAŁYMSTOKU 2022), na obszarze Nadleśnictwa Suwałki stwierdzono wśród zbiorowisk leśnych występowanie 15 jednostek w randze zespołu lub zbiorowiska.

Poza dobrze wykształconymi zespołami roślinnymi, na terenie nadleśnictwa, występuje 6 grup zbiorowisk zastępczych. Zbiorowiska te powstały na skutek zdarzeń kreowanych czynnikami antropogenicznymi. Przyjęta metodyka klasyfikowania zbiorowisk zastępczych do konkretnych grup oparta była nie tylko o materiały fitosocjologiczne, ale również o prace glebowo-siedliskowe, na podstawie których możliwe było określenie potencjału siedliskowego danego zbiorowiska.

Na obszarze nadleśnictwa stwierdzono ponadto 7 zbiorowisk zrębów i upraw oraz 14 zbiorowisk nieleśnych.

Zespoły i zbiorowiska roślinne aktualnie występujące na terenie Nadleśnictwa Suwałki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Zespoły i zbiorowiska roślinne aktualnie występujące na terenie nadleśnictwa

Zespół / podzespół / grupa zbiorowisk	Powierzchnia [ha]*	Udział [%]
1	2	3
<i>Peucedano-Pinetum</i>	162,22	2,2
<i>Molinio-Pinetum</i>	0,48	0
<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	86,2	1,1
<i>Quercu roboris-Pinetum</i>		
<i>Quercu roboris-Pinetum typicum</i>	279,14	3,7
<i>Quercu roboris-Pinetum coryletosum</i>	587,81	7,8
<i>Quercu roboris-Pinetum molinietosum</i>	26,83	0,3
Razem	893,78	11,8
<i>Serratulo-Pinetum</i>	3486,93	46,2
<i>Quercu-Piceetum</i>		
<i>Quercu-Piceetum typicum</i>	79,67	1,1
<i>Quercu-Piceetum stellarietosum</i>	56,08	0,7
Razem	135,75	1,8
<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>		
<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum typicum</i>	17,55	0,2
<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum thelypteridetosum</i>	70,63	1
Razem	88,18	1,2
<i>Potentillo albae-Quercetum</i>	0,21	0
<i>Tilio-Carpinetum</i>		
<i>Tilio-Carpinetum melittetosum</i>	48,79	0,6
<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i>	35,78	0,5
<i>Tilio-Carpinetum typicum</i>	469,88	6,2
<i>Tilio-Carpinetum corydaletosum</i>	88,02	1,2
<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum</i>	60,61	0,8
<i>Tilio-Carpinetum caricetosum remotae</i>	3,32	0
<i>Tilio-Carpinetum circaeetosum alpinae</i>	4,7	0,1

Zespół / podzespół / grupa zbiorowisk	Powierzchnia [ha]*	Udział [%]
1	2	3
Razem	711,10	9,4
<i>Fraxino-Alnetum</i>	72,13	1
<i>Ficario-Ulmetum</i>	1,27	0
<i>Ribeso nigri-Alnetum</i>	96,4	1,3
<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>	41,88	0,6
<i>Betula pubescens-Thelypteris palustris</i>	98,6	1,3
<i>Sphagno-Betuletum</i>	99,68	1,3
Zbiorowiska zastępcze		
Zbiorowiska zastępcze z panującą brzozą		
<i>Betula pendula-Festuca rubra</i>	1,53	0
<i>Betula pendula-Anemone nemorosa</i>	27,38	0,4
<i>Betula pendula-Rubus idaeus</i>	0,27	0
<i>Betula pubescens-Rubus idaeus</i>	63,77	0,8
<i>Betula pubescens-Urtica dioica</i>	45,2	0,6
Razem	138,15	1,8
Zbiorowiska zastępcze z panującą osiką		
<i>Populus tremula-Rubus idaeus</i>	0,63	0
Zbiorowiska zastępcze z panującym dębem		
<i>Quercus robur-Stellaria holostea</i>	42,45	0,6
Zbiorowiska zastępcze z panującą olszą		
<i>Alnus glutinosa-Anemone nemorosa</i>	18,76	0,3
<i>Alnus glutinosa-Rubus idaeus</i>	9,36	0,1
<i>Alnus glutinosa-Urtica dioica</i>	17,47	0,2
<i>Alnus glutinosa- Lemna minor</i>	1,38	0
Razem	46,97	0,6
Zbiorowiska zastępcze z panującą sosną		
<i>Pinus sylvestris-Pleurozium schreberi</i>	4,84	0,1
<i>Pinus sylvestris-Oxalis acetosella</i>	52,24	0,7
<i>Pinus sylvestris-Galeobdolon luteum</i>	110,27	1,4
<i>Pinus sylvestris-Rubus idaeus</i>	149,69	2
<i>Pinus sylvestris-Urtica dioica</i>	3,33	0
Razem	320,37	4,2
Zbiorowiska zastępcze z panującym świerkiem		
<i>Picea abies-Pleurozium schreberi</i>	9,39	0,1
<i>Picea abies-Anemone nemorosa</i>	307	4
<i>Picea abies- Asarum europaeum</i>	12,03	0,2
<i>Picea abies-Rubus idaeus</i>	27,92	0,4
<i>Picea abies-Urtica dioica</i>	53,9	0,7
Razem	410,24	5,4

Zespół / podzespół / grupa zbiorowisk	Powierzchnia [ha]*	Udział [%]
1	2	3
Zbiorowiska zrębów i upraw		
<i>Jasione-Calamagrostietum arundinaceae</i>	15,67	0,2
<i>Pteridio-Calamagrostietum arundinaceae</i>	262,81	3,5
<i>Epilobio-Calamagrostietum arundinaceae</i>	72,19	1
<i>Myceli-Rubetum idaea</i>	17,3	0,2
<i>Stellario-Aegopodietum</i>	11,46	0,2
<i>Molinietum caeruleae-Vaccinietosum myrtilli</i>	2,42	0
<i>Filipendulo-Urticetosum</i>	2,17	0
Razem	384,02	5,1
Zbiorowiska nieleśne		
Zb. nieleśne z klasy <i>Agropyreteae intermedio-repentis</i>	16,14	0,2
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Alnetea glutinosae</i>	19,9	0,3
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Artemisietea vulgaris</i>	2,79	0
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Epilobietea angustifoliae</i>	19,02	0,2
Zb. z klasy <i>Koelerion glaucae-Corynephoretea canescentis</i>	0,65	0
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i>	62,45	0,8
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Montio-Cardaminetea</i>	0,31	0
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Oxycocco-Sphagnetetea</i>	4,12	0,1
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Phragmitetea</i>	12,78	0,2
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Potametea</i>	4,57	0,1
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>	0,21	0
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>	13,93	0,2
Zbiorowiska nieleśne z klasy <i>Stellarietea mediae</i>	39,54	0,5
Zb. nieleśne z klasy <i>Utricularietea intermedio-minoris</i>	2,3	0
Razem	198,71	2,6
Grunty inne	39,08	0,5
Ogółem	7555,43	100,0

*- powierzchnia poszczególnych płatów zbiorowisk

5. Walory historyczno-kulturowe

5.1. Rys historyczny

Na mocy przywileju z 1667 r. króla Jana II Kazimierza przekazano północno - zachodnią część Puszczy Augustowskiej (w tym i tereny obecnego Nadleśnictwa Suwałki) na własność zakonowi kamedułów, którzy pobudowali kościół i klasztor na jeziorze Wigry. Przystąpili oni do karczowania lasów, zakładania smolarni, rudni, hut szkła, tartaków i gorzelni. Sprowadzili osadników z Mazowsza i Podlasia. Zakon zakładał też liczne wsie. Jedną z nich były Suwałki, o których pierwsza wzmianka pochodzi z 1688 roku. Ze względu na dogodne położenie, na skrzyżowaniu dróg lokalnych z dawnym traktem prowadzącym z Grodna do Królewca oraz pomiędzy lokowanymi wcześniej miastami, Suwałki zostały wybrane przez kamedułów na centrum gospodarcze swych dóbr.

Powyższy stan utrzymywał się do XVIII wieku. Po trzecim rozbiorze wkroczyły tu wojska pruskie, a w 1796 r. tereny te zostały włączone do nowej prowincji pruskiej - Prus Nowowschodnich. W tym czasie dobra kamedułów zostały skonfiskowane, a Suwałki zyskały status siedziby władz powiatu wigierskiego. Przeprowadzono także nowy podział na leśnictwa.

W roku 1807 Puszcza Augustowska weszła w skład Księstwa Warszawskiego, a w 1815 roku włączono ją do Królestwa Kongresowego, jako "Dobra Narodowe". W roku 1837 lasy Puszczy Augustowskiej włączone zostały do lasów państwowych Cesarstwa Rosyjskiego, a część z nich nadana została generałom rosyjskim. Podzielono wówczas całą Puszcę na 8 leśnictw. Leśnictwa dzieliły się na "straże", a te z kolei na "obręby". Tereny obecnego Nadleśnictwa Suwałki wchodziły w skład leśnictw Pomorze i Puńsk.

Pierwsze urządzenie lasów Puszczy przeprowadzono około 1840 roku. Wytyczono wtedy po raz pierwszy podział powierzchniowy, przyjmując oddziały o powierzchni około 100 ha. Linie ostępowe biegingy z południowego wschodu na północny zachód, linie oddziałowe były do nich w przybliżeniu prostopadłe. Następne urządzenia lasów obecnie należących do Nadleśnictwa Suwałki przeprowadzone były w latach 1870 i 1913.

Ogromne znaczenie dla rozwoju Suwałk miało umieszczenie tu, w ciągu XIX w., licznych i rozrastających się urzędów administracji różnego szczebla. Drugim czynnikiem rozwoju był rosnący, po powstaniu styczniowym, a zwłaszcza przed I wojną światową, garnizon rosyjski. Tuż przed wojną stacjonowało w Suwałkach w sumie ponad 10 tys. żołnierzy, często wraz z rodzinami. Suwałki w ciągu półwiecza przeżyły nieprawdopodobny przyrost mieszkańców: od ponad 1 tys. mieszkańców w 1815 r. do niemal 20 tys. w 1872 r. i uplasowały się na czwartym miejscu w Królestwie Polskim (po Warszawie, Łodzi i Lublinie). Po roku 1872 wzrost liczby ludności w mieście nie był już tak dynamiczny i Suwałki były stopniowo dystansowane przez inne miasta Królestwa Polskiego.

W czasie I Wojny Światowej tereny Nadleśnictwa Suwałki znalazły się pod okupacją niemiecką. Prowadzili oni gospodarkę rabunkową, wycinając tysiące hektarów lasu i budując dla przerobu drewna fabrykę celulozy i tartak w Płocicznie oraz tartaki w Augustowie, Bliźnie i Sajenku.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku utworzono na terenach obecnego Nadleśnictwa Suwałki trzy odrębne nadleśnictwa: Suwałki, Puńsk i Wigry (do roku 1933 noszące nazwę Podmiejskie). Prowizoryczne urządzenie lasów przeprowadzono w latach 1920 - 1921, a definitywne w latach 1930 - 1932. Przyjęto wówczas nowy podział powierzchniowy tworząc oddziały o powierzchni około 25 ha.

W okresie II Wojny Światowej lasy Puszczy Augustowskiej zostały włączone do Rzeszy i z tych względów nie były dewastowane. Na terenie obecnego obrębu Puńsk przeprowadzone zostało zalesienie dużych obszarów gruntów nieleśnych, mające w przyszłości doprowadzić do połączenia Puszczy Augustowskiej z Puszczą Romincką. Duże szkody w lasach spowodował front przesuwający się w roku 1944 przez Suwalszczyznę.

Po wyzwoleniu utworzono ponownie nadleśnictwa: Suwałki, Wigry i Puńsk. Od tego okresu były sporządzane plany urządzeniowe w latach:

- prowizoryczne urządzenie w roku 1946
- definitywne urządzenie w roku 1956 (Wigry, Suwałki) i 1957 (Puńsk)
- I rewizja urządzenia w roku 1967 (Wigry, Suwałki) i 1969 (Puńsk)
- II rewizja urządzenia w roku 1979
- III rewizja urządzenia w roku 1992
- IV rewizja urządzenia w roku 2002
- V rewizja urządzenia w roku 2012

W 1973 roku utworzone zostało Nadleśnictwo Suwałki z poprzednio istniejących nadleśnictw: Puńsk, Suwałki i Wigry.

Operat urządzeniowy Nadleśnictwa Suwałki drugiej rewizji był wykonany na stan 1.01.1980 r. i obowiązywał do 31.12.1989 r.

Pierwsze prace naukowe nad Wigrami rozpoczęte zostały już w 1901 roku przez prof. Kulwiecia, a utworzone w 1920 r. stacji hydrobiologicznej pozwoliło na rozpoczęcie systematycznych badań w tym regionie. Na posiedzeniu Państwowej Rady Ochrony Przyrody w dniu 28.12.1921 r. prof. Kazimierz Kulwiec przedstawił projekt objęcia jeziora Wigry formą ochrony rezerwatowej, a w 1924 r. botanik Bolesław Hryniewicki i hydrobiolog Alfred Lityński opublikowali artykuł pt. „Plan utworzenia rezerwatu na jeziorze Wigierskim”. Projekt ten, do czasu rozpoczęcia II Wojny Światowej nie został zrealizowany, chociaż Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych w Warszawie, pismem z dnia 13.10.1932 r. podjęła decyzję o „rezerwatowym traktowaniu” lasów na obrzeżu jeziora Wigry w nadleśnictwach: suwalskim, krasnopolskim i podmiejskim przez określenie „...celu gospodarki leśnej na wskazanych terenach, utrzymywanie dotychczasowego charakteru naturalnego krajobrazu i podporządkowania zabiegów gospodarczych wymaganiom estetyki”. Był to pierwszy oficjalny akt chroniący zasoby wigierskie. Po wojnie „rezerwatowe traktowanie” lasów wokół Wigier zostało zaniechane. Dopiero od 1956 r. wyodrębniono nad jeziorem lasy ochronne grupy I. Kolejnym krokiem było utworzenie na łącznej powierzchni 129 ha w latach 1959 – 1970 trzech rezerwatów przyrody, których celem ochrony były występujące tu bobry. Były to „Ostoja Bobrów Stary Folwark”, „Ostoja Bobrów Zakąty” i „Wądołek”. W 1975 r. Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) umieściła jezioro Wigry na liście najcenniejszych zbiorników wodnych świata (Projekt „Aqua”). Ważnym krokiem na drodze ochrony jeziora Wigry i obszarów go otaczających, było powołanie w trybie Uchwały

Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach w dniu 12.01.1976 r. Wigierskiego Parku Krajobrazowego, jako pierwszego tego typu obiektu w kraju. Powierzchnia Parku wyniosła 10940 ha, z czego 2750 obejmowały wody, 6200 ha lasy i około 2000 ha łąki, pola uprawne i torfowiska. Wokół utworzono strefę ochronną na łącznej powierzchni 2770 ha. W 1985 roku na terenie Wigierskiego Parku Krajobrazowego utworzono dziesięć rezerwatów ścisłych, o łącznej powierzchni 385,58 ha.

Równocześnie z ochroną terenów wokół jeziora Wigry, tworzone były inne formy ochrony przyrody na Suwalszczyźnie. W 1959 powstał rezerwat kulturowy „Cmentarzysko Jaćwingów”. W 1960 powstaje „Ostoja Bobrów Marycha”, rezerwat ścisły, faunistyczny, stworzony w celu ochrony miejsc rozrodu bobra europejskiego. Powstały między jeziorem Bobruczek a jeziorem Boksze w 1961 roku rezerwat „Bobruczek” również celem ochrony obejmuje bobra. W 1963 roku powstał wodno-krajobrazowy rezerwat „Jezioro Hańcza” w celu ochrony najgłębszego jeziora Polski. W 1972 powstał rezerwat geologiczny i krajobrazowy, stworzony w celu ochrony fragmentu obszaru z dużym nagromadzeniem głazów narzutowych - „Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą”.

W dniu 12 października 1980 roku Wojewódzka Rada Narodowa w Suwałkach zatwierdziła program ochrony środowiska na lata 1980 – 1990, w którym ustalono rok 1985 jako termin przygotowania dokumentów mających stworzyć formalno – naukowe podstawy utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego.

Na okres przejściowy utworzono Nadleśnictwo „Wigierski Park” w trybie zarządzenia nr 13 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 1.07.1986 r. przez wyłączenie z Nadleśnictwa Suwałki części obrębu Wigry o powierzchni ogólnej 7157,51 ha z siedzibą w Krzywem k/Suwałk.

Przedstawione inicjatywy i działania zmierzające do skutecznej ochrony zasobów przyrody Puszczy Augustowskiej stanowiły podwalinę do wydania przez Radę Ministrów PRL Rozporządzenia z dnia 27.06.1988 r., w sprawie utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego, o powierzchni 14840 ha, jako 15-tego w Polsce obiektu przyrodniczego poddanego najwyższej randze ochrony. Późniejsza nowelizacja rozporządzenia Rady Ministrów z roku 1997 zwiększyła powierzchnię do 15085 ha. W roku 2002 Wigierski Park Narodowy został uznany za obiekt konwencji ramsarskiej, jako obszar wodno-błotny o znaczeniu międzynarodowym.

W roku 1988, pomiędzy jeziorem Hańcza a miejscowością Łopuchowo, powołany zostaje rezerwat „Głazowisko Łopuchowskie”. Rezerwat stanowi 7 wałów moren czołowych, ułożonych amfiteatralnie, począwszy od jeziora Hańcza i stopniowo obniżających się w kierunku zagłębienia Szeszupy.

Od trzeciej rewizji Planu Urządzenia Lasu, Nadleśnictwo Suwałki składa się z obrębów: Puńsk i Suwałki. Z byłego obrębu Wigry dołączono do obrębu Puńsk leśnictwo Krasnopol a do obrębu Suwałki leśnictwo Białorogi.

Operat urządzeniowy Nadleśnictwa Suwałki trzeciej rewizji był wykonany na okres 1.01.1993 r. do 31.12.2002 r.

Uchwałą nr XIV/114/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z 30.08.1995r. utworzono stanowisko dokumentacyjne - stanowisko interglacjału eemskiego. Stanowisko składa się z dwóch szurfów (wykopów ze stopniami). Prace wydobywcze prowadzone w dawnej

cegielni odsłoniły różnowiekowe poziomy glacialne (gliny zwałowe) i dzielące je osady interglacjału eemskiego (torfy i mułki), powstałe ok. 100000 lat p.n.e.

W 1997 r. po raz pierwszy wystąpiły objawy zamierania jesionów.

Wojewoda Suwalski, rozporządzeniem Nr 82/98 z dnia 15.06.1998 r. powołał cztery obszary chronionego krajobrazu, pod nazwą: Obszar Chronionego Krajobrazu, Dolina Rospudy, Pojezierze Północnej Suwalszczyzny, Pojezierze Sejneński, Puszcza i Jeziora Augustowskie.

W roku 2001 wykonano po raz pierwszy prace glebowo – siedliskowe, wykonawcą było BULiGL oddział w Białymstoku. W tym roku na mocy *rozporządzenia Nr 7/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30.03.2001 r.* został utworzony rezerwat „Rutka”.

V rewizja PUL została sporządzona na okres 01.01.2013 – 31.12.2022 r. Powierzchnia gruntów w zarządzie nadleśnictwa wynosiła 14281,16 ha, w tym: obręb Puńsk 7441,53 ha, obręb Suwałki 6839,63 ha.

W 2013 r. RDOŚ w Białymstoku zatwierdza plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska oraz Doliny Górnej Rospudy.

W 2014 roku zatwierdza plan zadań ochronnych dla obszarów Jeleniewo, Ostoja Suwalska oraz Pojezierze Sejneńskie.

W 2017 roku zatwierdza plan zadań ochronnych dla obszaru Dolina Szeszupy.

W 2018 roku zatwierdza plan zadań ochronnych dla obszaru Torfowiska Gór Sudawskich.

5.2. Obiekty kultury materialnej i budownictwa

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki znajduje się aż 274 obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków. Większość z nich pochodzi z XIX i pierwszej połowy XX wieku. Znaczna część zabytków (197) znajduje się na terenie miasta Suwałki.

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Suwałki zlokalizowany jest jeden z zabytków wpisanych do rejestru:

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: A-833 z 26.08.1991, cmentarz z 1915 r., mogiły 20 żołnierzy niemieckich i 6 rosyjskich, zlokalizowany w obrębie Puńsk oddz. 38c na pow. 0,30 ha

Na gruntach nadleśnictwa znajduje się część parku podworskiego z pozostałością dworu (fragmenty, kolumny) i ciekawymi starymi drzewami: lipy, orzech włoski. Zlokalizowany jest w obrębie Puńsk w oddz. 1t – 2,77 ha (Sudawskie, działka 100/1). Obiekt ten nie został wciągnięty do rejestru zabytków.

Pełny wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków (wg Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa) zamieszczono na końcu opracowania, jako załącznik nr 7.

Ryc. 32. Cmentarz wojenny z I wojny światowej, oddz. 38 c, obręb Puńsk. (fot. M. Warmijak)

5.3. Zabytki archeologiczne

Obszar Nadleśnictwa Suwałki z racji na swoje położenie i zawłości historyczne Suwalszczyzny, jest bardzo bogaty w zabytki archeologiczne. Występuje tu aż 14 obiektów wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych, z czego trzy znajdują się na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Suwałki.

Pierwszym z nich jest osada z okresu wpływów rzymskich znajdująca się w gminie Suwałki w okolicy wsi Osinki. Znajduje się ona na terenie w zasięgu Leśnictwa Białorogi obrębu Suwałki w południowej części wydzielienia „a” w oddziale 357. Większa część obiektu znajduje się na gruntach niebędących własnością LP.

Kolejnym obiektem archeologicznym jest cmentarzysko kurhanowe z okresu kultury jaćwieskie znajdujące się w okolicy miejscowości Szwajcaria w gminie Suwałki miasto. Obejmuje ono wydzielienia a i b w oddziale 350 w Leśnictwie Białorogi. W celu ochrony tego obiektu utworzony został rezerwat o nazwie „Cmentarzysko Jaćwingów”. Część cmentarzyska znajduje się poza gruntami LP.

Trzecim obiektem jest grodzisko pradziejowe i wczesnośredniowieczne położone w okolicy wsi Szurpiły w gminie Jeleniewo potocznie zwane „Zamkową Górą”. Jest ono położone częściowo na gruntach Nadleśnictwa Suwałki w obrębie Puńsk w oddziale 186g na terenie Leśnictwa Hańcza. Historia tego miejsca sięga czasów pradawnych. Między III a II wiekiem przed naszą erą stały tu domy drewniane otoczone palisadą. Za czasów Jaćwieskich Góra Zamkowa pełniła bardzo ważną funkcję obronną, osadniczą i kultową będąc centrum osadniczym jednego z głównych plemion jaćwieskich. Po rozbiciu Jaćwieży na Górze Zamkowej mieli swój zamek obronny Litwini.

Pełen wykaz zabytków archeologicznych w granicach administracyjnych nadleśnictwa umieszczono w załączniku nr 6 (dane z BIP Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Białymstoku – Rejestr C, stan na 21 stycznia 2019 r.).

5.4. Mogiły i miejsca pamięci

Na terenie Nadleśnictwa Suwałki zlokalizowane są następujące miejsca pamięci narodowej:

W obrębie Puńsk:

- mogiła z okresu II wojny światowej, oddz. 28c,
- cmentarz niemiecko-rosyjski z okresu I wojny światowej, oddz. 38c,
- cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej, 44f (w części S-E),
- cmentarz ewangelicki, oddz. 47b,
- mogiła, oddz. 64w,
- mogiła, oddz. 83c,
- cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej, oddz. 90p,
- mogiła, oddz. 111Am,
- kapliczka, oddz. 118j,
- krzyż, oddz. 123i,
- krzyż, oddz. 124c,
- krzyż przy drodze Puńsk – Krejwiany, oddz. 136a,
- kapliczka na złamanym drzewie, oddz. 152s,
- mogiła, oddz. 247b
- zbiorowa mogiła z 1863 r., pochodząca z okresu Powstania Listopadowego, oddz. 267f,
- krzyż pamiątkowy „krzyż wdzięczności” z 1941 r., oddz. 307m,

W obrębie Suwałki:

- pomnik ku czci 13 partyzantów poległych w 1944 r., oddz. 34c (w części W),
- krzyż betonowy postawiony przez Gajowego Pucylę, oddz. 69d,
- grób osoby zmarłej na skutek choroby zakaźnej, oddz. 178a,
- krzyż drewniany, oddz. 201b,
- grób Julianny Budzińskiej zm. 15.05.1944r., oddz. 201n,
- cmentarz wojenny z I wojny światowej, założony w 1914-1918 r. pochowano tu ponad 100 żołnierzy niemieckich i 263 rosyjskich, oddz. 230i,
- zbiorowa mogiła, 13 osób zamordowanych przez hitlerowców dn. 26.04.1941r., oddz. 335k,
- miejsce straceń dokonanych przez hitlerowców, oddz. 348k,
- krzyż i obelisk, oddz. 371i,
- kapliczka zawieszona na starej martwej sośnie, oddz. 374g,

Liczne cmentarze i miejsca pamięci narodowej położone w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wpisane zostały do rejestru zabytków i są wymienione na końcu opracowania - Załącznik 4.

Ryc. 33. Drewniany krzyż i obelisk, oddz. 371 i, obręb Suwałki. (fot. P. Kalisz)

6. Turystyka i promocja wartości przyrodniczych

Lokalizacja Nadleśnictwa Suwałki na terenie o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych i krajoznawczych stwarza doskonale warunki do wypoczynku oraz uprawiania różnorodnych form turystyki. Teren nadleśnictwa zachęca do aktywnego wypoczynku na łonie przyrody - jazdy na rowerze lub konno, pływania kajakiem czy też spacerów po leśnych ścieżkach i zbierania owoców leśnego runa. Lasy udostępniane są poprzez ciekawie poprowadzone szlaki turystyczne, atrakcyjne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym.

Obszar ten zachęca do odwiedzin również dzięki bogatej bazie noclegowej. Znajduje się tu dużo kwater agroturystycznych, ośrodków wypoczynkowych, pól biwakowych, które zlokalizowane są najczęściej w pobliżu jezior lub rzek.

6.1. Edukacja leśna

Działania nadleśnictwa z zakresu ochrony przyrody są wykonywane, zarówno poprzez pracę stricte w obszarze przyrodniczym, jak i poprzez działalność edukacyjno-popularyzatorską. Skierowano ją do szerokiego grona odbiorców, w szczególności zaś do dzieci i młodzieży.

Edukacja leśna prowadzona jest przez nadleśnictwo na wielu płaszczyznach, m.in. poprzez:

- prowadzenie kameralnych i terenowych zajęć edukacyjnych, głównie dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenie konsultacyjno-edukacyjnych spotkań ze społeczeństwem w celu konsultowania czynności w lasach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Suwałki
- realizację programów edukacyjnych,
- organizowanie stoisk informacyjnych przy okazji lokalnych imprez kulturalno – rozrywkowych,
- tworzenie ścieżek edukacyjnych,
- wydawanie materiałów informacyjnych,
- zwiększenie dostępności lasów dla ludności poprzez tworzenie parkingów leśnych, wiat, pól biwakowych itp.
- stawienie tablic informacyjnych,
- przedstawianie problematyki leśnej na stronie internetowej nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Suwałki posiada projekt *Programu edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2023 – 2032*, opracowany na podstawie zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 r. w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych. Projekt po zatwierdzeniu będzie regulował działania edukacyjne nadleśnictwa w kolejnym okresie gospodarczym.

Na potrzeby edukacji leśnej w Nadleśnictwie Suwałki utworzono następujące obiekty edukacyjne:

Leśna ścieżka dydaktyczna „Życie lasu”.

Ścieżka rozpoczyna się i kończy w pobliżu Gospodarstwa Szkółkarskiego Nadleśnictwa Suwałki. Wzdłuż trasy umieszczono 15 stanowisk edukacyjnych w formie tablic, które pozwalają zapoznać się z pracą leśników, którzy dążą do zachowania i ochrony zasobów leśnych. Przedstawia również, w prosty sposób, zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z ochroną środowiska. Dodatkowo dostarcza wiele interesujących informacji na temat budowy lasu oraz jego mieszkańców.

Do wyboru są dwa warianty długości trasy. Pierwszy to 3-kilometrowy spacer po tworzącej pętlę trasie zajmujący około 2 godziny. Drugi wariant to 4,5-kilometrowa pętla, na zwiedzanie której trzeba poświęcić około 3 godzin.

Gospodarstwo Szkółkarskie

Poza funkcją produkcyjną jest miejscem organizacji spotkań i prowadzenia zajęć edukacyjnych. W trakcie prelekcji uczestnicy mogą zobaczyć drogę od nasionka do sadzonki, oraz kolejne fazy rozwoju drzew w pobliskich lasach. Dodatkową atrakcją jest możliwość skorzystania z wiaty wyposażonej w stoły, ławki oraz miejsce ogniskowe.

„Poznaj Swój Las”

Projekt „Poznaj Swój Las” zachęca do aktywności fizycznej polegającej na poruszaniu się i odnajdywaniu – przy pomocy mapy – rozmieszczonych na terenie punktów kontrolnych.

W ramach projektu na terenie nadleśnictwa zostały wyznaczone dwa obiekty do biegów na orientację:

- Poznaj Swój Las „Szwajcaria”. Na terenie tego obiektu zostały wyznaczone dwie trasy, a najlepszym miejscem na rozpoczęcie biegu lub marszu jest Miejsce Postoju Pojazdu w Leśnictwie Białorogi. Długości tras – trasa długa (11,1 km) i tras krótka (3,3 km).
- Poznaj Swój Las „Rutka”. Początek trasy zlokalizowany jest przy ulicy leśnej w Rutce-Tartak (naprzeciwko boiska gminnego). Wyznaczone zostały 2 trasy – trasa długa (5,9 km) i trasa krótka (2,4 km).

Zielony Punkt Kontrolny

Zielony Punkt Kontrolny to projekt, który ma na celu zachęcenie do rekreacyjnego lub sportowego przebycia z mapą w rękę trasy wyznaczonej w terenie punktami kontrolnymi w postaci drewnianych słupków.

Na obszarze Nadleśnictwa Suwałki znajduje się Zielony Punkt Kontrolny „Las Suwalski”, którego trasy przebiegają przez obszary graniczące ze szkółką kontenerową (ul. Wojska Polskiego 75A, Suwałki) do Osiedla-Płociczno. Obiekt posiada 6 wariantów tras o różnym stopniu trudności. Trasy południowe oraz trasa krótka należą do najłatwiejszych. Pozostałe, czyli trasy południowe i długa wymagają umiejętności posługiwania się mapą i orientacji w terenie.

Sala multimedialna w budynku biura Nadleśnictwa Suwałki

Sala wyposażona w sprzęt multimedialny, stoły i krzesła umożliwiające prowadzenie zajęć, bądź pokazów edukacyjnych dla grupy do 40 osób.

Poza powyższymi obiektami edukacyjnymi Nadleśnictwo Suwałki jest uczestnikiem Programu „Zanocuj w lesie” W ramach programu nadleśnictwo wyznaczyło obszary gdzie można legalnie nocować w lesie bez obaw o naruszenie *ustawy o lasach*.

6.2. Szlaki turystyczne

Obiektami mającymi istotne znaczenie dla promocji przyrody i krajobrazu kulturowego są różnorodne szlaki turystyczne. Nie są one bezpośrednio związane z nadleśnictwem, lecz znajdują się w jego zasięgu administracyjnym, często przechodząc przez tereny przez nie zarządzane. Ich przebieg pokrywa się często ze sobą na wielu odcinkach.

6.2.1. Szlaki rowerowe

EuroVelo 11 (EV11 Szlak Europy Wschodniej) (kolor zielony) często nazywany Międzynarodowym Szlakiem Rowerowym R11, będący częścią sieci EuroVelo. Łączy Ateny z Przylądkiem Północnym. Przebiega przez 11 krajów: Norwegię, Finlandię, Estonię, Łotwę, Litwę, Polskę, Słowację, Węgry, Serbię, Macedonię Północną oraz Grecję. W Polsce przebiega z Muszyny, przez Tarnów, Kraków, Warszawę, Łomżę, Suwałki do przejścia granicznego z Litwą w Ogrodnikach (długość na terenie nadleśnictwa 27 km).

Podlaski Szlak Bociani (kolor czerwony) Podlaski Szlak Bociani jest najdłuższym oznakowanym rowerowym szlakiem turystycznym na Podlasiu. Szlak przebiega przez wszystkie cztery podlaskie parki narodowe: Białowiecki, Narwiański, Biebrzański i Wigierski, a także przez Suwalski Park Krajobrazowy. Przebiega na omawianym terenie

przez miejscowości: Mikołajewo – Stary Folwark – Krzywe – Nowa Wieś – Wiatrołuża Pierwsza – Suchodoły – Leszczewo – Gulbieniszki – Błaskowizna – Hańcza – Zarzecze. Jego łączna długość wynosi około 412 km z czego 62 km w granicach administracyjnych nadleśnictwa).

Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo (kolor zielony) Przebiega przez obszar pięciu województw leżących we wschodniej części kraju: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Jest najdłuższym, spójnie oznakowanym szlakiem rowerowym w Polsce (długość całkowita ponad 2 000 km w tym 64 km na terenie nadleśnictwa). Przebiega na omawianym terenie przez miejscowości: Krzywe – Suwałki – Prudyszki – Suchodoły – Leszczewo – Stara Wieś – Wołownia – Jeleniewo – Kazimierówka – Szurpiły – Wróbel – Przełomka – Merkinie – Kłajpeda – Okliny – Mauda – Leszkiemie – Gromadczyną.

W Góry Sudawskie (kolor żółty) Krótki (16 km) szlak rowerowy, prowadzący z Wiżajn w pagórkowate, otwarte tereny północnej Suwalszczyzny, zwane "Górami Sudawskimi". Przebiega przez miejscowości: Wiżajny – Sudawskie – Maszutkinie – Makowszczyzna – Kamionka – Marianka – Wiżajny. Trasa typowo rekreacyjna i bardzo atrakcyjna krajobrazowo, ale dość trudna z uwagi na ukształtowanie terenu.

Wokół Jeziora Hańcza (kolor żółty) to niezbyt długa (22 km), ale trudna trasa, polecana rowerzystom o dobrej kondycji i na rowerach typu MTB. Szlak jest bardzo dobrze oznakowany i biegnie dookoła Jeziora Hańcza, w połowie szlakiem Green Velo. Trasa składa się z dwóch, różnych pod względem nawierzchni części. Po zachodniej stronie jeziora, od Czarnej Hańczy w Turtulu do Starej Hańczy. Szlak ma nawierzchnie asfaltowe i biegnie lokalnymi drogami o małym ruchu samochodowym. Druga połowa trasy biegnie drogami gruntowymi, dość dobrej jakości. Przebieg: Malesowizna – Wodziłki – Łopuchowo – Stara Hańcza – Przełomka – Bachanowo – Kruszki – Malesowizna.

Do Smolnik (kolor zielony). Szlak dość dobrze oznakowany, wytyczona została w formie pętli o długości 29 km. Przebiega trasą: Wiżajny – Bolcie – Leszkiemie – Mauda – Użmauda – Żelazkowizna – Kłajpeda – Stara Hańcza – Dzierwany – Smolniki – Ługiele – Jegliniszki – Sześciwłuki – Rogożajny – Wiżajny. Dwa odcinki szlaku, w pobliżu Starej Hańczy i Bolci, biegną razem z trasą Green Velo. Szlak z uwagi na nawierzchnię i ukształtowanie terenu jest dość trudny, rekomendowany rowerzystom o dobrej kondycji.

Na Górę Zamkową (Na Górę Jaćwingów) Krótki (16 km), ale bardzo interesujący szlak rowerowy (kolor zielony), poprowadzony przez środek Suwalskiego Parku Krajobrazowego, z Turtula przez Szurpiły do wsi Wodziłki. Trasa jest urozmaicona i obfituje w piękne widoki. Trasa nadaje się na wycieczkę rekreacyjną i posiada dość dobre oznakowanie, poza ostatnim fragmentem przed Wodziłkami.

Wokół Jeziora Wiżajny (kolor czerwony). Szlak krótki (12 km) prowadzący dookoła jeziora Wiżajny. Przebiega trasą: Wiżajny – Burniszki – Stankuny – Wiłkupie – Wiżajny.

Pierścień Rowerowy Suwalszczyzny R-65 (kolor zielony). Szlak o charakterze transgranicznym, oznakowany tabliczkami z symbolem R-65. Przez Suwalszczyznę prowadzi w okolicy dwóch przejść granicznych z Litwą (Budzisko i Ogrodniki) oraz w terenie

nadgranicznym z Białorusią i rosyjskim Obwodem Kaliningradzkim. Tworzy zamkniętą pętlę z dwoma głównymi węzłami w Dowspudzie k. Raczek i w Żegarach k. Sejn, gdzie krzyżuje się z innymi ważnymi szlakami rowerowymi. Na terenie Nadleśnictwa Suwałki przebiega przez miejscowości: Mauda – Leszkiemie – Wiżajny – Michałówka – Potopy – Rutka-Tartak – Folusz – Kupowo – Majdan – Budzisko – Podwojponie – Jegliniec – Wojponie – Wojciuliszki – Puńsk – Trakiszki – Kompocie – Przystawańce – Tauroszyzki – Widugiery – Buda Zawidugierska – Sankury. Łączna długość szlaku wynosi 316 km, z czego w zasięgu nadleśnictwa 59,5 km.

Szlak Fortyfikacji Pozycji Granicznej R-68 (kolor zielony) prowadzi od trójstyku granic państwowych (Polski, Litwy, Rosji) w ok. Bolci k. Wiżajn, przez ufortyfikowaną poniemiecką linię obronną z II wojny światowej ciągnącą się wzdłuż rzeki Rospudy, do turystycznego węzła w Dowspudzie. Na trasie można zobaczyć m.in. wiele różnych typów schronów i fortyfikacji polowych, w tym trzy duże punkty oporu: w Filipowie, Bakałarzewie i Raczkach.

Suwałki – Osowa (kolor czarny) szlak dł. 7 km prowadzi od północno-zachodniej granicy miasta Suwałki (rozpoczyna się za osiedlem mieszkaniowym Północ i przysiółkiem Krzywólka), przez miejscowości Stary Bród i Potasznia położone nad Czarną Hańczą, do jeziora Okmin we wsi Osowa.

Doliną Czarnej Hańczy (oznakowany kolorem zielonym) - Potasznia – Żywa Woda – Okrągłe – Podwysokie Jeleniewskie – Rutka – Szeszupka. Długość szlaku 9,7 km.

6.2.2. Szlaki kajakowe

Szlak Czarnej Hańczy Czarna Hańcza ma swoje źródła w okolicach Wiżajn na wysokości 245 m n.p.m. niedaleko jeziora Hańcza, na Pojezierzu Wschodniosuwalskim. Trasę od źródła do ujścia podzielić można na dwa etapy: pierwszy górny pomiędzy jeziorami Hańcza a Wigry ma 47 km. Spływy tym odcinkiem są możliwe zazwyczaj tylko podczas wiosennych roztopów. Jest to trasa przeznaczona dla zaawansowanych kajakarzy z odpowiednim sprzętem i miłośników trekkingu kajakowego.

W nizinnym odcinku, już poza terenem nadleśnictwa, rzeka diametralnie zmienia swój bieg. Płyne spokojnie znacznie szerszym korytem i dużo wolniej od miejscowości Stary Folwark do miejscowości Rygól, gdzie spotykają się wody rzeki i Kanału Augustowskiego. Jest to jeden z najbardziej popularnych, a co za tym idzie, najlepiej zagospodarowanych szlaków kajakowych Suwalszczyzny.

Ryc. 34. Szlak kajakowy Czarnej Hańczy (fot. P. Kalisz)

Szlak kajakowy na rzece Marycha. Rzeka jest dostępna dla turystyki kajakowej poniżej rezerwatu przyrody "Ostoja Bobrów Marycha". Szlak na terenie Nadleśnictwa Suwałki ma tylko 2,5 km i dalej przebiega przez obszar Nadleśnictwa Pomorze w stronę granicy Państwa z Litwą.

Szlak kajakowy na rzece Rozpuda jeden z najbardziej urozmaiconych szlaków kajakowych w Polsce. Jeziora i odcinki nizinnej rzeki o łagodnym nurcie przeplatają się z odcinkami o charakterze górskim. Przeciętny spadek 0,94‰, na odcinkach przełomowych do 3,5‰. Szlak rozpoczyna się w miejscowości Supienie na brzegu jeziora Rozpuda Filipowska i kończy się w Jeziorze Necko przy Augustowie. Na terenie Nadleśnictwa Suwałki przebiega po krótkim odcinku granicy nadleśnictwa z Nadleśnictwem Olecko.

Szlak kajakowy Szeszupy znajduje się w całości na terenie nadleśnictwa. Rozpoczyna się w Udziejku Dolnym, skąd prowadzi na północny wschód, do granicy Polski z Litwą, pokonując po drodze sześć jezior, w tym pięć na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Szlak Szeszupy jest mało poznany i należy do szlaków średniej trudności. W kilku miejscach powalone pnie drzew, kładki i mostki zmuszają do przenoszenia kajaka. Na niektórych odcinkach, pojawiają się dość duże bystrza. Szlak wymaga dobrej orientacji w terenie i posiadania mapy, bo ujście rzeki z jezior nie zawsze jest łatwe do zlokalizowania.

6.2.3. Szlaki piesze

- Czerwony szlak – Prudziszek – dolina Czarnej Hańczy – Malesowizna – Wodzisławki – Łopuchowo – Dziadowek, o długości 24,2 km.
- Czerwony szlak – część dłuższego szlaku z Jastrzębiej do Gołdapi przez północną Suwalszczyznę. Na omawianym terenie prowadzi trasę: Wilkopedzie – Smolany – Puńsk – Zaboryszki – Fornetka – Becejły – Rutka-Tartak – Potopy – Roweł – Poplin – Okliny. Długość szlaku w zasięgu nadleśnictwa wynosi 65 km.
- Żółty szlak – Malesowizna (Turtul) – Góra Zamkowa – Czajewszczyzna -10 km.
- Żółty szlak – część dłuższego szlaku z Krzywego do Żytkiej. Na omawianym terenie prowadzi trasę: Kaletnik – Czerwonka – Wołownia – Sidory – Smolniki – Dziadowek – Kłajpedka. Długość szlaku w zasięgu nadleśnictwa wynosi 40 km.
- Żółty szlak – Biała Woda – Potasznia – Osowa – Turówka Stara – Taciewo – Stara Chmielówka – 15,6 km.
- Zielony szlak – Suwałki – Okuniowiec – Prudziszek – Jeleniewo – Góra Zamkowa – Udziejek – Smolniki – Rutka-Tartak. Długość szlaku wynosi 44,7 km.
- Zielony szlak – Budzisko – Postawełek – Wingrany – Maszutkinie – Skombobole – Wiżajny. Długość szlaku wynosi 31,3 km.
- Zielony szlak – Wersle – Stołupianka – Mierkinie, o długości 7 km.
- Zielony szlak – Potasznia – Okrągłe – Podwysokie Jeleniewskie – Turtul , o długości 9,7 km.
- Niebieski szlak – Suwałki (dworzec PKP) – Wigierski Park Narodowy – Danowskie nad jeziorem Blizno. Na omawianym terenie prowadzi trasę: Suwałki – Huta Folwark, oraz po minięciu WPN: Gawrych Ruda – Płociczno – Ateny. Łączna długość szlaku wynosi 39,6 km, z czego w zasięgu nadleśnictwa 20 km.
- Niebieski szlak – Prudziszek – jezioro Szelment Wielki – Gulbieniszki – Błaskowizna – jezioro Hańcza – Dzierwanny – Hańcza – 39 km.
- Czarny szlak – Gulbieniszki – Smolniki – Wiżajny. Długość szlaku wynosi 19 km.
- Czarny szlak – Jesionowo – Osinki – Lipniak. Długość szlaku wynosi 9,7 km.

Oraz szlaki łącznikowe:

- Czarny szlak – Wodzisławki – Góra Zamkowa. Długość szlaku wynosi 3,2 km.
- Czarny szlak – Błaskowizna – Łopuchowo. Długość szlaku wynosi 2,4 km.
- Czarny szlak – Płociczno – Płociczno Tartak. Długość szlaku wynosi 3,5 km.
- Czarny szlak – Dziadowek – Sześciwłoki. Długość szlaku wynosi 2 km.
- Czarny szlak – Szypliszki – Postawełek. Długość szlaku wynosi 6,5 km.
- Droga św. Jakuba – część europejskiej sieci szlaków dla pielgrzymów *Camino de Santiago*. Na terenie nadleśnictwa szlak przebiega przez: Żłobin – Krasnopol – Remieńkiń – Magdalenowo – Wigierski Park Narodowy – Krzywe – Suwałki – Wychodne – Przebród – Kropiwno Stare – Klonowa Góra. Długość szlaku w zasięgu nadleśnictwa wynosi 56 km.

Na omawianym terenie zlokalizowano także liczne punkty widokowe:

- Góra Cisowa (256 m n.p.m.) koło Gulbiewisk. Jest to przykład wyniosłej moreny czołowej. Jest doskonałym punktem widokowym a także orientacyjnym w terenie.
- Góra Zamkowa (228 m n.p.m.) jest morenowym wzniesieniem nad jeziorami Szurpiły, Jegłówek i Kluczysko. Jest jednym z najciekawszych zabytków budownictwa obronnego oraz najważniejszym stanowiskiem archeologicznym na Suwalszczyźnie.
- Góra Jesionowa (252 m n.p.m.) koło wsi Leszczewo. Stanowi ona przód garbu moreny czołowej, przechodzącej w rozległą wysoczyznę. Jest doskonałym punktem widokowym na nieckę Szelmentu Wielkiego i Małego.
- Góra Rowelska (298 m n.p.m.) położona na południe od Wiżajn, jest najwyższym wzniesieniem na Suwalszczyźnie. Ze szczytu góry możemy dostrzec panoramę Puszczy Rominckiej, zielone Góry Sudawskie a także wsie położone po litewskiej stronie granicy.
- Smolniki - platforma widokowa przy wjeździe do wsi. Widok na jeziora kleszczowieckie (Purwin, Kojle, Perty), leśny garb Tabacznicy i Górę Cisową.
- Smolniki – wzniesienie nad Wilczym Jarem (nad jeziorem Jaczno).
- Przełomka w obrębie Góry Leszczynowej (272 m n.p.m.) - widok na południową część jeziora Hańcza i okolicę. Od 2021 na Górze Leszczynowej znajdują się wieża widokowa.
- Kamionka (przed Wiżajnami) - wieża widokowa, z której roztacza się widok na dolinę Rowelską, Rutkę-Tartak i dolinę Szeszupy.
- Turtul – wybudowana w 2021 roku wieża widokowa, z widokiem na dolinę Czarnej Hańczy.

Ryc. 35. Punkt widokowy na Górze Cisowej (fot. M. Warmijak)

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki funkcjonują następujące ścieżki poznawcze położone na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego:

- Doliną Czarnej Hańczy - oznakowana jest kolorem zielonym a jej długość wynosi 3 km. Ścieżka rozpoczyna się w Turtulu i prowadzi do jeziora Hańcza. Wędrując wzdłuż doliny Czarnej Hańczy zaobserwować można wiele form rzeźby polodowcowej: dolinę rzeczną, rynnę lodowcową, oz turtulski, dolinę zawieszoną oraz rezerwat „Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą”.
- Na Górę Zamkową - oznakowana kolorem niebieskim, o długości 6 km. Na malowniczej trasie zapoznać się można z wczesnośredniowiecznym grodziskiem obronnym Jaćwingów, historią Jaćwieży oraz formami akumulacji lodowcowej w zagłębieniu Szeszupy. Występują tu, w podłożu skalnym, bogate złoża rud polimetalicznych, będących powodem występowania największych anomalii magnetycznych w Polsce.
- Wokół Jeziora Jaczno - oznakowana kolorem żółtym, o długości 7 km. Wędrując tą trasą możemy zapoznać się z walorami: przyrodniczymi (murawy kserotermiczne, wiszące torfowiska borealną łąkę torfową), geomorfologicznymi (kemy, ozy, sandry, zagłębienia wytopiskowe) oraz kulturowymi (zabytkowa kapliczka cmentarna w Smolnikach, młyn wodny w Jacznie). Wody jeziora Jaczno mają unikalną malachitową barwę, którą zawdzięczają zakwitom glonów z rodzaju *Chlorella*.
- Drzewa i krzewy w parku podworskim w Starej Hańczy – oznakowana kolorem czarnym, o długości 1,5 km. Ścieżka prowadzi po terenie parku podworskiego będącego pozostałością po majątku szlacheckim z końca XVII w.

- Porosty - oznakowana jest kolorem zielonym a jej długość wynosi 2,1 km. Ścieżka prowadzi przez rezerwat krajobrazowy „Rutka”, obejmujący unikalne w skali kraju głazowisko, kompleks wzgórz morenowych zwany „amfiteatrem wodziłkowskim” oraz jezioro wytopiskowe Linówek. Umożliwia poznanie porostów, jednego z ciekawszych elementów środowiska.
- Skały i minerały Suwalskiego Parku Krajobrazowego - oznakowana kolorem czarnym, o długości 1,1 km. Ścieżka wiedzie przez rezerwat krajobrazowy „Rutka”, gdzie licznie występują m.in.: granitognejsy, gnejsy czy diabazy. Różnią się one od siebie formą, stopniem obtoczenia, kolorem i strukturą.
- U źródeł Szeszupy - oznakowana jest kolorem brązowym a jej długość wynosi 6 km. Ścieżka ta opowiada o rzece polsko-litewskiego pogranicza, o mokradłach, torfowiskach i łąkach, a także o losach ludzi, którym przyszło żyć u jej źródeł.

6.2.4. Trasy narciarskie

Na terenie Nadleśnictwa Suwałki udostępniona została trasa do narciarstwa biegowego w okolicach Płociczna w Leśnictwie Papiernia.

Wytyczone zostały dwie pętle zróżnicowane pod względem długości.

- **zielona** (krótka) o długości 3,1 km
- **niebieska** (długa) o długości 4,8 km

Początkiem trasy jest Miejsce Postoju pojazdów w Leśnictwie Papiernia (oddz. 218 a). Trasa narciarska jest bezpłatnie udostępniona do powszechnego użytku przez cały rok. Po za sezonem zimowym może być wykorzystywana do biegania, spacerów, Nordic Walking oraz jazdy na rowerze.

6.2.5. Szlaki konne

Szlak konny Puszczy Augustowskiej i Mazur (oznaczony zielonym proporczykiem). Szlak ten powstał głównie dzięki staraniom leśników, pasjonatów jeździectwa i tradycji kawaleryjskich. Rozpoczyna się w Płocicznie i przez nadleśnictwa: Suwałki, Szczebra, Płaska, Augustów, Biebrzański Park Narodowy, nadleśnictwa: Rajgród, Ełk, i Drygały a kończy się przy jeziorze Orzysz. Turystyczny szlak konny biegnie wzdłuż najciekawszych przyrodniczo miejsc, brzegami jezior i przez leśne strumienie. Szlak stanowi sieć ścieżek i dróg przeznaczonych do uprawiania turystyki konnej. Jest to drugi pod względem długości szlak konny w Polsce. Jego łączna długość wynosi ok. 400 km (przebieg szlaku jest stale korygowany), z czego na terenie Nadleśnictwa Suwałki 27,9 km.

Wszystkie tereny przeznaczone do rekreacji, turystyki i wypoczynku są odpowiednio oznakowane. Dojazd do nich możliwy jest drogami publicznymi, bądź oznakowanymi szlakami turystycznymi.

6.2.6. Miejsca Postoju Pojazdów

Na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo Suwałki znajdują się cztery miejsca postoju pojazdów. W ramach utworzonej infrastruktury turyści mogą pozostawić swoje pojazdy, a następnie korzystać z otaczających lasów na rowerach lub pieszo. Każde miejsce postoju wyposażone jest w drewniane kosze na śmieci, zadaszone ławostoły, tablice

informacyjne oraz stojaki na rowery. Wszystkie miejsca postojowe powstały z funduszy nadleśnictwa. Planuje się budowę kolejnych miejsc, aby osoby odwiedzające lasy mogły pozostawić samochód w bezpiecznym miejscu.

Ryc. 36. Miejsce postoju pojazdów na terenie L. Białorogi, obręb Suwałki (fot. P. Kalisz)

7. Zagrożenia środowiska przyrodniczego

Trwałość ekosystemów zależy m.in. od możliwości ograniczenia czynników niszczących, będących ubocznym skutkiem działalności człowieka. Równocześnie środowisko przyrodnicze podlega naturalnym przeobrażeniom, na które wpływ mają czynniki klimatyczne, glebowe oraz interakcje między organizmami.

7.1. Środowisko przyrodnicze i oddziaływanie na nie człowieka

Środowisko przyrodnicze jest miejscem przenikania się litosfery, atmosfery, hydrosfery i biosfery, a jednocześnie miejscem zachodzenia wszystkich procesów geograficznych. Składa się z następujących komponentów: budowy geologicznej, rzeźby terenu, klimatu, stosunków wodnych, gleby, szaty roślinnej i świata zwierzęcego. Stanowi złożony efekt oddziaływania różnorodnych sił przyrody i podlega stale ewolucyjnym zmianom. Na skutek błędów w gospodarowaniu i rabunkowej eksploatacji zasobów naturalnych środowisko przyrodnicze jest współcześnie w wielu miejscach zdegradowane lub silnie zagrożone degradacją. Niekiedy zawęża się pojęcie środowiska przyrodniczego do jego części naturalnej, rozpatrując ją z wyłączeniem oddziaływania człowieka.

Pierwotnymi przyczynami obniżenia naturalnej odporności ekosystemów leśnych były przekształcenia, jakim uległy one na skutek nieprawidłowego gospodarowania. Głównym niekorzystnym czynnikiem, wprowadzonym przez człowieka, było uproszczenie i niedostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska. Nieprzestrzeganie

regionalizacji przyrodniczo-leśnej w obrocie nasionami, spowodowało powstawanie drzewostanów nieprzystosowanych do lokalnych warunków klimatycznych. W takiej sytuacji nastąpił znaczny wzrost podatności lasów na szkodliwy wpływ czynników antropogenicznych, biotycznych i abiotycznych, powodujących zjawiska chorobowe o charakterze łańcuchowym.

Czynniki antropogeniczne są zwykle początkowym stadium procesów chorobowych. Drzewostany poddane długotrwałemu oddziaływaniu zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego i wód są narażone na poważne uszkodzenia ze strony owadów, grzybów patogenicznych czy niekorzystnych czynników atmosferycznych.

7.2. Czynniki wpływające na trwałość ekosystemów leśnych

O trwałości ekosystemów leśnych lub o ich zagrożeniu decydują następujące grupy czynników:

- czynniki naturalne – endogeniczne, np. naturalne procesy sukcesyjne wywołane i zachodzące w środowiskach leśnych, tendencje rozwojowe drzewostanów, efekty wzajemnego oddziaływania organizmów leśnych,
- czynniki naturalne – egzogeniczne, obejmujące efekty zmian makroklimatu i krajobrazu, zachodzące bez wpływu człowieka,
- czynniki paraendogeniczne, obejmujące wszelkie presje na środowisko leśne wywołane gospodarczą działalnością człowieka w ekosystemach i fizjocenozach leśnych, np. dokonywanie przez człowieka niewłaściwych zmian składu gatunkowego drzewostanów przez wprowadzanie gatunków drzew nieodpowiednich dla danego siedliskowego typu lasu, niewłaściwy, pod względem genetycznym, dobór nasion lub sadzonek drzew, błędne zabiegi pielęgnacyjne w różnych fazach rozwojowych lasu lub ich brak,
- czynniki antropogenezogeniczne, obejmujące wszelkie formy presji wywieranej przez człowieka na środowisko leśne, niewiążące się z zadaniami gospodarki leśnej, np. wpływ przemysłowych zanieczyszczeń powietrza na lasy, pożary leśne, odwodnienie i zawodnienie terenów leśnych, nadmierna penetracja lasów w celach turystycznych i rekreacyjnych.

Wymienione grupy czynników (stresorów), bądź poszczególne czynniki, oddziałują na ekosystemy leśne z różnym nasileniem, zależnym nie tylko od wartości bezwzględnej stresora, ale i od podatności na niego ekosystemu leśnego, związanej ze stopniem jego naturalności. Wszystkie grupy czynników, w swoim oddziaływaniu na las, są przeważnie wzajemnie powiązane i mają określoną hierarchię oraz zakres występowania.

Kombinacja różnego rodzaju zanieczyszczeń powietrza, kwaśne deszcze, predyspozycje chorobowe drzewostanów, warunki pogodowe (długotrwałe susze), obniżenie poziomu wód gruntowych oraz gradacje owadów i grzybów, decydują o rozszerzeniu się szkód w lasach. Znajduje to również swoje odbicie w coraz ostrożniejszym traktowaniu związków siarki, azotu i innych szkodliwych pierwiastków, jako jedyne bezpośredniego czynnika sprawczego chorowania i zamierania lasów, a wskazywaniu na wpływ zmian

klimatu oraz przenawożenia azotem, jako głównych czynników środowiskowych decydujących o przyszłości lasów.

7.3. Rodzaje zagrożeń

Trwałość ekosystemów leśnych zależy m.in. od ilości i rozmieszczenia lasów oraz od możliwości ograniczenia czynników niszczących, będących ubocznym skutkiem działalności gospodarczej w środowisku leśnym lub poza nim. Równocześnie lasy podlegają naturalnym przeobrażeniom sukcesyjnym i rozwojowym, które zależą od czynników klimatycznych, glebowych lub następują w wyniku bezpośrednich zależności między organizmami leśnymi.

Główne czynniki zagrożenia środowiska leśnego:

- antropogeniczne – powstają w wyniku działalności człowieka, która przynosi szkody w lasach,
- abiotyczne (fizyczne) – powstają w wyniku oddziaływania na las warunków przyrody nieożywionej,
- biotyczne – powstają w wyniku procesów życiowych grzybów i zwierząt.

Czynniki antropogeniczne:

- zanieczyszczenia powietrza (energetyka, gospodarka komunalna, transport),
- zanieczyszczenia wód i gleb (przemysł, gospodarka komunalna, rolnictwo),
- przekształcanie powierzchni ziemi (inwestycje, górnictwo),
- struktura drzewostanów (dominacja gatunków iglastych, drzewostany iglaste na siedliskach lasowych),
- pożary lasu,
- szkodnictwo leśne (bezprawne korzystanie z lasu, kłusownictwo, kradzieże i niszczenie mienia),
- niewłaściwe zabiegi hodowlano-ochronne (schematyczne postępowanie, nadmierne użytkowanie, zaniechanie pielęgnacji).

Czynniki abiotyczne:

- czynniki atmosferyczne: anomalie pogodowe (ciepłe zimy, niskie temperatury, późne przymrozki, upalne lata, obfity śnieg i szadź, huragany), czynniki termiczno – wilgotnościowe (niedobór wilgoci, powodzie), wiatr (dominujący kierunek, huragany),
- właściwości gleby: wilgotnościowe (niski poziom wód gruntowych), żyznościowe (gleby piaszczyste),
- warunki fizjograficzne (warunki górskie).

Czynniki biotyczne:

- szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
- grzybowe choroby infekcyjne (liści i pędów, pni, korzeni),
- nadmierne występowanie roślinożernych ssaków.

7.4. Zagrożenia antropogeniczne

7.4.1. Zanieczyszczenia powietrza

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru danej strefy. Obszary, nazwy i kody stref określa *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza* (Dz. U. 2012 poz. 914). Zgodnie z obowiązującym podziałem, w Polsce istnieje 46 stref. Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia prowadzone są w każdej z nich. Oceny pod kątem ochrony roślin obejmują 16 stref – ocenie nie podlegają strefy-aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy i strefy-miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.

Zgodnie z tym podziałem obszar Nadleśnictwa Suwałki położony jest w strefie podlaskiej PL20002.

W ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi uwzględnia się 12 substancji: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, O₃, PM₁₀, Pb w PM₁₀, As w PM₁₀, Cd w PM₁₀, Ni w PM₁₀, B(a)P w pyłach PM₁₀, PM_{2,5}. Oceny prowadzone pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin odnoszą się do 3 substancji: SO₂, NO_x, O₃.

Według *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2021* [GIOŚ 2022], strefa podlaska należała do klasy A we wszystkich tych kryteriach. Czyli poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczał odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego ani poziomu celu długoterminowego.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza w województwie podlaskim wg raportu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska [GIOŚ 2022], są: emisja antropogeniczna - pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), mniejszy udział stanowią emisje z transportu (emisja liniowa) oraz z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach substancji na obszarze województwa ma również napływ zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski.

Do substancji mających udział w emisji zanieczyszczeń należą: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe zanieczyszczenia są emitowane z zakładów przemysłowych i wynikają z rodzaju produkcji oraz stosowanej technologii.

Do najczęściej występujących zanieczyszczeń technologicznych należą: alkohole alifatyczne i ich pochodne, kwasy organiczne, ich związki i pochodne, węglowodory pierścieniowe, węglowodory alifatyczne i ich pochodne oraz w mniejszej ilości inne zanieczyszczenia związane ze specyfiką produkcji.

Decydującym, lokalnym źródłem zanieczyszczeń jest emisja z domów ogrzewanych indywidualnie. Na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu, widoczny jest udział zanieczyszczeń tlenków azotu spowodowany spalaniem paliw. Na obszarze Nadleśnictwa Suwałki najbardziej istotną drogą powodującą najwięcej zanieczyszczeń jest droga krajowa nr 8, przez którą odbywa się tranzyt w kierunku Litwy.

Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa podlaskiego, głównie energetyka zawodowa, ze względu na dużą wysokość emitorów w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice miast. Zakłady przemysłowe o istotnej emisji nieorganizowanej lub emitowanej poprzez niskie emitery, mogą również bezpośrednio wpływać na jakość powietrza w ich sąsiedztwie. W dalszym ciągu podstawowym nośnikiem

energii pierwotnej w gospodarce narodowej jest węgiel kamienny, w wyniku spalania którego powstają uciążliwe zanieczyszczenia powietrza: pyły zawieszone oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne WWA w tym bardzo szkodliwy dla zdrowia benzo(a)piren. Pomimo działań podejmowanych na rzecz redukcji tych stężeń, ich wartości utrzymują się na wysokim poziomie.

W aglomeracji suwalskiej znaczący udział w całkowitej emisji ma emisja związana z ruchem pojazdów. Liczba i wiek pojazdów, jak również stan nawierzchni dróg, warunkują wysokość emisji z sektora transportu. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się: opon pojazdów, hamulców i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg. Tlenki azotu są natomiast emitowane w wyniku spalania paliw napędowych.

Z uwagi na położenie nadleśnictwa w sąsiedztwie aglomeracji suwalskiej powyższe emisje mogą szkodliwie oddziaływać na środowisko leśne, zwłaszcza na obszary położone najbliżej Suwałk i drogi krajowej nr 8.

7.4.2. Zanieczyszczenia wód

Do zanieczyszczeń wód i gleb na terenie nadleśnictwa przyczyniają się przede wszystkim ścieki odprowadzane z terenów miejskich i wiejskich oraz chemizacja rolnictwa.

Wody powierzchniowe

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1566 z późn. zm.). Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) do 31 grudnia 2018 roku należały do kompetencji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ). Od 1 stycznia 2019 roku, zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 1479), badania i ocenę jednolitych części wód powierzchniowych wykonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód oraz badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wykonawcom zewnętrznym – Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2021 r. poz. 624). Obecnie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2147).

Na terenie nadleśnictwa wyróżniono 17 jeziornych JCWP ujętych w planach gospodarowania wodami.

Wody powierzchniowe zarówno płynące jak i stojące w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Suwałki według danych zawartych w *Stan środowiska w województwie podlaskim. Raport 2020* [GIOŚ 2020] posiadają umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, i zły stan jednolitych części wód powierzchniowych.

Wody podziemne

Oceny stanu chemicznego wód podziemnych dokonuje się w tzw. Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) poprzez porównanie wartości średnich arytmetycznych stężeń badanych elementów fizykochemicznych w zadanych otworach pomiarowych, które są reprezentatywne dla jednolitej części wód podziemnych, z wartościami granicznymi określonymi w *rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych* (Dz. U. 2019 poz. 2148)

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny w sieci piezometrów, obejmujących wszystkie 172 JCWPd. Klasyfikacja obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych (od I do V). Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Suwałki obejmuje trzy JCWPd – nr 21, 22, oraz 32.

Ostatnie badania w zasięgu JCWPd znajdujących się na terenie nadleśnictwa prowadzone były w 2019 roku w miejscowościach Boksze Stare, Budzisko, Maszutkinie, Poluńce, Poszeszupie – Folwark, Sidorówka, Sobolewo, Suwałki, Wiżajny i Wygorzel. W sześciu punktach pomiarowych oceniono stan wody na III klasę – wody zadowalającej jakości, w trzech na II klasę – wody dobrej jakości oraz w jednym punkcie na klasę IV – wody niezadowalającej jakości [Monitoring Jakości Wód Podziemnych, dostęp online: 20.11.2022]. Ogólna ocena dorzecza Niemna PL-07, na którego terenie położone jest Nadleśnictwo Suwałki, to dobry stan JCWPd. zarówno chemiczny jak i ilościowy.

Informacje opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

7.4.3. Zanieczyszczenia gruntów

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz.21) określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

Odpady komunalne

Głównymi źródłami odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty handlowo usługowe, szkoły, przedszkola, obiekty turystyczne i targowiska.

Na terenie powiatu suwalskiego zlokalizowane są:

- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Suwałkach przyjmuje odpady przede wszystkim z miasta i gminy Suwałki, w niewielkich ilościach odpady z innych gmin. Zajmuje powierzchnię 7,5 ha, z czego zapełniona jest część północna o powierzchni 2,8 ha. Na terenie zakładu eksploatowana jest instalacja służąca do kompostowania odpadów (biostabilizator), składowisko balastu, budynek do segregacji odpadów, brodzik dezynfekcyjny.
- Składowisko odpadów obojętnych w Suwałkach, położone przy ul. Staniszewskiego w Suwałkach, zajmuje powierzchnię około 6 ha. Składowisko pełni funkcję składowiska odpadów obojętnych od 1995 r. Wcześniej składowano tu również odpady komunalne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki znajdują się ponadto składowiska zamknięte. Są to, na terenie powiatu suwalskiego:

- Składowisko odpadów w miejscowości Wołownia, gmina Jeleniewo;
- Składowisko odpadów w Szypliszkach, gmina Szypliszki;
- Składowisko odpadów w Wiżajnach, gmina Wiżajny;
- Składowisko odpadów w Baranowie, gmina Rutka Tartak.

Na terenie powiatu sejneńskiego, składowiska zamknięte, to:

- Składowisko odpadów we wsi Szolantany, gmina Puńsk;
- Składowisko odpadów we wsi Krasnopol, gmina Krasnopol.

Odpady stałe gromadzone są czasem także w miejscach przypadkowych, na tzw. „dzikich wysypiskach”. Są to głównie wyrobiska żwirowe, glinianki lub nieużytki. Śmieci są też wyrzucane do lasu i przydrożnych rowów. Składowane tam są zarówno odpady komunalne jak i gruz budowlany. Takie nielegalne miejsca składowania, jeśli pojawiają się na terenie nadleśnictwa, powinny być jak najszybciej uprzątnięte gdyż stanowią bezpośrednie zagrożenie dla środowiska.

7.4.4. Hałas

Podstawowym technicznym wskaźnikiem oceny poziomu hałasu w środowisku lub ogólnej oceny stanu klimatu akustycznego jest równoważny poziom dźwięku wyrażany w decybelach (dB). Hałas pochodzenia antropogenicznego, występujący w środowisku zewnętrznym, można podzielić na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy) i hałas przemysłowy.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, zależne od sposobu zagospodarowania i funkcji urbanistycznej terenu oraz od pory dnia i nocy określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. 2012 poz. 1109).

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny jest obecnie najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu. Przez omawiany teren przebiega droga krajowa nr 8 będąca szlakiem w europejskim systemie tranzytowym E67 oraz drogi wojewódzkie o numerach 651, 652, 653 i 655. W Suwałkach znajduje się węzeł kolejowy z którego rozchodzą się szlaki w kierunku Augustowa, Olecka oraz Wilna na Litwie. Na południowy wschód od Suwałk działa cywilne lotnisko sportowe Aeroklubu Suwalskiego.

Istniejący układ komunikacyjny i położenie przygraniczne obszaru w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Suwałki powoduje znaczącą presję na środowisko ze strony transgranicznego ruchu samochodowego, zwłaszcza samochodów ciężarowych, których liczba z roku na rok wzrasta.

W ramach mapowania akustycznego zakończonego pod koniec 2017 roku wykonano mapę akustyczną dla dróg publicznych położonych na terenie miasta Suwałki o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie wykonanej na zlecenie Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Ocenę stanu akustycznego miasta Suwałki oparto o wykonanie mapy akustycznej dwóch odcinków dróg miejskich tj. drogi krajowej nr 8 oraz wojewódzkiej nr 655. Analizą objęto pas terenu o szerokości 2x400 m, położony po obu stronach badanych odcinków.

Mapa akustyczna dla odcinków dróg położonych na terenie miasta Suwałki o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie pokazuje, że hałas pochodzący od analizowanych dróg (DK 8 i DW 655) stanowi jedno z głównych źródeł uciążliwości akustycznej na terenie miasta. Podsumowując należy stwierdzić, że wokół analizowanych odcinków dróg akustyczny stan środowiska można zakwalifikować jako niedobry (przy drodze wojewódzkiej nr 655) i zły (przy drodze krajowej nr 8). Nie występują obszary, na których stan warunków akustycznych środowiska oceniono na bardzo zły [GIOŚ 2020].

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy, na omawianym terenie, stanowić może zagrożenie o charakterze lokalnym. Zagrożenie hałasem przemysłowym jest związane z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości.

Należy przyjąć, że poziom hałasu nie ma znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko leśne w zasięgu administracyjnym nadleśnictwa.

7.4.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne (PEM) zaliczane jest obecnie do podstawowych rodzajów zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Powszechnie stosuje się podział źródeł PEM na naturalne i sztuczne (głównie linie wysokiego napięcia i instalacje radiokomunikacyjne). Zgodnie z art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska, oceny poziomów PEM w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, a wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól w środowisku. Zasady prowadzenia badań określa *Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz.U. 2020 poz. 2311) oraz *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448).

Badania natężenia pól elektromagnetycznych na terenie województwa podlaskiego prowadzone w latach 2017-2018 [GIOŚ 2020] nie wykazały przekroczenia norm w żadnym stanowisku pomiarowym znajdującym się w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Suwałki.

Należy przyjąć, że poziom promieniowania elektromagnetycznego nie ma znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko leśne opisywanego terenu.

7.4.6. Struktura drzewostanów

Formy degradacji ekosystemu leśnego

Do podstawowych form degradacji ekosystemu leśnego należy borowacenie (pinetyzacja) i neofityzacja.

Borowacenie

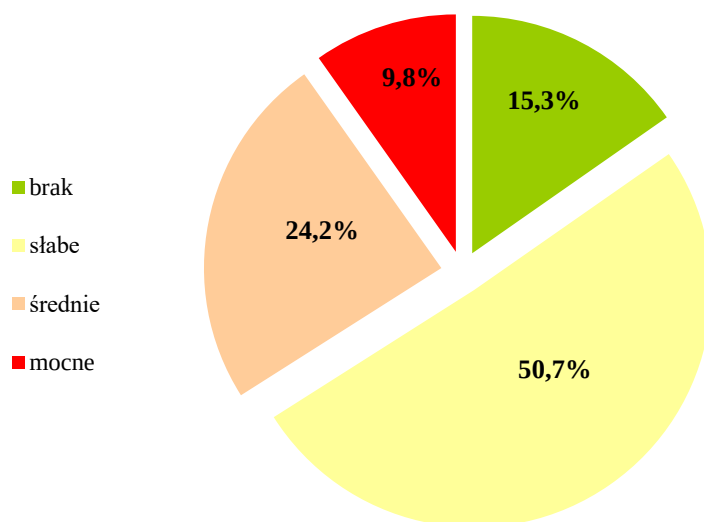
Borowacenie (pinetyzacja) występuje w drzewostanach na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny lub innych gatunków iglastych w górnej warstwie drzew wyróżniono stopnie borowacenia:

- słabe, jeśli udział sosny w składzie gatunkowym wynosi ponad 80% powierzchni na siedliskach borów mieszanych, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych i do 30% na siedliskach lasów,
- średnie, jeśli udział sosny przekracza 80% na siedliskach lasów mieszanych i wynosi 30-60% na siedliskach lasów,
- mocne, jeśli udział sosny w składzie gatunkowym siedlisk lasów wynosi ponad 60%.

Zamieszczone poniżej dane wskazują, że na terenie nadleśnictwa dominują drzewostany, w których stwierdzono słabe borowacenie. Pinetyzacja mocna występuje na 9,8% powierzchni leśnej zalesionej. Należy tu wyraźnie oddzielić dwa obszary. Obręb Suwałki z dominującym borowaceniem słabym, oraz obręb Puńsk, w którym ze względu na znaczny udział świerka, dominuje borowacenie średnie. Na tle obrębu Puńsk odznacza się dodatkowo Leśnictwo Hańcza, w którym występuje borowacenie o stopniu średnim i mocnym.

Tabela 31. Zestawienie powierzchni (ha) wg form borowacenia

Obręb, Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Przedział wieku			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7
Puńsk	brak	369,00	544,19	232,17	1 145,36	16,6
	słabe	371,72	1 101,62	611,36	2 084,70	30,3
	średnie	233,49	1 127,37	1 056,60	2 417,46	35,1
	mocne	29,44	573,04	639,50	1 241,98	18,0
Razem		1003,65	3346,22	2539,63	6889,50	100
Suwałki	brak	380,12	351,59	141,87	873,58	13,9
	słabe	806,25	1 575,91	2 207,54	4 589,70	73,0
	średnie	34,82	278,86	459,67	773,35	12,3
	mocne	-	33,64	15,28	48,92	0,8
Razem		1 221,19	2 240,00	2 824,36	6 285,55	100
Nadleśnictwo Suwałki	brak	749,12	895,78	374,04	2 018,94	15,3
	słabe	1 177,97	2 677,53	2 818,90	6 674,40	50,7
	średnie	268,31	1 406,23	1 516,27	3 190,81	24,2
	mocne	29,44	606,68	654,78	1 290,90	9,8
Ogółem		2 224,84	5 586,22	5 363,99	13 175,05	100

Ryc. 37. Stopień borowacenia w lasach w Nadleśnictwa Suwałki [%]

Neofityzacja

Neofityzacja, czyli wnikanie lub wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia do składu gatunkowego drzewostanów, jest formą degeneracji miejscowej biocenozy. Rozprzestrzenianie obcych gatunków, na nowych terenach, może mieć charakter inwazyjny. Istnieje więc prawdopodobieństwo zagrożenia dla rodzimych gatunków, siedlisk i ekosystemów. Gatunek obcy (geograficznie) jest to gatunek występujący poza swoim naturalnym zasięgiem, w postaci osobników lub zdolnych do przeżycia: gamet, zarodników, nasion, jaj lub części osobników, dzięki którym mogą one rozmnażać się. Definicja ta jest zgodna z definicją przyjętą w aktach wykonawczych Konwencji o Różnorodności Biologicznej. Gatunki obce dzielimy na zawleczone i introdukowane. Te pierwsze to takie, które sprowadzono na teren Polski czy Europy bez kontroli człowieka. Natomiast gatunki obce introdukowane, były celowo sprowadzane, jako formy ozdobne, dla wzbogacenia składu gatunkowego w lasach lub ze względu na inne pożądane cechy.

W Nadleśnictwie Suwałki gatunkami, które zostały wprowadzone do drzewostanów lub samoistnie wnikają do lasu, w wyniku wcześniejszego nasadzenia tych gatunków w parkach, przy drogach itp. są: czeremcha późna, dąb czerwony, kasztanowiec, klon jesionolistny, czy robinia akacjowa. Część gatunków, m.in. modrzew europejski jest na granicy zasięgu, następuje progres ich zasięgu, lub ich statut jest niejasny, dlatego nie umieszczono ich w poniższym zestawieniu.

Spośród gatunków obcych geograficznie dla Polski na terenie nadleśnictwa stwierdzono:

Czeremcha późna *Padus serotina* występuje w podszycie w 14 wydzieleniach.

Dąb czerwony *Quercus rubra* występuje w składzie w 1 wydzieleniu, miejscami lub pojedynczo w 85 wydzieleniach, w 19 jako podrost i podrost o charakterze II piętra, w 22 jako podszyc, oraz w 3 jako przestoje i zadrzewienia.

Kasztanowiec zwyczajny *Aesculus hippocastanum* występuje miejscami w 7 wydzieleniach, oraz w 2 wydzieleniach jako przestoje i zadrzewienia.

Klon jesionolistny *Acer negundo* występuje w składzie drzewostanu w 1 wydzielaniu, miejscami lub pojedynczo w 12 wydzielaniach, w II piętrze w 1 wydzielaniu, w warstwie podrostu w 4 wydzielaniach, w warstwie podszytu w 36 wydzielaniach oraz w warstwie przestoi w 5 wydzielaniach.

Robinia akacjowa *Robinia pseudacacia* występuje miejscami lub pojedynczo w 2 wydzielaniach, w 1 jako podrost i podrost o charakterze II piętra, w 7 jako podszyt, a w 4 wydzielaniach jako przestoje lub na gruntach nieleśnych jako zadrzewienia bądź zakrzewienia.

Gatunki obcego pochodzenia nie są już wprowadzane do drzewostanów w ramach prowadzonej gospodarki leśnej. Udział tych gatunków w drzewostanach Nadleśnictwa Suwałki jest nieznaczny, w związku z tym nie wpływają na degenerację ekosystemu leśnego. Większe zagrożenie powodują m.in. dąb czerwony i klon jesionolistny, gdyż są one silnie ekspansywne i uzyskują dominację, kosztem gatunków rodzimych. Podczas prac pielęgnacyjnych są one jednak stopniowo eliminowane.

W drzewostanach nadleśnictwa występują także gatunki rodzime, poza przyjętymi „naturalnymi” granicami zasięgów. Niekiedy ich status nie jest do końca wyjaśniony (m.in. modrzew i olsza szara) bądź aktualnie obserwuje się przesunięcie zasięgów (buk). Na gruntach nadleśnictwa stwierdzono pięć takich gatunków:

Buk pospolity *Fagus sylvatica* występuje w składzie w 1 wydzielaniu, miejscami lub pojedynczo w 9 wydzielaniach, w 2 jako podrost i podrost o charakterze II piętra, w 2 jako podszyt.

Klon jawor *Acer pseudoplatanus* występuje miejscami lub pojedynczo w 24 wydzielaniach, w 3 jako podrost i podrost o charakterze II piętra, w 11 jako podszyt, w 1 jako przestoje.

Modrzew europejski *Larix decidua* występuje w składzie 244 wydzieleń w tym w 15 jako gatunek panujący, miejscami lub pojedynczo w 418 wydzielaniach, w 21 jako podrost, w 3 jako podszyt oraz w 33 jako przestoje.

Olsza szara *Alnus incana* występuje miejscami lub pojedynczo w 4 wydzielaniach oraz w 3 jako przestoje.

Śliwa tarnina *Prunus spinosa* występuje miejscami lub pojedynczo w 1 wydzielaniu oraz w 7 wydzielaniach jako podszyt.

Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem

W celu oceny stopnia zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem, a właściwie z przyjętym typem drzewostanu (TD), wyróżnia się dwie grupy drzewostanów:

- uprawy i młodniki, które porównuje się z orientacyjnym składem gatunkowym upraw, przyjętym w poprzednim planie urządzenia lasu,
- pozostałe drzewostany, które porównuje się z TD - jako wzorcami - ustalonymi podczas KZP zgodnie ze wskazaniami zapisanymi w § 23 IUL.

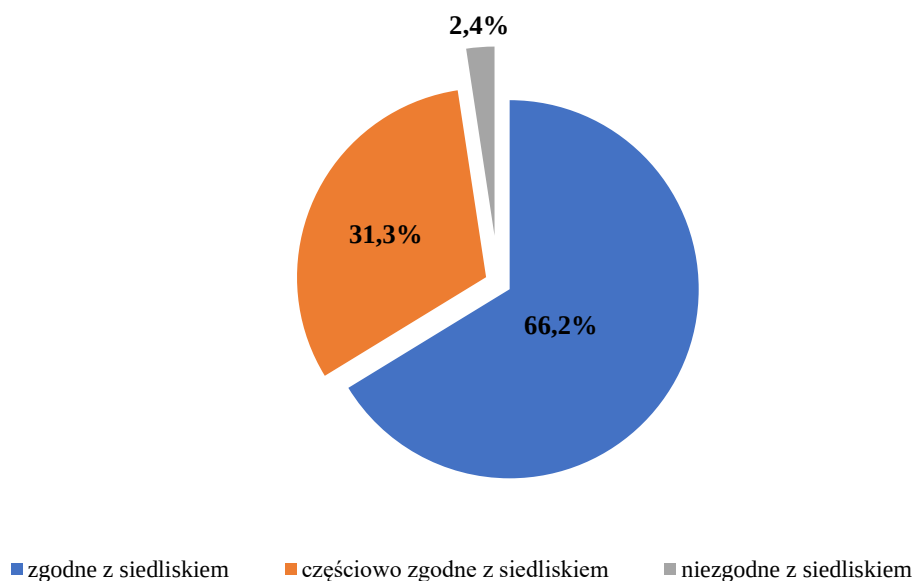
W grupie drzewostanów (poza uprawami i młodnikami), wyróżnia się 3 stopnie zgodności z typem drzewostanu:

- a) **stopień 1** - skład gatunkowy jest zgodny z TD, jeżeli gatunek główny TD jest gatunkiem panującym i w składzie gatunkowym ocenianego drzewostanu występują również pozostałe gatunki TD, zaś suma udziałów występujących gatunków TD stanowi, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu),
- b) **stopień 2** - skład gatunkowy jest częściowo zgodny z TD, jeżeli gatunek główny TD jest gatunkiem panującym w drzewostanie, a nie jest spełniony któryś z pozostałych warunków określonych pod literą „a”, jak również gdy gatunek główny występuje w ocenianym drzewostanie i wraz z pozostałymi gatunkami TD stanowią, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu),
- c) **stopień 3** - skład gatunkowy jest niezgodny z TD, jeśli nie są spełnione warunki określone pod literą „b”.

Powierzchniowy udział stopni zgodności składu gatunkowego z siedliskiem w Nadleśnictwie Suwałki przedstawia zamieszczona tabela oraz obrazujący ją wykres.

Tabela 32. Zestawienie powierzchni drzewostanów w stopniach zgodności składu gatunkowego z siedliskiem

Stopień zgodności składu gatunkowego z siedliskiem	Obręb				Nadleśnictwo	
	Puńsk		Suwałki			
	Pow. [ha]	Udział [%]	Pow. [ha]	Udział [%]	Pow. [ha]	Udział [%]
	1	2	3	4	5	6
Drzewostany:						
- zgodne z siedliskiem {1}	3287,21	47,71	5439,15	86,53	8726,36	66,23
- częściowo zgodne z siedliskiem {2}	3295,16	47,83	832,56	13,25	4127,72	31,33
- niezgodne z siedliskiem {3}	307,13	4,46	13,84	0,22	320,97	2,44
Razem pow. leśna zalesiona	6889,5	100,00	6285,55	100	13175,05	100,00

Ryc. 38. Stopień zgodności składu gatunkowego z siedliskiem w % powierzchni

Drzewostany zgodne z typem siedliskowym lasu występują w Nadleśnictwie Suwałki na 66,2% powierzchni. Drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem na ponad 31% powierzchni leśnej zalesionej. Niezgodnych z siedliskiem jest ponad 2% powierzchni.

7.4.7. Pożary lasu

Pożary bardzo rzadko występują samoistnie, najczęściej wybuchają na skutek działania człowieka. Przyczyną naturalnych zapaleń bywają zwykle wyładowania atmosferyczne.

Terenami leśnymi szczególnie narażonymi na powstanie pożarów są obszary położone przy szlakach kolejowych, drogach publicznych o nawierzchni utwardzonej, zakładach przemysłowych, obiektach magazynowych, obiektach użyteczności publicznej i parkingach śródleśnych.

Tabela 33. Zestawienie pożarów na terenie Nadleśnictwa Suwałki w okresie 2013-2022

Rok	Ilość pożarów	Powierzchnia pożarów [ha]
1	2	3
2013	1	0,01
2014	1	0,05
2015	0	0,00
2016	1	0,06
2017	0	0,00
2018	3	0,09
2019	1	0,02
2020	1	0,01
2021	0	0,00
2022	1	0,03
Razem	9	0,25

Według danych Nadleśnictwa Suwałki, w poprzednim 10-leciu wystąpiło 9 pożarów na niewielkiej powierzchni 0,25 ha. W porównaniu z poprzednim 10-leciem jest to o 2 pożary mniej oraz znacznie mniej jeżeli chodzi o powierzchnię pożarów (7,29 ha).

Zgodnie z *Instrukcją ochrony przeciwpożarowej lasu z 2020 r.* [PGLP 2020] i *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 roku w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów* (Dz. U. z 2006 r. Nr 58, poz. 405) z późniejszymi zmianami, Nadleśnictwo Suwałki zaliczone zostało do II (średniej) kategorii zagrożenia pożarowego. Wynika to z warunków klimatycznych i terenowych oraz czynników biotycznych (m.in. wiek i struktura drzewostanu).

Nadleśnictwo posiada system ochrony przeciwpożarowej, złożony z punktu alarmowo-dyspozycyjnego (PAD) zlokalizowanego na terenie Leśnictwa Płociczno (oddział 34 h). PAD ściśle współpracuje z PADami w nadleśnictwach Pomorze, Głęboki Bród i Płaska, na terenie których umiejscowione są trzy kamery przemysłowe obejmujące swym zasięgiem również teren Nadleśnictwa Suwałki. System telewizji przemysłowej pozwala na precyzyjną lokalizację powstałego pożaru. Nadleśnictwo posiada samochód patrolowo – gaśniczy z modułem gaśniczym oraz punkt podręcznego sprzętu gaśniczego, a także 29 wyznaczonych punktów czerpania wody oraz 6 dojazdów pożarowych o łącznej długości ok. 25 km.

Mała ilość pożarów w ostatnim dziesięcioleciu pozwala przyjąć, że zagrożenie pożarowe nie ma znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko leśne na terenie Nadleśnictwa.

7.4.8. Szkodnictwo leśne

Szkodnictwo leśne należy zaliczyć do szkód antropogenicznych, związanych z działaniem człowieka w środowisku przyrodniczym, w tym w środowisku leśnym. Szkodnictwo leśne jest wynikiem szkodliwego oddziaływania człowieka na las i obiekty z nim związane. W nadleśnictwie zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego oraz wykonywaniem innych zadań w zakresie ochrony mienia zajmują się strażnicy leśni i terenowi pracownicy administracji nadleśnictwa. Szkodnictwo leśne możemy podzielić na następujące grupy rodzajowe:

- bezprawne korzystanie z lasu,
- kłusownictwo,
- kradzież i niszczenie mienia,
- kradzież drewna.

Szkodnictwo leśne stanowi pewne zagrożenia na terenach Nadleśnictwa Suwałki, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Suwałki.

Na obszarze Leśnictwa Białorogi występują szkody związane z budową nielegalnych torów rowerowych, szałasów oraz obozowisk.

Ryc. 39. Fragment nielegalnego toru rowerowego na ternie L. Białorogi, obręb Suwałki (fot. P. Kalisz)

7.4.9. Presja turystyczna

Atrakcyjność Pojezierza Suwalskiego i Równiny Augustowskiej oraz bliskość dużego ośrodka miejskiego jakim są Suwałki powodują duży napływ osób odwiedzających teren nadleśnictwa w szeroko rozumianych celach turystycznych. Na obszarze nadleśnictwa wytyczonych został wiele turystycznych szlaków pieszych, rowerowych, ścieżka edukacyjna oraz szlak konny (opis szlaków turystycznych oraz ścieżki edukacyjnej zamieszczono w rozdziale 6).

Szlaki turystyczne przebiegające przez teren nadleśnictwa nie kolidują z prowadzoną gospodarką leśną i nie wpływają negatywnie na drzewostany, mimo iż co roku zwiększa się ilość osób przebywających w lesie, co powoduje narastanie presji turystycznej.

Odrębną kategorię stanowią osoby poruszające się po terenie nadleśnictwa w celach zbioru runa leśnego. Ta forma penetracji często wiąże się z wjazdem do lasu pojazdami mechanicznymi, zaśmiecaniem terenu i płoszeniem zwierząt. W przypadku terenów nadleśnictwa ta forma penetracji lasu ma okresowo duże znaczenie.

Obecnie na opisywanym obszarze dominują formy turystyki indywidualnej o charakterze sportowym (bieganie, narty), przyrodniczym, ornitologicznym lub historycznym. W tym przypadku turyści, w celu znalezienia „ciekawostek”, często poruszają się poza wyznaczonymi szlakami. Popularna jest także turystyka zorganizowana obejmująca w większości wycieczki szkolne. Grupy najczęściej poruszają się na obszarze Suwalskiego Parku Krajobrazowego oraz odwiedzają tereny graniczące z Wigierskim Parkiem Narodowym. Tego rodzaju turystyka odbywa się w sposób kontrolowany na wyznaczonych szlakach turystycznych, ścieżkach edukacyjnych i w wyznaczonych miejscach atrakcyjnych

turystycznie. Należy przyjąć, że presja turystyczna nie stanowi istotnego problemu dla środowiska leśnego na terenie Nadleśnictwa Suwałki.

7.4.10. Wadliwe wykonywanie czynności hodowlano-ochronnych

Szkody te mogą powstać najczęściej przy pracach związanych z użytkowaniem lasu. Należy do nich przede wszystkim zaliczyć:

- zniszczenia odnowień podokapowych i odnowień na gniazdach, niszczenie runa i wierzchnich warstw gleby, korzeni, koron i pni, w wyniku niewłaściwie przeprowadzonej ścinki drzew i zrywki drewna,
- usuwanie drzew biocenotycznych,
- kaleczenie drzew i niszczenie dróg w wyniku używania niewłaściwego taboru transportowego,
- zaśmiecanie lasu przez pozostawianie w lesie pustych, plastikowych opakowań po napojach, opakowań po olejach używanych do pilarek i innego sprzętu,
- wyciek olejów z maszyn podczas prac gospodarczych.

Administracja nadleśnictwa prowadzi stale działania w celu eliminacji ww. zjawisk.

7.5. Zagrożenia abiotyczne

Do najczęściej występujących zagrożeń abiotycznych należą:

- czynniki atmosferyczne: termiczne (ciepłe zimy, niskie temperatury, późne i wczesne przymrozki, upalne lata), wilgotnościowe (deficyt opadów, obfity śnieg), wiatr (huragany, niekorzystny kierunek wiatrów),
- deficyt wilgotności, spadek poziomu wód gruntowych, zagrożenia wynikające z właściwości gleb (gleby piaszczyste).

7.5.1. Czynniki atmosferyczne

Według danych Nadleśnictwa Suwałki, w minionym okresie gospodarczym na terenie nadleśnictwa wystąpiły uszkodzenia spowodowane czynnikami klimatycznymi na łącznej powierzchni 1800,41 ha.

Najbardziej istotnymi gospodarczo były uszkodzenia spowodowane przez wiatr, które dotknęły lasy nadleśnictwa na powierzchni 1756,55 ha.

Kolejnym czynnikiem klimatycznym było zakłócenie stosunków wodnych spowodowanych obniżeniem poziomu wód gruntowych, które wystąpiły na powierzchni 28,42 ha.

Ważnym czynnikiem mającym wpływ na gospodarkę leśną są przymrozki wczesne i późne które wystąpiły na powierzchni 9,36 ha.

Uszkodzenia od gradu i śniegu objęły łącznie 6,08 ha.

Tabela 34. Powierzchnia uszkodzeń drzewostanów spowodowanych czynnikami atmosferycznymi w Nadleśnictwie Suwałki w latach 2013-2022

Czynniki atmosferyczne	ha
1	2
a) zakłócenia stosunków wodnych:	
– obniżenie poziomu wód, susza	28,42
b) niskie i wysokie temperatury:	

Czynniki atmosferyczne	ha
1	2
– oparzenia (zgorzel słoneczna), wędnięcie i zamieranie	0,08
– zmrozenia, zwarzenia	9,28
c) wiatr	1756,55
d) śnieg	1,9
e) grad	4,18
Razem	1800,41

Największym zagrożeniem dla lasów nadleśnictwa jest ryzyko wystąpienia huraganowych wiatrów, które może się zasiląć wraz z postępującym ocieplaniem klimatu.

7.5.2. Gleby porolne

Główne cechy drzewostanów powstałych w przeszłości na gruntach porolnych wynikają z uproszczonej struktury gatunkowej, wiekowej, wysokościowej oraz specyficznych warunków glebowo-siedliskowych. Obecne zalesienia gruntów porolnych cechują się już rozbudowanymi składami gatunkowymi zakładanych upraw, wynikającymi z typu siedliskowego lasu.

Znaczna część gruntów dawniej użytkowanych rolniczo zalesiona została w przeszłości sosną, a w Nadleśnictwie Suwałki również świerkiem, bez względu na potencjalne możliwości siedliska. Przyczynia się to do pojawiania ognisk huby korzeni oraz opieńki miodowej. Uprawy i młodniki na gruntach porolnych są też miejscami atakowane przez grzyby z rodzaju osutka. Chorobom powodowanym przez grzyby patogeniczne towarzyszy cały zestaw szkodników owadzych, zwłaszcza szeliniaka, smolika znaczonego, przypłaszczka granatka, zwójki sosnowej czy też brudnicy mniszki. Drzewostany na gruntach porolnych w nadleśnictwie zajmują 1587,73 ha.

Drzewostany na gruntach porolnych w Nadleśnictwie Suwałki:

Obręb Puńsk	-	773,36 ha	co stanowi*(6,08%)
Obręb Suwałki	-	814,37 ha	co stanowi*(5,77%)
Nadleśnictwo Suwałki	-	1587,73 ha	co stanowi*(11,85%)

*w odniesieniu do powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej

Niewielka, w odniesieniu do powierzchni nadleśnictwa, ilość drzewostanów na gruntach porolnych, nie stanowi istotnego zagrożenia. Niemniej część drzewostanów świerkowych jest istotnie uszkodzona i podlega procesowi przebudowy.

Ryc. 40. Uszkodzony drzewostan świerkowy L. Papiernia, oddz. 224 (fot. J. Porowski).

Przyszłość nowozakładanych drzewostanów na obszarach objętych znaczącymi uszkodzeniami i przebudową drzewostanów na gruntach porolnych będzie zależała w znacznej mierze od zastosowania odpowiednich składów gatunkowych upraw (opisanych w elaboracie PUL) z uwzględnieniem mikrosiedlisk (wykorzystanie map siedliskowych) i różnych form zmieszania. Ważne jest również przygotowanie gleby, które powinno być jak najmniej zruszające glebę – rezygnacja z orki w pasy. Zalecane jest również stosowanie preparatów z grzybnią antagonisty w stosunku do huby korzeni na pozostałych pniakach po pierwszym pokoleniu lasu (np. preparat Rostop). Odnowienia przebudowywanych drzewostanów traktować należy nadal jako zalesienia porolne zgodnie z § 26 pkt. 7 IUL „Za zalesienia porolne należy uważać drzewostany rosnące na gruntach porolnych w pierwszym pokoleniu, a także w drugim, jeżeli w pierwszym nie dotrwały one do wieku dojrzałości rębnej (np. z powodu chorób grzybowych).” Takie podejście pozwala na maksymalne rozproszenie ryzyka powtórzenia się sytuacji w zakresie rozpadu drzewostanów.

7.6. Zagrożenia biotyczne

Do najczęściej występujących zagrożeń biotycznych należą:

- szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne i nękalające),
- grzybowe choroby infekcyjne,
- nadmierna liczebność i niewłaściwa struktura populacji zwierząt roślinożernych,
- podtopienia powodowane przez bobry.

7.6.1. Szkodniki owadzie

Stan zdrowotny lasów jest przedmiotem stałej obserwacji i oceny przez służby terenowe nadleśnictwa i aparat kontrolny Lasów Państwowych. Poniższa tabela zawiera zakres czynności jakie były wykonane w celu zwalczania szkodników owadzych.

W Nadleśnictwie Suwałki co roku prowadzone są prace prognostyczne zmierzające do ustalenia stopnia zagrożenia od szkodników pierwotnych.

W latach 2013 - 2022 w nadleśnictwie prowadzone było zarówno prognozowanie jak i zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych:

- Prognozowanie szeliniaka sosnowego na pow. 584,78 ha z zastosowaniem metody klasycznej – wałków;
- Zwalczanie szeliniaka sosnowego z zastosowaniem metody: klasycznej (wałków) 8,80 ha, mechanicznej 99,14 ha oraz chemicznej (oprysk) 34,99 ha;
- Wykonywanie jesiennych poszukiwań szkodników sosny, corocznie na stałych partiach kontrolnych uzgodnionych z Zespołem Ochrony Lasu w Olsztynie;
- Prowadzenie badań zapędzania gleby, zgodnie z IOL na szkółce oraz na powierzchniach zagrożonych od pędraków;
- Prognozowanie i zwalczanie kornika drukarza z zastosowaniem pułapek klasycznych i feromonowych.

Rozmiar prac prognostycznych i zwalczających przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Czynności z zakresu zwalczania szkodliwych owadów w minionym 10-leciu w Nadleśnictwie Suwałki

ROK	Poszukiwanie owadów (szt.)		Wykładanie pułapek (szt.)		Zwalczanie ryjkowców (ha)			Ochrona przed grzybami (ha)		
	w ściółce	w glebie	klasyczne	feromonowe	wyłożenie kontrolne	zwalczanie mechaniczne	zwalczanie chemiczne	biologicznie	chemicznie	mechanicznie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2013	35	22	0	10	46,76	0	5,55	11,16	0	0
2014	35	0	0	10	26,90	0,74	2,23	5,27	0	5,70
2015	35	0	418	10	79,56	10,33	4,98	36,88	0	2,52
2016	35	0	66	10	104,55	2,18	0	0	0	0,36
2017	36	0	39	10	80,09	0	4,13	2,71	0	0
2018	34	0	0	17	69,30	60,89	14,74	1,27	0	0,35
2019	36	0	0	17	61,82	22,02	2,76	0	0	5,19
2020	36	0	30	8	4,48	2,98	0	0	0	0
2021	36	0	18	0	55,41	0	0,6	0	0	5,50
2022	0	0	0	0	55,91	0	0	1,23	0	0
Razem	318	0	571	92	584,78	99,14	34,99	58,52	0	19,62

7.6.2. Grzybowe choroby infekcyjne

Według danych z nadleśnictwa w ostatnim dziesięcioleciu szkody spowodowane przez patogeny grzybowe występowały średnio na powierzchni 306,12 ha rocznie (tabela 36).

Największe uszkodzenia powodowała huba korzeni średnio na 242,09 ha rocznie, następnie opieńkowa zgnilizna korzeni (51,27 ha/rok) oraz osutki sosny (4,19 ha/rok).

Tabela 36. Występowanie grzybowych chorób infekcyjnych w latach 2013-2022

Grzybowe choroby infekcyjne	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Średnio
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Osutki sosny						6,39			16,34	19,14	4,19
Rdze na igłach / liściach							3,41				0,34
Zamieranie pędów sosny								3,01		69,29	7,23
Skrętał sosny									3,04	6,94	1,00
Opieńkowa zgnilizna korzeni	37,62	34,59	88,88	88,88	88,88	87,59	37,79	37,64	10,84		51,27
Huba korzeni	265,45	265,45	297,9	297,9	297,06	304,8	230,52	230,92	230,92		242,09
Razem	303,07	300,04	386,78	386,78	385,94	398,78	271,72	271,57	261,14	95,37	306,12

7.6.3. Zjawisko zamierania jesionów i innych gatunków liściastych

W ostatnim 10-leciu XX w. zaobserwowano w Polsce intensywny proces zamierania jesionu [KOWALSKI 2007]. Chorują drzewa we wszystkich klasach wieku, niezależnie od zajmowanego siedliska i sposobu odnowienia. U chorych drzew powstają lokalne, z czasem rozszerzające się nekrozy na pędach głównych i gałęziach, co prowadzi do uwiędzenia liści, zamierania szczytowych odcinków pędów, gałęzi lub całych drzew. Przyczyn doszukuje się zarówno w czynnikach abiotycznych (czynnikach pierwotnych): spadku poziomu wód, długotrwałych suszach i przymrozkach, oraz indukowanych przez nie czynników biotycznych, głównie nekrozach powodowanych przez grzyby,

Ostatnie badania jako sprawcę zamierania jesionu podają grzyba pucharka jesionowego *Hymenoscyphus fraxineus*, którego inwazja rozpoczęła się od kilku osobników w północno-wschodniej części kraju, co potwierdzają przeprowadzone przez IBL badania genetyczne [ESMAN 2017].

W ciągu ostatniego 10-lecia powierzchnia jesionu (według udziału rzeczywistego) w drzewostanach nadleśnictwa spadła z 26,6 ha do 11,5 ha, a miąższość drzewostanów jesionowych spadła z 4760 m³ do 1805 m³.

Zjawisko zamierania dotyczy także innych gatunków liściastych. Najczęściej wymieniane są: olsze, brzozy, topole, wiązy, a także dęby. Ma ono zwykle charakter cykliczny.

7.6.4. Nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych

Szkody powodowane przez zwierzynę stanowią problem w utrzymaniu dobrej jakości upraw i młodników. Według danych z Nadleśnictwie Suwałki, w ostatnim 10-leciu, szkody od zwierzyny wystąpiły na ogólnej powierzchni 1031,17 ha. Spośród jeleniowatych najczęściej szkód w lasach nadleśnictwa powodują łosie (595,95 ha) następnie sarny (238,01 ha) i jelenie

(194,32). Szkody powodowane przez dziki wystąpiły na powierzchni 2,89 ha i nie były istotne gospodarczo.

Ryc. 41. Łoś *Alces alces* (fot. P. Kalisz)

Ustalenie na właściwym poziomie stanu dużych roślinożerców prowadzi do zmniejszenia szkód młodego pokolenia lasu. W bezpośrednich działaniach ochronnych w pewnym zakresie mogą być stosowane indywidualne środki zabezpieczające sadzonki przed zgryzaniem i spalowaniem, a więc zabezpieczanie chemiczne repelentami, stosowanie osłonek oraz palikowanie. Z racji na wysoką liczebność populacji jeleniowatych, zwłaszcza łosia, w lasach nadleśnictwa występuje zwiększona konieczność grodzenia nowozakładanych upraw, które powinno być stosowane wszędzie tam, gdzie jest obawa o skuteczność innych metod zabezpieczania. Poza grodzeniem upraw należy stosować metodę biologiczną, w której, między innymi, zagospodarowanie łowisk powinno zmierzać do poprawy bazy żerowej dużych roślinożerców.

7.6.5. Podtopienia powodowane przez bobry

W ostatnich latach, na terenie Polski, nastąpił znaczny wzrost populacji bobra. Gatunek ten zasiedlił część terenów wzdłuż większości rzek i mniejszych cieków, powodując

okresowe lub trwałe podtopienia okolicznych terenów. Prowadzi to do zwiększenia ilości wody zgromadzonej w ekosystemie (naturalna retencja). Na takim terenie tworzą się specyficzne warunki umożliwiające bytowanie organizmom związanym z terenami wodnobiennymi oraz bytującym na martwym drewnie. Sprzyja to zwiększeniu bioróżnorodności w środowisku leśnym. Obecność bobrów może być zatem w wielu miejscach pożądana.

Ryc. 42. Tama zbudowana przez bobry na terenie L. Hańcza, obręb Puńsk (fot. G. Siemieńczuk)

Nie należy jednak zapominać o szkodach gospodarczych powodowanych przez bobry, które narastają proporcjonalnie do liczebności populacji. Dotkliwe są zwłaszcza wielkopowierzchniowe podtopienia drzewostanów. Piętrzenie wody na terenach leśnych uniemożliwia gospodarowanie (pozyskanie surowca, odnowienie).

W ostatnim 10-leciu, na terenie Nadleśnictwa Suwałki, bobry spowodowały uszkodzenia na ponad 627 ha (dane nadleśnictwa). W trakcie prac taksacyjnych stwierdzono bytowanie bobrów na łącznej powierzchni 266,8 ha

Należy zwrócić uwagę na fakt, że zbyt duża liczebność bobrów powoduje niszczenie siedlisk 91D0 i 91E0 objętych ochroną w ramach programu Natura 2000.

Drzewostany zalane przez bobry nie będą czasowo użytkowane, zaś wylesienia powstałe wskutek podtopienia przeznaczone zostały do naturalnej sukcesji.

7.6.6. Gatunki zwierząt obcego pochodzenia

Gatunkami zwierząt obcego pochodzenia, które zagrażają środowisku, są głównie: norka amerykańska *Neovision vison* i jenot *Nyctereutes procynoides*. Norka amerykańska, poprzez penetrację gniazd, powoduje duże straty w lęgach ptactwa wodno-błotnego. Jenot zagraża ptakom leśnym gniazdującym na ziemi.

Ryc. 43. Norka amerykańska *Neovision vison* (fot. P. Kalisz)

7.6.7. Gatunki roślin zielnych obcego pochodzenia

Najbardziej inwazyjnym gatunkiem roślin zielnych, zagrażającym bioróżnorodności w lasach nadleśnictwa jest niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*. Stwierdzono go w 261 wydzieleniach, z czego 258 wydzielen jest położonych w obrębie Suwałki.

Wynika z tego, iż zagrożenie dla rodzimych gatunków roślin jest szczególnie duże w obrębie Suwałki i może mieć związek z łatwiejszym wnikaniem inwazyjnych gatunków roślin w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji suwalskiej.

Mniejszym, aczkolwiek zauważalnym problemem jest ekspansja łubinu trwałego *Lupinus polyphyllus*, który obrasta okrajki widnych borów zacieniając stanowiska sasanki otwartej czy leńca bezpodkwiatkowego.

Na porzucone pola i pastwiska, oraz niekiedy w głąb drzewostanów, wkracza nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis* i/lub nawłóć późna *Solidago gigantea* tworząc jednogatunkowe, zwarte agregacje. Na brzegach rzek i skrajach rowów melioracyjnych następuje ekspansja kolczurki klapowanej *Echinocystis lobata*. W pobliżu terenów miejskich zaznacza się także występowanie niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera*.

Rośliny te wypierają rodzime gatunki roślin z ich naturalnego środowiska występowania, co znacznie zubaża różnorodność ekosystemów.

Ryc. 44. Nawłóć późna *Solidago gigantea* na terenie L. Płociczno, oddz. 74 (fot. J. Porowski)

7.7. Poziom uszkodzeń drzewostanów w oparciu o inwentaryzację BULiGL

W trakcie prac taksacyjnych dokonano rejestracji uszkodzeń występujących aktualnie w drzewostanach nadleśnictwa. Inwentaryzacji dokonano z podziałem na rodzaj czynnika sprawczego uszkodzeń oraz natężenie uszkodzeń. Wyróżnia się trzy stopnie uszkodzeń:

- 1 stopień (nieistotne) – do 20% uszkodzeń,
- 2 stopień (istotne średnie) – od 20 do 50% uszkodzeń,
- 3 stopień (istotne silne) – powyżej 50% uszkodzeń.

Stopień uszkodzenia określono dla całej powierzchni wydzielienia. Dla orientacyjnego określenia uszkodzeń według stopni zastosowano odpowiednią agregację wyników.

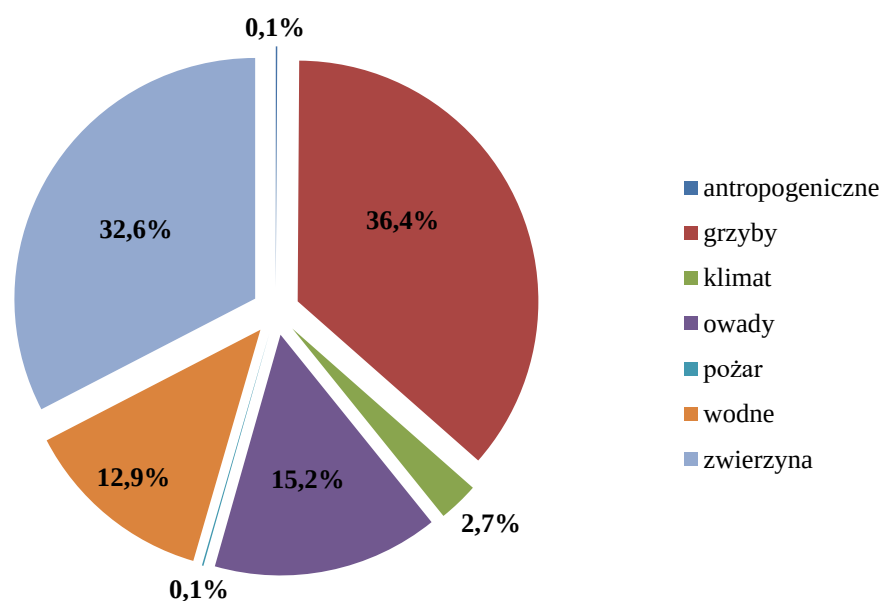
Tabela 37. Powierzchnia poszczególnych typów uszkodzeń drzewostanów w Nadleśnictwie Suwałki

Obręb	Przyczyna uszkodzenia	Stopień uszkodzenia ¹			Powierzchnia razem [ha]	Udział [%]
		1	2	3		
1	2	3	4	5	6	7
1. Puńsk	grzyby	234,14	95,62	1,24	331,00	36,23
	wodne	46,55	27,20	1,80	75,55	8,27
	klimat	23,70	0,77	-	24,47	2,68
	owady	175,59	24,42	1,67	201,68	22,07
	zwierzyna	178,98	88,36	13,62	280,96	30,75
Razem		658,96	236,37	18,33	913,66	100,00
2. Suwałki	antropogeniczne	1,01	-	-	1,01	0,15
	grzyby	174,78	59,56	21,02	255,36	36,70
	klimat	18,35	0,54	-	18,89	2,71
	owady	39,35	1,75	1,93	43,03	6,18
	pożar	1,03	-	-	1,03	0,15
	wodne	117,90	14,37	-	132,27	19,01
	zwierzyna	217,64	26,59	-	244,23	35,10
Razem Suwałki		570,06	102,81	22,95	695,82	100,00
Nadleśnictw	antropogeniczne	1,01	-	-	1,01	0,06

Obręb	Przyczyna uszkodzenia	Stopień uszkodzenia ¹			Powierzchnia razem [ha]	Udział [%]
		1	2	3		
1	2	3	4	5	6	7
o Suwałki						
	grzyby	408,92	155,18	22,26	586,36	36,43
	klimat	42,05	1,31		43,36	2,69
	owady	214,94	26,17	3,60	244,71	15,20
	pożar	1,03	-		1,03	0,06
	wodne	164,45	41,57	1,80	207,82	12,91
	zwierzyna	396,62	114,95	13,62	525,19	32,63
Razem nadleśnictwo		1229,02	339,18	41,28	1609,48	100,00

¹ Orientacyjna powierzchnia zredukowana; przyjęto jako średnie następujące procenty uszkodzeń dla poszczególnych stopni: „1” – 15%, „2” – 35%, „3” – 75%

Łącznie zinwentaryzowano szkody na powierzchni całkowitej 1609,48 ha z czego najczęściej było uszkodzeń 1 stopnia (1229,02 ha) tj. uszkodzeń nieistotnych. Spośród czynników powodujących uszkodzenia najczęściej wystąpiło uszkodzeń od grzybów (ponad 36,4%) oraz zwierzyny (ponad 32,6%). Znaczny udział uszkodzeń grzybowych wynika z podatności drzewostanów porolnych na hubę korzeni, niekiedy młodych i średniowiekowych, wcześniej spalowanych przez zwierzynę. Uszkodzenia od zwierzyny występują głównie w uprawach i młodnikach oraz młodszych drzewostanach i są powodowane głównie przez łosie.

Ryc. 45. Udział % uszkodzeń według czynnika sprawczego

8. Plan działań z zakresu ochrony przyrody

8.1. Zadania dotyczące szczególnych form ochrony przyrody

8.1.1. Rezerваты przyrody

W odniesieniu do znajdujących się na terenie nadleśnictwa rezerwatów przyrody, nadleśnictwo jest zobowiązane do:

- współpracy z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku przy aktualizacji planów ochrony lub zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody oraz wykonywanie postanowień w nich zawartych,
- monitorowania stanu środowiska przyrodniczego rezerwatów oraz zachodzących na ich terenie procesów ekologicznych, w celu jak najwcześniejszego wykrycia zagrożeń dla stanu przyrodniczego obiektów chronionych oraz niezwłocznego powiadomienia RDOŚ o stwierdzonych zagrożeniach.

Realizacja zaleceń dotycząca rezerwatów przyrody pozostaje w kompetencji RDOŚ w Białymstoku. Nadleśnictwo może je realizować tylko w uzgodnieniu z RDOŚ oraz po zapewnieniu środków na zadania zawarte w planach ochrony lub zadaniach ochronnych.

8.1.2. Suwalski Park Krajobrazowy

Zasady postępowania na obszarze Suwalskiego Parku Krajobrazowego reguluje plan ochrony zatwierdzony *Rozporządzeniem Nr 25/03 Wojewody Podlaskiego z 06.11.2003 r.* (Dz. Urz. Woj. Podl. 2003 Nr 117, poz. 2162) oraz *Uchwała nr L/474/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego* (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2018 r. poz. 2912).

Na terenie parku wprowadza się następujące zakazy:

- 1) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- 6) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- 7) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 8) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 9) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 10) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 11) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- 12) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Zgodnie z art. 105 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody na terenie zarządzanym przez PGL LP, znajdującym się w granicach parku krajobrazowego, zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu ochrony parku krajobrazowego, uwzględnionym w Planie Urządzenia Lasu.

Plan ochrony parku krajobrazowego na lata 2003-2023 zawiera następujące zasady rozwoju funkcji gospodarczych w zakresie leśnictwa:

- 1) wprowadzenie do gospodarki leśnej zasad rozwoju zrównoważonego, polegającego na zachowaniu bogatej różnorodności biologicznej lasów oraz wdrażaniu modelu globalnej ochrony całych kompleksów leśnych, przy prowadzeniu aktywnej ochrony różnych ekotypów, utrzymywaniu zasobności gleb i optymalnych warunków wodnych, przy równoczesnym odtwarzaniu zespołów leśnych;
- 2) utrzymywanie trwałości i ciągłości przestrzennej lasów w ramach systemu ekologicznego województwa i kraju oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i turystyczno-rekreacyjnych;
- 3) zwiększanie powierzchni leśnych zgodnie z ustaleniami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- 4) stosowanie do zalesiania i zadrzewiania sadzonek gatunków rodzimych.

8.1.3. Pomniki przyrody

W odniesieniu do wszystkich pomników przyrody zabronione jest:

- wycinanie, niszczenie i uszkodzanie drzew oraz ich części,
- zanieczyszczanie terenu i wzniecanie ognia w pobliżu pomników przyrody,
- umieszczanie tablic i innych znaków z wyjątkiem znaków związanych z ochroną pomnika,
- rozbijanie, podkopywanie, zakopywanie i przemieszczanie głązów.

Nadleśniczy, jako zarządca omawianego terenu, zobowiązany jest do monitorowania stanu pomników przyrody znajdującymi się na gruntach nadleśnictwa. Należy również zwrócić szczególną uwagę na drzewa i inne cenne twory przyrody, które w przyszłości mogą zostać uznane za pomniki przyrody zgodnie z kryteriami określonymi w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody* (Dz. U. z dnia 12 grudnia 2017 r. poz.

2300). Uwagi dotyczące stanu pomników przyrody i ewentualnych zagrożeń oraz wnioski o weryfikację ich stanu należy zgłaszać do właściwych Rad Gmin. Należy zaznaczyć, że np. martwe lub wyrwione pomnikowe drzewo jest nadal objęte ochroną, do czasu zniesienia tej ochrony przez właściwą Radę Gminy.

8.1.4. Ochrona gatunkowa roślin

W myśl Ustawy o ochronie przyrody, ochrona gatunkowa roślin ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących gatunków roślin oraz ich siedlisk i ostoj, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Szczegółowe wytyczne dotyczące ochrony gatunkowej roślin określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. 2014 poz. 1409). Wprowadzono tu między innymi zapis zakazujący niszczenia siedlisk roślin. Zakaz ten nie dotyczy wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jednakże, jeżeli technologia prac umożliwia zachowanie stanowisk gatunków chronionych, należy ją promować. Odstępstw od zakazów nie stosuje się do gatunków oznaczonych symbolem (3) w załączniku nr 1 do rozporządzenia. W przypadku Nadleśnictwa Suwałki są to: leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebractatum*, sasanka otwarta *Pulsatilla patens*, haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus* oraz lipiennik Loesela *Liparis loeselii*

Poniżej zamieszczono ogólne zalecenia ochronne dla poszczególnych grup roślin związanych z określonymi siedliskami. W przypadku działań ochronnych związanych z gospodarką leśną, finansowanie ich odbywa się ze środków własnych Lasów Państwowych, zgodnie z Ustawą o lasach. W pozostałych przypadkach czynności i działania w zakresie ochrony czynnej dla przedmiotów ochrony Natura 2000 na gruntach PGL LP finansowane będą ze środków budżetowych lub innych zewnętrznych, zgodnie z art. 39 ustawy o ochronie przyrody.

Zalecenia ochronne dla grupy roślin gatunków borowych:

- utrzymanie dostępu światła do dna lasu,
- przeciwdziałanie zarastaniu (wykaszanie trzcinnika i traw, ograniczenia podszytów),
- inwentaryzacja najbogatszych stanowisk gatunków chronionych w celu ochrony ich przed zniszczeniem przez zrywkę oraz składowanie surowca (szczególnie wzdłuż dróg),
- utrzymanie szerokich, niezacienionych dróg, usuwanie z poboczy nalotu gatunków lekkonasiennych i krzewów (bardzo ważne dla sasanki otwartej *Pulsatilla patens*),
- rozluźnienie zwarcia drzewostanów II klasy wieku na stanowiskach gatunków chronionych, w celu zapewnienia właściwych warunków świetlnych,
- pozostawianie biogrup drzew na zrębach w miejscach najbogatszych stanowisk gatunków chronionych (uprzętnienie starego lasu zagraża większości gatunków chronionych, z wyjątkiem gruszykowatych, mącznicy, goździków i sasanki).

Zalecenia dla grupy leśnych gatunków siedlisk żyznych:

- ochrona stanowisk przed zniszczeniem podczas prac leśnych,
- utrzymanie niewielkiego dostępu światła do dna lasu,
- pozostawianie kęp starodrzewów na zrębach.

Zalecenia dla grupy gatunków śródleśnych obszarów podmokłych:

- utrzymanie poziomu uwilgotnienia,
- ograniczenie sukcesji leśnej,
- zachowanie niewielkich śródleśnych powierzchni otwartych, o wysokim uwilgotnieniu.

Nadleśnictwo zobowiązane jest do ewidencjonowania stanowisk rzadkich gatunków roślin chronionych.

Na etapie wykonywania prac gospodarczych, zwłaszcza użytkowania rębnego, należy zabezpieczyć udokumentowane stanowisko rośliny chronionej przed zniszczeniem - np. poprzez lokowanie w tych miejscach kęp ekologicznych.

8.1.5. Ochrona gatunkowa grzybów

Grzyby odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu ekosystemu leśnego, dlatego naganne jest nieuzasadnione niszczenie owocników grzybów „niejadalnych” podczas grzybobrania. Szkodliwe jest rozgrzebywanie ściółki leśnej przy zbiorze grzybów. Dużą rolę w poprawie istniejącego stanu rzeczy może odegrać uświadomienie w tym zakresie młodzieży.

Wykaz grzybów objętych ochroną oraz szczegółowe wytyczne, dotyczące postępowania z nimi, określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej grzybów* (Dz. U. 2014 poz. 1408). Część sformułowanych tu zakazów nie dotyczy wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów.

Ochrona dziko występujących grzybów polega w szczególności na:

- zabezpieczeniu ostoi i stanowisk grzybów przed zagrożeniami zewnętrznymi,
- zapewnieniu obecności i ochronie różnego rodzaju podłoża, na którym rozwijają się chronione gatunki grzybów, w szczególności:
 - drzew w starszym wieku,
 - rozkładającego się drewna,
 - skał i głazów;
- wykonywaniu zabiegów gospodarczych lub ochronnych utrzymujących właściwy stan siedliska grzybów,
- edukacji w zakresie sposobów ochrony i rozpoznawania gatunków chronionych,
- promowaniu technologii prac związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, umożliwiającej zachowanie ostoi i stanowisk gatunków chronionych.

W przypadku prowadzenia czynnej ochrony grzybów poza czynnościami, które mogą być realizowane w ramach prac związanych z gospodarką leśną, pozostałe czynności prowadzone będą po zapewnieniu środków finansowych na te cele.

Nadleśnictwo zobowiązane jest do ewidencjonowania stanowisk rzadkich chronionych gatunków grzybów.

8.1.6. Ochrona gatunkowa zwierząt

W myśl *ustawy o ochronie przyrody* ochrona gatunkowa zwierząt ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych

ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Wykaz zwierząt objętych ochroną oraz szczegółowe wytyczne dotyczące postępowania z nimi określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. 2016 poz. 2183). Rozporządzenie różnicuje zakazy do poszczególnych grup gatunków. Zakazy wyszczególniono w § 6 rozporządzenia. W stosunku do dziko występujących zwierząt wprowadzono dodatkowo zakazy umyślnego płoszenia lub niepokojenia oznaczonych symbolem (1), umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach lęgowych, noclegu, żerowania ptaków migrujących oznaczonych symbolem (2), oraz zakaz fotografowania i płoszenia gatunków oznaczonych symbolem (3). Odstępstwa od zakazów wyszczególniono w § 9 rozporządzenia.

W celu pełniejszego poznania walorów nadleśnictwa zalecane jest prowadzenie monitoringu istniejących oraz inwentaryzacji nowych stanowisk gatunków zwierząt chronionych z uwzględnieniem miejsca i sposobu występowania.

W wydzieleniach, w których stwierdzono obecność dużych i łatwych do zlokalizowania, zasiedlonych gniazd ptaków, które nie wymagają utworzenia strefy ochronnej, rozważyć wstrzymanie cięć do zakończenia okresu lęgowego i/lub pozostawienie kęp starodrzewu wokół gniazd. Wymogi ochrony i zakazy obowiązujące w strefach ochrony ostoi i miejsc występowania gatunków „strefowych” opisane zostały w rozdziale 8.2.1. tego opracowania.

Nadleśnictwo zobowiązane jest do ewidencjonowania stanowisk rzadkich chronionych gatunków zwierząt.

Z racji na korektę granic wyłączeń taksacyjnych, granice stref po rewizji nie odpowiadają idealnie granicom stref zamieszczonych w decyzji RDOŚ ustanawiających poszczególne strefy. Po zatwierdzeniu PUL-u nadleśnictwo powinno zwrócić się do RDOŚ z wnioskiem o korektę granic stref ochrony gatunkowej zgodnie ze zaktualizowaną leśną mapą numeryczną.

8.1.7. Ochrona roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i Załącznika I Dyrektywy Ptasiej

W drzewostanach Nadleśnictwa Suwałki występują cenne gatunki roślin i zwierząt wyszczególnione na listach Załączników do Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej.

Prowadząc czynną ochronę roślin i zwierząt, część zadań może być realizowana w ramach prac związanych z gospodarką leśną. Pozostałe czynności prowadzone będą zgodnie z zapisami PZO dla obszarów Natura 2000, po zapewnieniu środków finansowych i te należy traktować jako fakultatywne (np. wykaszanie, rozluźnianie zwarcia, zapobieganie sukcesji naturalnej, ochrona zbiorników wodnych itd.).

Podczas wykonywania prac gospodarczych (w obrębie znanych stanowisk) należy dołożyć starań by nie zniszczyć, uszkodzić czy pogorszyć stanu stanowisk i siedlisk tych organizmów. Dla znacznej części tych gatunków nie są dostępne szczegółowe lokalizacje, a inwentaryzacje będą uzupełniane. Podczas wykonywania zabiegów gospodarczych należy postępować tak, by ograniczyć prawdopodobieństwo zniszczenia stanowisk czy siedlisk tych gatunków. Ponadto nie ma możliwości, zarówno fizycznych jak i finansowych,

zabezpieczenia wszystkich stanowisk taksonów chronionych, w szczególności przy lesie otwartym i dużej presji turystycznej.

W stosunku do sasanki otwartej zaleca się:

- wycinanie drzew i krzewów w podszycie zacieńających stanowiska gatunku,
- ręczne usuwanie krzewinek i bylin na stanowiskach gatunku,
- punktowe naruszanie lub zdejmowanie nadkładowej warstwy próchnicy w celu odsłonięcia nagiej gleby.

W stosunku do leńca bezpodkwiatkowego zaleca się:

- wycinanie drzew i krzewów w podszycie zacieńających stanowiska gatunku,
- ręczne wykaszanie roślinności na stanowiskach i w ich najbliższym otoczeniu, wraz z usunięciem biomasy.

W stosunku do lipienika Loesela i haczykowca błyszczącego zaleca się:

- wyrwanie i wycinanie drzew i krzewów na stanowiskach – powstrzymanie sukcesji wtórnej,
- wykaszanie płatów torfowisk przejściowych, zwłaszcza z lokalizacją siedlisk 7140 i 7230.

W stosunku do rzepika szczeciniastego zaleca się:

- utrzymanie właściwego użytkowania przydroży,
- na stanowiskach i w ich najbliższym otoczeniu, zaniechać manipulacji i składowania drewna,
- wykaszanie ekspansywnej roślinności.

W stosunku do chrząszczy saproksylicznych (zgniotek cynobrowy) zaleca się:

- zapewnienie stałej obecności drzew zamierających i martwych,
- pozostawianie podczas wykonywania zabiegów drzew dziuplastych, z dziuplami wykutymi i naturalnymi (nie dotyczy drzew stwarzających zagrożenie dla ludzi, np. przy drogach),
- pozostawienie na zrębach kęp starodrzewów o powierzchni nie mniej niż 6 arów i grupowanie pozostawianych kęp z sąsiednich powierzchni zrębowych w celu utworzenia jednej większej kępy starodrzewu

W stosunku do ptaków szponiastych zaleca się:

- niestosowanie rębni zupełnych (przy dopuszczeniu rębni gniazdowych, stopniowych i przerębowych) w istniejących strefach ochrony okresowej oraz pozostawianie w nich drzew nadających się do założenia gniazd,
- pozostawienie na zrębach kęp starodrzewów o powierzchni nie mniej niż 6 arów i grupowanie pozostawianych kęp z sąsiednich powierzchni zrębowych w celu utworzenia jednej większej kępy starodrzewu.
- odstąpienie w okresie lęgowym od zabiegów, zaplanowanych w bezpośrednim sąsiedztwie oraz otoczeniu zlokalizowanego gniazda,
- pozostawienie kęp starodrzewu wokół gniazd.

W stosunku do ptaków gnieźdzących się w dziuplach (dzięcioły i inne) zaleca się:

- pozostawianie podczas wykonywania zabiegów drzew dziuplastych, z dziuplami wykutymi i naturalnymi,

- w stosunku do znanych stanowisk, przy wykonywaniu czynności gospodarczych w okresie lęgowym, lustracja terenu przed zabiegiem w celu wykluczenia negatywnego oddziaływania zabiegu lub wykonanie zabiegu poza okresem lęgowym.

W stosunku do siedlisk dzięcioła czarnego jak dla dziuplaków, ponadto:

- wstrzymanie się od użytkowania rębnych drzewostanów liściastych (Ol) w wieku 80 lat i starszych w okresie lęgowym: 1 kwietnia – 10 lipca.

W odniesieniu do siedlisk dzięcioła trójpalczastego zalecenia jak dla dziuplaków, ponadto:

- dążyć do wyłączenia z gospodarki leśnej całych płatów starodrzewów świerkowych,
- wyłączenie z użytkowania drzewostanów na siedliskach Bb, BMb, LMb (91D0).

W stosunku do traszki grzebieniastej zaleca się:

- ochronę zbiorników wodnych (miejsce występowania i rozrodu), ich pogłębianie w przypadku stwierdzenia wysychania – fakultatywnie,
- w miarę możliwości tworzenie nowych płytkich zbiorników w bliskim sąsiedztwie istniejących miejsc rozrodu, co zapewni rozwój populacji – fakultatywnie,
- pozostawianie w pobliżu występowania wykrotów, stert gałęzi, przyzmy kamieni.

W okresie obowiązywania Planu mogą zostać ujawnione nowe stanowiska roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i I Dyrektywy Ptasiej oraz stanowiska gatunków nienotowanych wcześniej. Należy w takich sytuacjach postępować w sposób nie pogarszający stanu siedlisk tych gatunków w obrębie miejsc występowania. Wskazane jest korzystanie z zaleceń zebranych w publikacjach: *Poradnik ochrony gatunków Natura 2000 – podręczniki metodyczne* i *Monitoring gatunków zwierząt i roślin – podręczniki metodyczne* (wydanych przez Ministerstwo Środowiska i Główny Inspektorat Ochrony Środowiska).

Szczegółowe działania ochronne dotyczące roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i I Dyrektywy Ptasiej występujących na terenie nadleśnictwa, zostały zawarte w Planach Zadań Ochronnych obszarów Natura 2000, które są aktami prawa miejscowego z obowiązkiem przestrzegania, niezależnie od ustaleń Planu Urządzenia Lasu.

Zarządzenie nr 40 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, z dnia 21 października 2020 roku, w sprawie procedury obserwacji przyrodniczych oraz analizy wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach, dodatkowo i wprost obowiązuje służby terenowe nadleśnictw ww. RDLP do przestrzegania zapisów PZO, cyt.: „każdy leśniczy otrzymuje wyciąg z PZO w zakresie działań ochronnych zaplanowanych dla poszczególnych przedmiotów ochrony i ich lokalizacji. Są one nadrzędne w stosunku do PUL”. Rozwiązanie to zapewnia właściwe przestrzeganie ograniczeń wynikających z PZO.

8.1.8. Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej

W przypadku prowadzenia czynnej ochrony siedlisk przyrodniczych, część czynności może być realizowana w ramach prac związanych z gospodarką leśną (leśne siedliska Natura 2000: 9170, 91D0, 91E0, 91F0, 91I0). Pozostałe zadania prowadzone będą zgodnie z zapisami PZO dla obszarów Natura 2000, po zapewnieniu środków finansowych na te cele (np. wykaszanie, rozluźnianie zwarcia, utrzymanie poziomu uwilgotnienia, zapobieganie sukcesji naturalnej, ochrona zbiorników wodnych itd.). Poniżej przedstawiono wskazówki

dotyczące działań służących zachowaniu siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach nadleśnictwa.

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramieniem *Charetea*.

Działania ochronne powinny być prowadzone zarówno w zlewni zbiorników wodnych jak i bezpośrednio w obrębie siedliska. Powinny obejmować przywrócenie właściwych warunków hydrologicznych (oraz przeciwdziałanie ich niekorzystnym zmianom), prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej. Należy zadbać o uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w przypadku istniejącej zabudowy, ustalenie stref ochronnych wokół zbiornika – z zakazem zabudowy, wprowadzenie zakazu wypalania łąk. Nie należy zarybiać obcymi gatunkami ryb.

3150 Starorzecza i naturalne zbiorowiska eutroficzne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Działania ochronne powinny być prowadzone zarówno w zlewni zbiorników wodnych, jak i w otoczeniu starorzeczy oraz bezpośrednio w obrębie siedliska. Powinny obejmować przywrócenie właściwych warunków hydrologicznych (oraz przeciwdziałanie ich niekorzystnym zmianom), prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej. Należy zadbać o uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w przypadku istniejącej zabudowy, ustalenie stref ochronnych wokół zbiornika – z zakazem zabudowy, wprowadzenie zakazu wypalania łąk. Ponadto zaleca się okresowe czyszczenie zbiornika ze śmieci i gałęzi oraz odmulanie.

3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne.

Podstawowym działaniem ochronnym jest zachowanie lub odtworzenie naturalnych warunków hydrologicznych. Nie należy zarybiać obcymi gatunkami ryb lub wyłączyć z gospodarki rybackiej.

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Siedlisko silnie uzależnione od działalności człowieka. Zachowanie właściwego stanu siedliska wymaga prowadzenia ochrony czynnej i kontroli warunków hydrologicznych.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Siedlisko silnie uzależnione od działalności człowieka. Zachowanie właściwego stanu siedliska jest powiązane z ekstensywnym użytkowaniem kośnym lub pastwiskowym. Zalecane jest systematyczne, ale ekstensywne, wykaszanie lub wypas.

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Najważniejszym warunkiem zachowania istniejących powierzchni żywych torfowisk wysokich jest zachowanie lub odtworzenie naturalnych warunków hydrologicznych. Ewentualna poprawa warunków wodnych, ze względu na wrażliwość ekosystemu na zalanie, powinna być poprzedzona dobrym rozpoznaniem sytuacji topograficznej i hydrologicznej.

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji

Odsłonięcie powierzchni torfu, usunięcie warstwy murszu wraz ze zwartą darnią trzęślicy modrej; wycinanie obecnych krzewów i podrostu drzew. Dopuszczenie do zarastania rowów przylegających do stanowiska siedliska i brak podejmowania działań oczyszczających

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z klasy *Scheuchzeria-Caricetea*).

Podstawowym warunkiem zachowania istniejących powierzchni torfowisk przejściowych i trzęsawisk jest zachowanie lub odtworzenie naturalnych warunków hydrologicznych. Jeżeli jest to niemożliwe, jedynym rozwiązaniem jest usuwanie z powierzchni siedliska roślinności drzewiastej. Zabiegi wykonywać w miarę możliwości w okresie zimowym.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.

Najważniejszym warunkiem zachowania istniejących powierzchni torfowisk zasadowych jest utrzymanie właściwych stosunków wodnych. Należy zaniechać działań związanych z konserwacją cieków i rowów melioracyjnych w obrębie oraz sąsiedztwie siedliska. Wyjątkiem są zabiegi związane z koniecznością zabezpieczenia siedliska przed zalaniem na skutek działalności bobrów.

9170 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*)

Doprowadzenie siedlisk Lśw i Lw zniekształconych obecnością nadmiernej ilości gatunków iglastych do stanu właściwego. Należy dążyć do tworzenia struktury wielopiętrowej i wielogeneracyjnej, z obecnością piętra grabowego. Regulować skład gatunkowy w zabiegach hodowlanych (trzebieże) w kierunku składu gatunkowego, dostosowanego do charakteru siedliska przyrodniczego. W czasie tych zabiegów należy eliminować gatunki obce geograficznie i inwazyjne takie jak: klon jesionolistny, dąb czerwony, robinia akacjowa, czeremcha późna i inne.

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Ledo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)

Wyłączenie z działań gospodarczych siedliska 91D0-2 (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*). Wyłączenie z gospodarki rębnej z dopuszczeniem działań pielęgnacyjnych, siedliska 91D0-5 (*Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i 91D0-6 (*Thelypteri-Betuletum*). Decydujące znaczenie w ochronie siedliska odgrywa zachowanie niezmienionych stosunków wodnych, zarówno siedliska jak i zlewni – nie prowadzić działań pogarszających stosunki wodne. W przypadku istnienia w wydzieleniach, z zaplanowanymi rębniami, drobnopowierzchniowych (punktowych) płatów siedliska 91D0 należy te miejsca wyłączyć z użytkowania lokalizując tam kępy ekologiczne (bez instrukcyjnego ograniczenia powierzchni).

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Fraxino-Alnetum*, olsy źródłiskowe)

Podstawowym warunkiem zachowania siedlisk jest utrzymanie naturalnego reżimu wodnego tych siedlisk. Ewentualne działanie w zakresie małej retencji należy realizować z dużą ostrożnością. Nieprzemyślane działanie może spowodować stagnację wody i doprowadzić do zabagnienia (wykształcenie olsu typowego). W przypadku istnienia, w wydzieleniach, z zaplanowanymi rębniami, drobnopowierzchniowych (punktowych) płatów siedliska 91E0 należy te miejsca wyłączyć z użytkowania lokalizując tam kępy ekologiczne.

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*).

Z racji na niewielką powierzchnię siedliska na obszarze nadleśnictwa zaleca się w tych miejscach ograniczenie użytkowania.

91I0 Dąbrowy ciepłolubne (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)

Istotą zachowania siedliska jest niedopuszczenie do sukcesji gatunków drzewiastych i krzewiastych w dnie lasu. Podczas cięć pielęgnacyjnych należy usuwać podszyt i podrost.

W stosunku do siedlisk, występujących w PUL jako fragment wydzielenia należy również stosować zapisy dotyczące ich ochrony umieszczone w *Programie Ochrony Przyrody*; m.in. w przypadku zaplanowanej rębni w wydzieleniu z fragmentami siedliska przyrodniczego 91D0 należy usytuować w części stanowiącej siedlisko przyrodnicze kępy ekologiczne (o powierzchni siedliska), zaleca się także lokalizowanie kęp ekologicznych w płatach siedlisk 91E0 i 91F0.

Więcej informacji o sposobach ochrony i możliwym użytkowaniu siedlisk przyrodniczych znajduje się w przewodnikach metodycznych: podręcznik metodyczny – poradnik ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000 i podręczniki metodyczne – monitoring siedlisk przyrodniczych (wydanych przez Ministerstwo Środowiska i Główny Inspektorat Ochrony Środowiska).

8.1.9 Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych

Wszelkie działania gospodarcze realizowane na gruntach nadleśnictwa muszą być prowadzone w sposób, który zapewnia:

- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych i nieleśnych w stanie niepogorszonym,
- zachowanie populacji roślin i zwierząt chronionych występujących na terenie nadleśnictwa w stanie niepogorszonym,
- restytucję metodami hodowli i ochrony lasu zbiorowisk przyrodniczych zdegradowanych i zniekształconych w celu zapewnienia szybszego niż w procesach naturalnych tempa przywracania zgodności biocenozy z biotopem, poprzez przebudowę drzewostanów i zabiegi hodowlane,
- ochronę i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk roślinnych i zwierząt.

W rozdziałach 8.1.7. i 8.1.8. omówiono zasady postępowania (zapobiegania możliwym negatywnym oddziaływaniom) przy wykonywaniu prac gospodarczych na siedliskach gatunków i siedliskach przyrodniczych, chronionych w ramach systemu Natura 2000, oraz w ich najbliższym otoczeniu. Wytyczne te, w połączeniu z działaniami osłonowymi przedstawionymi poniżej oraz zasadami opisanymi w rozdziale 8.9. (dobre praktyki w zakresie gosp. leśnej), mają utrzymać populacje gatunków chronionych (wg *Ustawy o ochronie przyrody*) i środowisko leśne w stanie niepogorszonym. W wielu przypadkach odpowiednie czynności mogą wpłynąć na poprawę stanu tych elementów przyrody.

Wytyczne do regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych:

- wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów na siedliskach Bb,
- wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów na siedlisku BMb, z wyłączeniem szczególnych sytuacji kiedy należy zastosować rębnię V,
- wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów na siedlisku LMb, z wyłączeniem szczególnych sytuacji kiedy należy zastosować rębnię IVd lub V,
- zapewnienie stałego udziału starych drzew w drzewostanach – pozostawienie kęp starodrzewów na powierzchniach użytkowanych rębnie (min. 6 arów),
- wyłączenie z użytkowania rębego kęp starodrzewów, tworzących bufor wokół śródleśnych bagien, źródlisk, torfowisk, jezior, rzek i innych cieków (minimum jedna wysokość drzewostanu),
- pozostawienie podczas zabiegów gospodarczych drzew biocenotycznych, w tym drzew dziuplastych (uwzględniając przy tym zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia),
- przy wprowadzaniu odnowień na leśnych siedliskach przyrodniczych stosować składy gatunkowe zawarte w PUL (opracowane przez BULiGL Oddział w Białymstoku),
- w przypadku stwierdzenia nieumyślnego pozyskania drewna z gatunkiem chronionym na nieznanym wcześniej stanowisku i potwierdzeniu prawidłowego rozpoznania gatunku, należy fragment pnia z gatunkiem i pozostawić w lesie,
- w celu ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych szczególną uwagę należy zwracać na:
 - ochronę stanowisk gatunków chronionych, rzadkich i cennych podczas trzebieży i innych zabiegów, między innymi poprzez wyłączenie z zabiegu fragmentu drzewostanu ze stanowiskiem gatunku chronionego, zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, wykonanie zabiegu poza okresem lęgowym ptaków,
 - pozostawianie w lesie części biomasy (stojących drzew martwych, połamanych, wykrotów, gałęzi, igliwia i kory), o ile nie jest to sprzeczne z zasadami ochrony lasu,
 - wytyczanie i wykorzystywanie stałych szlaków zrywkowych,
 - stosowanie bioolei jako smarów silnikowych,
 - unikanie niszczenia runa i ściółki leśnej między innymi poprzez wykonywanie zrywki zimą przy pokrywie śnieżnej lub przy użyciu urządzeń zabezpieczających,
 - przy zwalczaniu owadów i grzybów zagrażających drzewostanom ograniczyć do minimum stosowanie preparatów chemicznych na korzyść biologicznych,
 - w zabezpieczaniu upraw i młodników preferować środki mechaniczne,
 - w trakcie wykonywania prac leśnych w okolicy obiektów kultury materialnej i duchowej (cmentarze, mogiły, kapliczki) zachować szczególną ostrożność,
 - przy wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych (CPP, TW, TP) w drzewostanach porastających wydmy, wyłączyć z zabiegu wierzchowinę wydmy gdy istnieje ryzyko uruchomienia procesów erozyjnych,
- w zakresie ochrony lasu:

- prowadzić monitoring techniczny i biologiczny w celu właściwego prognozowania zagrożeń, a w drzewostanach szczególnie narażonych na czynniki chorobowe prowadzić kontrolę stanu sanitarnego,
- dążyć do utrzymania liczebności szkodników na poziomie niezagrażającym występowaniu szkód istotnych (gradacji),
- w razie konieczności stosować biotechniczne metody ochrony lasu, między innymi wykorzystywać pułapki feromonowe używane do zwalczania i prognozowania pojawienia się szkodników wtórnych,
- prowadzić aktywną ochronę drapieżnej entomofauny, mogącej w określonych warunkach sprzyjać walce ze szkodnikami owadzi,
- na etapie zakładania upraw leśnych w miejscach stałego przemieszczania się zwierzyny płowej, pozostawić bez grodzenia przesmyki, obsadzone brzozą, świerkiem lub innymi gatunkami niechętnie zgryzanymi.

Prowadząc zabiegi gospodarcze, należy w pierwszej kolejności usuwać gatunki obce w tym zwłaszcza: dąb czerwony, grochodrzew, klon jesionolistny i inne. Ponadto w miarę istniejących możliwości należy, podczas prac gospodarczych, eliminować zauważone inwazyjne rośliny zielne, takie jak: nawłóć późna, nawłóć kanadyjska, barszcz Sosnowskiego, niecierpek drobnokwiatowy, niecierpek gruczołowaty, kolczurka klapowana i inne (baza danych o gatunkach inwazyjnych: www.iop.krakow.pl/ias/gatunki). Wymaga to jednak opracowania kompleksowego programu zwalczania roślin inwazyjnych, po zapewnieniu środków finansowych na ten cel.

Zaleca się w znanych miejscach stałego przemieszczania się zwierzyny płowej przez lub w bezpośrednim sąsiedztwie uczęszczanych dróg publicznych utrzymać po obu stronach drogi pas drzewostanu o szerokości ok. 30 metrów oczyszczony z podszytów i podrostów.

Nowe stanowiska cennych gatunków nanieść na odpowiednie mapy (np. szkice powierzchni manipulacyjnej) i katalogować (uzupełniać kronikę POP oraz ewidencję w SILP), w razie potrzeby zaznaczyć w terenie. Rozwiązaniem służącym zachowaniu cennych elementów przyrody jest przeprowadzanie szkoleń pracowników z rozpoznawania cennych gatunków roślin i zwierząt.

8.1.10. Obszary chronionego krajobrazu

Zasady postępowania na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Rozpudy” reguluje *Uchwała nr XII/90/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Rozpudy”* (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2118) z późniejszymi zmianami.

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” reguluje *Uchwała nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”* (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2116) z późniejszymi zmianami.

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” reguluje *Uchwała nr XII/94/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie”* (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2122) z późniejszymi zmianami.

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” reguluje *Uchwała nr XII/89/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie”* (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2117) z późniejszymi zmianami.

Na Obszarach zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Obszary chronionego krajobrazu powinny być wyłączone z projektowania i lokalizowania inwestycji uciążliwych dla środowiska naturalnego, natomiast właściwe są dla lokalizowania wszelkich inwestycji pobytowo - wypoczynkowych takich jak: ośrodki wypoczynkowe, pola namiotowe i miejsca biwakowe. Przy zagospodarowywaniu lasów wchodzących w skład obszaru chronionego krajobrazu należy dążyć do maksymalnego wykorzystania odnowień naturalnych, do zapewnienia składu gatunkowego zgodnie z typem siedliskowym lasu. Należy również zwrócić uwagę na wzrost zadań związanych z zagospodarowaniem rekreacyjnym.

Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej na obszarach chronionego krajobrazu w żaden sposób nie zagraża ich walorom przyrodniczym.

8.2. Zadania dotyczące lasów ochronnych

Prowadzenie działalności gospodarczej w lasach ochronnych powinno być podporządkowane pełnionej przez nie funkcji, dla których zostały powołane. Projektowanie użytkowania rębego w tych lasach, wynika ze stwierdzonych na gruncie potrzeb ochronnych i hodowlanych.

8.2.1. Lasy stanowiące ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej

W odniesieniu do miejsc rozrodu i regularnego przebywania ptaków chronionych wyznaczono ostoje z określeniem stref ochronnych. Zasięg stref ochronnych oraz okresowe terminy ochrony, które reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 r. poz. 2183), przedstawiono w tabeli 39.

W Nadleśnictwie Suwałki wyznaczono 2 strefy ochronne: 1 bielika oraz 1 orlika krzykliwego.

Tabela 38. Zasięg stref ochronnych oraz okresowe terminy ochrony w ostojach w Nadleśnictwie Suwałki

Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Strefa ochrony całorocznej w promieniu do	Strefa ochrony okresowej w promieniu do	Okresowy termin ochrony
1	2	3	4	5	6
1	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	200 m od gniazda	500 m od gniazda	01.01-31.07
2	Orlik krzykliwy	<i>Clanga pomarina</i>	100 m od gniazda	500 m od gniazda	01.03-31.08

W granicach stref ochronnych obejmujących miejsca rozrodu i regularnego przebywania ptaków w strefie całorocznej w okresie całego roku, a w strefie ochrony okresowej, czasowo zabronione jest:

- przebywanie osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą,
- wycinanie drzew lub krzewów,
- dokonywanie zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków,
- wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Ponadto w celu ochrony miejsc lęgowych i miejsc żerowania zaleca się:

- ograniczenie i ukierunkowanie ruchu turystycznego w miejscach stałego gniazdowania w okresie wyprowadzania lęgów,
- przywracanie właściwych stosunków wodnych w lasach i w ich sąsiedztwie,
- ograniczenie stosowania pestycydów i insektycydów,
- pozostawianie drzew dziuplastych.

Każdorazowa czynność gospodarcza polegająca na wycince drzew lub krzewów, powinna odbywać się za zgodą RDOŚ w strefie ochrony całorocznej – przez cały rok oraz w strefie ochrony okresowej – w okresie ochronnym.

8.2.2. Lasy wodochronne

W lasach tych zabronione są czynności mogące niekorzystnie wpłynąć na stan chronionych przez nie zasobów wodnych oraz wyłączono z użytkowania rębny drzewostany wokół źródeł. Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje Rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992 r. (Dz. U. 1992 Nr 67 poz. 337).

8.2.3. Lasy glebochronne

W drzewostanach znajdujących się na stokach zaplanowano zabiegi bez użytkowania rębnią zupełną, wszelkie czynności powinny zmierzać do zapewnienia, w maksymalnym stopniu, ochrony gleby przed erozją. Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje *Rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992 r.* (Dz. U. 1992 Nr 67 poz. 337).

8.2.4. Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody

O wielkości zadań hodowlano-ochronnych decydują działania niezbędne do ochrony rzadkich lub zagrożonych siedlisk, zwierząt i roślin. Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje *Rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992 r.* (Dz. U. 1992 Nr 67 poz. 337).

8.2.5. Lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych

Ewentualne zabiegi hodowlano-ochronne powinny być uzgadniane z prowadzącymi badania. Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje *Rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992 r.* (Dz. U. 1992 Nr 67 poz. 337).

8.2.6. Lasy położone w granicach administracyjnych miast

O wielkości zadań hodowlano-ochronnych lasów położonych w granicach administracyjnych miast, decydują potrzeby w zakresie dostosowania biocenozy do biotopu oraz działania niezbędne do utrzymania właściwego stanu sanitarnego lasu. Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje *Rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992r.* (Dz. U. Nr 67 z 1992 r. poz. 337).

8.3. Zagospodarowanie lasów o zwiększonej funkcji społecznej

Lasy o zwiększonej funkcji społecznej według *Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr. 58 z dnia 5 lipca 2022 r.* (BILP. Nr. 8-9 z 2022 r.) obejmują :

- lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie,
- tereny leśne w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych,
- lasy uzdrowiskowe w strefach A i B (w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych)

W kompleksach leśnych zaklasyfikowanych do obszarów o zwiększonej funkcji społecznej można wyznaczyć strefy oddziaływania społecznego intensywnego i zrównoważonego. Taki podział będzie podstawą do różnicowania sposobu wykonywania wskazań gospodarczych w ww. lasach.

Strefa intensywnego oddziaływania społecznego dotyczy głównie terenów leśnych położonych w bezpośrednim bądź bliskim sąsiedztwie osiedli mieszkaniowych oraz wzdłuż głównych szlaków rekreacyjnych. Planowane w nich działania gospodarcze mają przede wszystkim zapewnić bezpieczeństwo osób, oraz zachowywać estetykę krajobrazu leśnego. Cięcia rębne należy prowadzić przy wykorzystaniu rębni złożonych o długim lub bardzo długim okresie odnowienia. Cięcia pielęgnacyjne powinny mieć charakter sanitarny bądź przekształceniowy.

Strefa zrównoważonego oddziaływania społecznego dotyczy pozostałych terenów leśnych, w ramach obszarów o określonej w PUL zwiększonej funkcji społecznej. Realizacja celów gospodarki leśnej nie musi być tu poddana tak poważnym zmianom, jak w strefie intensywnego oddziaływania społecznego.

Lasy o zwiększonej funkcji społecznej, na terenie nadleśnictwa, są obecnie w trakcie wytyczania.

W PUL Nadleśnictwa Suwałki na lata 2023 – 2032 zastosowano część wytycznych zawartych w zarządzeniu, w stosunku do uroczyska Białorogi (obręb Suwałki).

8.4. Ochrona obiektów kultury materialnej, walorów historycznych i krajobrazowych

W zakresie ochrony środowiska kulturowego i krajobrazu należy dążyć do ochrony i utrzymania w należytym stanie technicznym obiektów kultury materialnej wpisanych do rejestru zabytków, miejsc pamięci narodowej itp. oraz zachowania i ochrony przed zmianami przyrodniczego krajobrazu ukształtowanego w procesie historycznym wraz z tradycyjnymi formami zabudowy i zagospodarowania.

8.5. Kształtowanie stosunków wodnych, mała retencja

Retencja oznacza zdolność, do zatrzymywania wody, wilgoci, przy czym zdolnością taką odznacza się sam las, wykazujący naturalnie wyższą wilgotność niż tereny otwarte. Możliwe jest wykorzystanie do tego celu różnej wielkości zbiorników retencyjnych, tam lub zastawek, magazynujących lub zatrzymujących wodę na danym obszarze. Każdy z tych obiektów może wpływać w odmienny sposób na środowisko.

Kształtowanie retencji wodnej jest to zdolność do gromadzenia i przetrzymywania zasobów wodnych w środowisku biotycznym (intercepcja szaty roślinnej, dłuższe utrzymywanie w warunkach leśnych pokrywy śnieżnej) i abiotycznym (retencja jezior, sztucznych i naturalnych zbiorników wodnych, oczek wodnych, mokradeł, bagien, torfowisk, sieci hydrograficznej, gleby, depresyjna i gruntowa). Pojęcie „mała retencja” jest umowne i jego kryterium definiującym jest kubatura wody wynikająca z powierzchni i głębokości danego zbiornika. Tworząc zbiorniki wodne na ciekach należy pamiętać o wyborze takiego progu, który piętrząc wodę nie przerywa naturalnego ciągu biologicznego rzeki.

Nie bez wpływu na kształtowanie stosunków wodnych na terenie nadleśnictwa jest obecność bobrów. Na powierzchniach zalanych, w wyniku spiętrzenia wód w ciekach, następuje proces zamierania drzew oraz stopniowe zabagnianie. Prowadzi to do zahamowania odpływu wody z lasów, a co za tym idzie do podniesienia poziomu wód gruntowych. Ochrona bierna rozlewisk bobrowych jest ważnym elementem poprawy reżimu wodnego cieków na terenie nadleśnictwa.

Również pozostawianie kłód zwalonych drzew w korytach cieków jest elementem korzystnym w procesie zatrzymywania wody w ekosystemach leśnych.

8.6. Kształtowanie granicy rolno-leśnej

Racjonalna gospodarka leśna i ochrona przyrody możliwa jest do prowadzenia w zwartych, rozgraniczonych kompleksach leśnych, o dobrze wykształconej strefie ekotonowej na styku dwóch biocenoz: lasu i pola.

Istotną sprawą jest właściwy przebieg i stan granicy rolno-leśnej, która powinna mieć charakter łagodny (bez ostrych załamów). Projekt takiego przebiegu powinien stanowić część miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (*Ustawa z dn. 28.09.1991 r. o lasach*). Należy dążyć do jego opracowania, w oparciu o takie czynniki jak: zwartość kompleksów leśnych, unikanie ostrych załamów granicy lasu, najkorzystniejszy wpływ na krajobraz.

Zewnętrzne obrzeże lasu powinno stanowić łagodne przejście od terenu bezleśnego do środowiska leśnego, o szerokości mniej więcej 10-30 m. Powinno składać się z trzech przenikających się wzajemnie stref: krzewiastej, drzewiasto-krzewiastej i drzewiastej.

Szerokość zakładanych buforów winna być uzależniona od wystawy granicy lasu i zasobności siedliska. Im bardziej ubogie i zdegradowane siedlisko, tym szerokość strefy ekotonowej winna być większa. Na wystawie południowej strefy powinny być szersze ze względu na silniejszą presję zbiorowisk terenów otwartych na las. Przy wystawie północnej zakładane strefy mogą mieć mniejszą szerokość.

Przy zakładaniu i kształtowaniu stref ekotonowych należy szczególną uwagę zwrócić na dobór właściwych gatunków drzew i krzewów oraz formy zmieszania i więźbę.

8.7. Ochrona różnorodności biologicznej

Tereny w zasięgu działania Nadleśnictwa Suwałki są miejscem, którego środowisko przyrodnicze charakteryzuje się dość dużą różnorodnością i bogactwem form. Składają się na to: urozmaicona rzeźba terenu, sieć rzek, jeziora, lasy oraz tereny bagienne.

W opisie ogólnym lasów nadleśnictwa (tom I) zamieszczone są składy gatunkowe upraw dla drzewostanów w lasach gospodarczych i drzewostanów na siedliskach przyrodniczych, które zapewnią wzrost różnorodności biologicznej drzewostanów.

W poniższej tabeli zestawiono zalecane w odnowieniach gatunki biocenotyczne i domieszkowe. Powinno to dotyczyć w szczególności odnowień lub uzupełnienia odnowień naturalnych na powierzchniach po obumarłych drzewostanach świerkowych. Wprowadzanie tych gatunków wpłynie na wzrost różnorodności i zwiększy ich udział w drzewostanach nadleśnictwa. Powinny one stanowić niewielką domieszkę (pojedynczo lub w grupach) 1-5% w zależności od żyzności siedliska.

Tabela 39. Zalecane gatunki biocenotyczne i domieszkowe w odnowieniu lasu

TSL	Gatunki domieszkowe i biocenotyczne
1	2
Bśw	D: - K: jarząb pospolity, jałowiec pospolity
Bw	D: - K: jarząb pospolity, kruszyna pospolita
Bb	Nie dotyczy
BMśw	D: klon zwyczajny, iwa K: jarząb pospolity, leszczyna pospolita, głóg jednoszyjkowy
BMw	D: klon zwyczajny K: jarząb pospolity, kruszyna pospolita
BMb	Nie dotyczy
LMśw	D: grusza pospolita, jabłoń dzika, iwa K: trzmielina brodawkowata, leszczyna pospolita, głóg jednoszyjkowy, szakłak pospolity
LMw	D: iwa, grusza pospolita, jabłoń dzika, K: leszczyna pospolita, jarząb pospolity, kruszyna pospolita

TSL	Gatunki domieszkowe i biocenotyczne
1	2
LMb	D: - K: kruszyna pospolita, jarzab pospolity, czeremcha pospolita, leszczyna pospolita
Lśw	D: wiąz górski, wiąz pospolity, jabłoń dzika, iwa K: trzmielina brodawkowata, trzmielina pospolita, wiciokrzew pospolity, głóg jednoszyjkowy
Lw	D: iwa, wiąz pospolity K: leszczyna pospolita, trzmielina pospolita, bez czarny, dereń świdwa, kalina koralowa
Ol	D: jesion wyniosły K: porzeczek czarna, kruszyna pospolita, jarzab pospolity
OlJ	D: wierzbina biała K: kalina koralowa, trzmielina pospolita, dereń świdwa, czeremcha pospolita, leszczyna pospolita

D – drzewa, K - krzewy

Ochrona różnorodności biologicznej realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zarządzeń i instrukcji. Zagadnienie to zostało omówione m.in. w „Instrukcji ochrony lasu” [PGL LP 2012a]. W celu zachowania trwałości lasu i ciągłości jego funkcji dąży się do ochrony różnorodności biologicznej przez następujące działania:

- pozostawienie w lesie drzew dziuplastych oraz o małej przydatności użytkowej do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu (tzw. drzew biocenotycznych),
- odtworzenie i zachowanie cennych elementów środowiska przyrodniczego takich jak: torfowiska, bagna, łąki śródleśne, polany, murawy kserotermiczne, cieki, zbiorniki wodne, wydmy i inne nieużytki, oraz wnioskowanie o nadanie im statusu użytków ekologicznych,
- działania stwarzające lub poprawiające warunki egzystencji w środowisku leśnym organizmów chronionych, zagrożonych oraz uważanych za pożyteczne, np. mrówek i innych drapieżnych owadów, pasożytów, płazów, gadów, ptaków, nietoperzy i innych,
- zwiększenie naturalnej bazy żerowej oraz utrzymywanie liczebności zwierzyny na takim poziomie, przy którym wyrządzane szkody są gospodarczo znośne,
- kształtowanie ekotonów,
- ochrona runa leśnego.

8.8. Martwe drewno

Martwe drewno (pnie, obłamane konary i gałęzie) jest naturalnym i niezbędnym składnikiem ekosystemów leśnych.

W lasach Europy ten element struktury ekosystemu ma zwykle kluczowe znaczenie dla zachowania tych gatunków owadów, grzybów i mszaków, które są najbardziej zagrożone. Dlatego obserwujemy silną korelację między zasobami rozkładającego się drewna, a stanem zachowania leśnej różnorodności biologicznej. Ten względnie łatwy do pomiaru parametr jest jednym ze wskaźników skuteczności chronienia bioróżnorodności w leśnictwie.

Biorąc pod uwagę jak ogromną rolę pełni martwe drewno, w Lasach Państwowych pozostawia się (tam gdzie jest to możliwe) drzewa dziuplaste do naturalnego rozkładu, głównie ze względu na ochronę ptaków. Poza tym pozostawia się znaczną część posuszu jałowego, natomiast na zrębach pozostawiane są fragmenty drzewostanu, jako kępy ekologiczne, które z czasem spełniają ważną rolę jako rezerwuar martwego drewna. Szczególnie cenne są grube kłody. Ich ilość wykorzystywana jest, jako kryterium

przyrodnicze stanu ekosystemu leśnego, niemal równie często, jak ogólna zasobność rozkładającego się drewna.

Pomiary martwego drewna na terenie nadleśnictwa zostały przeprowadzone zgodnie z wytycznymi zawartymi w *Instrukcji Urządzania Lasu* [CILP 2012] na co dziesiątej kołowej powierzchni próbnej, zakładanej do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną.

Zestawienie ilości martwego drewna w Nadleśnictwie Suwałki, zamieszczone poniżej, przedstawia ilość martwego drewna (m^3) przypadającą na 1 ha powierzchni leśnej w rozbiu na typy siedliskowe lasu. Zestawienie to nie obejmuje pniaków.

Tabela 40. Średnie wartości martwego drewna w drzewostanach nadleśnictwa

Obręb, Nadleśnictwo	Typ siedliskowy lasu													Ogółem
	Bśw	Bw	Bb	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	Ol	OlJ	
	[m³/ha]													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Puńsk	4,64	-	18,48	8,70	14,36	16,09	7,27	7,65	10,82	6,96	6,82	5,71	9,61	7,82
Suwałki	3,79	-	7,04	3,93	3,86	1,44	4,06	4,72	3,79	4,34	6,61	3,82	0,50	3,95
Nadleśnictwo	6,72	-	25,52	12,63	18,22	17,53	11,33	12,37	14,61	11,30	13,43	9,53	10,11	11,77

Średnia wartość martwego drewna w drzewostanach Nadleśnictwa Suwałki wynosi $11,77 m^3/ha$. Jest to wskaźnik wyższy w stosunku do średniej krajowej dla wszystkich form własności – $9,8 m^3$, Lasów Państwowych – $9,4 m^3/ha$, niższy zaś od średniej dla RDLP Białystok – $14,5 m^3$ [BULIGL ODDZ. W BIAŁYMSTOKU 2022].

W Paragrafie 4 tomu II *Instrukcji Ochrony Lasu* [PGL LP 2012A] odnośnie martwego drewna stwierdzone jest: „W celu ochrony różnorodności biologicznej należy pozostawiać w lesie drewno martwych drzew w różnych stadiach rozkładu, uwzględniając uwarunkowania przyrodnicze, ekonomiczne i społeczne. Stojących drzew martwych nie należy pozostawiać wzdłuż dróg i szlaków komunikacyjnych. O ilości martwego drewna pozostawianego w lesie decyduje nadleśniczy”.

Pożądana ilość martwego drewna w drzewostanach nie została jeszcze określona, a raczej jest tematem żarliwych dyskusji. Mimo to można stwierdzić, że znaczne jego ilości są najbardziej pożądane zwłaszcza w rezerwatach i na siedliskach bagiennych. Natomiast do ilości martwego drewna w lasach gospodarczych powinno się podchodzić ostrożnie. Jego ilości nie powinny zagrażać stanowi sanitarnemu lasu oraz stanowić zagrożenia pożarowego.

Średnia wartość martwego drewna w drzewostanach Nadleśnictwa Suwałki wynosi $11,77 m^3/ha$.

8.9. Dobre praktyki w zakresie gospodarki leśnej

Z dniem 1 stycznia 2018 r. weszło w życie *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej* (Dz. U. z dnia 22 grudnia 2017 r. poz. 2408). Rozporządzenie to określa szereg wymogów dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej, głównie z zakresu hodowli i użytkowania lasu. Część zapisów, dotyczących gatunków zwierząt „naturowych”, zostało przeniesionych na grunt ustawowy na mocy *Ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie przyrody* (Dz. U. z dnia 13 stycznia 2022 r. poz. 84).

17 listopada 2021 r. uchwalono *Ustawę o zmianie ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie przyrody* (Dz. U. z dnia 13 stycznia 2022 r. poz. 84) i art. 1. tej ustawy uchylił art. 14b w *Ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275 i 1718), który był podstawą wejścia w życie rozporządzenia w sprawie wymagań dobrej praktyki. Z chwilą wejścia w życie ustawy (rok 2022) rozporządzenie utraciło ważność prawną.

Jednakże na terenie regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, obowiązuje *Zarządzenie nr 40 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, z dnia 21 października 2020 roku w sprawie procedury obserwacji przyrodniczych oraz analizy wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach*. Zarządzenie jest pokłosiem wytycznych DGLP w sprawie minimalizacji wpływu prac gospodarczych na miejsca rozrodu i lęgi ptaków (pismo: ZP.7211.6.2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku). Najważniejsze wytyczne z ww. zarządzenia to:

Podczas planowania działań gospodarczych, zarówno odnośnie terminu jak i technologii ich wykonania, uwzględnia się następujące zasady i dokumenty:

- 1) wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 grudnia 2017 roku;
- 2) wytyczne zawarte w Programie Ochrony Przyrody oraz Prognozie Oddziaływania PUL na środowisko:
 - każdy leśniczy otrzymuje wyciąg z POP oraz Prognozy w zakresie działań na rzecz ochrony przyrody podczas prac gospodarczych. Zapisy z tych dokumentów są znane i stosowane podczas wykonywania zabiegów gospodarczych w celu ochrony stanowisk rzadkich, chronionych gatunków oraz siedlisk przyrodniczych;
- 3) zapisy PZO sporządzonych dla obszarów Natura 2000:
 - każdy leśniczy otrzymuje wyciąg z PZO w zakresie działań ochronnych zaplanowanych dla poszczególnych przedmiotów ochrony i ich lokalizacji. Są one nadrzędne w stosunku do PUL;
- 4) wytyczne zarządzeń i decyzji administracyjnych wydanych przez organy ochrony przyrody:
 - każdy leśniczy jest na bieżąco informowany o wszystkich nowych zarządzeniach i decyzjach wydawanych przez organy ochrony przyrody;
- 5) wytyczne Instrukcji Ochrony Lasu oraz Zasad Hodowli Lasu:
 - każdy leśniczy zobligowany jest do zapoznania się i stosowania zapisów ww. dokumentów;
- 6) wytyczne nadleśnictw (wprowadzone zarządzeniem nadleśniczego) w sprawie zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko leśne podczas działań gospodarczych, między innymi rozstrzygające następujące kwestie:
 - zrywka drewna – technologia zrywki ograniczająca zniszczenia w środowisku leśnym;
 - składowanie drewna – zakaz opierania stosów i mygieł o drzewa, zakaz składowania drewna w miejscach występowania rzadkich gatunków roślin;

- pozostawianie części martwych drzew podczas zabiegów (ograniczenie pozyskiwania posuszu jałowego, pozostawianie martwych drzew o zróżnicowanych rozmiarach i gatunkach);
- pozostawianie drzew biocenotycznych: dziuplastych, z widoczną zgnilizną, częściowo spróchniałych, z widocznymi hubami, o nietypowym pokroju, z widocznymi gniazdami ptaków, itp., za wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu;
- wykorzystywanie odnowień naturalnych w możliwie jak największym stopniu;
- w odnowieniach sztucznych stosowanie rodzimych gatunków, ograniczanie występowania gatunków drzew i krzewów inwazyjnych i obcych;
- stosowanie składów gatunkowych zgodnych z siedliskiem (w tym modyfikowanie składów gatunkowych na siedliskach „naturowych”, zgodnie z PZO);
- przygotowanie gleby dostosowane do warunków siedliskowych – na siedliskach cennych przyrodniczo, szczególnie wilgotnych, przygotowanie punktowe;
- w przypadku występowania rzadkich gatunków chronionych prowadzenie prac gospodarczych w sposób zapewniający ochronę ich stanowisk.

Nadleśnictwo jest zobowiązane do przestrzegania wytycznych zawartych w zarządzeniu w trakcie realizacji PUL na lata 2023-32.

8.10. Założenia w zakresie stosowania obcych gatunków drzew i krzewów

Należy bezwzględnie zaniechać wprowadzania obcych gatunków drzew i krzewów (gatunków nie rodzimych dla Polski) do drzewostanów. W przypadku obsadzania leśniczówek czy innych tego typu obiektów należy unikać gatunków, uznanych w Polsce za inwazyjne.

8.11. Zadania dotyczące ochrony środowiska

Stosować zalecenia opisane w punktach od 8.4. do 8.9. Ponadto Nadleśnictwo Suwałki objęte jest programami ochrony środowiska zarówno województwa podlaskiego, jak i powiatów oraz gmin, na terenie których administracyjnie jest położone. Założenia zawarte w tych programach powinny być uwzględniane w zakresie dotyczącym działalności nadleśnictwa.

8.12. Założenia ochronne w zakresie rekreacji i turystyki

Rozwój turystyki krajoznawczej, edukacyjnej i specjalistycznej (np. ornitologicznej, pletwonurkowej) musi się odbywać przy maksymalnym poszanowaniu zasobów przyrodniczych. W związku z tym należy podjąć następujące działania:

- w celu ograniczenia szkód w środowisku przyrodniczym, ruch turystyczny należy kanalizować na wybranych szlakach i wydzielonych, atrakcyjnych fragmentach lasu,
- formy użytkowania turystycznego muszą być uzależnione od wymagań ekologicznych gatunków i siedlisk, na które ruch ten może mieć wpływ,

- turystyka i jej formy w rezerwach przyrody powinny odbywać się na warunkach określonych przez obowiązujące plany ochrony lub ustanowione zadania ochronne,
- z ruchu turystycznego należy wyłączyć niektóre szczególne fragmenty lasu, jak np. ostoje i miejsca koncentracji zwierzyny, ostoje rzadkich ptaków, skupiska roślin chronionych, szczególnie cenne zbiorowiska roślinne itp.

8.13. Inne zadania z zakresu Programu Ochrony Przyrody

W ramach realizacji niniejszego „Programu ochrony przyrody” wskazana jest:

- współpraca z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- koordynacja współpracy z sąsiednimi nadleśnictwami,
- współpraca z Wigierskim Parkiem Narodowym,
- współpraca z Suwalskim Parkiem Krajobrazowym,
- aktywna współpraca w realizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego zwłaszcza w rejonach, w których występuje potrzeba zapewnienia niezbędnych korytarzy przemieszczeń zwierząt,
- ograniczanie do minimum stosowania środków chemicznych przy wykonywaniu zadań gospodarczych z zakresu zagospodarowania lasu.

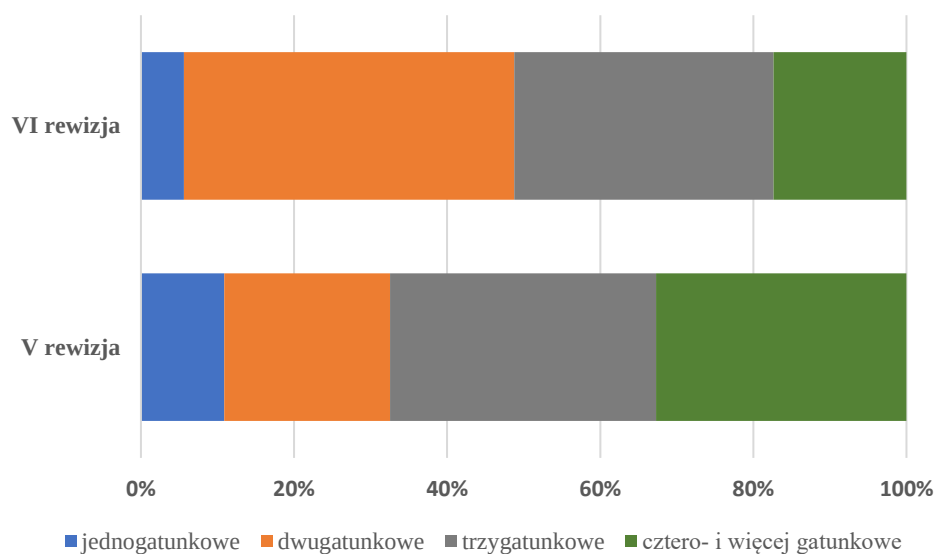
9. Porównanie stanu lasu – zestawienia historyczne

9.1. Zmiany bogactwa gatunkowego drzewostanów

W porównaniu do V rewizji PUL widać wzrost powierzchni zajmowanej przez drzewostany dwugatunkowe i trzygatunkowe oraz spadek powierzchni drzewostanów jednogatunkowych i cztero i więcej gatunkowych.

Tabela 41. Zmiany bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie Suwałki

Drzewostany	V rewizja		VI rewizja	
	Powierzchnia [ha]	[%]	Powierzchnia [ha]	[%]
1	2	3	4	5
jednogatunkowe	1444,99	10,90	737,62	5,60
dwugatunkowe	2870,51	21,65	5687,28	43,17
trzygatunkowe	4608,24	34,75	4460,76	33,86
cztero- i więcej gatunkowe	4337,08	32,70	2289,39	17,38
Razem	13260,82	100,00	13175,05	100,00

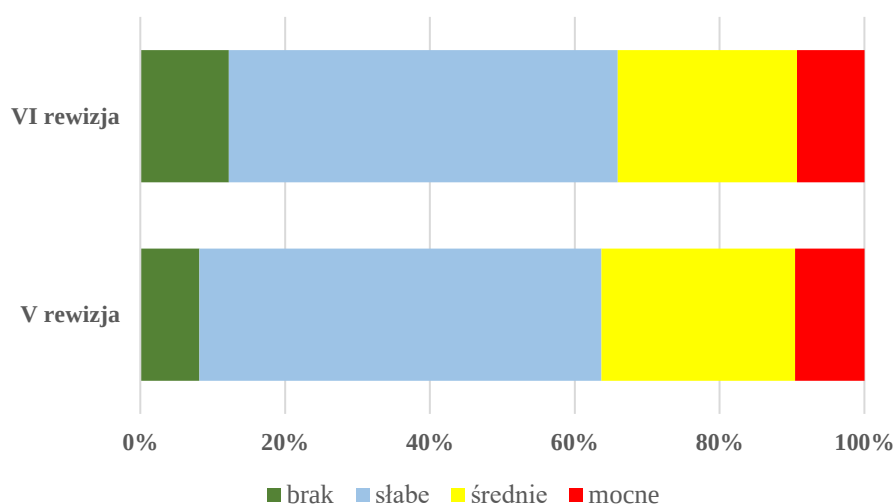
Ryc. 46. Zmiany bogactwa gatunkowego drzewostanów w % powierzchni leśnej zalesionej w Nadleśnictwie Suwałki

9.2. Zmiany stopnia borowacenia

W minionym 10-leciu zwiększył się udział drzewostanów, w których nie wystąpiło borowacenie, zwiększył się natomiast udział drzewostanów z borowaceniem słabym, średnim i mocnym.

Tabela 42. Zmiany stopnia borowacenia w Nadleśnictwie Suwałki

Borowacenie	V rewizja		VI rewizja	
	Powierzchnia [ha]	[%]	Powierzchnia [ha]	[%]
1	2	3	4	5
brak	1011,39	8,17	1610,54	12,22
słabe	6871,10	55,49	7078,77	53,73
średnie	3314,54	26,77	3261,24	24,75
mocne	1185,00	9,57	1224,50	9,29
Razem	12382,03	100,00	13175,05	100,00

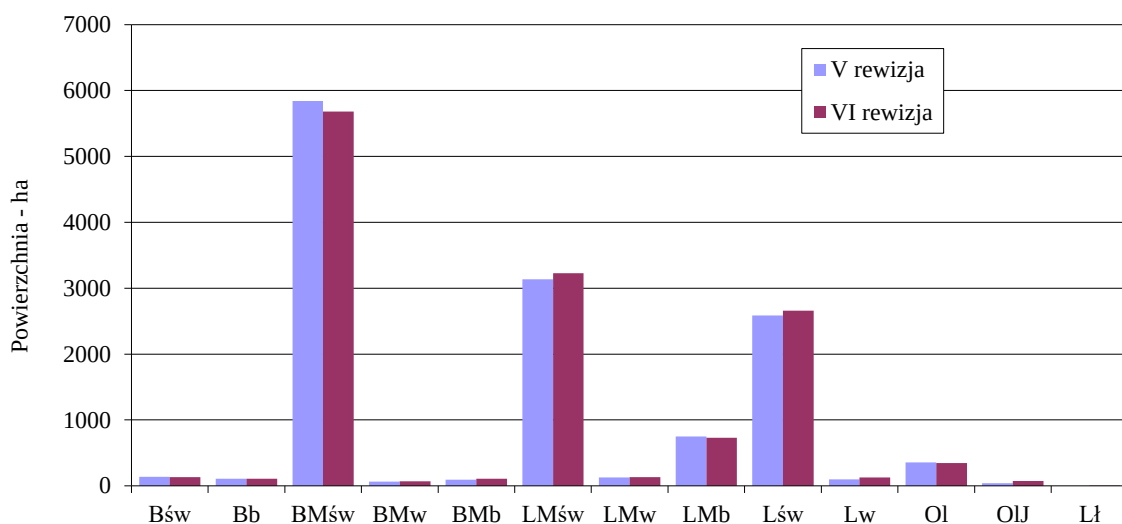
Ryc. 47. Zmiany stopnia borowacenia w % powierzchni leśnej zalesionej w Nadleśnictwie Suwałki

9.3. Zmiany powierzchni typów siedliskowych lasu

Zmiany w typach siedliskowych lasu, które wystąpiły między V, a VI rewizją urządzania lasu, są nieznaczne. Niemniej zauważalne jest zmniejszenie powierzchni boru mieszanego świeżego na korzyść zweryfikowanych pozytywnie siedlisk żyzniejszych. Wynika to głównie z korekty granic wyłączeń siedliskowych, w mniejszym stopniu z korekt siedliskowych typów lasu po pracach fitosocjologicznych.

Tabela 43. Zmiany w typach siedliskowych lasu pomiędzy V i VI rewizją urządzania lasu (pow. leśna zalesiona i niezalesiona)

Typ siedliskowy lasu	V rewizja		VI rewizja		Zmiana
	ha	%	ha	%	ha
1	2	3	4	5	6
Bśw	135,62	1,02	133,58	1,00	-2,04
Bb	107,22	0,80	106,46	0,79	-0,76
BMśw	5841	43,81	5682,82	42,42	-158,81
BMw	66,06	0,50	69,83	0,52	3,77
BMb	95,11	0,71	109,26	0,82	14,15
LMśw	3136,6	23,52	3225,7	24,08	89,10
LMw	124,74	0,94	130,93	0,98	6,19
LMb	748,9	5,62	727,58	5,43	-21,32
Lśw	2584,9	19,39	2660,42	19,86	75,52
Lw	97,26	0,73	128,15	0,96	30,89
Ol	354,64	2,66	347,61	2,59	-7,03
OLJ	41,9	0,31	71,84	0,54	29,94
Lł	0	0,00	1,68	0,01	1,68
Ogółem	13333,95	100,00	13395,86	100,00	60,89

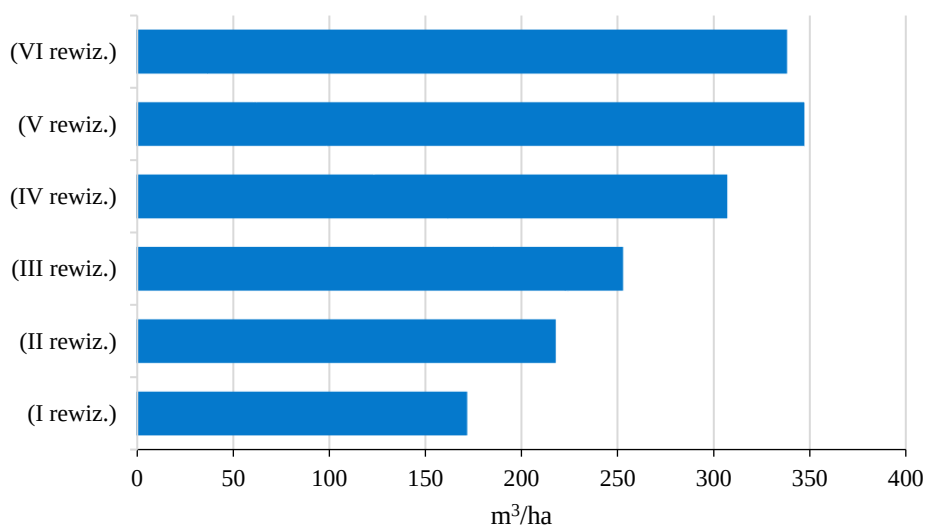
Ryc. 48. Zmiany powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej (w ha) typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Suwałki

9.4. Zmiany zasobności

Na poniższych danych i na wykresie widać, że przeciętna zasobność w lasach Nadleśnictwa Suwałki zmniejszyła się o 9 m³/ha w porównaniu do zasobności z poprzedniej rewizji U.L.

Tabela 44. Zmiany przeciętnej zasobności na powierzchni leśnej w kolejnych rewizjach urządzania lasu

Obręb,	Rewizja urządzania lasu (zasobność w m ³ /ha)					
Nadleśnictwo	I rewizja	II rewizja	III rewizja	IV rewizja	V rewizja	VI rewizja
1	2	3	4	5	6	7
Puńsk	146	196	233	289	330	324
Suwałki	193	236	274	326	365	343
Nadleśnictwo Suwałki	172	218	253	307	347	338

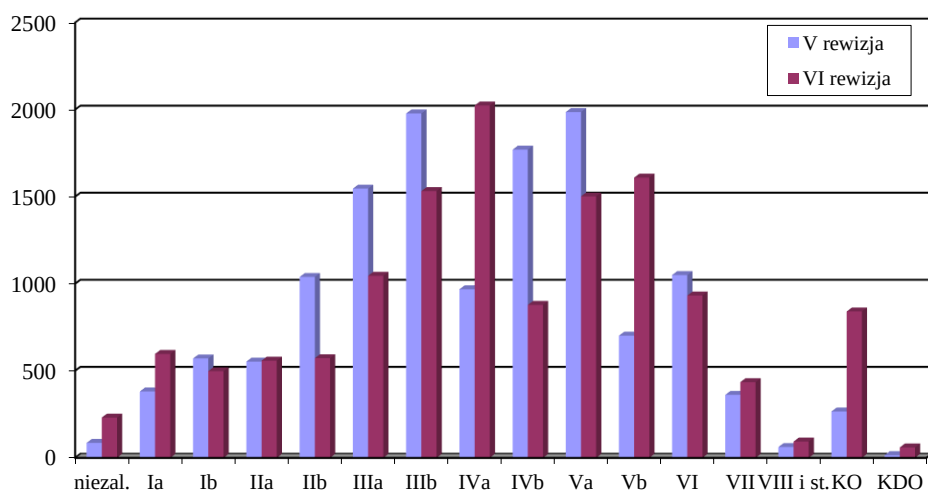
Ryc. 49. Zasobność (m³/ha) w kolejnych rewizjach U.L.

9.5. Zmiany w układzie powierzchniowym klas wieku

Z przedstawionych poniżej danych wynika, że pomimo stałego użytkowania rębego drzewostany płynnie przechodzą do starszych klas wieku, a użytkowanie rębne zapewnia jednocześnie powstawanie najmłodszych klas wieku.

Tabela 45. Zmiany w powierzchni klas wieku pomiędzy V i VI rewizją urządzania lasu w Nadleśnictwie Suwałki

Podklasa wieku, grupa drzewostanów	V rewizja		VI rewizja		Zmiana
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]
1	2	3	4	5	6
plazowiny	0	0	6,53	0,05	6,53
halizny i zręby	31,49	0,24	131,83	0,98	100,34
w produkcji ub.	15,09	0,11	17,71	0,13	2,62
pozostałe	39,34	0,30	64,74	0,48	25,4
Ia	381,17	2,86	596,78	4,45	215,61
Ib	570,85	4,28	497,84	3,72	-73,01
IIa	552,58	4,14	558,03	4,17	5,45
IIb	1038,88	7,79	572,19	4,27	-466,69
IIIa	1546,18	11,60	1045,44	7,8	-500,74
IIIb	1977,92	14,83	1531,83	11,44	-446,09
IVa	968,33	7,26	2023,33	15,1	1055
IVb	1770,03	13,27	878,25	6,56	-891,78
Va	1985,76	14,89	1501,72	11,21	-484,04
Vb	701,74	5,26	1609,16	12,01	907,42
VI	1049,46	7,87	932,04	6,96	-117,42
VII	361,64	2,71	434,62	3,24	72,98
VIII i starsze	62,05	0,47	93,38	0,7	31,33
KO	266,17	2,00	840,70	6,18	562,36
KDO	15,41	0,12	59,74	0,54	56,5
Razem	13334,09	100,00	13395,86	100	61,77

Ryc. 50. Zmiany w układzie powierzchniowym (w ha) klas wieku w Nadleśnictwie Suwałki

9.6. Zmiany przeciętnego wieku drzewostanów

Od czasu I rewizji urządzania lasu, przeciętny wiek drzewostanów nadleśnictwa systematycznie wzrasta.

Tabela 46. Zmiany przeciętnego wieku drzewostanów w kolejnych rewizjach urządzania lasu

Obręb, Nadleśnictwo	Rewizja urządzania lasu (lat)					
	(I rewiz.)	(II rewiz.)	(III rewiz.)	(IV rewiz.)	(V rewiz.)	(VI rewiz.)
1	2	3	4	5	6	7
Puńsk	33	38	49	57	62	69
Suwałki	51	52	59	66	71	71
Nadleśnictwo Suwałki	43	46	54	61	67	70

10. Monitoring skutków realizacji postanowień Planu

Skutki realizacji postanowień *Planu* powinny być monitorowane (raportowane) w cyklu pięcioletnim. Organem monitorującym realizację obligatoryjnych zadań gospodarczych i skutków ich realizacji (w tym przyrodniczych) jest organ sporządzający projekt *Planu*, czyli Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Monitorowanie środowiska przyrodniczego powinno obejmować i raportować:

- zmiany powierzchni lasów wg pełnionych funkcji,
- zmiany powierzchni lasów wg kategorii użytkowania,
- pozyskanie drewna według sposobu zagospodarowania w wymiarze powierzchniowym,
- pozyskanie drewna według sposobu zagospodarowania w wymiarze miąższościowym,
- powierzchnię pielęgnowania lasu według kategorii zabiegu,
- powierzchnię lasów według rzeczywistych składów gatunkowych i wieku,
- szkice sytuacyjne zabiegów rębnych w miejscach występowania obiektów chronionych (sporządzanych przez leśniczych).

Zarządzeniem nr 40 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 21 października 2020 roku, na terenie RDLP w Białymstoku została zaktualizowana „Procedura monitoringu przyrodniczego oraz analiza wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach” Należy wykorzystać zalecenia i procedury zawarte w ww. dokumencie do monitoringu środowiska przyrodniczego oraz oceny wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach Nadleśnictwa Suwałki.

11. LITERATURA

- BIURO URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI LEŚNEJ 2020: *Wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasu. Wyniki za okres 2016-2020*. Sękocin Stary.
- BIURO URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI LEŚNEJ ODDZIAŁ W BIAŁYMSTOKU 2002: *Charakterystyka siedlisk Nadleśnictwa Suwałki. Tom I. Opis ogólny*. Białystok.
- BIURO URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI LEŚNEJ ODDZIAŁ W BIAŁYMSTOKU 2012: *Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Suwałki na okres 01.01.2013-31.12.2022*. Białystok.
- BIURO URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI LEŚNEJ ODDZIAŁ W BIAŁYMSTOKU 2012: *Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005 w województwie podlaskim*. Białystok.
- BIURO URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI LEŚNEJ ODDZIAŁ W BIAŁYMSTOKU 2022: *Charakterystyka fitosocjologiczna Nadleśnictwa Suwałki*. Białystok.
- CHOIŃSKI A. 2006: *Katalog jezior Polski*. Wydawnictwo Naukowe UAM. Poznań
- CHYLARECKI P., SIKORA A., CENIAN Z. (red.) 2009: *Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią*. GIOŚ, Warszawa.
- CHYLARECKI P., SIKORA A., CENIAN Z., CHODKIEWICZ T. (red.) 2015: *Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny*. GIOŚ. Warszawa
- ESMAN T. 2017: *Co dalej z jesionem? Echa Leśne*, 10 (262): ss.: 14-15.
- GŁOWACIŃSKI & NOWACKI 2004: *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie i Akademia Rolnicza w Poznaniu.
- GŁOWACIŃSKI 2001: *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce*. PWRiL, Warszawa.
- GŁOWACIŃSKI Z., SUR P. (red.) 2018: *Atlas płazów i gadów Polski*. Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa.
- GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA 2022: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2021*. Białystok
- GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA 2020: *Stan środowiska w województwie podlaskim. Raport 2020*. Białystok
- GÓRNIAK A. 2021: *Klimat województwa podlaskiego w czasie globalnego ocieplenia*. Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- GROMADZKI M. (red.) 2004. *Ptaki. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny*. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T.7 (część I), T8 (część II).
- GUMIŃSKI R., 1948. Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce. *Przegl. Meteor. i Hydrol.* 1.
- JANECZKO E. 2008. *Możliwości kształtowania krajobrazu leśnego w kontekście potrzeb i oczekiwań społeczeństwa* *Studia i materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej*. Zeszyt 3(19)/2008. *Leśne Obszary Funkcjonalne*, red. R.Zielony i D. Anderwald, Leśny Zakład Doświadczalny SGGW, CEPL, Rogów, s. 130-138.
- JĘDRZEJEWSKI W., NOWAK S., STACHURA K., SKIERCZYŃSKI M., MYSŁAJEK R. W., NIEDZIAŁKOWSKI K., JĘDRZEJEWSKA B., WÓJCIK J. M., ZALEWSKA H., PILOT M.,

- GÓRNY M., KUREK R.T., ŚLUSARCZYK R. 2011: *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża.
- KONDRACKI J. 1972: *Polska Północno-Wschodnia*. Wydawnictwo PWN, Warszawa.
- KOWALSKI T. 2007: *Chalara fraxinea – nowo opisany gatunek grzyba na zamierających jesionach w Polsce*. SYLWAN nr 4: 44-48.
- KRZYWICKI T., 1995: *Jaćwież – zaginione ogniwo Bałtów*. Lithuania nr 2(15), Warszawa.
- LIRO A. (red.) 1998: *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA*. Fundacja IUCN Poland, Warszawa.
- LORENC H. 1994: *Ocena zmienności temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w okresie 1931-1993 na podstawie obserwacji z wybranych stacji meteorologicznych w Polsce*. Wiadomości IMiGW nr 17.
- MAKOMASKA-JUCHIEWICZ M. (red.) 2010: *Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część pierwsza*. Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- MAKOMASKA-JUCHIEWICZ M., BARAN P. (red.) 2012a: *Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część druga*. Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- MAKOMASKA-JUCHIEWICZ M., BARAN P. (red.) 2012b: *Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część trzecia*. Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- MAKOMASKA-JUCHIEWICZ M., BONKA M. (red.) 2015: *Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część czwarta*. Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- MATUSZKIEWICZ J. M. 2007: *Geobotaniczne rozpoznanie trendów rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski*. IGiPZ.
- MATUSZKIEWICZ J. M. 2008: *Regionalizacja geobotaniczna Polski*. IGiPZ Warszawa.
- MINISTERSTWO OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA 1996: *Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie. Część ogólna*. Fundacja Rozwój SGGW, Warszawa.
- MRÓZ W. 2010. OPRACOWANIE ZBIOROWE.: *Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część pierwsza*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- MRÓZ W. 2012A. OPRACOWANIE ZBIOROWE.: *Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część druga*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- MRÓZ W. 2012B. OPRACOWANIE ZBIOROWE.: *Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część trzecia*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- MRÓZ W. 2015. OPRACOWANIE ZBIOROWE.: *Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część czwarta*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- OKOŁOWICZ W., MARTYN D. 1979: *Regiony klimatyczne*. – [W:] Atlas Geograficzny Polski, Warszawa, PPWK.

- PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE 2012: *Instrukcja ochrony lasu*. CILP, Warszawa.
- PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE 2012: *Zasady hodowli lasu*. CILP, Warszawa.
- PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE 2012C: *Instrukcja urządzania lasu. Część 1. Instrukcja sporządzania planu urządzania lasu dla nadleśnictwa*. CILP, Warszawa.
- PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE 2020: *Instrukcja ochrony przeciwpożarowej lasu*. CILP, Warszawa.
- PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY - PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY 2022: *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2021 r.* Warszawa
- PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY 2020: *Monitoring stanu chemicznego oraz ocena stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach w latach 2018–2021*. Warszawa
- PERZANOWSKA J., 2010. PRACA ZBIOROWA.: *Monitoring gatunków roślin. Część pierwsza*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- PERZANOWSKA J., 2012. PRACA ZBIOROWA.: *Monitoring gatunków roślin. Część druga*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- PERZANOWSKA J., 2012. PRACA ZBIOROWA.: *Monitoring gatunków roślin. Część trzecia*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.
- RICHLING A., SOLON J., MACIAS A., BALON J., BORZYSZKOWSKI J., KISTOWSKI M. 2021: *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Poznań.
- SOKOŁOWSKI A. W. 2006. *Lasy północno-wschodniej Polski*. CILP Warszawa.
- SOKOŁOWSKI A. W. 2010. *Puszcza Augustowska*. CILP, Warszawa
- Standardowy Formularz Danych PLB200002 Puszcza Augustowska. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- Standardowy Formularz Danych PLH200001 Jeleniewo. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- Standardowy Formularz Danych PLH200003 Ostoja Suwalska. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- Standardowy Formularz Danych PLH200004 Ostoja Wigierska. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- Standardowy Formularz Danych PLH200005 Ostoja Augustowska. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- Standardowy Formularz Danych PLH200007 Pojezierze Sejneńskie. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- Standardowy Formularz Danych PLH200016 Dolina Szeszupy. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- Standardowy Formularz Danych PLH200017 Torfowiska Gór Sudawskich. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

- Standardowy Formularz Danych PLH200022 Dolina Górnej Rozpudy. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Dostępny online: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>
- STOPA-BORYCZKA M. 2013: *Klimat północno-wschodniej Polski według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego i J. Ostrowskiego. Atlas współzależności parametrów meteorologicznych i geograficznych w Polsce*. Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW.
- SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B. (red.) 2004: *Gatunki roślin. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, Tom 9*. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- SZUMAŃSKI A. 2000: *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000. Stacja Augustów (148)*. Państwowy Instytut Geologiczny. Warszawa.
- TOMANEK J. 1972: *Meteorologia i klimatologia dla leśników*. PWRiL, Warszawa.
- WIGIERSKI PARK NARODOWY: *Analiza działalności Wigierskiego Parku Narodowego w 2021 roku*. Krzywe 2022.
- WILCZYŃSKI S., DURŁO G. 2002: *Temperatura gleby w lesie i na otwartej przestrzeni*. [Sylwan R. CXLVI (7):93-105, 2002]
- WISZNIEWSKI W., CHEŁCHOWSKI W., 1987: *Regiony klimatyczne*. [w:] *Atlas hydrologiczny Polski*. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa.
- WOŚ A. 1999: *Klimat Polski*. PWN, Warszawa.
- WOŚ A. 2010. *Klimat Polski w drugiej połowie XX wieku*. UAM, Poznań
- ZAWADZKA D., ZAWADZKI J., ZAWADZKI G., ZAWADZKI S., 2009. *Ptaki Szponiaste Puszczy Augustowskiej. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej*, R. 11, Zeszyt 3 (22)
- ZIELONY R., KLICZKOWSKA A. 2012: *Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2012*. CILP Warszawa.

Akty prawa krajowego i miejscowego

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. poz. 2147).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148).
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279).
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 2311).
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. 1992 Nr 67 poz. 337).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 roku w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (Dz. U. z 2006 r. Nr 58, poz. 405).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny występowania szkody w środowisku (Dz. U. 2008 nr 82 poz. 501).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 510, ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2010 nr 77 poz. 510 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad bezpieczeństwa pożarowego (Dz. U. 2010 Nr 137, poz. 923).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. 2010 nr 34, poz. 186).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25 poz. 133).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r. poz. 845).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. (Dz. U. 2012 poz. 914).

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 poz. 1109).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. 2017 r. poz. 2300).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2017 poz. 2408).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2018 poz. 1119).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1988 r. w sprawie utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego. (Dz. U. 1988 nr 25, poz. 173).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1712 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenia Nr 7/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30 marca 2001 r. (Dz. Urz. W.P. Nr 8, poz.147).
- Rozporządzenie Wojewody Podlaskiego Nr 16/03 z 16 lipca 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Hańcza” (Dz. Urz. Woj. Podla. 2003 r. Nr 76, poz. 1511).
- Rozporządzenie Wojewody Podlaskiego Nr 25/03 z 06 listopada 2003 r. w sprawie ustanowieniu planu ochrony przyrody dla „Suwalskiego Parku Krajobrazowego”(Dz. Urz. Woj. Podl. 2003 Nr 117, poz. 2162).
- Rozporządzenie Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z dnia 2 maja 1991 roku w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu i wokół jezior województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z dnia 2 maja 1991 r. nr 17 poz. 167).
- Uchwała Nr III/14/76 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach z dnia 12 stycznia 1976 r. w sprawie powołania „Suwalskiego Parku Krajobrazowego” (Dz. Urz. WRN Nr 1, poz. 3).
- Uchwała nr XIV/113/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30.08.1995 r.

- Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”. (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 794).
- Uchwała Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” (Dz. Urz. z 2015 r. poz. 2116).
- Uchwała nr XII/89/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskie” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2117).
- Uchwała nr XII/90/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Rozpudy” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2118).
- Uchwała nr XII/94/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 2122).
- Uchwała nr L/474/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2018 r. poz. 2912).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 1995 nr 16 poz. 78).
- Ustawa o gatunkach obcych z dnia 11 sierpnia 2021 r. (Dz. U. 2021 poz. 1718).
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. 1991 nr 101 poz. 444 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych (Dz. U. 2005 nr 167 poz. 1399).
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. 1995 nr 16 poz. 98 z późn. zm.).
- Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. (Dz. U. 1991 nr 81 poz. 351 z późn. zm.).
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2004 nr poz. 880 z późn. zm.).
- Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1586 z późn. zm.).
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zm.).
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2002 nr 199 poz. 1227).
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. 2007 nr 75 poz. 493 z późn. zm.).
- Ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne z dnia 17 maja 1989 r. (Dz. U. 1989 nr 30 poz. 163 z późn. zm.).

Ustawa Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 r. (Dz. U. 1995 nr 147 poz. 713 z późn. zm.).

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz.21).

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018 poz. 1479).

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227 z późn. zm.).

Zarządzenie nr 40 Dyrektora RDLP w Białymstoku z dnia 21 października 2020 roku w sprawie procedury obserwacji przyrodniczych oraz analizy wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach (znak: ZP.720.31.2020).

Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej.

Zarządzenie nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych” (ZG.715.1.2022).

Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30.10.1959r. (MP nr 96 poz. 517).

Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12.11.1959 r. (MP nr 23 z dnia 1.02.1960 r., poz.114).

Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 grudnia 1961 roku (MP nr 13 z 1962 roku, poz. 53).

Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10.05.1963r. (MP nr 48, poz. 244).

Zarządzenie nr 130 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 października 1972 r. (M.P. Nr 53, poz. 283).

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 21/2020 z dnia 29 maja 2020 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 22/2020 z dnia 29 maja 2020 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 23/2020 z dnia 29 maja 2020 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 32/2020 z dnia 7 sierpnia 2020 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr 39/2020 z dnia 2 października 2020 r.

Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 1.07.1988 r. (MP nr 21 poz. 193).

Akty prawa międzynarodowego

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/WE z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzanym środowisku naturalnemu.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk dzikiej fauny i flory (z późniejszymi zmianami).

Konwencja Berneńska - konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (sporządzona 19 września 1979 r. w Bernie).

Konwencja Bońska - konwencja o ochronie gatunków wędrownych dzikich zwierząt (sporządzona 29 czerwca 1979 r. w Bonn - w Polsce weszła w życie w 1995 r.).

Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza, jako środowisko życiowe ptactwa wodnego (podpisana 2 lutego 1971 w Ramsar).

Konwencja o różnorodności biologicznej - przyjęta 5 czerwca 1992 r. w Rio de Janeiro (ratyfikowana przez Polskę 18 stycznia 1996 r.).

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Źródła internetowe

<http://bialystok.rdos.gov.pl/>
<https://camino.net.pl/droga-w-polsce/>
<http://crfop.gdos.gov.pl/>
<https://dane.gov.pl>
<https://geologia.pgi.gov.pl>
<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>
<http://isap.sejm.gov.pl>
<http://natura2000.gdos.gov.pl>
<http://www.powiat.sejny.pl/>
<http://www.wios.bialystok.pl/>
<https://80rowerow.pl>
<https://czaswlas.pl/mapa>
<https://edziennik.bialystok.uw.gov.pl>
<https://suwalki.bialystok.lasy.gov.pl>
<https://greenvelo.pl>
<https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>
<https://meteomodel.pl/dane/>
<https://spk.org.pl/>
<https://stat.gov.pl>
<http://turystyka.powiat.suwalski.pl/>
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/
<https://www.eurovelo11.sk>
<https://www.gios.gov.pl/pl/>
<https://www.gov.pl/web/gdos>
<https://www.iop.krakow.pl/ias/gatunki>
<https://www.nid.pl/pl/>
<https://www.wigry.org.pl/>
<http://www.pgi.gov.pl/>

12. ZAŁĄCZNIKI

- ✓ Załącznik 1. Wykaz stanowisk chronionych roślin
- ✓ Załącznik 2. Wykaz stanowisk chronionych zwierząt
- ✓ Załącznik 3. Wykaz bagien
- ✓ Załącznik 4. Grunty do naturalnej sukcesji
- ✓ Załącznik 5. Wykaz drzewostanów bez zabiegów gospodarczych
- ✓ Załącznik 6. Wykaz obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru (wg Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa)
- ✓ Załącznik 7. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru (wg Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa stan na 30.06.2022)
- ✓ Załącznik 8. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa Suwałki (Tabela XXII wg IUL)
- ✓ Załącznik 9. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody (Tabela XXIII wg IUL).

Załącznik 1. Wykaz stanowisk chronionych roślin

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
1	01-26-1-06-1 -a -00	wawrzynek wilczelyko	cz
2	01-26-1-06-1 -a -00	gajnik lśniący	cz
3	01-26-1-06-1 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
4	01-26-1-06-1 -f -00	gajnik lśniący	cz
5	01-26-1-06-1 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
6	01-26-1-06-1 -i -00	gajnik lśniący	cz
7	01-26-1-06-1 -z -00	gajnik lśniący	cz
8	01-26-1-06-10 -c -00	groszek wschodniokarpacki	cz
9	01-26-1-06-10 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
10	01-26-1-06-10 -g -00	gajnik lśniący	cz
11	01-26-1-06-10 -h -00	gajnik lśniący	cz
12	01-26-1-06-180 -a -00	wawrzynek wilczelyko	cz
13	01-26-1-06-180 -c -00	gajnik lśniący	cz
14	01-26-1-06-180 -f -00	wawrzynek wilczelyko	cz
15	01-26-1-06-180 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
16	01-26-1-06-181 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
17	01-26-1-06-181 -dx -00	gajnik lśniący	cz
18	01-26-1-06-181 -f -00	wawrzynek wilczelyko	cz
19	01-26-1-06-181 -l -00	wawrzynek wilczelyko	cz
20	01-26-1-06-181 -n -00	gajnik lśniący	cz
21	01-26-1-06-181 -r -00	gajnik lśniący	cz
22	01-26-1-06-181 -t -00	gajnik lśniący	cz
23	01-26-1-06-181 -w -00	gajnik lśniący	cz
24	01-26-1-06-181 -x -00	widłak jałowcowaty	cz
25	01-26-1-06-181 -x -00	gajnik lśniący	cz
26	01-26-1-06-181 -y -00	dzwonek szerokolistny	cz
27	01-26-1-06-181 -y -00	gajnik lśniący	cz
28	01-26-1-06-2 -a -00	gajnik lśniący	cz
29	01-26-1-06-2 -b -00	wawrzynek wilczelyko	cz
30	01-26-1-06-2 -b -00	gajnik lśniący	cz
31	01-26-1-06-2 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
32	01-26-1-06-2 -h -00	gajnik lśniący	cz
33	01-26-1-06-23 -a -00	gajnik lśniący	cz
34	01-26-1-06-23 -b -00	gajnik lśniący	cz
35	01-26-1-06-23 -j -00	gajnik lśniący	cz
36	01-26-1-06-23 -k -00	gajnik lśniący	cz
37	01-26-1-06-23 -l -00	gajnik lśniący	cz
38	01-26-1-06-23 -m -00	gajnik lśniący	cz
39	01-26-1-06-23 -n -00	gajnik lśniący	cz
40	01-26-1-06-24 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
41	01-26-1-06-24 -b -00	gajnik lśniący	cz
42	01-26-1-06-24 -c -00	gajnik lśniący	cz
43	01-26-1-06-24 -d -00	gajnik lśniący	cz
44	01-26-1-06-24 -f -00	gajnik lśniący	cz
45	01-26-1-06-24 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
46	01-26-1-06-24 -g -00	gajnik lśniący	cz
47	01-26-1-06-24 -j -00	gajnik lśniący	cz
48	01-26-1-06-25 -j -00	gajnik lśniący	cz
49	01-26-1-06-25 -k -00	gajnik lśniący	cz
50	01-26-1-06-25 -m -00	gajnik lśniący	cz
51	01-26-1-06-25 -n -00	rokitnik pospolity	cz
52	01-26-1-06-25 -n -00	gajnik lśniący	cz
53	01-26-1-06-25 -r -00	widłak jałowcowaty	cz
54	01-26-1-06-25 -r -00	rokitnik pospolity	cz
55	01-26-1-06-25 -r -00	gajnik lśniący	cz
56	01-26-1-06-26 -a -00	gajnik lśniący	cz
57	01-26-1-06-26 -b -00	torfowiec kończysty	cz
58	01-26-1-06-26 -b -00	gajnik lśniący	cz
59	01-26-1-06-26 -c -00	torfowiec ostrolistny	cz
60	01-26-1-06-26 -c -00	gajnik lśniący	cz
61	01-26-1-06-27 -b -00	gajnik lśniący	cz
62	01-26-1-06-27 -f -00	gajnik lśniący	cz
63	01-26-1-06-28 -a -00	gajnik lśniący	cz
64	01-26-1-06-28 -c -00	gajnik lśniący	cz
65	01-26-1-06-28 -d -00	gajnik lśniący	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
66	01-26-1-06-29 -a -00	widłak goździsty	cz
67	01-26-1-06-29 -a -00	gajnik lśniący	cz
68	01-26-1-06-29 -c -00	kosaciec syberyjski	cz
69	01-26-1-06-29 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
70	01-26-1-06-29 -d -00	gajnik lśniący	cz
71	01-26-1-06-29 -f -00	kosaciec syberyjski	cz
72	01-26-1-06-29 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
73	01-26-1-06-29 -g -00	gajnik lśniący	cz
74	01-26-1-06-29 -i -00	kosaciec syberyjski	cz
75	01-26-1-06-29 -j -00	widłak jałowcowaty	cz
76	01-26-1-06-29 -j -00	gajnik lśniący	cz
77	01-26-1-06-3 -h -00	gajnik lśniący	cz
78	01-26-1-06-30 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
79	01-26-1-06-30 -c -00	gajnik lśniący	cz
80	01-26-1-06-30 -d -00	gajnik lśniący	cz
81	01-26-1-06-30 -i -00	gajnik lśniący	cz
82	01-26-1-06-30 -l -00	gajnik lśniący	cz
83	01-26-1-06-31 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
84	01-26-1-06-31 -a -00	gajnik lśniący	cz
85	01-26-1-06-31 -b -00	gajnik lśniący	cz
86	01-26-1-06-31 -c -00	gajnik lśniący	cz
87	01-26-1-06-31 -d -00	gajnik lśniący	cz
88	01-26-1-06-31 -d -00	podkolan biały	cz
89	01-26-1-06-31 -f -00	gajnik lśniący	cz
90	01-26-1-06-32 -a -00	gajnik lśniący	cz
91	01-26-1-06-32 -b -00	gajnik lśniący	cz
92	01-26-1-06-32 -c -00	gajnik lśniący	cz
93	01-26-1-06-32 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
94	01-26-1-06-32 -d -00	gajnik lśniący	cz
95	01-26-1-06-32 -g -00	bagno zwyczajne	cz
96	01-26-1-06-32 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
97	01-26-1-06-32 -g -00	torfowiec ostrolistny	cz
98	01-26-1-06-32 -g -00	gajnik lśniący	cz
99	01-26-1-06-32 -i -00	gajnik lśniący	cz
100	01-26-1-06-32 -j -00	gajnik lśniący	cz
101	01-26-1-06-32 -l -00	bagno zwyczajne	cz
102	01-26-1-06-32 -l -00	torfowiec ostrolistny	cz
103	01-26-1-06-32 -l -00	gajnik lśniący	cz
104	01-26-1-06-33 -a -00	gajnik lśniący	cz
105	01-26-1-06-33 -b -00	gajnik lśniący	cz
106	01-26-1-06-33 -c -00	wawrzynek wilczelyko	cz
107	01-26-1-06-33 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
108	01-26-1-06-33 -c -00	gajnik lśniący	cz
109	01-26-1-06-33 -f -00	gajnik lśniący	cz
110	01-26-1-06-33 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
111	01-26-1-06-33 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
112	01-26-1-06-33 -h -00	rokitnik pospolity	cz
113	01-26-1-06-33 -h -00	gajnik lśniący	cz
114	01-26-1-06-34 -b -00	gajnik lśniący	cz
115	01-26-1-06-34 -c -00	wawrzynek wilczelyko	cz
116	01-26-1-06-34 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
117	01-26-1-06-34 -c -00	gajnik lśniący	cz
118	01-26-1-06-34 -f -00	wawrzynek wilczelyko	cz
119	01-26-1-06-35 -a -00	gajnik lśniący	cz
120	01-26-1-06-35 -b -00	gajnik lśniący	cz
121	01-26-1-06-35 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
122	01-26-1-06-35 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
123	01-26-1-06-35 -f -00	gajnik lśniący	cz
124	01-26-1-06-35 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
125	01-26-1-06-35 -g -00	gajnik lśniący	cz
126	01-26-1-06-35 -i -00	wawrzynek wilczelyko	cz
127	01-26-1-06-35 -j -00	rokitnik pospolity	cz
128	01-26-1-06-35 -j -00	gajnik lśniący	cz
129	01-26-1-06-35 -l -00	gajnik lśniący	cz
130	01-26-1-06-35 -m -00	gajnik lśniący	cz
131	01-26-1-06-4 -a -00	gajnik lśniący	cz
132	01-26-1-06-4 -b -00	gajnik lśniący	cz
133	01-26-1-06-4 -d -00	gajnik lśniący	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
134	01-26-1-06-4 -h -00	wawrzynek wilczelyko	cz
135	01-26-1-06-4 -i -00	wawrzynek wilczelyko	cz
136	01-26-1-06-4 -j -00	gajnik lśniący	cz
137	01-26-1-06-4 -j -00	wawrzynek wilczelyko	cz
138	01-26-1-06-4 -l -00	wawrzynek wilczelyko	cz
139	01-26-1-06-4 -l -00	gajnik lśniący	cz
140	01-26-1-06-4 -m -00	wawrzynek wilczelyko	cz
141	01-26-1-06-4 -o -00	torfowiec - rodzaj	
142	01-26-1-06-5 -f -00	wawrzynek wilczelyko	cz
143	01-26-1-06-5 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
144	01-26-1-06-5 -h -00	wawrzynek wilczelyko	cz
145	01-26-1-06-5 -h -00	gajnik lśniący	cz
146	01-26-1-06-5 -j -00	kosaciec syberyjski	cz
147	01-26-1-06-5 -k -00	wawrzynek wilczelyko	cz
148	01-26-1-06-5 -k -00	gajnik lśniący	cz
149	01-26-1-06-5 -l -00	wawrzynek wilczelyko	cz
150	01-26-1-06-5 -m -00	gajnik lśniący	cz
151	01-26-1-06-5 -s -00	wawrzynek wilczelyko	cz
152	01-26-1-06-5 -s -00	gajnik lśniący	cz
153	01-26-1-06-6 -b -00	wawrzynek wilczelyko	cz
154	01-26-1-06-6 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
155	01-26-1-06-66 -c -00	gajnik lśniący	cz
156	01-26-1-06-66 -d -00	gajnik lśniący	cz
157	01-26-1-06-66 -f -00	gajnik lśniący	cz
158	01-26-1-06-66 -h -00	gajnik lśniący	cz
159	01-26-1-06-66 -i -00	gajnik lśniący	cz
160	01-26-1-06-66 -j -00	gajnik lśniący	cz
161	01-26-1-06-66 -k -00	gajnik lśniący	cz
162	01-26-1-06-66 -n -00	gajnik lśniący	cz
163	01-26-1-06-66 -p -00	gajnik lśniący	cz
164	01-26-1-06-67 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
165	01-26-1-06-67 -h -00	gajnik lśniący	cz
166	01-26-1-06-68 -a -00	rzepik szczeciński	s
167	01-26-1-06-68 -a -00	naparstnica zwyczajna	cz
168	01-26-1-06-68 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
169	01-26-1-06-68 -d -00	lipiennik Loesela	s
170	01-26-1-06-68 -f -00	wawrzynek wilczelyko	cz
171	01-26-1-06-68 -g -00	gajnik lśniący	cz
172	01-26-1-06-68 -h -00	naparstnica zwyczajna	cz
173	01-26-1-06-68 -h -00	gajnik lśniący	cz
174	01-26-1-06-68 -h -00	lilia złotogłów	s
175	01-26-1-06-68 -i -00	gajnik lśniący	cz
176	01-26-1-06-69 -a -00	rokitnik pospolity	cz
177	01-26-1-06-69 -a -00	gajnik lśniący	cz
178	01-26-1-06-69 -b -00	rokitnik pospolity	cz
179	01-26-1-06-69 -b -00	gajnik lśniący	cz
180	01-26-1-06-69 -c -00	gajnik lśniący	cz
181	01-26-1-06-69 -d -00	gajnik lśniący	cz
182	01-26-1-06-69 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
183	01-26-1-06-69 -g -00	gajnik lśniący	cz
184	01-26-1-06-69 -h -00	gajnik lśniący	cz
185	01-26-1-06-69 -i -00	lilia złotogłów	s
186	01-26-1-06-69 -j -00	rokitnik pospolity	cz
187	01-26-1-06-69 -j -00	gajnik lśniący	cz
188	01-26-1-06-69 -k -00	gajnik lśniący	cz
189	01-26-1-06-69 -n -00	rokitnik pospolity	cz
190	01-26-1-06-69 -n -00	gajnik lśniący	cz
191	01-26-1-06-69 -o -00	naparstnica zwyczajna	cz
192	01-26-1-06-69 -o -00	wawrzynek wilczelyko	cz
193	01-26-1-06-69 -o -00	gajnik lśniący	cz
194	01-26-1-06-69 -p -00	gajnik lśniący	cz
195	01-26-1-06-6A -b -00	wawrzynek wilczelyko	cz
196	01-26-1-06-7 -i -00	wawrzynek wilczelyko	cz
197	01-26-1-06-7 -j -00	wawrzynek wilczelyko	cz
198	01-26-1-06-7 -k -00	wawrzynek wilczelyko	cz
199	01-26-1-06-7 -l -00	wawrzynek wilczelyko	cz
200	01-26-1-06-7 -l -00	gajnik lśniący	cz
201	01-26-1-06-70 -b -00	gajnik lśniący	cz
202	01-26-1-06-70 -d -00	gajnik lśniący	cz
203	01-26-1-06-70 -f -00	gajnik lśniący	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
204	01-26-1-06-70 -g -00	próchniczek błotny	cz
205	01-26-1-06-70 -g -00	bagno zwyczajne	cz
206	01-26-1-06-70 -g -00	modrzewnica zwyczajna	cz
207	01-26-1-06-70 -g -00	gajnik lśniący	cz
208	01-26-1-06-70 -j -00	rokitnik pospolity	cz
209	01-26-1-06-70 -j -00	gajnik lśniący	cz
210	01-26-1-06-70 -k -00	widłak jałowcowaty	cz
211	01-26-1-06-70 -k -00	rokitnik pospolity	cz
212	01-26-1-06-70 -k -00	torfowiec - rodzaj	
213	01-26-1-06-70 -k -00	gajnik lśniący	cz
214	01-26-1-06-70 -l -00	widłak jałowcowaty	cz
215	01-26-1-06-70 -l -00	rokitnik pospolity	cz
216	01-26-1-06-70 -l -00	gajnik lśniący	cz
217	01-26-1-06-70 -n -00	rokitnik pospolity	cz
218	01-26-1-06-70 -n -00	gajnik lśniący	cz
219	01-26-1-06-70 -o -00	próchniczek błotny	cz
220	01-26-1-06-70 -o -00	plywacz drobny	s
221	01-26-1-06-70 -r -00	rokitnik pospolity	cz
222	01-26-1-06-70 -r -00	gajnik lśniący	cz
223	01-26-1-06-70 -s -00	rokitnik pospolity	cz
224	01-26-1-06-70 -t -00	gajnik lśniący	cz
225	01-26-1-06-8 -a -00	wawrzynek wilczelyko	cz
226	01-26-1-06-8 -c -00	gajnik lśniący	cz
227	01-26-1-06-8 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
228	01-26-1-06-8 -j -00	próchniczek błotny	cz
229	01-26-1-06-8 -j -00	wielkociek alpejski	cz
230	01-26-1-06-8 -j -00	rosiczka okrągłolistna	s
231	01-26-1-06-8 -j -00	plywacz średni	s
232	01-26-1-06-8 -j -00	bagnica torfowa	s
233	01-26-1-06-9 -a -00	gajnik lśniący	cz
234	01-26-1-06-9 -d -00	gajnik lśniący	cz
235	01-26-1-06-9 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
236	01-26-1-07-11 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
237	01-26-1-07-11 -b -00	rokitnik pospolity	cz
238	01-26-1-07-11 -c -00	rokitnik pospolity	cz
239	01-26-1-07-11 -f -00	rokitnik pospolity	cz
240	01-26-1-07-11 -g -00	rokitnik pospolity	cz
241	01-26-1-07-11 -i -00	rzepik szczeciński	s
242	01-26-1-07-11 -i -00	rokitnik pospolity	cz
243	01-26-1-07-11 -j -00	rokitnik pospolity	cz
244	01-26-1-07-11 -k -00	rokitnik pospolity	cz
245	01-26-1-07-11 -l -00	rokitnik pospolity	cz
246	01-26-1-07-12 -a -00	rokitnik pospolity	cz
247	01-26-1-07-12 -h -00	plonnik pospolity	cz
248	01-26-1-07-12 -h -00	rokitnik pospolity	cz
249	01-26-1-07-12 -h -00	gajnik lśniący	cz
250	01-26-1-07-13 -h -00	rokitnik pospolity	cz
251	01-26-1-07-14 -a -00	rokitnik pospolity	cz
252	01-26-1-07-14 -f -00	rokitnik pospolity	cz
253	01-26-1-07-15 -c -00	rokitnik pospolity	cz
254	01-26-1-07-15 -h -00	rokitnik pospolity	cz
255	01-26-1-07-16 -a -00	rokitnik pospolity	cz
256	01-26-1-07-16 -k -00	rokitnik pospolity	cz
257	01-26-1-07-17 -a -00	rokitnik pospolity	cz
258	01-26-1-07-17 -a -00	lilia złotogłów	s
259	01-26-1-07-18 -b -00	lilia złotogłów	s
260	01-26-1-07-18 -b -00	rokitnik pospolity	cz
261	01-26-1-07-18 -b -00	gajnik lśniący	cz
262	01-26-1-07-18 -c -00	lilia złotogłów	s
263	01-26-1-07-18 -h -00	lilia złotogłów	s
264	01-26-1-07-182 -j -00	rokitnik pospolity	cz
265	01-26-1-07-182 -l -00	tujowiec deklatny	cz
266	01-26-1-07-182 -l -00	listera jajowata	cz
267	01-26-1-07-182 -l -00	mokradłozka zaostrozona	cz
268	01-26-1-07-20 -c -00	rokitnik pospolity	cz
269	01-26-1-07-20 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
270	01-26-1-07-21 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
271	01-26-1-07-21 -d -00	lilia złotogłów	s
272	01-26-1-07-21 -g -00	lilia złotogłów	s
273	01-26-1-07-21 -o -00	lilia złotogłów	s

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
274	01-26-1-07-22 -d -00	rokitnik pospolity	cz
275	01-26-1-07-36 -b -00	lilia złotogłów	s
276	01-26-1-07-36 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
277	01-26-1-07-36 -f -00	rokitnik pospolity	cz
278	01-26-1-07-37 -d -00	rokitnik pospolity	cz
279	01-26-1-07-37 -h -00	rokitnik pospolity	cz
280	01-26-1-07-37 -h -00	gajnik lśniący	cz
281	01-26-1-07-37 -j -00	rokitnik pospolity	cz
282	01-26-1-07-38 -b -00	rokitnik pospolity	cz
283	01-26-1-07-38 -mx -00	torfowiec - rodzaj	
284	01-26-1-07-39 -a -00	lilia złotogłów	s
285	01-26-1-07-39 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
286	01-26-1-07-39 -c -00	torfowiec - rodzaj	
287	01-26-1-07-40 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
288	01-26-1-07-40 -c -00	rokitnik pospolity	cz
289	01-26-1-07-40 -f -00	rokitnik pospolity	cz
290	01-26-1-07-40 -g -00	rokitnik pospolity	cz
291	01-26-1-07-41 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
292	01-26-1-07-41 -d -00	torfowiec - rodzaj	
293	01-26-1-07-42 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
294	01-26-1-07-42 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
295	01-26-1-07-42 -d -00	rokitnik pospolity	cz
296	01-26-1-07-43 -c -00	orlik pospolity	cz
297	01-26-1-07-43 -c -00	rokitnik pospolity	cz
298	01-26-1-07-43 -f -00	rokitnik pospolity	cz
299	01-26-1-07-43 -g -00	gwiazdnica grubolistna	s
300	01-26-1-07-43 -g -00	haczykowiec błyszczący	s
301	01-26-1-07-43 -j -00	rokitnik pospolity	cz
302	01-26-1-07-43 -l -00	widłak jałowcowaty	cz
303	01-26-1-07-43 -l -00	rokitnik pospolity	cz
304	01-26-1-07-44 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
305	01-26-1-07-44 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
306	01-26-1-07-44 -b -00	rokitnik pospolity	cz
307	01-26-1-07-44 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
308	01-26-1-07-44 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
309	01-26-1-07-44 -d -00	rokitnik pospolity	cz
310	01-26-1-07-44 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
311	01-26-1-07-45 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
312	01-26-1-07-45 -c -00	rokitnik pospolity	cz
313	01-26-1-07-45 -c -00	torfowiec błotny	cz
314	01-26-1-07-45 -c -00	torfowiec - rodzaj	
315	01-26-1-07-45 -h -00	rokitnik pospolity	cz
316	01-26-1-07-45 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
317	01-26-1-07-45 -i -00	rokitnik pospolity	cz
318	01-26-1-07-45 -i -00	gajnik lśniący	cz
319	01-26-1-07-45 -k -00	rokitnik pospolity	cz
320	01-26-1-07-45 -l -00	widłak jałowcowaty	cz
321	01-26-1-07-45 -l -00	rokitnik pospolity	cz
322	01-26-1-07-46 -a -00	rokitnik pospolity	cz
323	01-26-1-07-46 -f -00	plonnik pospolity	cz
324	01-26-1-07-46 -f -00	rokitnik pospolity	cz
325	01-26-1-07-46 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
326	01-26-1-07-46 -g -00	rokitnik pospolity	cz
327	01-26-1-07-46 -g -00	gajnik lśniący	cz
328	01-26-1-07-46 -h -00	rokitnik pospolity	cz
329	01-26-1-07-46 -i -00	wawrzynek wilczelyko	cz
330	01-26-1-07-46 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
331	01-26-1-07-46 -i -00	rokitnik pospolity	cz
332	01-26-1-07-46 -j -00	wawrzynek wilczelyko	cz
333	01-26-1-07-46 -k -00	widłak jałowcowaty	cz
334	01-26-1-07-46 -k -00	rokitnik pospolity	cz
335	01-26-1-07-46 -k -00	torfowiec - rodzaj	
336	01-26-1-07-46 -m -00	plonnik pospolity	cz
337	01-26-1-07-46 -m -00	rokitnik pospolity	cz
338	01-26-1-07-46 -n -00	rokitnik pospolity	cz
339	01-26-1-07-46 -p -00	widłak jałowcowaty	cz
340	01-26-1-07-47 -d -00	rokitnik pospolity	cz
341	01-26-1-07-47 -f -00	rokitnik pospolity	cz
342	01-26-1-07-47 -i -00	widłak jałowcowaty	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
343	01-26-1-07-48 -b -00	rokitnik pospolity	cz
344	01-26-1-07-48 -c -00	rokitnik pospolity	cz
345	01-26-1-07-48 -d -00	torfowiec - rodzaj	
346	01-26-1-07-48 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
347	01-26-1-07-48 -h -00	torfowiec - rodzaj	
348	01-26-1-07-48 -o -00	rokitnik pospolity	cz
349	01-26-1-07-50 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
350	01-26-1-07-50 -g -00	rokitnik pospolity	cz
351	01-26-1-07-50 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
352	01-26-1-07-50 -i -00	rokitnik pospolity	cz
353	01-26-1-07-50 -i -00	torfowiec błotny	cz
354	01-26-1-07-50 -i -00	torfowiec - rodzaj	
355	01-26-1-07-51 -c -00	rokitnik pospolity	cz
356	01-26-1-07-51 -f -00	rokitnik pospolity	cz
357	01-26-1-07-52 -b -00	rokitnik pospolity	cz
358	01-26-1-07-52 -c -00	wawrzynek wilczelyko	cz
359	01-26-1-07-52 -c -00	rokitnik pospolity	cz
360	01-26-1-07-52 -f -00	rokitnik pospolity	cz
361	01-26-1-07-52 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
362	01-26-1-07-52 -h -00	rokitnik pospolity	cz
363	01-26-1-07-52 -i -00	wawrzynek wilczelyko	cz
364	01-26-1-07-52 -j -00	rokitnik pospolity	cz
365	01-26-1-07-52 -l -00	wawrzynek wilczelyko	cz
366	01-26-1-07-52 -l -00	rokitnik pospolity	cz
367	01-26-1-07-52 -m -00	wawrzynek wilczelyko	cz
368	01-26-1-07-53 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
369	01-26-1-07-53 -a -00	rokitnik pospolity	cz
370	01-26-1-07-53 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
371	01-26-1-07-53 -c -00	rokitnik pospolity	cz
372	01-26-1-07-53 -f -00	rokitnik pospolity	cz
373	01-26-1-07-53 -k -00	rokitnik pospolity	cz
374	01-26-1-07-53 -l -00	widłak jałowcowaty	cz
375	01-26-1-07-53 -l -00	rokitnik pospolity	cz
376	01-26-1-07-53 -l -00	gajnik lśniący	cz
377	01-26-1-07-54 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
378	01-26-1-07-55 -g -00	rokitnik pospolity	cz
379	01-26-1-07-56 -g -00	torfowiec - rodzaj	
380	01-26-1-07-57 -f -00	rokitnik pospolity	cz
381	01-26-1-07-57 -i -00	wawrzynek wilczelyko	cz
382	01-26-1-07-58 -b -00	rokitnik pospolity	cz
383	01-26-1-07-58 -c -00	rokitnik pospolity	cz
384	01-26-1-07-58 -d -00	rokitnik pospolity	cz
385	01-26-1-07-58 -d -00	gajnik lśniący	cz
386	01-26-1-07-58 -l -00	rokitnik pospolity	cz
387	01-26-1-07-59 -d -00	tujowiec dekikatny	cz
388	01-26-1-07-59 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
389	01-26-1-07-59 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
390	01-26-1-07-59 -d -00	turzyca życiowa	s
391	01-26-1-07-59 -d -00	torfowiec - rodzaj	
392	01-26-1-07-59 -g -00	rokitnik pospolity	cz
393	01-26-1-07-60 -f -00	rokitnik pospolity	cz
394	01-26-1-07-60 -g -00	rokitnik pospolity	cz
395	01-26-1-07-60 -h -00	rokitnik pospolity	cz
396	01-26-1-07-61 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
397	01-26-1-07-62 -a -00	wawrzynek wilczelyko	cz
398	01-26-1-07-62 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
399	01-26-1-07-62 -h -00	haczykowiec błyszczący	s
400	01-26-1-07-62 -h -00	gwiazdnica grubolistna	s
401	01-26-1-07-62 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
402	01-26-1-07-62 -l -00	widłak jałowcowaty	cz
403	01-26-1-07-62 -l -00	rokitnik pospolity	cz
404	01-26-1-07-62 -n -00	widłak jałowcowaty	cz
405	01-26-1-07-62 -n -00	torfowiec błotny	cz
406	01-26-1-07-62 -o -00	rokitnik pospolity	cz
407	01-26-1-07-63 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
408	01-26-1-07-64 -c -00	rokitnik pospolity	cz
409	01-26-1-07-64 -d -00	rokitnik pospolity	cz
410	01-26-1-07-64 -w -00	tączęta jednostronna	s
411	01-26-1-07-64 -w -00	widłak jałowcowaty	cz
412	01-26-1-08-101 -b -00	torfowiec - rodzaj	

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
413	01-26-1-08-102 -c -00	rokitnik pospolity	cz
414	01-26-1-08-71 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
415	01-26-1-08-71 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
416	01-26-1-08-71 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
417	01-26-1-08-72 -a -00	lilia złotogłów	s
418	01-26-1-08-73 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
419	01-26-1-08-73 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
420	01-26-1-08-73 -h -00	torfowiec - rodzaj	
421	01-26-1-08-73 -j -00	wawrzynek wilczelyko	cz
422	01-26-1-08-73 -j -00	widłak jałowcowaty	cz
423	01-26-1-08-73 -j -00	gajnik łśniący	cz
424	01-26-1-08-73 -k -00	lilia złotogłów	s
425	01-26-1-08-73 -k -00	widłak jałowcowaty	cz
426	01-26-1-08-73 -k -00	gajnik łśniący	cz
427	01-26-1-08-73 -l -00	wawrzynek wilczelyko	cz
428	01-26-1-08-73 -n -00	widłak jałowcowaty	cz
429	01-26-1-08-73 -n -00	rokitnik pospolity	cz
430	01-26-1-08-74 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
431	01-26-1-08-74 -b -00	lilia złotogłów	s
432	01-26-1-08-74 -c -00	lilia złotogłów	s
433	01-26-1-08-74 -j -00	lilia złotogłów	s
434	01-26-1-08-74 -j -00	wawrzynek wilczelyko	cz
435	01-26-1-08-75 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
436	01-26-1-08-75 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
437	01-26-1-08-75 -m -00	wawrzynek wilczelyko	cz
438	01-26-1-08-76 -g -00	gajnik łśniący	cz
439	01-26-1-08-76 -h -00	bagno zwyczajne	cz
440	01-26-1-08-76 -h -00	rosiczka okragłolistna	s
441	01-26-1-08-76 -r -00	rokitnik pospolity	cz
442	01-26-1-08-77 -c -00	torfowiec - rodzaj	
443	01-26-1-08-77 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
444	01-26-1-08-78 -b -00	wawrzynek wilczelyko	cz
445	01-26-1-08-78 -d -00	wawrzynek wilczelyko	cz
446	01-26-1-08-78 -h -00	wawrzynek wilczelyko	cz
447	01-26-1-08-79 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
448	01-26-1-08-79 -g -00	torfowiec - rodzaj	
449	01-26-1-08-79 -j -00	wawrzynek wilczelyko	cz
450	01-26-1-08-80 -a -00	wawrzynek wilczelyko	cz
451	01-26-1-08-80 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
452	01-26-1-08-81 -b -00	wawrzynek wilczelyko	cz
453	01-26-1-08-81 -c -00	wawrzynek wilczelyko	cz
454	01-26-1-08-82 -d -00	gajnik łśniący	cz
455	01-26-1-08-82 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
456	01-26-1-08-82 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
457	01-26-1-08-83 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
458	01-26-1-08-83 -b -00	rokitnik pospolity	cz
459	01-26-1-08-83 -b -00	torfowiec - rodzaj	
460	01-26-1-08-83 -b -00	gajnik łśniący	cz
461	01-26-1-08-83 -c -00	lilia złotogłów	s
462	01-26-1-08-83 -d -00	torfowiec - rodzaj	
463	01-26-1-08-83 -d -00	gajnik łśniący	cz
464	01-26-1-08-83 -f -00	bagno zwyczajne	cz
465	01-26-1-08-83 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
466	01-26-1-08-83 -f -00	turzyca życiowa	s
467	01-26-1-08-83 -f -00	torfowiec - rodzaj	
468	01-26-1-08-83 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
469	01-26-1-08-83 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
470	01-26-1-08-83 -j -00	widłak jałowcowaty	cz
471	01-26-1-08-83 -j -00	gajnik łśniący	cz
472	01-26-1-08-83 -k -00	widłak jałowcowaty	cz
473	01-26-1-08-83 -k -00	rokitnik pospolity	cz
474	01-26-1-08-83 -l -00	widłak jałowcowaty	cz
475	01-26-1-08-83 -l -00	rokitnik pospolity	cz
476	01-26-1-08-84 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
477	01-26-1-08-84 -c -00	wawrzynek wilczelyko	cz
478	01-26-1-08-84 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
479	01-26-1-08-84 -d -00	rokitnik pospolity	cz
480	01-26-1-08-84 -d -00	gajnik łśniący	cz
481	01-26-1-08-84 -g -00	gajnik łśniący	cz
482	01-26-1-08-84 -i -00	widłak jałowcowaty	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
483	01-26-1-08-84 -i -00	rokitnik pospolity	cz
484	01-26-1-08-84 -j -00	rokitnik pospolity	cz
485	01-26-1-08-84 -k -00	torfowiec - rodzaj	
486	01-26-1-08-85 -c -00	rokitnik pospolity	cz
487	01-26-1-08-85 -f -00	rokitnik pospolity	cz
488	01-26-1-08-85 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
489	01-26-1-08-85 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
490	01-26-1-08-86 -b -00	wawrzynek wilczelyko	cz
491	01-26-1-08-86 -b -00	gajnik łśniący	cz
492	01-26-1-08-86 -c -00	rokitnik pospolity	cz
493	01-26-1-08-86 -f -00	rokitnik pospolity	cz
494	01-26-1-08-87 -fx -00	podkolan biały	cz
495	01-26-1-08-87 -y -00	podkolan biały	cz
496	01-26-1-08-88 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
497	01-26-1-08-88 -f -00	torfowiec - rodzaj	
498	01-26-1-08-88 -g -00	wawrzynek wilczelyko	cz
499	01-26-1-08-89 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
500	01-26-1-08-89 -a -00	torfowiec - rodzaj	
501	01-26-1-08-90 -n -00	podkolan biały	cz
502	01-26-1-08-90 -o -00	rokitnik pospolity	cz
503	01-26-1-08-90 -p -00	rokitnik pospolity	cz
504	01-26-1-08-91 -a -00	wawrzynek wilczelyko	cz
505	01-26-1-08-91 -a -00	rokitnik pospolity	cz
506	01-26-1-08-92 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
507	01-26-1-08-92 -c -00	rokitnik pospolity	cz
508	01-26-1-08-92 -t -00	widłak jałowcowaty	cz
509	01-26-1-08-93 -c -00	rokitnik pospolity	cz
510	01-26-1-08-93 -i -00	rokitnik pospolity	cz
511	01-26-1-08-96 -k -00	torfowiec - rodzaj	
512	01-26-1-08-98 -b -00	podkolan biały	cz
513	01-26-1-08-98 -i -00	torfowiec - rodzaj	
514	01-26-1-08-99 -c -00	torfowiec - rodzaj	
515	01-26-1-08-99 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
516	01-26-1-08-99 -d -00	torfowiec - rodzaj	
517	01-26-1-09-104 -f -00	wawrzynek wilczelyko	cz
518	01-26-1-09-104 -n -00	plonnik pospolity	cz
519	01-26-1-09-104 -n -00	torfowiec błotny	cz
520	01-26-1-09-104 -p -00	rokitnik pospolity	cz
521	01-26-1-09-105 -c -00	rokitnik pospolity	cz
522	01-26-1-09-106 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
523	01-26-1-09-106 -c -00	rokitnik pospolity	cz
524	01-26-1-09-106 -f -00	rokitnik pospolity	cz
525	01-26-1-09-106 -k -00	widłak jałowcowaty	cz
526	01-26-1-09-106 -k -00	plonnik pospolity	cz
527	01-26-1-09-106 -k -00	rokitnik pospolity	cz
528	01-26-1-09-106 -k -00	torfowiec błotny	cz
529	01-26-1-09-106 -l -00	wawrzynek wilczelyko	cz
530	01-26-1-09-106 -l -00	moczara sierpowata	s
531	01-26-1-09-106 -n -00	widłak jałowcowaty	cz
532	01-26-1-09-106 -n -00	plonnik pospolity	cz
533	01-26-1-09-106 -n -00	rokitnik pospolity	cz
534	01-26-1-09-106 -n -00	torfowiec błotny	cz
535	01-26-1-09-107 -d -00	plonnik pospolity	cz
536	01-26-1-09-107 -d -00	torfowiec błotny	cz
537	01-26-1-09-108 -a -00	wawrzynek wilczelyko	cz
538	01-26-1-09-109 -k -00	rokitnik pospolity	cz
539	01-26-1-09-109 -l -00	plonnik pospolity	cz
540	01-26-1-09-110 -a -00	rokitnik pospolity	cz
541	01-26-1-09-110 -g -00	rokitnik pospolity	cz
542	01-26-1-09-111 -c -00	wawrzynek wilczelyko	cz
543	01-26-1-09-111 -l -00	rokitnik pospolity	cz
544	01-26-1-09-111A -b -00	rokitnik pospolity	cz
545	01-26-1-09-111A -dx -00	rokitnik pospolity	cz
546	01-26-1-09-111A -fx -00	rokitnik pospolity	cz
547	01-26-1-09-111A -n -00	rokitnik pospolity	cz
548	01-26-1-09-111A -p -00	rokitnik pospolity	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
945	01-26-1-10-65 -t -00	torfowiec - rodzaj	
946	01-26-1-11-139 -a -00	rokitnik pospolity	cz
947	01-26-1-11-139 -c -00	rokitnik pospolity	cz
948	01-26-1-11-139 -d -00	rokitnik pospolity	cz
949	01-26-1-11-139 -h -00	rokitnik pospolity	cz
950	01-26-1-11-191 -ax -00	rokitnik pospolity	cz
951	01-26-1-11-191 -b -00	rokitnik pospolity	cz
952	01-26-1-11-191 -bx -00	rokitnik pospolity	cz
953	01-26-1-11-191 -c -00	rokitnik pospolity	cz
954	01-26-1-11-191 -d -00	rokitnik pospolity	cz
955	01-26-1-11-191 -dx -00	torfowiec błotny	cz
956	01-26-1-11-191 -f -00	rokitnik pospolity	cz
957	01-26-1-11-191 -fx -00	widlak jałowcowaty	cz
958	01-26-1-11-191 -fx -00	torfowiec - rodzaj	
959	01-26-1-11-191 -gx -00	widlak jałowcowaty	cz
960	01-26-1-11-191 -gx -00	torfowiec błotny	cz
961	01-26-1-11-191 -gx -00	torfowiec - rodzaj	
962	01-26-1-11-191 -h -00	rokitnik pospolity	cz
963	01-26-1-11-191 -hx -00	bagno zwyczajne	cz
964	01-26-1-11-191 -hx -00	widlak jałowcowaty	cz
965	01-26-1-11-191 -hx -00	torfowiec błotny	cz
966	01-26-1-11-191 -hx -00	torfowiec - rodzaj	
967	01-26-1-11-191 -j -00	rokitnik pospolity	cz
968	01-26-1-11-191 -jx -00	rokitnik pospolity	cz
969	01-26-1-11-191 -k -00	rokitnik pospolity	cz
970	01-26-1-11-191 -kx -00	rokitnik pospolity	cz
971	01-26-1-11-191 -m -00	rokitnik pospolity	cz
972	01-26-1-11-191 -mx -00	bagno zwyczajne	cz
973	01-26-1-11-191 -mx -00	torfowiec - rodzaj	
974	01-26-1-11-191 -n -00	rokitnik pospolity	cz
975	01-26-1-11-191 -o -00	rokitnik pospolity	cz
976	01-26-1-11-191 -t -00	widlak jałowcowaty	cz
977	01-26-1-11-191 -t -00	torfowiec błotny	cz
978	01-26-1-11-191 -w -00	rokitnik pospolity	cz
979	01-26-1-11-191 -x -00	rokitnik pospolity	cz
980	01-26-1-11-191 -y -00	rokitnik pospolity	cz
981	01-26-1-11-191 -z -00	rokitnik pospolity	cz
982	01-26-1-11-247 -c -00	rokitnik pospolity	cz
983	01-26-1-11-247 -d -00	rokitnik pospolity	cz
984	01-26-1-11-247 -d -00	torfowiec błotny	cz
985	01-26-1-11-247A -a -00	lilia złotogłów	s
986	01-26-1-11-247A -d -00	lilia złotogłów	s
987	01-26-1-11-247A -d -00	rokitnik pospolity	cz
988	01-26-1-11-247A -f -00	rokitnik pospolity	cz
989	01-26-1-11-247A -h -00	widlak jałowcowaty	cz
990	01-26-1-11-247A -h -00	rokitnik pospolity	cz
991	01-26-1-11-247A -h -00	torfowiec - rodzaj	
992	01-26-1-11-247A -i -00	widlak jałowcowaty	cz
993	01-26-1-11-247A -i -00	rokitnik pospolity	cz
994	01-26-1-11-247A -i -00	torfowiec błotny	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
995	01-26-1-11-247A -i -00	torfowiec - rodzaj	
996	01-26-1-11-247A -j -00	widlak jałowcowaty	cz
997	01-26-1-11-247A -j -00	rokitnik pospolity	cz
998	01-26-1-11-247A -j -00	torfowiec błotny	cz
999	01-26-1-11-247A -j -00	torfowiec - rodzaj	
1000	01-26-1-11-248 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1001	01-26-1-11-248 -a -00	torfowiec błotny	cz
1002	01-26-1-11-248 -b -00	rokitnik pospolity	cz
1003	01-26-1-11-248 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1004	01-26-1-11-248 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1005	01-26-1-11-248 -f -00	rokitnik pospolity	cz
1006	01-26-1-11-248 -g -00	torfowiec błotny	cz
1007	01-26-1-11-248 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1008	01-26-1-11-248 -i -00	rokitnik pospolity	cz
1009	01-26-1-11-248 -k -00	widlak jałowcowaty	cz
1010	01-26-1-11-248A -a -00	rokitnik pospolity	cz
1011	01-26-1-11-248A -b -00	torfowiec błotny	cz
1012	01-26-1-11-248A -c -00	rokitnik pospolity	cz
1013	01-26-1-11-249 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1014	01-26-1-11-249 -b -00	rokitnik pospolity	cz
1015	01-26-1-11-249A -a -00	rokitnik pospolity	cz
1016	01-26-1-11-249A -b -00	rokitnik pospolity	cz
1017	01-26-1-11-249A -c -00	rokitnik pospolity	cz
1018	01-26-1-11-249A -d -00	rokitnik pospolity	cz
1019	01-26-1-11-249A -f -00	rokitnik pospolity	cz
1020	01-26-1-11-249B -a -00	rokitnik pospolity	cz
1021	01-26-1-11-249C -f -00	rokitnik pospolity	cz
1022	01-26-1-11-249C -h -00	rokitnik pospolity	cz
1023	01-26-1-11-249D -a -00	rokitnik pospolity	cz
1024	01-26-1-11-249D -b -00	rokitnik pospolity	cz
1025	01-26-1-11-249D -d -00	rokitnik pospolity	cz
1026	01-26-1-11-249D -f -00	rokitnik pospolity	cz
1027	01-26-1-11-249D -g -00	rokitnik pospolity	cz
1028	01-26-1-11-249D -i -00	rokitnik pospolity	cz
1029	01-26-1-11-249D -k -00	rokitnik pospolity	cz
1030	01-26-1-11-249D -l -00	rokitnik pospolity	cz
1031	01-26-1-11-250 -a -00	wawrzynek wilczełyko	cz
1032	01-26-1-11-250 -g -00	wawrzynek wilczełyko	cz
1033	01-26-1-11-250 -h -00	wawrzynek wilczełyko	cz
1034	01-26-1-11-250 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1035	01-26-1-11-250 -i -00	wawrzynek wilczełyko	cz
1036	01-26-1-11-250 -i -00	widlak jałowcowaty	cz
1037	01-26-1-11-250 -i -00	rokitnik pospolity	cz
1038	01-26-1-11-251 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1039	01-26-1-11-252 -c -00	turzyca życicowa	s
1040	01-26-1-11-252 -c -00	torfowiec błotny	cz
1041	01-26-1-11-252 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1042	01-26-1-11-253 -a -00	widlak jałowcowaty	cz
1043	01-26-1-11-253 -a -00	bagno zwyczajne	cz
1044	01-26-1-11-253 -a -00	modrzewnica zwyczajna	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
1720	01-26-2-01-229 -c -00	gajnik lśniący	cz
1721	01-26-2-01-229 -d -00	gajnik lśniący	cz
1722	01-26-2-01-229 -l -00	gajnik lśniący	cz
1723	01-26-2-01-23 -a -00	gajnik lśniący	cz
1724	01-26-2-01-230 -c -00	gajnik lśniący	cz
1725	01-26-2-01-230 -d -00	gajnik lśniący	cz
1726	01-26-2-01-230 -g -00	gajnik lśniący	cz
1727	01-26-2-01-230 -i -00	gajnik lśniący	cz
1728	01-26-2-01-230 -j -00	haczykowiec błyszczący	s
1729	01-26-2-01-237 -a -00	gajnik lśniący	cz
1730	01-26-2-01-237 -f -00	gajnik lśniący	cz
1731	01-26-2-01-24 -b -00	gajnik lśniący	cz
1732	01-26-2-01-24 -j -00	gajnik lśniący	cz
1733	01-26-2-01-241 -b -00	gajnik lśniący	cz
1734	01-26-2-01-241 -c -00	gajnik lśniący	cz
1735	01-26-2-01-241 -d -00	gajnik lśniący	cz
1736	01-26-2-01-241 -f -00	gajnik lśniący	cz
1737	01-26-2-01-241 -j -00	gajnik lśniący	cz
1738	01-26-2-01-244 -a -00	gajnik lśniący	cz
1739	01-26-2-01-245 -a -00	gajnik lśniący	cz
1740	01-26-2-01-247 -c -00	gajnik lśniący	cz
1741	01-26-2-01-247 -d -00	gajnik lśniący	cz
1742	01-26-2-01-25 -b -00	gajnik lśniący	cz
1743	01-26-2-01-25 -d -00	tajeża jednostronna	s
1744	01-26-2-01-251 -ax -00	haczykowiec błyszczący	s
1745	01-26-2-01-251 -ay -00	widłak jałowcowaty	cz
1746	01-26-2-01-251 -cy -00	widłak jałowcowaty	cz
1747	01-26-2-01-251 -dx -00	bagno zwyczajne	cz
1748	01-26-2-01-251 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
1749	01-26-2-01-251 -fx -00	widłak jałowcowaty	cz
1750	01-26-2-01-251 -fy -00	widłak jałowcowaty	cz
1751	01-26-2-01-251 -gx -00	bagno zwyczajne	cz
1752	01-26-2-01-251 -gy -00	widłak jałowcowaty	cz
1753	01-26-2-01-251 -hx -00	bagno zwyczajne	cz
1754	01-26-2-01-251 -hx -00	widłak jałowcowaty	cz
1755	01-26-2-01-251 -ix -00	widłak jałowcowaty	cz
1756	01-26-2-01-251 -kx -00	bagno zwyczajne	cz
1757	01-26-2-01-251 -lx -00	widłak jałowcowaty	cz
1758	01-26-2-01-251 -ox -00	bagno zwyczajne	cz
1759	01-26-2-01-251 -ox -00	widłak jałowcowaty	cz
1760	01-26-2-01-251 -p -00	haczykowiec błyszczący	s
1761	01-26-2-01-251 -rx -00	widłak jałowcowaty	cz
1762	01-26-2-01-251 -sx -00	widłak jałowcowaty	cz
1763	01-26-2-01-251 -wx -00	widłak jałowcowaty	cz
1764	01-26-2-01-251 -y -00	lipiennik Loesela	s
1765	01-26-2-01-251 -y -00	haczykowiec błyszczący	s
1766	01-26-2-01-251 -yx -00	widłak jałowcowaty	cz
1767	01-26-2-01-251 -z -00	lipiennik Loesela	s
1768	01-26-2-01-251 -z -00	haczykowiec błyszczący	s
1769	01-26-2-01-251 -zx -00	widłak jałowcowaty	cz
1770	01-26-2-01-26 -a -00	tajeża jednostronna	s
1771	01-26-2-01-3 -d -00	gajnik lśniący	cz
1772	01-26-2-01-5 -b -00	gajnik lśniący	cz
1773	01-26-2-01-5 -d -00	gajnik lśniący	cz
1774	01-26-2-01-6 -a -00	zawilec wielkokwiatowy	cz
1775	01-26-2-01-7 -a -00	naparstnica zwyczajna	cz
1776	01-26-2-01-8 -f -00	naparstnica zwyczajna	cz
1777	01-26-2-02-29 -c -00	kruszynek szerokolistny	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
1778	01-26-2-02-31 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1779	01-26-2-02-31 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1780	01-26-2-02-32 -g -00	rokitnik pospolity	cz
1781	01-26-2-02-32 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1782	01-26-2-02-32 -j -00	rokitnik pospolity	cz
1783	01-26-2-02-33 -a -00	zawilec wielkokwiatowy	cz
1784	01-26-2-02-34 -n -00	rokitnik pospolity	cz
1785	01-26-2-02-35 -h -00	tajeża jednostronna	s
1786	01-26-2-02-35 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1787	01-26-2-02-36 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1788	01-26-2-02-36 -b -00	rokitnik pospolity	cz
1789	01-26-2-02-36 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1790	01-26-2-02-36 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1791	01-26-2-02-36 -f -00	rokitnik pospolity	cz
1792	01-26-2-02-36 -g -00	rokitnik pospolity	cz
1793	01-26-2-02-36 -h -00	tajeża jednostronna	s
1794	01-26-2-02-36 -i -00	rokitnik pospolity	cz
1795	01-26-2-02-37 -c -00	sasanka otwarta	s
1796	01-26-2-02-37 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1797	01-26-2-02-38 -a -00	tajeża jednostronna	s
1798	01-26-2-02-38 -a -00	leniec bezpodkwiatkowy	s
1799	01-26-2-02-38 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1800	01-26-2-02-38 -b -00	rokitnik pospolity	cz
1801	01-26-2-02-38 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1802	01-26-2-02-38 -f -00	rokitnik pospolity	cz
1803	01-26-2-02-39 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1804	01-26-2-02-39 -b -00	rokitnik pospolity	cz
1805	01-26-2-02-39 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1806	01-26-2-02-39 -f -00	tajeża jednostronna	s
1807	01-26-2-02-39 -f -00	rokitnik pospolity	cz
1808	01-26-2-02-39 -g -00	rokitnik pospolity	cz
1809	01-26-2-02-39 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1810	01-26-2-02-39 -i -00	rokitnik pospolity	cz
1811	01-26-2-02-40 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
1812	01-26-2-02-40 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1813	01-26-2-02-40 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1814	01-26-2-02-42 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1815	01-26-2-02-43 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1816	01-26-2-02-43 -f -00	rokitnik pospolity	cz
1817	01-26-2-02-45 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1818	01-26-2-02-45 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1819	01-26-2-02-47 -a -00	tajeża jednostronna	s
1820	01-26-2-02-47 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1821	01-26-2-02-47 -b -00	tajeża jednostronna	s
1822	01-26-2-02-47 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1823	01-26-2-02-48 -a -00	tajeża jednostronna	s
1824	01-26-2-02-49 -a -00	tajeża jednostronna	s
1825	01-26-2-02-49 -d -00	tajeża jednostronna	s
1826	01-26-2-02-49 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1827	01-26-2-02-50 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1828	01-26-2-02-50 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1829	01-26-2-02-50 -f -00	rokitnik pospolity	cz
1830	01-26-2-02-50 -g -00	rokitnik pospolity	cz
1831	01-26-2-02-50 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1832	01-26-2-02-51 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1833	01-26-2-02-51 -b -00	rokitnik pospolity	cz
1834	01-26-2-02-51 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1835	01-26-2-02-51 -g -00	rokitnik pospolity	cz
1836	01-26-2-02-51 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1837	01-26-2-02-51 -i -00	rokitnik pospolity	cz
1838	01-26-2-02-52 -c -00	rokitnik pospolity	cz
1839	01-26-2-02-52 -d -00	rokitnik pospolity	cz
1840	01-26-2-02-52 -g -00	rokitnik pospolity	cz
1841	01-26-2-02-52 -h -00	rokitnik pospolity	cz
1842	01-26-2-02-52 -j -00	rokitnik pospolity	cz
1843	01-26-2-02-53 -a -00	rokitnik pospolity	cz
1844	01-26-2-02-53 -b -00	rokitnik pospolity	cz
1845	01-26-2-02-53 -f -00	rokitnik pospolity	cz
1846	01-26-2-02-53 -g -00	rokitnik pospolity	cz
1847	01-26-2-02-53 -h -00	rokitnik pospolity	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
2543	01-26-2-04-197 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
2544	01-26-2-04-197 -j -00	widłak jałowcowaty	cz
2545	01-26-2-04-197A -b -00	rokitnik pospolity	cz
2546	01-26-2-04-197A -f -00	widłak jałowcowaty	cz
2547	01-26-2-04-197A -i -00	rokitnik pospolity	cz
2548	01-26-2-04-198 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2549	01-26-2-04-198 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2550	01-26-2-04-198 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2551	01-26-2-04-198 -g -00	rokitnik pospolity	cz
2552	01-26-2-04-199 -h -00	rokitnik pospolity	cz
2553	01-26-2-04-199 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2554	01-26-2-04-200 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2555	01-26-2-04-201 -m -00	widłak jałowcowaty	cz
2556	01-26-2-04-201 -p -00	widłak jałowcowaty	cz
2557	01-26-2-04-201 -r -00	widłak jałowcowaty	cz
2558	01-26-2-04-201 -s -00	widłak jałowcowaty	cz
2559	01-26-2-04-202 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2560	01-26-2-04-202 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2561	01-26-2-04-202 -m -00	mokradłoszka zaostrzona	cz
2562	01-26-2-04-203 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
2563	01-26-2-04-203 -n -00	widłak jałowcowaty	cz
2564	01-26-2-04-204 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
2565	01-26-2-04-204 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
2566	01-26-2-04-204 -i -00	wawrzynek wilczelyko	cz
2567	01-26-2-04-204 -j -00	widłak jałowcowaty	cz
2568	01-26-2-04-205 -g -00	widłak jałowcowaty	cz
2569	01-26-2-04-205 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
2570	01-26-2-04-207 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2571	01-26-2-04-208 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
2572	01-26-2-04-208 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
2573	01-26-2-04-208 -d -00	widłak jałowcowaty	cz
2574	01-26-2-04-208 -k -00	rokitnik pospolity	cz
2575	01-26-2-04-208 -n -00	widłak jałowcowaty	cz
2576	01-26-2-04-209 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2577	01-26-2-04-209 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
2578	01-26-2-04-209 -h -00	widłak jałowcowaty	cz
2579	01-26-2-04-210 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
2580	01-26-2-04-211 -b -00	gnieźnik leśny	cz
2581	01-26-2-04-211 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2582	01-26-2-04-212 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
2583	01-26-2-04-212 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2584	01-26-2-04-212 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2585	01-26-2-04-212 -f -00	tączęta jednostronna	s
2586	01-26-2-04-212 -m -00	widłak jałowcowaty	cz
2587	01-26-2-04-233 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2588	01-26-2-04-233 -a -00	gajnik lśniący	cz
2589	01-26-2-04-233 -b -00	widłak goździsty	cz
2590	01-26-2-04-233 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2591	01-26-2-04-233 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2592	01-26-2-04-233 -h -00	rokitnik pospolity	cz
2593	01-26-2-04-233 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2594	01-26-2-04-233 -j -00	rokitnik pospolity	cz
2595	01-26-2-04-233 -k -00	rokitnik pospolity	cz
2596	01-26-2-04-233 -m -00	rokitnik pospolity	cz
2597	01-26-2-04-233 -n -00	rokitnik pospolity	cz
2598	01-26-2-04-233 -p -00	turówka leśna	cz
2599	01-26-2-04-233 -r -00	rokitnik pospolity	cz
2600	01-26-2-04-233 -s -00	widłak goździsty	cz
2601	01-26-2-04-234 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2602	01-26-2-04-235 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2603	01-26-2-04-235 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2604	01-26-2-04-235 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2605	01-26-2-04-235 -g -00	rokitnik pospolity	cz
2606	01-26-2-05-250 -i -00	rokitnik pospolity	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
2607	01-26-2-05-250 -r -00	gajnik lśniący	cz
2608	01-26-2-05-333 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2609	01-26-2-05-333 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2610	01-26-2-05-333 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2611	01-26-2-05-333A -c -00	rokitnik pospolity	cz
2612	01-26-2-05-333A -c -00	gajnik lśniący	cz
2613	01-26-2-05-333A -d -00	widłak goździsty	cz
2614	01-26-2-05-333A -d -00	rokitnik pospolity	cz
2615	01-26-2-05-333A -d -00	gajnik lśniący	cz
2616	01-26-2-05-333A -f -00	rokitnik pospolity	cz
2617	01-26-2-05-333A -f -00	gajnik lśniący	cz
2618	01-26-2-05-333A -g -00	rokitnik pospolity	cz
2619	01-26-2-05-333A -g -00	gajnik lśniący	cz
2620	01-26-2-05-333A -h -00	rokitnik pospolity	cz
2621	01-26-2-05-333A -h -00	gajnik lśniący	cz
2622	01-26-2-05-333A -i -00	rokitnik pospolity	cz
2623	01-26-2-05-333A -i -00	gajnik lśniący	cz
2624	01-26-2-05-333A -j -00	rokitnik pospolity	cz
2625	01-26-2-05-333A -j -00	gajnik lśniący	cz
2626	01-26-2-05-333A -k -00	rokitnik pospolity	cz
2627	01-26-2-05-333A -k -00	gajnik lśniący	cz
2628	01-26-2-05-333A -l -00	rokitnik pospolity	cz
2629	01-26-2-05-333A -l -00	gajnik lśniący	cz
2630	01-26-2-05-333A -m -00	rokitnik pospolity	cz
2631	01-26-2-05-333A -m -00	gajnik lśniący	cz
2632	01-26-2-05-333A -n -00	rokitnik pospolity	cz
2633	01-26-2-05-333A -n -00	gajnik lśniący	cz
2634	01-26-2-05-333A -o -00	rokitnik pospolity	cz
2635	01-26-2-05-333A -o -00	gajnik lśniący	cz
2636	01-26-2-05-333A -p -00	rokitnik pospolity	cz
2637	01-26-2-05-333A -p -00	gajnik lśniący	cz
2638	01-26-2-05-333A -r -00	rokitnik pospolity	cz
2639	01-26-2-05-333A -s -00	rokitnik pospolity	cz
2640	01-26-2-05-333A -s -00	gajnik lśniący	cz
2641	01-26-2-05-333A -t -00	rokitnik pospolity	cz
2642	01-26-2-05-333A -w -00	rokitnik pospolity	cz
2643	01-26-2-05-333A -w -00	gajnik lśniący	cz
2644	01-26-2-05-334 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2645	01-26-2-05-334 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2646	01-26-2-05-334 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2647	01-26-2-05-335 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2648	01-26-2-05-335 -a -00	gajnik lśniący	cz
2649	01-26-2-05-335 -b -00	rokitnik pospolity	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
2650	01-26-2-05-335 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2651	01-26-2-05-335 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2652	01-26-2-05-335 -f -00	gajnik lśniący	cz
2653	01-26-2-05-335 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
2654	01-26-2-05-335 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2655	01-26-2-05-335 -j -00	rokitnik pospolity	cz
2656	01-26-2-05-335A -b -00	rokitnik pospolity	cz
2657	01-26-2-05-335A -b -00	gajnik lśniący	cz
2658	01-26-2-05-335A -d -00	rokitnik pospolity	cz
2659	01-26-2-05-335A -d -00	gajnik lśniący	cz
2660	01-26-2-05-335A -f -00	rokitnik pospolity	cz
2661	01-26-2-05-335A -f -00	gajnik lśniący	cz
2662	01-26-2-05-335A -g -00	rokitnik pospolity	cz
2663	01-26-2-05-335A -g -00	gajnik lśniący	cz
2664	01-26-2-05-335A -i -00	widłak jałowcowaty	cz
2665	01-26-2-05-335A -i -00	torfowiec błotny	cz
2666	01-26-2-05-335A -i -00	torfowiec Girgensohna	cz
2667	01-26-2-05-335A -j -00	widłak jałowcowaty	cz
2668	01-26-2-05-335A -j -00	rokitnik pospolity	cz
2669	01-26-2-05-335A -k -00	widłak jałowcowaty	cz
2670	01-26-2-05-335A -k -00	fałdownik trzyczędowy	cz
2671	01-26-2-05-335A -o -00	rokitnik pospolity	cz
2672	01-26-2-05-335A -o -00	gajnik lśniący	cz
2673	01-26-2-05-335A -p -00	rokitnik pospolity	cz
2674	01-26-2-05-335A -p -00	gajnik lśniący	cz
2675	01-26-2-05-335A -r -00	rokitnik pospolity	cz
2676	01-26-2-05-335A -r -00	gajnik lśniący	cz
2677	01-26-2-05-337 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2678	01-26-2-05-337 -h -00	rokitnik pospolity	cz
2679	01-26-2-05-337 -i -00	widłak jałowcowaty	cz
2680	01-26-2-05-337 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2681	01-26-2-05-337 -i -00	gajnik lśniący	cz
2682	01-26-2-05-339 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2683	01-26-2-05-339 -a -00	gajnik lśniący	cz
2684	01-26-2-05-339 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2685	01-26-2-05-339 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2686	01-26-2-05-339 -c -00	gajnik lśniący	cz
2687	01-26-2-05-339 -d -00	orlik pospolity	cz
2688	01-26-2-05-339 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2689	01-26-2-05-339 -d -00	gajnik lśniący	cz
2690	01-26-2-05-339 -d -00	naparstnica zwyczajna	cz
2691	01-26-2-05-340 -a -00	widłak goździsty	cz
2692	01-26-2-05-340 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2693	01-26-2-05-340 -b -00	lilia złotogłów	s
2694	01-26-2-05-340 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2695	01-26-2-05-340 -c -00	naparstnica zwyczajna	cz
2696	01-26-2-05-340 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2697	01-26-2-05-341 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2698	01-26-2-05-341 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2699	01-26-2-05-341 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2700	01-26-2-05-341 -d -00	gajnik lśniący	cz
2701	01-26-2-05-342 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2702	01-26-2-05-345 -a -00	widłak goździsty	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
2703	01-26-2-05-345 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
2704	01-26-2-05-345 -c -00	torfowiec - rodzaj	
2705	01-26-2-05-345 -j -00	torfowiec - rodzaj	
2706	01-26-2-05-346 -a -00	widłak goździsty	cz
2707	01-26-2-05-346 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2708	01-26-2-05-346 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2709	01-26-2-05-346 -c -00	widłak goździsty	cz
2710	01-26-2-05-346 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2711	01-26-2-05-346 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2712	01-26-2-05-347 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2713	01-26-2-05-347 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2714	01-26-2-05-348 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2715	01-26-2-05-348 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2716	01-26-2-05-349 -g -00	rokitnik pospolity	cz
2717	01-26-2-05-350 -a -00	lilia złotogłów	s
2718	01-26-2-05-350 -a -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2719	01-26-2-05-350 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2720	01-26-2-05-350 -g -00	rokitnik pospolity	cz
2721	01-26-2-05-350 -i -00	gajnik lśniący	cz
2722	01-26-2-05-350 -j -00	orlik pospolity	cz
2723	01-26-2-05-350 -k -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2724	01-26-2-05-351 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2725	01-26-2-05-351 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2726	01-26-2-05-351 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2727	01-26-2-05-351 -c -00	gajnik lśniący	cz
2728	01-26-2-05-351 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2729	01-26-2-05-351 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2730	01-26-2-05-352 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2731	01-26-2-05-352 -d -00	gajnik lśniący	cz
2732	01-26-2-05-352 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2733	01-26-2-05-352 -g -00	rokitnik pospolity	cz
2734	01-26-2-05-352 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2735	01-26-2-05-352 -k -00	rokitnik pospolity	cz
2736	01-26-2-05-352 -k -00	gajnik lśniący	cz
2737	01-26-2-05-353 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
2738	01-26-2-05-353 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2739	01-26-2-05-354 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2740	01-26-2-05-354 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2741	01-26-2-05-354 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2742	01-26-2-05-355 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2743	01-26-2-05-355 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2744	01-26-2-05-355 -f -00	gajnik lśniący	cz
2745	01-26-2-05-355 -g -00	rokitnik pospolity	cz
2746	01-26-2-05-355 -g -00	gajnik lśniący	cz
2747	01-26-2-05-355 -h -00	rokitnik pospolity	cz
2748	01-26-2-05-355 -h -00	gajnik lśniący	cz
2749	01-26-2-05-355 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2750	01-26-2-05-355 -k -00	rokitnik pospolity	cz
2751	01-26-2-05-355 -l -00	rokitnik pospolity	cz
2752	01-26-2-05-355 -l -00	gajnik lśniący	cz
2753	01-26-2-05-355 -m -00	rokitnik pospolity	cz
2754	01-26-2-05-355 -m -00	gajnik lśniący	cz
2755	01-26-2-05-355 -n -00	rokitnik pospolity	cz
2756	01-26-2-05-355 -n -00	gajnik lśniący	cz
2757	01-26-2-05-355 -o -00	rokitnik pospolity	cz
2758	01-26-2-05-355 -o -00	gajnik lśniący	cz
2759	01-26-2-05-356 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2760	01-26-2-05-356 -b -00	lilia złotogłów	s
2761	01-26-2-05-356 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2762	01-26-2-05-356 -b -00	gajnik lśniący	cz
2763	01-26-2-05-356 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2764	01-26-2-05-356 -d -00	storczyk - rodzaj	s
2765	01-26-2-05-357 -b -00	orlik pospolity	cz
2766	01-26-2-05-360 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2767	01-26-2-05-361 -h -00	rokitnik pospolity	cz
2768	01-26-2-05-361 -h -00	gajnik lśniący	cz
2769	01-26-2-05-364 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2770	01-26-2-05-365 -f -00	orlik pospolity	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
2771	01-26-2-05-366 -b -00	widłak jałowcowaty	cz
2772	01-26-2-05-366 -c -00	torfowiec błotny	cz
2773	01-26-2-05-366 -c -00	torfowiec Girgensohna	cz
2774	01-26-2-05-366 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2775	01-26-2-05-366 -f -00	widłak jałowcowaty	cz
2776	01-26-2-05-366 -f -00	bagno zwyczajne	cz
2777	01-26-2-05-366 -f -00	torfowiec - rodzaj	
2778	01-26-2-05-367 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2779	01-26-2-05-367 -j -00	torfowiec - rodzaj	
2780	01-26-2-05-367 -l -00	widłak jałowcowaty	cz
2781	01-26-2-05-367 -l -00	torfowiec - rodzaj	
2782	01-26-2-05-367 -n -00	rokitnik pospolity	cz
2783	01-26-2-05-367 -n -00	naparstnica zwyczajna	cz
2784	01-26-2-05-368 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2785	01-26-2-05-368 -d -00	bagnica torfowa	s
2786	01-26-2-05-368 -d -00	rosiczka okragłolistna	s
2787	01-26-2-05-368 -d -00	modrzewnica zwyczajna	cz
2788	01-26-2-05-368 -f -00	bobrek trójlistkowy	cz
2789	01-26-2-05-368 -f -00	rzepik szczeciński	s
2790	01-26-2-05-368 -g -00	torfowiec - rodzaj	
2791	01-26-2-05-368 -i -00	rokitnik pospolity	cz
2792	01-26-2-05-368 -j -00	rokitnik pospolity	cz
2793	01-26-2-05-368 -k -00	rokitnik pospolity	cz
2794	01-26-2-05-368 -m -00	rokitnik pospolity	cz
2795	01-26-2-05-368 -n -00	rokitnik pospolity	cz
2796	01-26-2-05-369 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2797	01-26-2-05-369 -a -00	gajnik łśniący	cz
2798	01-26-2-05-369 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2799	01-26-2-05-370 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2800	01-26-2-05-370 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2801	01-26-2-05-371 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2802	01-26-2-05-371 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2803	01-26-2-05-371 -i -00	rokitnik pospolity	cz

s - ochrona ścisła
cz - ochrona częściowa

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. Ochr
1	2	3	4
2804	01-26-2-05-372 -a -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2805	01-26-2-05-372 -b -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2806	01-26-2-05-372 -d -00	gajnik łśniący	cz
2807	01-26-2-05-374 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
2808	01-26-2-05-374 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2809	01-26-2-05-374 -c -00	lilia złotogłów	s
2810	01-26-2-05-374 -c -00	naparstnica zwyczajna	cz
2811	01-26-2-05-374 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2812	01-26-2-05-375 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2813	01-26-2-05-375 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2814	01-26-2-05-375 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2815	01-26-2-05-375 -f -00	gajnik łśniący	cz
2816	01-26-2-05-376 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2817	01-26-2-05-376 -b -00	rokitnik pospolity	cz
2818	01-26-2-05-377 -b -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2819	01-26-2-05-377 -d -00	rokitnik pospolity	cz
2820	01-26-2-05-377 -f -00	rokitnik pospolity	cz
2821	01-26-2-05-378 -a -00	rokitnik pospolity	cz
2822	01-26-2-05-378 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2823	01-26-2-05-379 -a -00	gajnik łśniący	cz
2824	01-26-2-05-380 -a -00	widłak jałowcowaty	cz
2825	01-26-2-05-380 -b -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2826	01-26-2-05-380 -c -00	widłak jałowcowaty	cz
2827	01-26-2-05-380 -c -00	rokitnik pospolity	cz
2828	01-26-2-05-380 -c -00	gajnik łśniący	cz
2829	01-26-2-05-380 -d -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2830	01-26-2-05-380 -f -00	wawrzynek wilczełyko	cz
2831	01-26-2-05-380 -g -00	rokitnik pospolity	cz
2832	01-26-2-05-380 -l -00	rokitnik pospolity	cz
2833	01-26-2-05-380 -l -00	gajnik łśniący	cz
2834	01-26-2-05-380 -m -00	gajnik łśniący	cz

Załącznik 2. Wykaz stanowisk chronionych zwierząt

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. ochr.
1	2	3	4
1	01-26-1-06-69 -o -00	mopek zachodni	s
2	01-26-1-06-8 -j -00	bóbr europejski	cz
3	01-26-1-06-8 -j -00	traszka grzebieniasta	s
4	01-26-1-07-11 -a -00	bóbr europejski	cz
5	01-26-1-07-16 -h -00	bóbr europejski	cz
6	01-26-1-07-17 -f -00	bóbr europejski	cz
7	01-26-1-07-17 -g -00	bóbr europejski	cz
8	01-26-1-07-17 -h -00	bóbr europejski	cz
9	01-26-1-07-182 -a -00	bóbr europejski	cz
10	01-26-1-07-182 -c -00	bóbr europejski	cz
11	01-26-1-07-182 -l -00	bóbr europejski	cz
12	01-26-1-07-182 -s -00	bóbr europejski	cz
13	01-26-1-07-37A -r -00	bóbr europejski	cz
14	01-26-1-07-52 -i -00	bóbr europejski	cz
15	01-26-1-07-52 -m -00	skójką gruboskorupowa	s
16	01-26-1-07-53 -p -00	bóbr europejski	cz
17	01-26-1-07-59 -k -00	bóbr europejski	cz
18	01-26-1-07-62 -g -00	skójką gruboskorupowa	s
19	01-26-1-07-62 -i -00	skójką gruboskorupowa	s
20	01-26-1-08-101 -f -00	bóbr europejski	cz
21	01-26-1-08-101 -g -00	bóbr europejski	cz
22	01-26-1-08-101 -h -00	bóbr europejski	cz

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. ochr.
1	2	3	4
23	01-26-1-08-101 -j -00	bóbr europejski	CZ
24	01-26-1-08-101 -k -00	bóbr europejski	CZ
25	01-26-1-08-102 -b -00	bóbr europejski	CZ
26	01-26-1-08-102 -l -00	bóbr europejski	CZ
27	01-26-1-08-103 -p -00	bóbr europejski	CZ
28	01-26-1-08-103 -r -00	bóbr europejski	CZ
29	01-26-1-08-75 -c -00	bóbr europejski	CZ
30	01-26-1-08-75 -k -00	bóbr europejski	CZ
31	01-26-1-08-75 -l -00	bóbr europejski	CZ
32	01-26-1-08-81 -c -00	bóbr europejski	CZ
33	01-26-1-08-98 -f -00	bóbr europejski	CZ
34	01-26-1-08-98 -j -00	bóbr europejski	CZ
35	01-26-1-09-104 -d -00	bóbr europejski	CZ
36	01-26-1-09-104 -g -00	bóbr europejski	CZ
37	01-26-1-09-104 -h -00	bóbr europejski	CZ
38	01-26-1-09-104 -k -00	bóbr europejski	CZ
39	01-26-1-09-104 -l -00	bóbr europejski	CZ
40	01-26-1-09-104 -m -00	bóbr europejski	CZ
41	01-26-1-09-104 -n -00	bóbr europejski	CZ
42	01-26-1-09-105 -k -00	bóbr europejski	CZ
43	01-26-1-09-106 -a -00	bóbr europejski	CZ
44	01-26-1-09-107 -b -00	bóbr europejski	CZ
45	01-26-1-09-107 -g -00	bóbr europejski	CZ
46	01-26-1-09-109 -b -00	bóbr europejski	CZ
47	01-26-1-09-109 -l -00	bóbr europejski	CZ
48	01-26-1-09-110 -h -00	bóbr europejski	CZ
49	01-26-1-09-111 -d -00	bóbr europejski	CZ
50	01-26-1-09-111 -h -00	bóbr europejski	CZ
51	01-26-1-09-111A -c -00	bóbr europejski	CZ
52	01-26-1-09-111A -d -00	bóbr europejski	CZ
53	01-26-1-09-113 -a -00	bóbr europejski	CZ
54	01-26-1-09-113 -b -00	bóbr europejski	CZ
55	01-26-1-09-115 -c -00	bóbr europejski	CZ
56	01-26-1-09-117 -h -00	bóbr europejski	CZ
57	01-26-1-09-119 -a -00	bóbr europejski	CZ
58	01-26-1-09-120 -a -00	bóbr europejski	CZ
59	01-26-1-09-121 -d -00	bóbr europejski	CZ
60	01-26-1-09-121 -g -00	bóbr europejski	CZ
61	01-26-1-09-138 -m -00	wydra	CZ
62	01-26-1-09-140 -g -00	bóbr europejski	CZ
63	01-26-1-09-140 -g -00	wydra	CZ
64	01-26-1-09-140 -l -00	bóbr europejski	CZ
65	01-26-1-09-177 -c -00	bóbr europejski	CZ
66	01-26-1-09-179 -c -00	bóbr europejski	CZ
67	01-26-1-10-142 -b -00	bóbr europejski	CZ
68	01-26-1-10-151 -g -00	zgniotek cynobrowy	S
69	01-26-1-10-152 -a -00	bóbr europejski	CZ
70	01-26-1-10-152 -g -00	bóbr europejski	CZ
71	01-26-1-10-153 -f -00	bóbr europejski	CZ
72	01-26-1-10-156 -c -00	bóbr europejski	CZ
73	01-26-1-10-162 -d -00	mopek zachodni	S
74	01-26-1-10-173 -b -00	mopek zachodni	S
75	01-26-1-10-185 -m -00	bóbr europejski	CZ
76	01-26-1-11-289 -c -00	bóbr europejski	CZ
77	01-26-1-11-295 -c -00	bóbr europejski	CZ
78	01-26-1-11-296 -a -00	bóbr europejski	CZ
79	01-26-1-11-302 -f -00	bóbr europejski	CZ
80	01-26-1-11-317 -w -00	dzięcioł czarny	S
81	01-26-1-11-317 -w -00	żuraw	S
82	01-26-1-11-317 -w -00	samotnik	S
83	01-26-1-11-317 -x -00	jarząbek	N

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. ochr.
1	2	3	4
84	01-26-1-11-317 -x -00	dzięcioł czarny	s
85	01-26-1-11-317 -x -00	żuraw	s
86	01-26-1-11-317 -x -00	orzechówka	s
87	01-26-1-11-317 -x -00	dzięcioł trójpalczasty	s
88	01-26-1-11-317 -x -00	samotnik	s
89	01-26-1-11-317 -x -00	drożdżik	s
90	01-26-1-11-317 -y -00	dzięcioł czarny	s
91	01-26-2-01-16 -i -00	dzięcioł czarny	s
92	01-26-2-01-222 -a -00	dzięcioł czarny	s
93	01-26-2-01-222 -f -00	dzięcioł czarny	s
94	01-26-2-01-222 -g -00	dzięcioł czarny	s
95	01-26-2-01-228 -a -00	dzięcioł czarny	s
96	01-26-2-01-228 -b -00	dzięcioł czarny	s
97	01-26-2-01-228 -c -00	dzięcioł czarny	s
98	01-26-2-01-228 -f -00	dzięcioł czarny	s
99	01-26-2-01-229 -d -00	dzięcioł czarny	s
100	01-26-2-01-229 -k -00	bóbr europejski	cz
101	01-26-2-01-24 -d -00	lerka	s
102	01-26-2-01-24 -h -00	lerka	s
103	01-26-2-01-251 -c -00	bóbr europejski	cz
104	01-26-2-01-26 -a -00	jarząbek	n
105	01-26-2-02-231 -f -00	bóbr europejski	cz
106	01-26-2-02-231 -k -00	bóbr europejski	cz
107	01-26-2-02-35 -b -00	lelek	s
108	01-26-2-02-36 -a -00	lelek	s
109	01-26-2-02-40 -d -00	jarząbek	n
110	01-26-2-02-41 -b -00	dzięcioł czarny	s
111	01-26-2-02-51 -a -00	lelek	s
112	01-26-2-02-54 -n -00	lelek	s
113	01-26-2-02-56 -b -00	jarząbek	n
114	01-26-2-02-56 -g -00	lelek	s
115	01-26-2-02-58 -g -00	dzięcioł czarny	s
116	01-26-2-02-65 -k -00	dzięcioł czarny	s
117	01-26-2-02-66 -f -00	jarząbek	n
118	01-26-2-02-68 -f -00	lerka	s
119	01-26-2-02-70 -a -00	lelek	s
120	01-26-2-02-81 -g -00	dzięcioł czarny	s
121	01-26-2-03-109 -f -00	lelek	s
122	01-26-2-03-110 -b -00	siniak	s
123	01-26-2-03-111 -d -00	dzięcioł czarny	s
124	01-26-2-03-121 -a -00	bóbr europejski	cz
125	01-26-2-03-126 -c -00	dzięcioł czarny	s
126	01-26-2-03-127 -a -00	dzięcioł czarny	s
127	01-26-2-03-131 -a -00	lelek	s
128	01-26-2-03-135 -d -00	dzięcioł czarny	s
129	01-26-2-03-140 -a -00	bóbr europejski	cz
130	01-26-2-03-141 -a -00	bóbr europejski	cz
131	01-26-2-03-150 -b -00	dzięcioł czarny	s
132	01-26-2-03-158 -a -00	dzięcioł czarny	s
133	01-26-2-03-89 -c -00	dzięcioł czarny	s
134	01-26-2-03-89 -d -00	dzięcioł czarny	s
135	01-26-2-03-91 -a -00	dzięcioł czarny	s
136	01-26-2-03-91 -a -00	dzięcioł czarny	s
137	01-26-2-03-92 -b -00	jarząbek	n
138	01-26-2-04-162 -a -00	dzięcioł czarny	s
139	01-26-2-04-162 -b -00	dzięcioł czarny	s
140	01-26-2-04-162 -c -00	dzięcioł czarny	s
141	01-26-2-04-162 -d -00	dzięcioł czarny	s
142	01-26-2-04-162 -f -00	dzięcioł czarny	s
143	01-26-2-04-162 -g -00	dzięcioł czarny	s
144	01-26-2-04-163 -a -00	dzięcioł czarny	s

Lp.	Adres leśny	Gatunek	Stat. ochr.
1	2	3	4
145	01-26-2-04-163 -b -00	dzięcioł czarny	s
146	01-26-2-04-163 -c -00	dzięcioł czarny	s
147	01-26-2-04-163 -d -00	dzięcioł czarny	s
148	01-26-2-04-163 -f -00	dzięcioł czarny	s
149	01-26-2-04-163 -g -00	dzięcioł czarny	s
150	01-26-2-04-164 -a -00	dzięcioł czarny	s
151	01-26-2-04-164 -b -00	dzięcioł czarny	s
152	01-26-2-04-164 -c -00	dzięcioł czarny	s
153	01-26-2-04-165 -a -00	dzięcioł czarny	s
154	01-26-2-04-165 -b -00	dzięcioł czarny	s
155	01-26-2-04-165 -d -00	dzięcioł czarny	s
156	01-26-2-04-178 -g -00	bóbr europejski	cz
157	01-26-2-04-184 -a -00	jarząbek	n
158	01-26-2-04-194 -j -00	bóbr europejski	cz
159	01-26-2-04-197A -a -00	dzięcioł czarny	s
160	01-26-2-04-211 -b -00	bóbr europejski	cz
161	01-26-2-04-232 -b -00	ślotańnik stawowy	s
162	01-26-2-04-232 -b -00	siniak	s
163	01-26-2-04-232 -b -00	żuraw	s
164	01-26-2-04-232 -b -00	trzmiełojad	s
165	01-26-2-04-232 -b -00	dudek	s
166	01-26-2-04-232 -c -00	ślotańnik stawowy	s
167	01-26-2-04-232 -c -00	siniak	s
168	01-26-2-04-232 -c -00	żuraw	s
169	01-26-2-04-232 -c -00	trzmiełojad	s
170	01-26-2-04-232 -c -00	dudek	s
171	01-26-2-04-233 -b -00	dudek	s
172	01-26-2-04-233 -d -00	dzięcioł czarny	s
173	01-26-2-04-234 -m -00	bóbr europejski	cz
174	01-26-2-04-234 -o -00	bóbr europejski	cz
175	01-26-2-05-357 -f -00	bóbr europejski	cz
176	01-26-2-05-380 -n -00	dzięcioł czarny	s
177	01-26-2-05-381 -a -00	jarząbek	n
178	01-26-2-05-381 -a -00	dzięcioł czarny	s
179	01-26-2-05-381 -a -00	orzechówka	s
180	01-26-2-05-381 -a -00	dzięcioł trójpalczasty	s
181	01-26-2-05-381 -b -00	jarząbek	n
182	01-26-2-05-381 -b -00	gągoł	s
183	01-26-2-05-381 -b -00	siniak	s
184	01-26-2-05-381 -b -00	dzięcioł czarny	s
185	01-26-2-05-381 -b -00	nurogęś	s
186	01-26-2-05-381 -b -00	orzechówka	s
187	01-26-2-05-381 -b -00	dzięcioł trójpalczasty	s
188	01-26-2-05-381 -c -00	zimirdek	s
189	01-26-2-05-381 -d -00	zimirdek	s
190	01-26-2-05-381 -f -00	zimirdek	s
191	01-26-2-05-381 -g -00	zimirdek	s
192	01-26-2-05-381 -h -00	zimirdek	s
193	dane niejawne	bielik	s
194	dane niejawne	kania czarna	s
195	dane niejawne	orlik krzykliwy	s
196	dane niejawne	puchacz	s
197	dane niejawne	sóweczka	s
198	dane niejawne	włochatka	s

s - ochrona ścisła

cz - ochrona częściowa

Załącznik 3. Wykaz bagien

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow.(ha)
1	2	3	4
Obręb Puńsk			
1	01-26-1-06-1 -y -00	BAGNO	0,1
2	01-26-1-06-10 -f -00	BAGNO	0,28
3	01-26-1-06-181 -fx -00	BAGNO	0,87
4	01-26-1-06-181 -s -00	BAGNO	2,05
5	01-26-1-06-25 -i -00	BAGNO	0,13
6	01-26-1-06-3 -f -00	BAGNO	2,3
7	01-26-1-06-31 -j -00	BAGNO	0,04
8	01-26-1-06-35 -h -00	BAGNO	1,67
9	01-26-1-06-3A -d -00	BAGNO	1,99
10	01-26-1-06-4 -n -00	BAGNO	0,55
11	01-26-1-06-5 -b -00	BAGNO	2,1
12	01-26-1-06-5 -i -00	BAGNO	0,33
13	01-26-1-06-5 -j -00	BAGNO	1,01
14	01-26-1-06-6 -f -00	BAGNO	0,34
15	01-26-1-06-6 -g -00	BAGNO	0,76
16	01-26-1-06-6 -h -00	BAGNO	0,29
17	01-26-1-06-6 -i -00	BAGNO	0,24
18	01-26-1-06-68 -d -00	BAGNO	4,28
19	01-26-1-06-69 -f -00	BAGNO	1,92
20	01-26-1-06-7 -m -00	BAGNO	0,29
21	01-26-1-06-7 -r -00	BAGNO	0,65
22	01-26-1-06-70 -c -00	BAGNO	1,91
23	01-26-1-06-70 -h -00	BAGNO	0,57
24	01-26-1-06-70 -i -00	BAGNO	1,62
25	01-26-1-06-70 -o -00	BAGNO	2,52
26	01-26-1-06-8 -j -00	BAGNO	5,46
27	01-26-1-07-16 -h -00	BAGNO	4,25
28	01-26-1-07-182 -c -00	BAGNO	0,39
29	01-26-1-07-182 -d -00	BAGNO	4,97
30	01-26-1-07-182 -f -00	BAGNO	0,34
31	01-26-1-07-182 -o -00	BAGNO	2,1
32	01-26-1-07-182 -r -00	BAGNO	0,75
33	01-26-1-07-36 -kx -00	BAGNO	0,01
34	01-26-1-07-36 -mx -00	BAGNO	0,03
35	01-26-1-07-36 -n -00	BAGNO	0,34
36	01-26-1-07-36 -px -00	BAGNO	0
37	01-26-1-07-38 -dx -00	BAGNO	0,06
38	01-26-1-07-38 -h -00	BAGNO	0,06
39	01-26-1-07-38 -lx -00	BAGNO	0,06
40	01-26-1-07-38 -p -00	BAGNO	0,02
41	01-26-1-07-38 -x -00	BAGNO	0,01
42	01-26-1-07-38 -z -00	BAGNO	0,03
43	01-26-1-07-39 -b -00	BAGNO	0,31
44	01-26-1-07-39 -d -00	BAGNO	0,22
45	01-26-1-07-39 -i -00	BAGNO	0,69
46	01-26-1-07-41 -n -00	BAGNO	0,22
47	01-26-1-07-45A -j -00	BAGNO	0,12
48	01-26-1-07-45A -n -00	BAGNO	0,06
49	01-26-1-07-45A -t -00	BAGNO	0,02
50	01-26-1-07-48 -d -00	BAGNO	1

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow.(ha)
1	2	3	4
51	01-26-1-07-49 -f -00	BAGNO	0,44
52	01-26-1-07-55 -f -00	BAGNO	1,31
53	01-26-1-07-56 -p -00	BAGNO	0,39
54	01-26-1-07-58 -j -00	BAGNO	1,12
55	01-26-1-07-60 -w -00	BAGNO	0,01
56	01-26-1-08-103 -c -00	BAGNO	2,97
57	01-26-1-08-135 -f -00	BAGNO	0,29
58	01-26-1-08-71 -a -00	BAGNO	1,17
59	01-26-1-08-76 -h -00	BAGNO	0,27
60	01-26-1-08-87 -f -00	BAGNO	0,2
61	01-26-1-08-95 -h -00	BAGNO	0,26
62	01-26-1-08-96 -h -00	BAGNO	0,59
63	01-26-1-08-97 -f -00	BAGNO	0,31
64	01-26-1-08-97 -g -00	BAGNO	0,29
65	01-26-1-08-97 -m -00	BAGNO	0,53
66	01-26-1-09-104 -b -00	BAGNO	0,44
67	01-26-1-09-104 -t -00	BAGNO	0,35
68	01-26-1-09-106 -d -00	BAGNO	0,39
69	01-26-1-09-109 -b -00	BAGNO	0,66
70	01-26-1-09-109 -c -00	BAGNO	0,62
71	01-26-1-09-111 -b -00	BAGNO	0,95
72	01-26-1-09-111A -ax -00	BAGNO	0,5
73	01-26-1-09-111A -kx -00	BAGNO	0,2
74	01-26-1-09-111A -l -00	BAGNO	0,77
75	01-26-1-09-111A -px -00	BAGNO	0,15
76	01-26-1-09-111A -z -00	BAGNO	0,3
77	01-26-1-09-115 -b -00	BAGNO	1,4
78	01-26-1-09-115 -l -00	BAGNO	0,72
79	01-26-1-09-115 -p -00	BAGNO	0,06
80	01-26-1-09-117 -j -00	BAGNO	0,39
81	01-26-1-09-117 -r -00	BAGNO	1,63
82	01-26-1-09-119 -o -00	BAGNO	0,26
83	01-26-1-09-119 -r -00	BAGNO	0,12
84	01-26-1-09-138 -d -00	BAGNO	1,22
85	01-26-1-09-140 -j -00	BAGNO	3,92
86	01-26-1-09-177 -k -00	BAGNO	0,33
87	01-26-1-09-177 -n -00	BAGNO	0,55
88	01-26-1-09-178 -d -00	BAGNO	0,63
89	01-26-1-09-178 -h -00	BAGNO	0,34
90	01-26-1-09-179 -b -00	BAGNO	0,53
91	01-26-1-09-179 -f -00	BAGNO	0,19
92	01-26-1-09-190 -l -00	BAGNO	0,28
93	01-26-1-09-190 -x -00	BAGNO	0,42
94	01-26-1-10-125 -d -00	BAGNO	0,57
95	01-26-1-10-125 -p -00	BAGNO	0,03
96	01-26-1-10-126 -b -00	BAGNO	0,66
97	01-26-1-10-126 -f -00	BAGNO	0,3
98	01-26-1-10-126 -g -00	BAGNO	0,62
99	01-26-1-10-127 -f -00	BAGNO	0,38
100	01-26-1-10-129 -g -00	BAGNO	0,4
101	01-26-1-10-129 -h -00	BAGNO	0,21

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow.(ha)
1	2	3	4
102	01-26-1-10-130 -d -00	BAGNO	0,46
103	01-26-1-10-130 -j -00	BAGNO	0,34
104	01-26-1-10-131 -j -00	BAGNO	1,56
105	01-26-1-10-132 -c -00	BAGNO	0,54
106	01-26-1-10-133 -h -00	BAGNO	0,79
107	01-26-1-10-134 -a -00	BAGNO	0,19
108	01-26-1-10-134 -h -00	BAGNO	0,31
109	01-26-1-10-141 -i -00	BAGNO	0,92
110	01-26-1-10-148 -c -00	BAGNO	0,49
111	01-26-1-10-148 -d -00	BAGNO	0,33
112	01-26-1-10-149 -c -00	BAGNO	0,3
113	01-26-1-10-150 -b -00	BAGNO	1,52
114	01-26-1-10-150 -g -00	BAGNO	0,31
115	01-26-1-10-150 -s -00	BAGNO	0,28
116	01-26-1-10-150 -w -00	BAGNO	0,24
117	01-26-1-10-152 -c -00	BAGNO	0,36
118	01-26-1-10-153 -c -00	BAGNO	0,05
119	01-26-1-10-153 -k -00	BAGNO	0,07
120	01-26-1-10-155 -i -00	BAGNO	0,7
121	01-26-1-10-155 -m -00	BAGNO	0,59
122	01-26-1-10-155 -p -00	BAGNO	1,41
123	01-26-1-10-155 -t -00	BAGNO	0,18
124	01-26-1-10-156 -f -00	BAGNO	0,32
125	01-26-1-10-157 -b -00	BAGNO	0,32
126	01-26-1-10-157 -i -00	BAGNO	0,79
127	01-26-1-10-157 -n -00	BAGNO	0,63
128	01-26-1-10-158 -b -00	BAGNO	2,77
129	01-26-1-10-158 -c -00	BAGNO	0,63
130	01-26-1-10-158 -f -00	BAGNO	0,48
131	01-26-1-10-159 -h -00	BAGNO	0,23
132	01-26-1-10-159 -i -00	BAGNO	0,44
133	01-26-1-10-159 -r -00	BAGNO	0,46
134	01-26-1-10-162 -j -00	BAGNO	0,35
135	01-26-1-10-163 -c -00	BAGNO	0,99
136	01-26-1-10-163 -i -00	BAGNO	0,16
137	01-26-1-10-164 -k -00	BAGNO	0,47
138	01-26-1-10-166 -m -00	BAGNO	2,17
139	01-26-1-10-166 -r -00	BAGNO	1,01
140	01-26-1-10-167 -d -00	BAGNO	0,8
141	01-26-1-10-167 -h -00	BAGNO	0,83
142	01-26-1-10-167 -j -00	BAGNO	0,42
143	01-26-1-10-169 -k -00	BAGNO	0,85
144	01-26-1-10-169 -l -00	BAGNO	0,3
145	01-26-1-10-170 -b -00	BAGNO	0,39
146	01-26-1-10-172 -b -00	BAGNO	1,1
147	01-26-1-10-172 -c -00	BAGNO	0,31
148	01-26-1-10-174 -b -00	BAGNO	0,73
149	01-26-1-10-175 -g -00	BAGNO	0,78
150	01-26-1-10-176 -c -00	BAGNO	2,84
151	01-26-1-10-176 -d -00	BAGNO	0,97
152	01-26-1-10-176 -j -00	BAGNO	0,39
153	01-26-1-10-176 -k -00	BAGNO	0,58
154	01-26-1-10-176 -l -00	BAGNO	1,5
155	01-26-1-10-176 -n -00	BAGNO	6,2

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow.(ha)
1	2	3	4
156	01-26-1-10-176 -y -00	BAGNO	0,11
157	01-26-1-10-183 -d -00	BAGNO	0,37
158	01-26-1-10-183 -n -00	BAGNO	0,06
159	01-26-1-10-184 -d -00	BAGNO	0,42
160	01-26-1-10-184 -m -00	BAGNO	0,74
161	01-26-1-10-185 -g -00	BAGNO	0,87
162	01-26-1-10-185 -m -00	BAGNO	0,3
163	01-26-1-10-187 -w -00	BAGNO	0,73
164	01-26-1-11-191 -g -00	BAGNO	0,08
165	01-26-1-11-191 -i -00	BAGNO	0,03
166	01-26-1-11-249B -c -00	BAGNO	0,43
167	01-26-1-11-266 -f -00	BAGNO	0,3
168	01-26-1-11-275B -g -00	BAGNO	0,06
169	01-26-1-11-275B -j -00	BAGNO	0,17
170	01-26-1-11-302 -d -00	BAGNO	2,14
171	01-26-1-11-306 -i -00	BAGNO	0,26
172	01-26-1-11-307 -c -00	BAGNO	2,87
173	01-26-1-11-307 -i -00	BAGNO	0,1
174	01-26-1-11-307 -k -00	BAGNO	0,11
175	01-26-1-11-307 -l -00	BAGNO	0,15
176	01-26-1-11-312 -l -00	BAGNO	0,81
Razem obręb Puńsk			136,23
Obręb Suwałki			
1	01-26-2-01-229 -j -00	BAGNO	2,6
2	01-26-2-01-229 -k -00	BAGNO	0,13
3	01-26-2-01-230 -j -00	BAGNO	1,27
4	01-26-2-01-230 -k -00	BAGNO	0,17
5	01-26-2-01-236 -b -00	BAGNO	1,61
6	01-26-2-01-248 -b -00	BAGNO	1,34
7	01-26-2-01-248 -d -00	BAGNO	0,49
8	01-26-2-01-248 -g -00	BAGNO	0,77
9	01-26-2-01-251 -ax -00	BAGNO	0,23
10	01-26-2-01-251 -d -00	BAGNO	0,09
11	01-26-2-01-251 -dx -00	BAGNO	0,26
12	01-26-2-01-251 -g -00	BAGNO	0,06
13	01-26-2-01-251 -gx -00	BAGNO	0,4
14	01-26-2-01-251 -gy -00	BAGNO	0,12
15	01-26-2-01-251 -p -00	BAGNO	1,33
16	01-26-2-01-251 -px -00	BAGNO	0,17
17	01-26-2-01-251 -rx -00	BAGNO	0,21
18	01-26-2-01-251 -tx -00	BAGNO	0,03
19	01-26-2-01-251 -wx -00	BAGNO	0,37
20	01-26-2-01-251 -zx -00	BAGNO	0,35
21	01-26-2-02-231 -k -00	BAGNO	0,94
22	01-26-2-03-151 -d -00	BAGNO	5,7
23	01-26-2-04-211 -i -00	BAGNO	0,08
24	01-26-2-04-235 -o -00	BAGNO	0,17
25	01-26-2-04-235 -p -00	BAGNO	0,27
26	01-26-2-05-337 -d -00	BAGNO	0,37
27	01-26-2-05-346 -g -00	BAGNO	1,2
28	01-26-2-05-347 -f -00	BAGNO	1,1
29	01-26-2-05-352A -h -00	BAGNO	0,07
30	01-26-2-05-356 -d -00	BAGNO	0,75
31	01-26-2-05-361 -f -00	BAGNO	6,18

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow.(ha)
1	2	3	4
32	01-26-2-05-362 -d -00	BAGNO	1,56
33	01-26-2-05-364 -a -00	BAGNO	4,71
34	01-26-2-05-365 -a -00	BAGNO	6,15
35	01-26-2-05-367 -d -00	BAGNO	2,78
36	01-26-2-05-367 -h -00	BAGNO	1,51
37	01-26-2-05-367 -j -00	BAGNO	1,2
38	01-26-2-05-368 -b -00	BAGNO	0,62
39	01-26-2-05-368 -d -00	BAGNO	1,32

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow.(ha)
1	2	3	4
40	01-26-2-05-368 -f -00	BAGNO	1,28
41	01-26-2-05-372 -a -00	BAGNO	1,93
42	01-26-2-05-377 -g -00	BAGNO	0,32
43	01-26-2-05-379 -f -00	BAGNO	0,32
44	01-26-2-05-380 -b -00	BAGNO	0,84
45	01-26-2-05-380 -i -00	BAGNO	0,62
Razem obręb Suwałki			53,99
Ogółem Nadleśnictwo Suwałki			190,22

Załącznik 4. Grunty do naturalnej sukcesji

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
Obręb Puńsk			
1	01-26-1-06-1 -z -00	SUKCESJA	0,05
2	01-26-1-06-181 -n -00	SUKCESJA	3,48
3	01-26-1-06-181 -z -00	SUKCESJA	1,54
4	01-26-1-06-2 -d -00	SUKCESJA	0,76
5	01-26-1-06-2 -f -00	SUKCESJA	0,75
6	01-26-1-06-3A -g -00	SUKCESJA	0,81
7	01-26-1-06-5 -n -00	SUKCESJA	1,3
8	01-26-1-06-6A -d -00	SUKCESJA	1,15
9	01-26-1-07-16 -c -00	SUKCESJA	0,01
10	01-26-1-07-182 -s -00	SUKCESJA	1,31
11	01-26-1-07-36 -r -00	SUKCESJA	0,46
12	01-26-1-07-37A -l -00	SUKCESJA	0,08
13	01-26-1-07-41 -j -00	SUKCESJA	0,51
14	01-26-1-07-53 -m -00	SUKCESJA	0,91
15	01-26-1-07-53 -p -00	SUKCESJA	0,45
16	01-26-1-07-56 -k -00	SUKCESJA	0,43
17	01-26-1-07-62 -h -00	SUKCESJA	0,61
18	01-26-1-07-64 -x -00	SUKCESJA	0,36
19	01-26-1-08-100 -j -00	SUKCESJA	0,93
20	01-26-1-08-101 -j -00	SUKCESJA	0,28
21	01-26-1-08-101 -k -00	SUKCESJA	0,46
22	01-26-1-08-102 -b -00	SUKCESJA	3,01
23	01-26-1-08-135 -j -00	SUKCESJA	1,76
24	01-26-1-08-75 -l -00	SUKCESJA	1,52
25	01-26-1-08-88 -h -00	SUKCESJA	1,06
26	01-26-1-09-104 -k -00	SUKCESJA	1,18
27	01-26-1-09-104 -l -00	SUKCESJA	0,73
28	01-26-1-09-107 -g -00	SUKCESJA	0,97
29	01-26-1-09-111 -d -00	SUKCESJA	0,75
30	01-26-1-09-111A -by -00	SUKCESJA	0,02
31	01-26-1-09-111A -c -00	SUKCESJA	0,34
32	01-26-1-09-111A -d -00	SUKCESJA	0,21
33	01-26-1-09-111A -i -00	SUKCESJA	0,01
34	01-26-1-09-111A -p -00	SUKCESJA	0,02

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
35	01-26-1-09-111A -s -00	SUKCESJA	0,1
36	01-26-1-09-111A -wx -00	SUKCESJA	0,02
37	01-26-1-09-119 -t -00	SUKCESJA	0,72
38	01-26-1-09-137 -i -00	SUKCESJA	1,73
39	01-26-1-09-177 -p -00	SUKCESJA	0,73
40	01-26-1-10-152 -h -00	SUKCESJA	0,19
41	01-26-1-10-155 -x -00	SUKCESJA	0,64
42	01-26-1-10-155 -y -00	SUKCESJA	0,64
43	01-26-1-10-155A -c -00	SUKCESJA	0,1
44	01-26-1-10-155A -h -00	SUKCESJA	1,56
45	01-26-1-10-155A -k -00	SUKCESJA	1,89
46	01-26-1-10-155A -m -00	SUKCESJA	0,76
47	01-26-1-10-155B -f -00	SUKCESJA	0,62
48	01-26-1-10-156 -g -00	SUKCESJA	0,25
49	01-26-1-10-157 -j -00	SUKCESJA	1
50	01-26-1-10-159 -b -00	SUKCESJA	0,89
51	01-26-1-10-159 -l -00	SUKCESJA	0,48
52	01-26-1-10-161 -k -00	SUKCESJA	0,14
53	01-26-1-10-164 -h -00	SUKCESJA	0,01
54	01-26-1-10-176 -m -00	SUKCESJA	0,14
55	01-26-1-10-183 -b -00	SUKCESJA	1,45
56	01-26-1-10-183 -p -00	SUKCESJA	0,51
57	01-26-1-10-186 -a -00	SUKCESJA	0,26
58	01-26-1-11-139 -b -00	SUKCESJA	0,69
59	01-26-1-11-255 -b -00	SUKCESJA	0,91
60	01-26-1-11-265A -bx -00	SUKCESJA	1,03
61	01-26-1-11-275B -h -00	SUKCESJA	0,34
62	01-26-1-11-285 -d -00	SUKCESJA	0,06
Razem obręb Puńsk			46,08
Obręb Suwałki			
1	01-26-2-01-14 -m -00	SUKCESJA	0,01
2	01-26-2-01-214 -c -00	SUKCESJA	0,82
3	01-26-2-01-251 -k -00	SUKCESJA	0,39
4	01-26-2-01-251 -y -00	SUKCESJA	0,36

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
5	01-26-2-03-152 -c -00	SUKCESJA	0,27
6	01-26-2-04-201 -o -00	SUKCESJA	0,87
7	01-26-2-04-203 -f -00	SUKCESJA	6,43
8	01-26-2-04-204 -b -00	SUKCESJA	1,19
9	01-26-2-04-205 -h -00	SUKCESJA	1,02
10	01-26-2-04-234 -n -00	SUKCESJA	0,14
11	01-26-2-04-234 -x -00	SUKCESJA	0,05

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
12	01-26-2-05-356 -g -00	SUKCESJA	0,76
13	01-26-2-05-365 -d -00	SUKCESJA	1,76
Razem obręb Suwałki			14,07
Ogółem Nadleśnictwo Suwałki			58,56

Załącznik 5. Wykaz drzewostanów bez zabiegów gospodarczych

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
1	01-26-1-06-1 -g -00	D-STAN	0,86
2	01-26-1-06-1 -k -00	D-STAN	2,26
3	01-26-1-06-1 -o -00	D-STAN	1,31
4	01-26-1-06-1 -t -00	D-STAN	2,94
5	01-26-1-06-10 -b -00	D-STAN	4,01
6	01-26-1-06-10 -d -00	D-STAN	1,99
7	01-26-1-06-180 -d -00	D-STAN	0,59
8	01-26-1-06-181 -c -00	D-STAN	1,22
9	01-26-1-06-181 -d -00	D-STAN	2,26
10	01-26-1-06-181 -f -00	D-STAN	4,75
11	01-26-1-06-181 -g -00	D-STAN	0,65
12	01-26-1-06-181 -o -00	D-STAN	0,47
13	01-26-1-06-181 -x -00	D-STAN	1,25
14	01-26-1-06-2 -m -00	D-STAN	1,42
15	01-26-1-06-23 -j -00	D-STAN	0,68
16	01-26-1-06-24 -f -00	D-STAN	1,55
17	01-26-1-06-25 -r -00	D-STAN	0,85
18	01-26-1-06-26 -b -00	D-STAN	0,48
19	01-26-1-06-29 -d -00	D-STAN	11,09
20	01-26-1-06-29 -f -00	D-STAN	2,39
21	01-26-1-06-29 -j -00	D-STAN	9,31
22	01-26-1-06-3 -c -00	D-STAN	3,12
23	01-26-1-06-3 -j -00	D-STAN	0,78
24	01-26-1-06-30 -f -00	D-STAN	0,71
25	01-26-1-06-30 -g -00	D-STAN	1,9
26	01-26-1-06-32 -g -00	D-STAN	1,87
27	01-26-1-06-32 -l -00	D-STAN	0,6
28	01-26-1-06-33 -a -00	D-STAN	2,26
29	01-26-1-06-34 -c -00	D-STAN	15,71
30	01-26-1-06-34 -f -00	D-STAN	5,08
31	01-26-1-06-3A -b -00	D-STAN	0,87
32	01-26-1-06-3A -c -00	D-STAN	0,41
33	01-26-1-06-3A -h -00	D-STAN	0,62
34	01-26-1-06-3A -i -00	D-STAN	2,13
35	01-26-1-06-4 -h -00	D-STAN	0,92
36	01-26-1-06-4 -o -00	D-STAN	1,78
37	01-26-1-06-5 -a -00	D-STAN	2,2
38	01-26-1-06-5 -g -00	D-STAN	1,09
39	01-26-1-06-5 -o -00	D-STAN	0,47
40	01-26-1-06-5 -p -00	D-STAN	1,43

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
41	01-26-1-06-5 -r -00	D-STAN	0,43
42	01-26-1-06-6 -b -00	D-STAN	1,67
43	01-26-1-06-6 -c -00	D-STAN	0,33
44	01-26-1-06-6 -d -00	D-STAN	0,91
45	01-26-1-06-6 -j -00	D-STAN	2,32
46	01-26-1-06-66 -i -00	D-STAN	1,45
47	01-26-1-06-67 -c -00	D-STAN	7,36
48	01-26-1-06-67 -g -00	D-STAN	1,85
49	01-26-1-06-68 -c -00	D-STAN	2,8
50	01-26-1-06-69 -g -00	D-STAN	0,98
51	01-26-1-06-69 -h -00	D-STAN	1,63
52	01-26-1-06-6A -c -00	D-STAN	2,32
53	01-26-1-06-7 -f -00	D-STAN	1,11
54	01-26-1-06-7 -h -00	D-STAN	0,96
55	01-26-1-06-70 -s -00	D-STAN	2,01
56	01-26-1-06-70 -t -00	D-STAN	3,34
57	01-26-1-06-8 -i -00	D-STAN	2,17
58	01-26-1-06-9 -b -00	D-STAN	1,68
59	01-26-1-06-9 -c -00	D-STAN	1,87
60	01-26-1-07-11 -c -00	D-STAN	1,81
61	01-26-1-07-12 -f -00	D-STAN	10,72
62	01-26-1-07-12 -g -00	D-STAN	11,45
63	01-26-1-07-13 -d -00	D-STAN	7,01
64	01-26-1-07-13 -i -00	D-STAN	6,98
65	01-26-1-07-14 -a -00	D-STAN	1,81
66	01-26-1-07-14 -d -00	D-STAN	1,12
67	01-26-1-07-17 -b -00	D-STAN	14,16
68	01-26-1-07-17 -c -00	D-STAN	0,35
69	01-26-1-07-17 -d -00	D-STAN	0,06
70	01-26-1-07-17 -f -00	D-STAN	0,59
71	01-26-1-07-17 -g -00	D-STAN	0,03
72	01-26-1-07-17 -h -00	D-STAN	0,05
73	01-26-1-07-17 -l -00	D-STAN	2,35
74	01-26-1-07-18 -a -00	D-STAN	12,59
75	01-26-1-07-18 -b -00	D-STAN	1,25
76	01-26-1-07-18 -i -00	D-STAN	0,89
77	01-26-1-07-18 -m -00	D-STAN	1,36
78	01-26-1-07-182 -a -00	D-STAN	7,66
79	01-26-1-07-182 -b -00	D-STAN	1,25
80	01-26-1-07-182 -l -00	D-STAN	4,72

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
81	01-26-1-07-19 -d -00	D-STAN	3,52
82	01-26-1-07-19 -g -00	D-STAN	15,71
83	01-26-1-07-20 -a -00	D-STAN	15,56
84	01-26-1-07-20 -h -00	D-STAN	2,6
85	01-26-1-07-20 -o -00	D-STAN	8,28
86	01-26-1-07-21 -b -00	D-STAN	2,98
87	01-26-1-07-36 -a -00	D-STAN	0,59
88	01-26-1-07-36 -ax -00	D-STAN	0,09
89	01-26-1-07-36 -f -00	D-STAN	2,14
90	01-26-1-07-36 -g -00	D-STAN	0,51
91	01-26-1-07-36 -ix -00	D-STAN	0,23
92	01-26-1-07-36 -ox -00	D-STAN	0,64
93	01-26-1-07-37 -b -00	D-STAN	0,81
94	01-26-1-07-37 -c -00	D-STAN	1,78
95	01-26-1-07-37 -f -00	D-STAN	2,45
96	01-26-1-07-37 -g -00	D-STAN	0,12
97	01-26-1-07-37 -n -00	D-STAN	5,24
98	01-26-1-07-37A -n -00	D-STAN	0,27
99	01-26-1-07-37A -s -00	D-STAN	0,23
100	01-26-1-07-38 -mx -00	D-STAN	0,29
101	01-26-1-07-40 -c -00	D-STAN	4,88
102	01-26-1-07-40 -d -00	D-STAN	10,13
103	01-26-1-07-43 -a -00	D-STAN	2,51
104	01-26-1-07-43 -b -00	D-STAN	10,15
105	01-26-1-07-43 -c -00	D-STAN	2,15
106	01-26-1-07-43 -f -00	D-STAN	0,7
107	01-26-1-07-43 -g -00	D-STAN	1,78
108	01-26-1-07-43 -j -00	D-STAN	0,65
109	01-26-1-07-43 -l -00	D-STAN	0,6
110	01-26-1-07-44 -a -00	D-STAN	11,33
111	01-26-1-07-44 -b -00	D-STAN	19,25
112	01-26-1-07-44 -d -00	D-STAN	0,52
113	01-26-1-07-44 -g -00	D-STAN	0,12
114	01-26-1-07-44 -h -00	D-STAN	1,6
115	01-26-1-07-44 -l -00	D-STAN	0,64
116	01-26-1-07-45 -f -00	D-STAN	2,48
117	01-26-1-07-45 -l -00	D-STAN	5,25
118	01-26-1-07-46 -b -00	D-STAN	1,38
119	01-26-1-07-46 -d -00	D-STAN	1,21
120	01-26-1-07-46 -g -00	D-STAN	0,48
121	01-26-1-07-46 -i -00	D-STAN	6,97
122	01-26-1-07-46 -j -00	D-STAN	0,68
123	01-26-1-07-46 -k -00	D-STAN	1,92
124	01-26-1-07-46 -n -00	D-STAN	0,82
125	01-26-1-07-46 -o -00	D-STAN	0,75
126	01-26-1-07-48 -f -00	D-STAN	3,27
127	01-26-1-07-48 -h -00	D-STAN	2,63
128	01-26-1-07-48 -j -00	D-STAN	1,32
129	01-26-1-07-49 -b -00	D-STAN	0,59
130	01-26-1-07-50 -i -00	D-STAN	1,5
131	01-26-1-07-52 -c -00	D-STAN	0,54
132	01-26-1-07-52 -h -00	D-STAN	0,61
133	01-26-1-07-52 -l -00	D-STAN	0,92
134	01-26-1-07-52 -m -00	D-STAN	0,47
135	01-26-1-07-52 -p -00	D-STAN	0,86
136	01-26-1-07-53 -a -00	D-STAN	0,93

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
137	01-26-1-07-53 -c -00	D-STAN	1,17
138	01-26-1-07-53 -h -00	D-STAN	1,97
139	01-26-1-07-53 -n -00	D-STAN	3,15
140	01-26-1-07-54 -a -00	D-STAN	0,77
141	01-26-1-07-54 -d -00	D-STAN	7,11
142	01-26-1-07-55 -j -00	D-STAN	4,6
143	01-26-1-07-56 -a -00	D-STAN	0,35
144	01-26-1-07-56 -g -00	D-STAN	0,31
145	01-26-1-07-56 -h -00	D-STAN	1,48
146	01-26-1-07-56 -n -00	D-STAN	1,15
147	01-26-1-07-57 -c -00	D-STAN	5,07
148	01-26-1-07-59 -d -00	D-STAN	1,68
149	01-26-1-07-59 -j -00	D-STAN	0,54
150	01-26-1-07-59 -k -00	D-STAN	0,9
151	01-26-1-07-60 -lx -00	D-STAN	0
152	01-26-1-07-61 -d -00	D-STAN	1,45
153	01-26-1-07-62 -f -00	D-STAN	0,6
154	01-26-1-07-62 -g -00	D-STAN	1,72
155	01-26-1-07-62 -l -00	D-STAN	1,17
156	01-26-1-07-62 -m -00	D-STAN	0,88
157	01-26-1-07-62 -n -00	D-STAN	0,36
158	01-26-1-07-62 -p -00	D-STAN	1,91
159	01-26-1-07-62 -r -00	D-STAN	0,38
160	01-26-1-07-63 -d -00	D-STAN	14,26
161	01-26-1-07-63 -f -00	D-STAN	11,34
162	01-26-1-07-64 -j -00	D-STAN	0,96
163	01-26-1-07-64 -w -00	D-STAN	19,22
164	01-26-1-08-101 -b -00	D-STAN	1,33
165	01-26-1-08-103 -o -00	D-STAN	0,52
166	01-26-1-08-103 -r -00	D-STAN	1,05
167	01-26-1-08-103 -t -00	D-STAN	0,45
168	01-26-1-08-135 -a -00	D-STAN	5,04
169	01-26-1-08-135 -o -00	D-STAN	1,02
170	01-26-1-08-135 -r -00	D-STAN	0,77
171	01-26-1-08-135 -s -00	D-STAN	1,19
172	01-26-1-08-71 -c -00	D-STAN	1,47
173	01-26-1-08-71 -d -00	D-STAN	2,95
174	01-26-1-08-71 -h -00	D-STAN	1,69
175	01-26-1-08-72 -d -00	D-STAN	5,47
176	01-26-1-08-72 -f -00	D-STAN	7,01
177	01-26-1-08-73 -a -00	D-STAN	4,93
178	01-26-1-08-73 -b -00	D-STAN	2,81
179	01-26-1-08-73 -c -00	D-STAN	2,78
180	01-26-1-08-73 -d -00	D-STAN	0,61
181	01-26-1-08-73 -f -00	D-STAN	0,28
182	01-26-1-08-73 -h -00	D-STAN	1,91
183	01-26-1-08-73 -j -00	D-STAN	5,43
184	01-26-1-08-73 -n -00	D-STAN	0,97
185	01-26-1-08-73 -o -00	D-STAN	0,53
186	01-26-1-08-74 -a -00	D-STAN	1,31
187	01-26-1-08-74 -b -00	D-STAN	3,05
188	01-26-1-08-74 -h -00	D-STAN	1,3
189	01-26-1-08-74 -i -00	D-STAN	0,02
190	01-26-1-08-74 -j -00	D-STAN	9,89
191	01-26-1-08-75 -a -00	D-STAN	1,31
192	01-26-1-08-75 -c -00	D-STAN	3,95

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
193	01-26-1-08-76 -g -00	D-STAN	4,6
194	01-26-1-08-76 -n -00	D-STAN	2,82
195	01-26-1-08-76 -p -00	D-STAN	0,16
196	01-26-1-08-76 -s -00	D-STAN	0,44
197	01-26-1-08-77 -c -00	D-STAN	0,46
198	01-26-1-08-77 -g -00	D-STAN	1,39
199	01-26-1-08-77 -h -00	D-STAN	1,39
200	01-26-1-08-77 -i -00	D-STAN	1,15
201	01-26-1-08-77 -m -00	D-STAN	0,54
202	01-26-1-08-78 -d -00	D-STAN	3,09
203	01-26-1-08-79 -g -00	D-STAN	4,1
204	01-26-1-08-81 -c -00	D-STAN	13,79
205	01-26-1-08-82 -a -00	D-STAN	0,7
206	01-26-1-08-82 -d -00	D-STAN	1,54
207	01-26-1-08-82 -i -00	D-STAN	4,42
208	01-26-1-08-83 -b -00	D-STAN	2,68
209	01-26-1-08-83 -d -00	D-STAN	0,49
210	01-26-1-08-83 -f -00	D-STAN	2,91
211	01-26-1-08-83 -h -00	D-STAN	3,87
212	01-26-1-08-83 -j -00	D-STAN	0,62
213	01-26-1-08-83 -k -00	D-STAN	1,57
214	01-26-1-08-83 -l -00	D-STAN	0,85
215	01-26-1-08-84 -b -00	D-STAN	2,54
216	01-26-1-08-84 -d -00	D-STAN	5,22
217	01-26-1-08-84 -k -00	D-STAN	1,27
218	01-26-1-08-85 -d -00	D-STAN	0,85
219	01-26-1-08-85 -f -00	D-STAN	1,14
220	01-26-1-08-86 -a -00	D-STAN	6,15
221	01-26-1-08-86 -b -00	D-STAN	1,81
222	01-26-1-08-86 -d -00	D-STAN	1,03
223	01-26-1-08-86 -l -00	D-STAN	2,15
224	01-26-1-08-86 -m -00	D-STAN	1,77
225	01-26-1-08-86 -n -00	D-STAN	0,97
226	01-26-1-08-87 -dx -00	D-STAN	1,44
227	01-26-1-08-87 -o -00	D-STAN	0,93
228	01-26-1-08-88 -j -00	D-STAN	1,02
229	01-26-1-08-89 -b -00	D-STAN	1,17
230	01-26-1-08-89 -d -00	D-STAN	0,93
231	01-26-1-08-89 -g -00	D-STAN	0,93
232	01-26-1-08-89 -k -00	D-STAN	1,56
233	01-26-1-08-89 -m -00	D-STAN	2,78
234	01-26-1-08-90 -l -00	D-STAN	1,03
235	01-26-1-08-90 -o -00	D-STAN	0,92
236	01-26-1-08-91 -a -00	D-STAN	23,25
237	01-26-1-08-92 -c -00	D-STAN	7,44
238	01-26-1-08-92 -k -00	D-STAN	2,43
239	01-26-1-08-92 -r -00	D-STAN	0,1
240	01-26-1-08-92 -s -00	D-STAN	1,02
241	01-26-1-08-92 -t -00	D-STAN	1,3
242	01-26-1-08-94 -g -00	D-STAN	0,32
243	01-26-1-08-95 -b -00	D-STAN	1,17
244	01-26-1-08-95 -d -00	D-STAN	1,66
245	01-26-1-08-95 -f -00	D-STAN	1,64
246	01-26-1-08-95 -j -00	D-STAN	1,37
247	01-26-1-08-96 -i -00	D-STAN	1,28
248	01-26-1-08-96 -j -00	D-STAN	0,49

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
249	01-26-1-08-96 -k -00	D-STAN	0,35
250	01-26-1-08-97 -j -00	D-STAN	0,8
251	01-26-1-08-98 -i -00	D-STAN	0,26
252	01-26-1-08-99 -b -00	D-STAN	10,31
253	01-26-1-08-99 -c -00	D-STAN	1,27
254	01-26-1-08-99 -d -00	D-STAN	1,22
255	01-26-1-09-104 -d -00	D-STAN	0,88
256	01-26-1-09-104 -g -00	D-STAN	0,88
257	01-26-1-09-104 -i -00	D-STAN	5,98
258	01-26-1-09-105 -a -00	D-STAN	11,97
259	01-26-1-09-105 -d -00	D-STAN	2,25
260	01-26-1-09-105 -k -00	D-STAN	1,18
261	01-26-1-09-106 -a -00	D-STAN	0,62
262	01-26-1-09-106 -f -00	D-STAN	0,94
263	01-26-1-09-107 -b -00	D-STAN	3,68
264	01-26-1-09-107 -d -00	D-STAN	0,49
265	01-26-1-09-110 -h -00	D-STAN	1,17
266	01-26-1-09-111 -a -00	D-STAN	2,09
267	01-26-1-09-111 -h -00	D-STAN	2,55
268	01-26-1-09-111 -j -00	D-STAN	2,71
269	01-26-1-09-111A -b -00	D-STAN	1,7
270	01-26-1-09-111A -nx -00	D-STAN	0,06
271	01-26-1-09-111A -r -00	D-STAN	0,21
272	01-26-1-09-112 -c -00	D-STAN	4,27
273	01-26-1-09-113 -a -00	D-STAN	6,39
274	01-26-1-09-113 -b -00	D-STAN	0,89
275	01-26-1-09-113 -c -00	D-STAN	1,77
276	01-26-1-09-114 -b -00	D-STAN	1,12
277	01-26-1-09-116 -a -00	D-STAN	0,55
278	01-26-1-09-116 -n -00	D-STAN	1,15
279	01-26-1-09-116 -o -00	D-STAN	1,45
280	01-26-1-09-117 -s -00	D-STAN	0,48
281	01-26-1-09-118 -o -00	D-STAN	1,6
282	01-26-1-09-119 -a -00	D-STAN	15,6
283	01-26-1-09-119 -b -00	D-STAN	2,51
284	01-26-1-09-119 -i -00	D-STAN	0,8
285	01-26-1-09-119 -l -00	D-STAN	1,16
286	01-26-1-09-121 -c -00	D-STAN	1,63
287	01-26-1-09-121 -f -00	D-STAN	0,53
288	01-26-1-09-121 -h -00	D-STAN	0,11
289	01-26-1-09-122 -d -00	D-STAN	2,11
290	01-26-1-09-122 -k -00	D-STAN	3,72
291	01-26-1-09-123 -f -00	D-STAN	6,8
292	01-26-1-09-124 -b -00	D-STAN	2,07
293	01-26-1-09-124 -h -00	D-STAN	2,44
294	01-26-1-09-124 -i -00	D-STAN	1,11
295	01-26-1-09-124 -j -00	D-STAN	1,23
296	01-26-1-09-124 -k -00	D-STAN	1,01
297	01-26-1-09-137 -b -00	D-STAN	0,04
298	01-26-1-09-137 -l -00	D-STAN	2,82
299	01-26-1-09-137 -m -00	D-STAN	1,87
300	01-26-1-09-137 -n -00	D-STAN	1,05
301	01-26-1-09-138 -f -00	D-STAN	0,21
302	01-26-1-09-138 -g -00	D-STAN	0,17
303	01-26-1-09-140 -h -00	D-STAN	2,11
304	01-26-1-09-140 -k -00	D-STAN	0,72

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
305	01-26-1-09-177 -a -00	D-STAN	1,75
306	01-26-1-09-177 -c -00	D-STAN	0,98
307	01-26-1-09-178 -i -00	D-STAN	2,16
308	01-26-1-09-178 -l -00	D-STAN	2,88
309	01-26-1-09-189 -a -00	D-STAN	1,75
310	01-26-1-09-189 -c -00	D-STAN	9,61
311	01-26-1-09-190 -ax -00	D-STAN	0,67
312	01-26-1-09-190 -bx -00	D-STAN	0,82
313	01-26-1-09-190 -cx -00	D-STAN	1
314	01-26-1-09-190 -h -00	D-STAN	1,4
315	01-26-1-09-190 -n -00	D-STAN	0,5
316	01-26-1-09-190 -o -00	D-STAN	0,09
317	01-26-1-09-190 -s -00	D-STAN	2,19
318	01-26-1-10-125 -a -00	D-STAN	18,1
319	01-26-1-10-125 -n -00	D-STAN	0,26
320	01-26-1-10-126 -i -00	D-STAN	14,12
321	01-26-1-10-128 -d -00	D-STAN	0,76
322	01-26-1-10-128 -k -00	D-STAN	1,01
323	01-26-1-10-129 -c -00	D-STAN	7,85
324	01-26-1-10-129 -i -00	D-STAN	0,51
325	01-26-1-10-131 -d -00	D-STAN	0,59
326	01-26-1-10-131 -h -00	D-STAN	2,51
327	01-26-1-10-131 -i -00	D-STAN	0,99
328	01-26-1-10-133 -a -00	D-STAN	0,91
329	01-26-1-10-133 -b -00	D-STAN	0,97
330	01-26-1-10-133 -c -00	D-STAN	1
331	01-26-1-10-133 -d -00	D-STAN	1,68
332	01-26-1-10-133 -f -00	D-STAN	26,82
333	01-26-1-10-133 -g -00	D-STAN	4,49
334	01-26-1-10-133 -i -00	D-STAN	2,8
335	01-26-1-10-133 -j -00	D-STAN	0,33
336	01-26-1-10-133 -k -00	D-STAN	5,41
337	01-26-1-10-133 -l -00	D-STAN	0,26
338	01-26-1-10-134 -g -00	D-STAN	2,77
339	01-26-1-10-134 -j -00	D-STAN	0,93
340	01-26-1-10-141 -d -00	D-STAN	16,63
341	01-26-1-10-142 -b -00	D-STAN	38,67
342	01-26-1-10-143 -d -00	D-STAN	1,81
343	01-26-1-10-143 -h -00	D-STAN	0,32
344	01-26-1-10-148 -a -00	D-STAN	2,28
345	01-26-1-10-149 -k -00	D-STAN	1,07
346	01-26-1-10-150 -j -00	D-STAN	2,46
347	01-26-1-10-150 -k -00	D-STAN	1,63
348	01-26-1-10-151 -c -00	D-STAN	0,32
349	01-26-1-10-151 -d -00	D-STAN	0,65
350	01-26-1-10-151 -f -00	D-STAN	4,67
351	01-26-1-10-152 -f -00	D-STAN	0,68
352	01-26-1-10-152 -g -00	D-STAN	1,61
353	01-26-1-10-152 -r -00	D-STAN	0,34
354	01-26-1-10-152 -t -00	D-STAN	0,78
355	01-26-1-10-153 -f -00	D-STAN	5,28
356	01-26-1-10-155 -r -00	D-STAN	0,78
357	01-26-1-10-155A -a -00	D-STAN	4,6
358	01-26-1-10-155A -d -00	D-STAN	0,23
359	01-26-1-10-155A -f -00	D-STAN	3,61
360	01-26-1-10-155B -a -00	D-STAN	7,53

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
361	01-26-1-10-155B -c -00	D-STAN	3,5
362	01-26-1-10-155B -g -00	D-STAN	1,72
363	01-26-1-10-156 -c -00	D-STAN	1,01
364	01-26-1-10-159 -n -00	D-STAN	2,04
365	01-26-1-10-159 -o -00	D-STAN	0,83
366	01-26-1-10-159 -p -00	D-STAN	0,52
367	01-26-1-10-160 -c -00	D-STAN	0,86
368	01-26-1-10-161 -h -00	D-STAN	8,3
369	01-26-1-10-162 -g -00	D-STAN	2,12
370	01-26-1-10-164 -c -00	D-STAN	0,77
371	01-26-1-10-164 -d -00	D-STAN	0,71
372	01-26-1-10-166 -h -00	D-STAN	2,28
373	01-26-1-10-166 -j -00	D-STAN	2,07
374	01-26-1-10-169 -c -00	D-STAN	4,09
375	01-26-1-10-176 -h -00	D-STAN	0,61
376	01-26-1-10-176 -p -00	D-STAN	0,07
377	01-26-1-10-176 -w -00	D-STAN	1,32
378	01-26-1-10-176 -x -00	D-STAN	1,33
379	01-26-1-10-183 -o -00	D-STAN	0,25
380	01-26-1-10-184 -c -00	D-STAN	2,28
381	01-26-1-10-184 -k -00	D-STAN	1,28
382	01-26-1-10-185 -b -00	D-STAN	1,95
383	01-26-1-10-185 -l -00	D-STAN	1,11
384	01-26-1-10-186 -b -00	D-STAN	0,79
385	01-26-1-10-186 -d -00	D-STAN	1,75
386	01-26-1-10-186 -f -00	D-STAN	0,36
387	01-26-1-10-187 -i -00	D-STAN	1,04
388	01-26-1-10-187 -k -00	D-STAN	0,74
389	01-26-1-10-187 -p -00	D-STAN	0,03
390	01-26-1-10-187 -r -00	D-STAN	0,17
391	01-26-1-10-65 -c -00	D-STAN	0,26
392	01-26-1-10-65 -d -00	D-STAN	0,47
393	01-26-1-10-65 -f -00	D-STAN	0,02
394	01-26-1-10-65 -g -00	D-STAN	3,26
395	01-26-1-10-65 -h -00	D-STAN	1,92
396	01-26-1-10-65 -i -00	D-STAN	1,73
397	01-26-1-10-65 -s -00	D-STAN	3,11
398	01-26-1-10-65 -t -00	D-STAN	0,21
399	01-26-1-11-139 -g -00	D-STAN	2,41
400	01-26-1-11-191 -a -00	D-STAN	1,22
401	01-26-1-11-191 -ax -00	D-STAN	0,79
402	01-26-1-11-191 -b -00	D-STAN	0,19
403	01-26-1-11-191 -c -00	D-STAN	0,81
404	01-26-1-11-191 -cx -00	D-STAN	0,09
405	01-26-1-11-191 -dx -00	D-STAN	0,29
406	01-26-1-11-191 -fx -00	D-STAN	0,22
407	01-26-1-11-191 -gx -00	D-STAN	0,34
408	01-26-1-11-191 -hx -00	D-STAN	0,37
409	01-26-1-11-191 -jx -00	D-STAN	0,09
410	01-26-1-11-191 -lx -00	D-STAN	0,12
411	01-26-1-11-191 -mx -00	D-STAN	0,17
412	01-26-1-11-191 -n -00	D-STAN	0,04
413	01-26-1-11-191 -o -00	D-STAN	0,18
414	01-26-1-11-191 -ox -00	D-STAN	0,36
415	01-26-1-11-191 -px -00	D-STAN	0,09
416	01-26-1-11-191 -rx -00	D-STAN	0,18

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
417	01-26-1-11-191 -t -00	D-STAN	0,67
418	01-26-1-11-247 -d -00	D-STAN	3,21
419	01-26-1-11-247 -f -00	D-STAN	2,08
420	01-26-1-11-247A -d -00	D-STAN	2,65
421	01-26-1-11-247A -f -00	D-STAN	3,4
422	01-26-1-11-247A -h -00	D-STAN	0,64
423	01-26-1-11-247A -i -00	D-STAN	0,83
424	01-26-1-11-247A -j -00	D-STAN	1,45
425	01-26-1-11-248 -a -00	D-STAN	5,96
426	01-26-1-11-248 -d -00	D-STAN	1,53
427	01-26-1-11-248 -g -00	D-STAN	2,53
428	01-26-1-11-248 -j -00	D-STAN	1,43
429	01-26-1-11-248 -k -00	D-STAN	0,79
430	01-26-1-11-248 -l -00	D-STAN	1,71
431	01-26-1-11-248A -b -00	D-STAN	2,91
432	01-26-1-11-249 -a -00	D-STAN	4,24
433	01-26-1-11-249B -f -00	D-STAN	2,31
434	01-26-1-11-249F -h -00	D-STAN	0,16
435	01-26-1-11-249F -i -00	D-STAN	0,94
436	01-26-1-11-250 -a -00	D-STAN	0,33
437	01-26-1-11-250 -i -00	D-STAN	3,14
438	01-26-1-11-251 -c -00	D-STAN	8,39
439	01-26-1-11-251 -d -00	D-STAN	4,9
440	01-26-1-11-251 -h -00	D-STAN	1,98
441	01-26-1-11-251 -i -00	D-STAN	1,11
442	01-26-1-11-252 -c -00	D-STAN	4,19
443	01-26-1-11-252 -d -00	D-STAN	14,26
444	01-26-1-11-252 -f -00	D-STAN	0,51
445	01-26-1-11-253 -a -00	D-STAN	5,36
446	01-26-1-11-253 -b -00	D-STAN	1,13
447	01-26-1-11-254 -b -00	D-STAN	0,82
448	01-26-1-11-254 -d -00	D-STAN	1,07
449	01-26-1-11-254 -g -00	D-STAN	1,9
450	01-26-1-11-254 -h -00	D-STAN	8,23
451	01-26-1-11-254 -j -00	D-STAN	1,99
452	01-26-1-11-255 -c -00	D-STAN	0,34
453	01-26-1-11-255 -d -00	D-STAN	1,24
454	01-26-1-11-255 -f -00	D-STAN	0,76
455	01-26-1-11-255 -i -00	D-STAN	5,46
456	01-26-1-11-255 -j -00	D-STAN	2,11
457	01-26-1-11-255 -k -00	D-STAN	6,72
458	01-26-1-11-256 -f -00	D-STAN	8,47
459	01-26-1-11-257 -a -00	D-STAN	2,11
460	01-26-1-11-257 -i -00	D-STAN	1,2
461	01-26-1-11-258 -g -00	D-STAN	0,48
462	01-26-1-11-259 -f -00	D-STAN	5,42
463	01-26-1-11-260 -m -00	D-STAN	2,97
464	01-26-1-11-260 -n -00	D-STAN	1,12
465	01-26-1-11-260 -o -00	D-STAN	0,44
466	01-26-1-11-261 -b -00	D-STAN	12,65
467	01-26-1-11-261 -d -00	D-STAN	0,57
468	01-26-1-11-262 -a -00	D-STAN	6,81
469	01-26-1-11-262 -g -00	D-STAN	1,87
470	01-26-1-11-263 -a -00	D-STAN	4,13
471	01-26-1-11-263 -b -00	D-STAN	7,01
472	01-26-1-11-265 -a -00	D-STAN	11,8

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
473	01-26-1-11-265 -c -00	D-STAN	0,02
474	01-26-1-11-265 -i -00	D-STAN	0,67
475	01-26-1-11-265A -a -00	D-STAN	0,11
476	01-26-1-11-265A -c -00	D-STAN	0,48
477	01-26-1-11-265A -l -00	D-STAN	0,26
478	01-26-1-11-265A -m -00	D-STAN	0,92
479	01-26-1-11-265A -w -00	D-STAN	0,96
480	01-26-1-11-265A -x -00	D-STAN	1,37
481	01-26-1-11-266 -d -00	D-STAN	5,42
482	01-26-1-11-266 -m -00	D-STAN	1,22
483	01-26-1-11-266 -o -00	D-STAN	0,59
484	01-26-1-11-266A -b -00	D-STAN	1,16
485	01-26-1-11-266A -c -00	D-STAN	16,92
486	01-26-1-11-266A -d -00	D-STAN	1,42
487	01-26-1-11-267 -d -00	D-STAN	1,09
488	01-26-1-11-267 -h -00	D-STAN	3,93
489	01-26-1-11-267 -l -00	D-STAN	0,94
490	01-26-1-11-268 -d -00	D-STAN	5,43
491	01-26-1-11-269 -a -00	D-STAN	8,15
492	01-26-1-11-269 -g -00	D-STAN	2,39
493	01-26-1-11-270 -b -00	D-STAN	6,82
494	01-26-1-11-270 -f -00	D-STAN	1,73
495	01-26-1-11-270 -i -00	D-STAN	0,78
496	01-26-1-11-270 -j -00	D-STAN	3,28
497	01-26-1-11-271 -b -00	D-STAN	14,2
498	01-26-1-11-271 -d -00	D-STAN	1,23
499	01-26-1-11-271 -f -00	D-STAN	0,95
500	01-26-1-11-271 -g -00	D-STAN	0,37
501	01-26-1-11-271 -h -00	D-STAN	1,11
502	01-26-1-11-271 -i -00	D-STAN	0,88
503	01-26-1-11-272 -a -00	D-STAN	0,41
504	01-26-1-11-272 -c -00	D-STAN	2,02
505	01-26-1-11-272 -g -00	D-STAN	1,56
506	01-26-1-11-272 -h -00	D-STAN	1,3
507	01-26-1-11-272 -l -00	D-STAN	0,26
508	01-26-1-11-274 -b -00	D-STAN	8,34
509	01-26-1-11-275 -b -00	D-STAN	6,42
510	01-26-1-11-275 -f -00	D-STAN	0,84
511	01-26-1-11-275 -g -00	D-STAN	0,67
512	01-26-1-11-275A -h -00	D-STAN	0,48
513	01-26-1-11-276 -c -00	D-STAN	1,23
514	01-26-1-11-276 -f -00	D-STAN	0,69
515	01-26-1-11-276 -i -00	D-STAN	2,08
516	01-26-1-11-277 -a -00	D-STAN	8,85
517	01-26-1-11-277 -b -00	D-STAN	0,81
518	01-26-1-11-277 -c -00	D-STAN	1,88
519	01-26-1-11-277 -d -00	D-STAN	1,17
520	01-26-1-11-277 -f -00	D-STAN	0,47
521	01-26-1-11-277 -g -00	D-STAN	1,79
522	01-26-1-11-277 -h -00	D-STAN	4,63
523	01-26-1-11-277 -i -00	D-STAN	3,51
524	01-26-1-11-277 -j -00	D-STAN	1,05
525	01-26-1-11-277 -k -00	D-STAN	1,14
526	01-26-1-11-277 -l -00	D-STAN	2,32
527	01-26-1-11-277 -m -00	D-STAN	1,13
528	01-26-1-11-277 -n -00	D-STAN	0,97

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
529	01-26-1-11-277 -o -00	D-STAN	0,44
530	01-26-1-11-277 -p -00	D-STAN	0,19
531	01-26-1-11-278 -a -00	D-STAN	2,17
532	01-26-1-11-278 -f -00	D-STAN	0,66
533	01-26-1-11-278 -h -00	D-STAN	0,58
534	01-26-1-11-278 -i -00	D-STAN	0,74
535	01-26-1-11-278 -j -00	D-STAN	0,92
536	01-26-1-11-278 -k -00	D-STAN	0,46
537	01-26-1-11-278 -l -00	D-STAN	1,24
538	01-26-1-11-278 -o -00	D-STAN	0,45
539	01-26-1-11-278 -p -00	D-STAN	0,09
540	01-26-1-11-279 -b -00	D-STAN	0,72
541	01-26-1-11-279 -h -00	D-STAN	1,81
542	01-26-1-11-279 -i -00	D-STAN	2,11
543	01-26-1-11-280 -c -00	D-STAN	1,44
544	01-26-1-11-280 -j -00	D-STAN	0,96
545	01-26-1-11-280 -k -00	D-STAN	4,18
546	01-26-1-11-280 -l -00	D-STAN	0,87
547	01-26-1-11-284 -b -00	D-STAN	1,34
548	01-26-1-11-284 -c -00	D-STAN	0,67
549	01-26-1-11-284 -d -00	D-STAN	0,66
550	01-26-1-11-284 -h -00	D-STAN	1,71
551	01-26-1-11-284 -k -00	D-STAN	0,35
552	01-26-1-11-284 -l -00	D-STAN	1,2
553	01-26-1-11-284 -o -00	D-STAN	2,12
554	01-26-1-11-285 -h -00	D-STAN	0,35
555	01-26-1-11-285 -j -00	D-STAN	0,51
556	01-26-1-11-285 -k -00	D-STAN	0,8
557	01-26-1-11-286 -a -00	D-STAN	4,51
558	01-26-1-11-286 -j -00	D-STAN	0,75
559	01-26-1-11-286 -k -00	D-STAN	0,68
560	01-26-1-11-287 -a -00	D-STAN	1,8
561	01-26-1-11-287 -c -00	D-STAN	1,92
562	01-26-1-11-287 -g -00	D-STAN	0,18
563	01-26-1-11-287 -n -00	D-STAN	0,35
564	01-26-1-11-289 -c -00	D-STAN	0,11
565	01-26-1-11-289 -f -00	D-STAN	3
566	01-26-1-11-290 -c -00	D-STAN	0,88
567	01-26-1-11-290 -g -00	D-STAN	1,26
568	01-26-1-11-290 -i -00	D-STAN	1,36
569	01-26-1-11-290 -j -00	D-STAN	0,91
570	01-26-1-11-291 -a -00	D-STAN	0,96
571	01-26-1-11-291 -b -00	D-STAN	0,67
572	01-26-1-11-291 -c -00	D-STAN	1,68
573	01-26-1-11-291 -d -00	D-STAN	0,7
574	01-26-1-11-291 -f -00	D-STAN	1,92
575	01-26-1-11-291 -h -00	D-STAN	0,41
576	01-26-1-11-291 -i -00	D-STAN	0,68
577	01-26-1-11-291 -j -00	D-STAN	3,54
578	01-26-1-11-293 -f -00	D-STAN	1,44
579	01-26-1-11-293 -h -00	D-STAN	5,46
580	01-26-1-11-294 -a -00	D-STAN	6,91
581	01-26-1-11-294 -c -00	D-STAN	7,49
582	01-26-1-11-294 -d -00	D-STAN	6,55
583	01-26-1-11-295 -a -00	D-STAN	3,41
584	01-26-1-11-295 -d -00	D-STAN	0,52

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
585	01-26-1-11-296 -a -00	D-STAN	0,13
586	01-26-1-11-296 -c -00	D-STAN	0,61
587	01-26-1-11-297 -a -00	D-STAN	3,64
588	01-26-1-11-297 -b -00	D-STAN	0,51
589	01-26-1-11-297 -d -00	D-STAN	0,29
590	01-26-1-11-297 -f -00	D-STAN	0,82
591	01-26-1-11-297 -g -00	D-STAN	0,26
592	01-26-1-11-297 -i -00	D-STAN	4,16
593	01-26-1-11-297 -j -00	D-STAN	3,2
594	01-26-1-11-297 -k -00	D-STAN	4,26
595	01-26-1-11-297 -l -00	D-STAN	3,18
596	01-26-1-11-297 -m -00	D-STAN	0,71
597	01-26-1-11-297 -n -00	D-STAN	0,86
598	01-26-1-11-297 -o -00	D-STAN	0,31
599	01-26-1-11-298 -i -00	D-STAN	11,56
600	01-26-1-11-298 -j -00	D-STAN	0,77
601	01-26-1-11-299 -b -00	D-STAN	1,76
602	01-26-1-11-299 -g -00	D-STAN	2,31
603	01-26-1-11-300 -a -00	D-STAN	25,04
604	01-26-1-11-300 -c -00	D-STAN	0,96
605	01-26-1-11-300 -d -00	D-STAN	0,71
606	01-26-1-11-301 -a -00	D-STAN	6,5
607	01-26-1-11-301 -d -00	D-STAN	0,54
608	01-26-1-11-301 -f -00	D-STAN	3,79
609	01-26-1-11-301 -g -00	D-STAN	3,96
610	01-26-1-11-301 -j -00	D-STAN	0,34
611	01-26-1-11-302 -b -00	D-STAN	5,26
612	01-26-1-11-302 -f -00	D-STAN	2,91
613	01-26-1-11-303 -d -00	D-STAN	1,1
614	01-26-1-11-304 -a -00	D-STAN	1,55
615	01-26-1-11-304 -c -00	D-STAN	0,51
616	01-26-1-11-304 -f -00	D-STAN	1,79
617	01-26-1-11-304 -h -00	D-STAN	1,7
618	01-26-1-11-304 -i -00	D-STAN	3,58
619	01-26-1-11-305 -c -00	D-STAN	0,6
620	01-26-1-11-305 -g -00	D-STAN	2,02
621	01-26-1-11-305 -h -00	D-STAN	3,98
622	01-26-1-11-305 -i -00	D-STAN	1,64
623	01-26-1-11-306 -b -00	D-STAN	1,11
624	01-26-1-11-306 -d -00	D-STAN	2,83
625	01-26-1-11-306 -f -00	D-STAN	0,84
626	01-26-1-11-306 -h -00	D-STAN	2,09
627	01-26-1-11-306 -k -00	D-STAN	1,95
628	01-26-1-11-306 -l -00	D-STAN	1,2
629	01-26-1-11-307 -a -00	D-STAN	0,85
630	01-26-1-11-307 -j -00	D-STAN	1,86
631	01-26-1-11-307 -n -00	D-STAN	0,92
632	01-26-1-11-308 -d -00	D-STAN	6,38
633	01-26-1-11-308 -f -00	D-STAN	8,04
634	01-26-1-11-309 -d -00	D-STAN	0,75
635	01-26-1-11-309 -f -00	D-STAN	4,64
636	01-26-1-11-309 -g -00	D-STAN	5,96
637	01-26-1-11-310 -b -00	D-STAN	2,05
638	01-26-1-11-310 -f -00	D-STAN	3,77
639	01-26-1-11-311 -f -00	D-STAN	1,2
640	01-26-1-11-312 -h -00	D-STAN	0,09

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
641	01-26-1-11-312 -j -00	D-STAN	1,19
642	01-26-1-11-312 -k -00	D-STAN	3,74
643	01-26-1-11-313 -a -00	D-STAN	4,26
644	01-26-1-11-313 -d -00	D-STAN	1,41
645	01-26-1-11-313 -f -00	D-STAN	4,88
646	01-26-1-11-313 -h -00	D-STAN	0,91
647	01-26-1-11-314 -b -00	D-STAN	1,53
648	01-26-1-11-314 -d -00	D-STAN	1,89
649	01-26-1-11-314 -h -00	D-STAN	2,47
650	01-26-1-11-315 -c -00	D-STAN	5,4
651	01-26-1-11-315 -d -00	D-STAN	1,5
652	01-26-1-11-315 -h -00	D-STAN	4,35
653	01-26-1-11-316 -a -00	D-STAN	10,86
654	01-26-1-11-316 -b -00	D-STAN	7,57
655	01-26-1-11-316 -i -00	D-STAN	0,63
656	01-26-1-11-316 -j -00	D-STAN	0,21
657	01-26-1-11-316 -l -00	D-STAN	0,37
658	01-26-1-11-316 -m -00	D-STAN	0,07
659	01-26-1-11-316 -n -00	D-STAN	0,09
660	01-26-1-11-316 -p -00	D-STAN	0,21
661	01-26-1-11-317 -a -00	D-STAN	10,26
662	01-26-1-11-317 -b -00	D-STAN	0,88
663	01-26-1-11-317 -c -00	D-STAN	0,57
664	01-26-1-11-317 -d -00	D-STAN	0,54
665	01-26-1-11-317 -f -00	D-STAN	0,26
666	01-26-1-11-317 -h -00	D-STAN	0,65
667	01-26-1-11-317 -m -00	D-STAN	2,48
668	01-26-1-11-317 -n -00	D-STAN	2,07
669	01-26-1-11-317 -o -00	D-STAN	0,21
670	01-26-1-11-317 -p -00	D-STAN	3,71
671	01-26-1-11-317 -w -00	D-STAN	2,44
672	01-26-1-11-317 -y -00	D-STAN	0,13
Razem obręb Puńsk			1730,36
Obręb Suwalki			
1	01-26-2-01-11 -d -00	D-STAN	1,15
2	01-26-2-01-12 -g -00	D-STAN	4,12
3	01-26-2-01-13 -c -00	D-STAN	7,02
4	01-26-2-01-14 -j -00	D-STAN	3,69
5	01-26-2-01-14 -n -00	D-STAN	0,28
6	01-26-2-01-14 -o -00	D-STAN	1,76
7	01-26-2-01-15 -a -00	D-STAN	3,58
8	01-26-2-01-15 -b -00	D-STAN	12,74
9	01-26-2-01-15 -c -00	D-STAN	3,36
10	01-26-2-01-15 -f -00	D-STAN	4,44
11	01-26-2-01-15 -g -00	D-STAN	1
12	01-26-2-01-16 -a -00	D-STAN	4,78
13	01-26-2-01-16 -h -00	D-STAN	5,31
14	01-26-2-01-16 -i -00	D-STAN	5,4
15	01-26-2-01-17 -c -00	D-STAN	4,99
16	01-26-2-01-17 -d -00	D-STAN	9,69
17	01-26-2-01-17 -f -00	D-STAN	6,14
18	01-26-2-01-18 -a -00	D-STAN	26,26
19	01-26-2-01-19 -c -00	D-STAN	2,05
20	01-26-2-01-19 -d -00	D-STAN	9,71
21	01-26-2-01-19 -f -00	D-STAN	10,36
22	01-26-2-01-2 -b -00	D-STAN	6,81

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
23	01-26-2-01-20 -b -00	D-STAN	3,12
24	01-26-2-01-20 -c -00	D-STAN	6,93
25	01-26-2-01-21 -a -00	D-STAN	6,75
26	01-26-2-01-21 -b -00	D-STAN	8,42
27	01-26-2-01-219 -f -00	D-STAN	1,6
28	01-26-2-01-219 -i -00	D-STAN	0,92
29	01-26-2-01-22 -a -00	D-STAN	1,86
30	01-26-2-01-22 -b -00	D-STAN	13,17
31	01-26-2-01-220 -b -00	D-STAN	1,92
32	01-26-2-01-220 -c -00	D-STAN	7,36
33	01-26-2-01-220 -d -00	D-STAN	2,57
34	01-26-2-01-225 -b -00	D-STAN	8,29
35	01-26-2-01-226 -a -00	D-STAN	2,15
36	01-26-2-01-227 -c -00	D-STAN	3,33
37	01-26-2-01-227 -g -00	D-STAN	0,21
38	01-26-2-01-229 -l -00	D-STAN	0,54
39	01-26-2-01-23 -a -00	D-STAN	23,01
40	01-26-2-01-23 -c -00	D-STAN	0,63
41	01-26-2-01-230 -i -00	D-STAN	0,32
42	01-26-2-01-236 -c -00	D-STAN	0,39
43	01-26-2-01-24 -d -00	D-STAN	13,82
44	01-26-2-01-241 -d -00	D-STAN	0,31
45	01-26-2-01-241 -j -00	D-STAN	0,09
46	01-26-2-01-244 -i -00	D-STAN	0,13
47	01-26-2-01-25 -d -00	D-STAN	9,4
48	01-26-2-01-251 -ay -00	D-STAN	0,19
49	01-26-2-01-251 -bx -00	D-STAN	1,01
50	01-26-2-01-251 -c -00	D-STAN	0,73
51	01-26-2-01-251 -cx -00	D-STAN	1,91
52	01-26-2-01-251 -cy -00	D-STAN	0,26
53	01-26-2-01-251 -f -00	D-STAN	0,02
54	01-26-2-01-251 -fx -00	D-STAN	0,22
55	01-26-2-01-251 -fy -00	D-STAN	0,04
56	01-26-2-01-251 -h -00	D-STAN	0,17
57	01-26-2-01-251 -hx -00	D-STAN	0,75
58	01-26-2-01-251 -hy -00	D-STAN	0,25
59	01-26-2-01-251 -ix -00	D-STAN	0,51
60	01-26-2-01-251 -j -00	D-STAN	0,98
61	01-26-2-01-251 -jx -00	D-STAN	0,6
62	01-26-2-01-251 -jy -00	D-STAN	0,28
63	01-26-2-01-251 -kx -00	D-STAN	0,65
64	01-26-2-01-251 -ky -00	D-STAN	0,01
65	01-26-2-01-251 -lx -00	D-STAN	0,04
66	01-26-2-01-251 -ly -00	D-STAN	0,01
67	01-26-2-01-251 -mx -00	D-STAN	0,91
68	01-26-2-01-251 -my -00	D-STAN	0,01
69	01-26-2-01-251 -o -00	D-STAN	0,24
70	01-26-2-01-251 -ox -00	D-STAN	0,15
71	01-26-2-01-251 -r -00	D-STAN	0,4
72	01-26-2-01-251 -s -00	D-STAN	0,38
73	01-26-2-01-251 -sx -00	D-STAN	0,2
74	01-26-2-01-251 -xx -00	D-STAN	0,13
75	01-26-2-01-251 -yx -00	D-STAN	0,1
76	01-26-2-01-251 -z -00	D-STAN	0,62
77	01-26-2-01-252 -b -00	D-STAN	2,29
78	01-26-2-01-252 -c -00	D-STAN	1,99

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
79	01-26-2-01-252 -d -00	D-STAN	0,74
80	01-26-2-01-26 -a -00	D-STAN	13,97
81	01-26-2-01-27 -c -00	D-STAN	13,86
82	01-26-2-01-27 -d -00	D-STAN	8,7
83	01-26-2-01-28 -d -00	D-STAN	2,44
84	01-26-2-01-28 -f -00	D-STAN	4,62
85	01-26-2-01-28 -g -00	D-STAN	11,17
86	01-26-2-01-3 -b -00	D-STAN	1,61
87	01-26-2-01-4 -a -00	D-STAN	5,3
88	01-26-2-01-5 -a -00	D-STAN	11,5
89	01-26-2-01-5 -b -00	D-STAN	5,93
90	01-26-2-01-7 -d -00	D-STAN	1,69
91	01-26-2-01-9 -a -00	D-STAN	1,4
92	01-26-2-01-9 -b -00	D-STAN	4,61
93	01-26-2-02-231 -b -00	D-STAN	0,88
94	01-26-2-02-231 -d -00	D-STAN	0,53
95	01-26-2-02-231 -f -00	D-STAN	1,51
96	01-26-2-02-231 -g -00	D-STAN	6,93
97	01-26-2-02-29 -c -00	D-STAN	12,75
98	01-26-2-02-30 -a -00	D-STAN	20,56
99	01-26-2-02-31 -c -00	D-STAN	10,75
100	01-26-2-02-32 -d -00	D-STAN	4,85
101	01-26-2-02-32 -k -00	D-STAN	1,32
102	01-26-2-02-33 -g -00	D-STAN	1,12
103	01-26-2-02-34 -a -00	D-STAN	0,57
104	01-26-2-02-34 -m -00	D-STAN	1,76
105	01-26-2-02-37 -c -00	D-STAN	18,26
106	01-26-2-02-38 -a -00	D-STAN	14,64
107	01-26-2-02-39 -f -00	D-STAN	5,89
108	01-26-2-02-40 -c -00	D-STAN	16,94
109	01-26-2-02-41 -c -00	D-STAN	20,09
110	01-26-2-02-42 -b -00	D-STAN	17,37
111	01-26-2-02-42 -d -00	D-STAN	4,19
112	01-26-2-02-43 -b -00	D-STAN	11,05
113	01-26-2-02-43 -f -00	D-STAN	7,18
114	01-26-2-02-43 -g -00	D-STAN	1,52
115	01-26-2-02-44 -b -00	D-STAN	15,49
116	01-26-2-02-44 -c -00	D-STAN	7,58
117	01-26-2-02-45 -c -00	D-STAN	17,87
118	01-26-2-02-47 -a -00	D-STAN	11,57
119	01-26-2-02-49 -d -00	D-STAN	16,84
120	01-26-2-02-50 -h -00	D-STAN	10,59
121	01-26-2-02-51 -b -00	D-STAN	0,99
122	01-26-2-02-54 -d -00	D-STAN	1,85
123	01-26-2-02-54 -f -00	D-STAN	1,1
124	01-26-2-02-57 -c -00	D-STAN	0,94
125	01-26-2-02-57 -f -00	D-STAN	6,16
126	01-26-2-02-57 -h -00	D-STAN	2,19
127	01-26-2-02-57 -m -00	D-STAN	3,53
128	01-26-2-02-58 -c -00	D-STAN	0,64
129	01-26-2-02-58 -i -00	D-STAN	3,96
130	01-26-2-02-60 -b -00	D-STAN	15,52
131	01-26-2-02-61 -f -00	D-STAN	5,95
132	01-26-2-02-63 -a -00	D-STAN	10,15
133	01-26-2-02-66 -f -00	D-STAN	7,13
134	01-26-2-02-68 -g -00	D-STAN	2,16

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
135	01-26-2-02-70 -c -00	D-STAN	7,75
136	01-26-2-02-70 -d -00	D-STAN	4,46
137	01-26-2-02-70 -i -00	D-STAN	2,34
138	01-26-2-02-72 -a -00	D-STAN	4,88
139	01-26-2-02-73 -b -00	D-STAN	25,22
140	01-26-2-02-74 -c -00	D-STAN	18,26
141	01-26-2-02-81 -h -00	D-STAN	6,41
142	01-26-2-02-83 -c -00	D-STAN	5,9
143	01-26-2-03-100 -d -00	D-STAN	2,26
144	01-26-2-03-101 -f -00	D-STAN	0,49
145	01-26-2-03-108 -b -00	D-STAN	3,69
146	01-26-2-03-109 -g -00	D-STAN	1,88
147	01-26-2-03-109 -h -00	D-STAN	7,75
148	01-26-2-03-110 -b -00	D-STAN	2,48
149	01-26-2-03-110 -c -00	D-STAN	4,04
150	01-26-2-03-110 -g -00	D-STAN	1,32
151	01-26-2-03-110 -n -00	D-STAN	0,66
152	01-26-2-03-111 -a -00	D-STAN	9,76
153	01-26-2-03-112 -c -00	D-STAN	2,23
154	01-26-2-03-112 -g -00	D-STAN	8,35
155	01-26-2-03-113 -c -00	D-STAN	5,67
156	01-26-2-03-114 -b -00	D-STAN	6,96
157	01-26-2-03-115 -a -00	D-STAN	5,87
158	01-26-2-03-116 -b -00	D-STAN	2,14
159	01-26-2-03-116 -c -00	D-STAN	2,81
160	01-26-2-03-117 -a -00	D-STAN	9,2
161	01-26-2-03-117 -c -00	D-STAN	0,79
162	01-26-2-03-117 -d -00	D-STAN	5,17
163	01-26-2-03-118 -a -00	D-STAN	9,83
164	01-26-2-03-118 -c -00	D-STAN	0,93
165	01-26-2-03-118 -d -00	D-STAN	8,93
166	01-26-2-03-119 -a -00	D-STAN	16,4
167	01-26-2-03-119 -c -00	D-STAN	1,12
168	01-26-2-03-120 -a -00	D-STAN	20,08
169	01-26-2-03-121 -a -00	D-STAN	5,01
170	01-26-2-03-121 -c -00	D-STAN	8,78
171	01-26-2-03-126 -b -00	D-STAN	2,24
172	01-26-2-03-127 -a -00	D-STAN	12,41
173	01-26-2-03-127 -b -00	D-STAN	3,71
174	01-26-2-03-128 -a -00	D-STAN	10,22
175	01-26-2-03-128 -c -00	D-STAN	7,55
176	01-26-2-03-129 -c -00	D-STAN	5,78
177	01-26-2-03-130 -d -00	D-STAN	1,41
178	01-26-2-03-130 -g -00	D-STAN	7,15
179	01-26-2-03-130 -h -00	D-STAN	6,21
180	01-26-2-03-131 -a -00	D-STAN	4,6
181	01-26-2-03-131 -c -00	D-STAN	1,2
182	01-26-2-03-131 -f -00	D-STAN	8,26
183	01-26-2-03-131 -h -00	D-STAN	1,28
184	01-26-2-03-131 -j -00	D-STAN	7,91
185	01-26-2-03-132 -b -00	D-STAN	18,35
186	01-26-2-03-133 -a -00	D-STAN	1,66
187	01-26-2-03-134 -a -00	D-STAN	6,28
188	01-26-2-03-135 -c -00	D-STAN	1,1
189	01-26-2-03-135 -d -00	D-STAN	12,32
190	01-26-2-03-136 -a -00	D-STAN	3,86

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
191	01-26-2-03-136 -f -00	D-STAN	10,95
192	01-26-2-03-137 -a -00	D-STAN	21,3
193	01-26-2-03-138 -a -00	D-STAN	18,45
194	01-26-2-03-139 -a -00	D-STAN	21,46
195	01-26-2-03-140 -a -00	D-STAN	15,31
196	01-26-2-03-141 -a -00	D-STAN	7,01
197	01-26-2-03-141 -b -00	D-STAN	1,47
198	01-26-2-03-141 -c -00	D-STAN	2,28
199	01-26-2-03-141 -i -00	D-STAN	2,76
200	01-26-2-03-148 -c -00	D-STAN	0,45
201	01-26-2-03-148 -h -00	D-STAN	4,07
202	01-26-2-03-148 -j -00	D-STAN	1,01
203	01-26-2-03-150 -d -00	D-STAN	9,9
204	01-26-2-03-151 -a -00	D-STAN	9,4
205	01-26-2-03-151 -h -00	D-STAN	2,67
206	01-26-2-03-152 -b -00	D-STAN	9,52
207	01-26-2-03-152 -d -00	D-STAN	1,82
208	01-26-2-03-152 -f -00	D-STAN	11,39
209	01-26-2-03-153 -b -00	D-STAN	2,28
210	01-26-2-03-153 -d -00	D-STAN	3,19
211	01-26-2-03-153 -g -00	D-STAN	8,74
212	01-26-2-03-154 -c -00	D-STAN	3,81
213	01-26-2-03-154 -d -00	D-STAN	13,53
214	01-26-2-03-154 -f -00	D-STAN	1,02
215	01-26-2-03-155 -a -00	D-STAN	8,14
216	01-26-2-03-155 -b -00	D-STAN	5,85
217	01-26-2-03-155 -d -00	D-STAN	8,99
218	01-26-2-03-155 -g -00	D-STAN	3,14
219	01-26-2-03-155 -h -00	D-STAN	3,92
220	01-26-2-03-156 -a -00	D-STAN	5,23
221	01-26-2-03-156 -c -00	D-STAN	11,95
222	01-26-2-03-156 -d -00	D-STAN	7,04
223	01-26-2-03-156 -f -00	D-STAN	10,43
224	01-26-2-03-157 -a -00	D-STAN	1,45
225	01-26-2-03-157 -c -00	D-STAN	4,67
226	01-26-2-03-157 -g -00	D-STAN	1,87
227	01-26-2-03-157 -h -00	D-STAN	15,39
228	01-26-2-03-158 -a -00	D-STAN	13,19
229	01-26-2-03-158 -b -00	D-STAN	12,83
230	01-26-2-03-159 -a -00	D-STAN	10,69
231	01-26-2-03-159 -c -00	D-STAN	0,6
232	01-26-2-03-159 -d -00	D-STAN	2,14
233	01-26-2-03-160 -a -00	D-STAN	6,4
234	01-26-2-03-160 -b -00	D-STAN	10,13
235	01-26-2-03-160 -d -00	D-STAN	1,17
236	01-26-2-03-161 -a -00	D-STAN	12,67
237	01-26-2-03-89 -b -00	D-STAN	1,22
238	01-26-2-03-89 -d -00	D-STAN	1,44
239	01-26-2-03-89 -g -00	D-STAN	1,42
240	01-26-2-03-90 -a -00	D-STAN	4,94
241	01-26-2-03-90 -c -00	D-STAN	12,6
242	01-26-2-03-90 -f -00	D-STAN	0,36
243	01-26-2-03-91 -a -00	D-STAN	10,26
244	01-26-2-03-91 -b -00	D-STAN	9,22
245	01-26-2-03-92 -a -00	D-STAN	7
246	01-26-2-03-93 -a -00	D-STAN	13,98

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
247	01-26-2-03-93 -b -00	D-STAN	2,59
248	01-26-2-03-95 -a -00	D-STAN	3,85
249	01-26-2-03-95 -b -00	D-STAN	3,1
250	01-26-2-03-96 -a -00	D-STAN	5,22
251	01-26-2-03-96 -j -00	D-STAN	1,1
252	01-26-2-03-97 -k -00	D-STAN	6,12
253	01-26-2-03-98 -k -00	D-STAN	2,32
254	01-26-2-03-99 -a -00	D-STAN	11,83
255	01-26-2-04-162 -b -00	D-STAN	8,42
256	01-26-2-04-163 -g -00	D-STAN	3,34
257	01-26-2-04-165 -b -00	D-STAN	5,08
258	01-26-2-04-165 -c -00	D-STAN	1,03
259	01-26-2-04-166 -c -00	D-STAN	0,88
260	01-26-2-04-170 -d -00	D-STAN	2,48
261	01-26-2-04-170 -f -00	D-STAN	1,33
262	01-26-2-04-170 -h -00	D-STAN	3,2
263	01-26-2-04-170 -k -00	D-STAN	6,39
264	01-26-2-04-171 -b -00	D-STAN	11,87
265	01-26-2-04-171 -c -00	D-STAN	3,28
266	01-26-2-04-172 -d -00	D-STAN	5,87
267	01-26-2-04-173 -a -00	D-STAN	15,27
268	01-26-2-04-176 -c -00	D-STAN	10,05
269	01-26-2-04-177 -a -00	D-STAN	16,66
270	01-26-2-04-177 -b -00	D-STAN	1,54
271	01-26-2-04-178 -b -00	D-STAN	11,49
272	01-26-2-04-178 -c -00	D-STAN	1,59
273	01-26-2-04-180 -i -00	D-STAN	1,02
274	01-26-2-04-182 -d -00	D-STAN	7,19
275	01-26-2-04-183 -d -00	D-STAN	4,75
276	01-26-2-04-184 -c -00	D-STAN	4,36
277	01-26-2-04-184 -g -00	D-STAN	2,01
278	01-26-2-04-185 -b -00	D-STAN	5,7
279	01-26-2-04-186 -j -00	D-STAN	6
280	01-26-2-04-188 -g -00	D-STAN	1,18
281	01-26-2-04-189 -d -00	D-STAN	1,23
282	01-26-2-04-191 -d -00	D-STAN	10,53
283	01-26-2-04-192 -a -00	D-STAN	5,58
284	01-26-2-04-192 -f -00	D-STAN	13,29
285	01-26-2-04-192 -j -00	D-STAN	0,57
286	01-26-2-04-193 -i -00	D-STAN	1,6
287	01-26-2-04-193 -m -00	D-STAN	1,3
288	01-26-2-04-194 -c -00	D-STAN	0,73
289	01-26-2-04-194 -j -00	D-STAN	2,99
290	01-26-2-04-195 -b -00	D-STAN	4,05
291	01-26-2-04-195 -d -00	D-STAN	4,13
292	01-26-2-04-195 -f -00	D-STAN	1,23
293	01-26-2-04-196 -a -00	D-STAN	3,68
294	01-26-2-04-196 -b -00	D-STAN	5,73
295	01-26-2-04-196 -d -00	D-STAN	8,75
296	01-26-2-04-197 -c -00	D-STAN	0,77
297	01-26-2-04-197 -g -00	D-STAN	1,65
298	01-26-2-04-197 -i -00	D-STAN	0,3
299	01-26-2-04-198 -a -00	D-STAN	2,56
300	01-26-2-04-199 -g -00	D-STAN	5,19
301	01-26-2-04-199 -h -00	D-STAN	7,48
302	01-26-2-04-200 -a -00	D-STAN	3,35

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
303	01-26-2-04-200 -b -00	D-STAN	17,9
304	01-26-2-04-200A -a -00	D-STAN	8,76
305	01-26-2-04-201 -k -00	D-STAN	0,06
306	01-26-2-04-201 -n -00	D-STAN	1,43
307	01-26-2-04-201 -p -00	D-STAN	0,87
308	01-26-2-04-201 -r -00	D-STAN	0,87
309	01-26-2-04-201 -s -00	D-STAN	6,78
310	01-26-2-04-201 -w -00	D-STAN	0,2
311	01-26-2-04-201 -x -00	D-STAN	0,02
312	01-26-2-04-202 -a -00	D-STAN	1,18
313	01-26-2-04-202 -d -00	D-STAN	6,05
314	01-26-2-04-202 -f -00	D-STAN	1,28
315	01-26-2-04-202 -g -00	D-STAN	0,52
316	01-26-2-04-202 -j -00	D-STAN	1,03
317	01-26-2-04-202 -k -00	D-STAN	5,35
318	01-26-2-04-202 -m -00	D-STAN	1,71
319	01-26-2-04-202 -n -00	D-STAN	0,64
320	01-26-2-04-202 -o -00	D-STAN	2,12
321	01-26-2-04-202 -p -00	D-STAN	0,82
322	01-26-2-04-202 -w -00	D-STAN	2,1
323	01-26-2-04-203 -g -00	D-STAN	0,72
324	01-26-2-04-203 -h -00	D-STAN	1,13
325	01-26-2-04-203 -i -00	D-STAN	1,85
326	01-26-2-04-203 -j -00	D-STAN	0,68
327	01-26-2-04-203 -k -00	D-STAN	1,22
328	01-26-2-04-203 -l -00	D-STAN	0,73
329	01-26-2-04-203 -n -00	D-STAN	2,08
330	01-26-2-04-204 -a -00	D-STAN	3,89
331	01-26-2-04-204 -d -00	D-STAN	4,71
332	01-26-2-04-204 -f -00	D-STAN	0,15
333	01-26-2-04-204 -g -00	D-STAN	0,15
334	01-26-2-04-204 -h -00	D-STAN	0,03
335	01-26-2-04-204 -i -00	D-STAN	0,13
336	01-26-2-04-205 -b -00	D-STAN	6,13
337	01-26-2-04-205 -c -00	D-STAN	1,92
338	01-26-2-04-205 -g -00	D-STAN	6,59
339	01-26-2-04-206 -a -00	D-STAN	0,18
340	01-26-2-04-206 -b -00	D-STAN	0,11
341	01-26-2-04-206 -c -00	D-STAN	0,04
342	01-26-2-04-206 -d -00	D-STAN	1,62
343	01-26-2-04-206 -f -00	D-STAN	2,86
344	01-26-2-04-206 -g -00	D-STAN	1,03
345	01-26-2-04-206 -h -00	D-STAN	0,94
346	01-26-2-04-206 -i -00	D-STAN	19,34
347	01-26-2-04-206 -j -00	D-STAN	1,09
348	01-26-2-04-206 -k -00	D-STAN	0,78
349	01-26-2-04-207 -d -00	D-STAN	0,36
350	01-26-2-04-207 -g -00	D-STAN	1,98
351	01-26-2-04-207 -h -00	D-STAN	4,14
352	01-26-2-04-207 -i -00	D-STAN	2,43
353	01-26-2-04-207 -j -00	D-STAN	3,81
354	01-26-2-04-207 -k -00	D-STAN	1,81
355	01-26-2-04-208 -a -00	D-STAN	4,96
356	01-26-2-04-208 -b -00	D-STAN	0,42
357	01-26-2-04-208 -d -00	D-STAN	3,73
358	01-26-2-04-208 -f -00	D-STAN	0,85

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
359	01-26-2-04-208 -g -00	D-STAN	0,66
360	01-26-2-04-208 -h -00	D-STAN	2,09
361	01-26-2-04-208 -i -00	D-STAN	1,45
362	01-26-2-04-208 -j -00	D-STAN	1,2
363	01-26-2-04-208 -k -00	D-STAN	0,54
364	01-26-2-04-208 -l -00	D-STAN	0,83
365	01-26-2-04-209 -a -00	D-STAN	1,56
366	01-26-2-04-209 -d -00	D-STAN	3,47
367	01-26-2-04-209 -g -00	D-STAN	2,16
368	01-26-2-04-210 -b -00	D-STAN	1,58
369	01-26-2-04-210 -h -00	D-STAN	1,83
370	01-26-2-04-210 -i -00	D-STAN	0,32
371	01-26-2-04-210 -j -00	D-STAN	0,91
372	01-26-2-04-211 -a -00	D-STAN	2,38
373	01-26-2-04-211 -b -00	D-STAN	10,22
374	01-26-2-04-211 -g -00	D-STAN	1,15
375	01-26-2-04-211 -j -00	D-STAN	1,09
376	01-26-2-04-211 -k -00	D-STAN	1,17
377	01-26-2-04-212 -f -00	D-STAN	2,1
378	01-26-2-04-212 -i -00	D-STAN	1,06
379	01-26-2-04-212 -j -00	D-STAN	2,13
380	01-26-2-04-212 -m -00	D-STAN	0,3
381	01-26-2-04-234 -i -00	D-STAN	0,23
382	01-26-2-04-234 -j -00	D-STAN	1,17
383	01-26-2-04-234 -l -00	D-STAN	0,3
384	01-26-2-04-234 -m -00	D-STAN	1,44
385	01-26-2-04-234 -o -00	D-STAN	0,42
386	01-26-2-04-234 -y -00	D-STAN	0,04
387	01-26-2-05-250 -a -00	D-STAN	0,54
388	01-26-2-05-250 -b -00	D-STAN	0,7
389	01-26-2-05-250 -d -00	D-STAN	1,17
390	01-26-2-05-250 -f -00	D-STAN	5,82
391	01-26-2-05-250 -k -00	D-STAN	1,07
392	01-26-2-05-250 -s -00	D-STAN	0,32
393	01-26-2-05-333A -b -00	D-STAN	0,95
394	01-26-2-05-333A -c -00	D-STAN	0,26
395	01-26-2-05-333A -d -00	D-STAN	0,16
396	01-26-2-05-333A -f -00	D-STAN	0,04
397	01-26-2-05-333A -g -00	D-STAN	0,17
398	01-26-2-05-333A -h -00	D-STAN	0,37
399	01-26-2-05-333A -i -00	D-STAN	0,47
400	01-26-2-05-333A -j -00	D-STAN	0,23
401	01-26-2-05-333A -k -00	D-STAN	0,19
402	01-26-2-05-333A -l -00	D-STAN	0,11
403	01-26-2-05-333A -m -00	D-STAN	0,08
404	01-26-2-05-333A -n -00	D-STAN	0,1
405	01-26-2-05-333A -o -00	D-STAN	0,18
406	01-26-2-05-333A -p -00	D-STAN	0,24
407	01-26-2-05-333A -r -00	D-STAN	0,24
408	01-26-2-05-333A -s -00	D-STAN	0,18
409	01-26-2-05-333A -t -00	D-STAN	0,39
410	01-26-2-05-333A -w -00	D-STAN	0,98
411	01-26-2-05-335 -c -00	D-STAN	2,88
412	01-26-2-05-335 -k -00	D-STAN	0,59
413	01-26-2-05-335A -b -00	D-STAN	0,27
414	01-26-2-05-335A -d -00	D-STAN	0,28

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
415	01-26-2-05-335A -f -00	D-STAN	0,27
416	01-26-2-05-335A -i -00	D-STAN	0,32
417	01-26-2-05-335A -j -00	D-STAN	0,67
418	01-26-2-05-335A -k -00	D-STAN	1,24
419	01-26-2-05-335A -o -00	D-STAN	0,27
420	01-26-2-05-335A -r -00	D-STAN	0,27
421	01-26-2-05-341 -b -00	D-STAN	0,84
422	01-26-2-05-342 -b -00	D-STAN	0,62
423	01-26-2-05-343 -a -00	D-STAN	3,75
424	01-26-2-05-343 -b -00	D-STAN	6,27
425	01-26-2-05-343 -h -00	D-STAN	2,22
426	01-26-2-05-344 -b -00	D-STAN	7,88
427	01-26-2-05-344 -c -00	D-STAN	5,6
428	01-26-2-05-344 -d -00	D-STAN	1,52
429	01-26-2-05-344 -f -00	D-STAN	1,7
430	01-26-2-05-345 -c -00	D-STAN	1,18
431	01-26-2-05-345 -j -00	D-STAN	0,36
432	01-26-2-05-346 -a -00	D-STAN	1,81
433	01-26-2-05-346 -c -00	D-STAN	3,15
434	01-26-2-05-348 -a -00	D-STAN	3,93
435	01-26-2-05-348 -k -00	D-STAN	0,78
436	01-26-2-05-349 -h -00	D-STAN	4,04
437	01-26-2-05-350 -a -00	D-STAN	2,66
438	01-26-2-05-350 -b -00	D-STAN	0,72
439	01-26-2-05-350 -c -00	D-STAN	4,45
440	01-26-2-05-350 -j -00	D-STAN	5,76
441	01-26-2-05-350 -k -00	D-STAN	1,9
442	01-26-2-05-350 -l -00	D-STAN	0,76
443	01-26-2-05-350 -m -00	D-STAN	1,75
444	01-26-2-05-350 -n -00	D-STAN	1,19
445	01-26-2-05-350 -o -00	D-STAN	0,52
446	01-26-2-05-356 -c -00	D-STAN	0,66
447	01-26-2-05-356 -f -00	D-STAN	0,54
448	01-26-2-05-357 -f -00	D-STAN	1,74
449	01-26-2-05-358 -b -00	D-STAN	1,82
450	01-26-2-05-358 -c -00	D-STAN	1,49
451	01-26-2-05-360 -f -00	D-STAN	2,34
452	01-26-2-05-360 -g -00	D-STAN	2,67
453	01-26-2-05-361 -b -00	D-STAN	3,88
454	01-26-2-05-361 -g -00	D-STAN	0,52
455	01-26-2-05-361 -h -00	D-STAN	0,03
456	01-26-2-05-362 -a -00	D-STAN	1,32
457	01-26-2-05-362 -c -00	D-STAN	8,18

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj powierzchni	Pow. (ha)
1	2	3	4
458	01-26-2-05-363 -b -00	D-STAN	8,12
459	01-26-2-05-363 -d -00	D-STAN	3,42
460	01-26-2-05-366 -a -00	D-STAN	4
461	01-26-2-05-366 -b -00	D-STAN	7,22
462	01-26-2-05-366 -c -00	D-STAN	1,49
463	01-26-2-05-366 -f -00	D-STAN	3,51
464	01-26-2-05-367 -l -00	D-STAN	0,53
465	01-26-2-05-368 -g -00	D-STAN	0,52
466	01-26-2-05-368 -h -00	D-STAN	1,06
467	01-26-2-05-371 -a -00	D-STAN	4,61
468	01-26-2-05-371 -i -00	D-STAN	5,97
469	01-26-2-05-373 -a -00	D-STAN	1,85
470	01-26-2-05-373 -b -00	D-STAN	11,57
471	01-26-2-05-373 -c -00	D-STAN	3,04
472	01-26-2-05-375 -f -00	D-STAN	0,4
473	01-26-2-05-376 -f -00	D-STAN	0,25
474	01-26-2-05-377 -h -00	D-STAN	0,08
475	01-26-2-05-378 -a -00	D-STAN	2,77
476	01-26-2-05-378 -b -00	D-STAN	3,67
477	01-26-2-05-378 -c -00	D-STAN	6,84
478	01-26-2-05-380 -c -00	D-STAN	5,5
479	01-26-2-05-380 -n -00	D-STAN	0,2
480	01-26-2-05-380 -o -00	D-STAN	0,11
481	01-26-2-05-380 -p -00	D-STAN	0,32
482	01-26-2-05-380 -r -00	D-STAN	0,34
483	01-26-2-05-380 -s -00	D-STAN	1,04
484	01-26-2-05-381 -c -00	D-STAN	0,11
485	01-26-2-05-381 -d -00	D-STAN	0,06
486	01-26-2-05-381 -f -00	D-STAN	0,06
487	01-26-2-05-381 -g -00	D-STAN	0,07
488	01-26-2-05-381 -h -00	D-STAN	0,13
489	01-26-2-05-381 -i -00	D-STAN	0,26
490	01-26-2-05-381 -j -00	D-STAN	0,23
491	01-26-2-05-381 -k -00	D-STAN	0,12
492	01-26-2-05-381 -l -00	D-STAN	0,11
493	01-26-2-05-381 -m -00	D-STAN	0,11
Razem obręb Suwałki			2080,92
Ogółem Nadleśnictwo Suwałki			3811,28

Załącznik 6. Wykaz obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru (wg Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa):

1. Dzierwany, st. 1, gm. Wiżajny

2 kurhany

dec. nr 670-1/38/73 z dn. 20.10.1973 r., nr rej. 190 (biał.), dec. nr Kl.WKZ 534/82/d/80 z dn. 07.11.1980 r. nr rej. 82 (suw.), (dwa kurhany pradziejowe, cenna pozostałość osadnictwa pradziejowego tego obszaru, teren przyszłych badań naukowych)

2. Dzierwany, st. 5, gm. Wiżajny

grodzisko

dec. nr 670-1/39/73 z dn. 20.10.1973 r., nr rej. 191 (biał.), dec. nr Kl.WKZ 534/82/d/80 z dn. 07.11.1980 r. nr rej. 83 (suw.),

3. Jegliniec, st. 1, gm. Szypliszki

grodzisko wczesnośredniowieczne z XI-XIII w.

dec. nr 670-1/20/68 z dn. 25.10.1968 r., nr rej. 69 (biał.), dec. nr Kl.WKZ 534/94/d/80 z dn. 14.11.1980 r., nr rej. 94 (suw.), (grodzisko „Pilekalnis” lub „Stare Zamczysko” – pozostałość warowni Jaćwingów)

4. Krzywólka, st. 3, gm. Suwałki

osada z okresu wpływów rzymskich (II-V w. n.e.)

dec. nr 670-1/24-25/71 z dn. 06.09.1971 r., nr rej. 159 (biał.), dec. nr Kl.WKZ 534/86 a, b/d/80 z dn. 07.11.1980 r., nr rej. 86 (suw.),

5. Osinki, st. 1, gm. Suwałki

zespół osadniczy: grodzisko (st.1) i osada (st. 1a) z II-VII w. n.e.

dec. nr 670-1/12/69 z dn. 12.11.1969 r., nr rej. 92 (biał.), dec. nr WKZ-535/16/d/95 z dn. 16.01.1995 r., nr rej. 16 (suw.), (część obiektu na gruntach LP obrębie Suwałki, oddz. 357a – południowa część wydzielenia, Osinki, działka nr 357)

6. Osowa, st. 1, gm. Suwałki

cmentarzysko kurhanowe z III-V w. n.e.,

nr rej.C-70, dec. nr WKZ-535/17/d/95 z dn. 16.01.1995 r.,

7. Osowa, st. 2, gm. Suwałki

osada z okresu wpływów rzymskich

dec. nr 670-1/26-28/72 z dn. 04.10.1972 r., nr rej. 173 oraz dec. nr 870-1/53-58/74

z dn. 18.11.1974 r., nr rej. 203 (biał.), dec. nr Kl.WKZ 534/85a-c/d/90 z dn. 07.11.1980 r., nr rej. 85 (suw.),

8. Smolniki, st. 1, gm. Wiżajny

osada z XI-XIII w.

dec. nr 670-1/26-29/71 z dn. 06.09.1971 r., nr rej. 160 (biał.), dec. nr WKZ-535/4/d/94 z dn. 28.12.1994 r., nr rej. 4,

9. Sudawskie, st. 1, gm. Wiżajny

grodzisko - dec. nr 670-1/21/68 z dn. 25.10.1968 r., nr rej. 70 (biał.), dec. nr Kl.WKZ 534/93/d/80 z dn.

14.11.1980 r., nr rej. 93 (suw.),

10. Szurpiły, st. 5, gm. Jeleniewo

grodzisko pradziejowe i wczesnośredniowieczne zw. "Górą Kościelną",

dec. nr WKZ - 535/25/d/97 z dn. 31.12.1997 r., nr rej. A-a-25,

11. Szurpiły, st. 4, gm. Jeleniewo

osada wczesnośredniowieczna zw. "Targowisko", - dec. nr 670-1/24/70

z dn. 10.11.1970 r., nr rej. 127 (biał.), dec. nr Kl.WKZ 534/88/d/80 z dn. 14.11.1980 nr rej. 88 (suw.),

12. Szurpiły, st. 3, gm. Jeleniewo*

grodzisko pradziejowe i wczesnośredniowieczne zw. "Czajewszczyzna"

dec. nr 670-1/22/68 z dn. 25.10.1968 r., nr rej. 71 (biał.), dec. nr WKZ-535/2/d/94

z dn. 28.12.1994 r., nr rej. 2 (suw.), (potocznie zwane „Górą Zamkową” częściowo na gruntach

Nadleśnictwa Suwałki – obr. Puńsk, oddz.: 186g - 4,92 ha, Czajewszczyzna działka 10/3)

13. Szwajcaria, st. 1, gm. Suwałki miasto*

cmentarzysko kurhanowe - dec. nr Kult.V-2b-6-83-57 z dn. 19.01.1957 r.

nr rej. 83 (biał.), dec. nr WKZ-535/5/d/94 z dn. 30.12.1994 r., nr rej. 5 (suw.),

(na gruntach LP w obr. Suwałki rezerwat „Cmentarzysko Jaćwingów” w oddz.: 350a,b (m. Suwałki, Obręb Nr 0001, działka nr 20022), część cmentarzyska znajduje się poza gruntami LP)

14. Żubronajcie, st. 1, gm. Krasnopol

grodzisko zw. "Góra Różańcowa"

dec. nr Kl.III-1/9/64 z dn. 19.08.1964 r., nr rej. 186 (biał.),

dec. nr WKZ-535/20/d/95 z dn. 17.05.1995 r., nr rej. 20 (suw.).

* Pogrubionym tekstem zaznaczono obiekty archeologiczne na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Suwałki

Załącznik 7. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru (wg Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa stan na 30.06.2022)

powiat sejneński

KRASNOPOL – gmina

Aleksandrowo

- zagroda nr 26, pocz. XX, nr rej.: 319 z 21.01.1983:

- dom, drewn., 1922
- piwnica, 1912

Kopiec

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: 326 z 10.03.1983

Krasne

- zagroda nr 21 (d.23), nr rej.: 174 z 2.06.1981:

Krasnopol

- układ urbanistyczny (część), XVIII/XIX, nr rej.: 437 z 28.11.1985

- kościół par. p.w. Przemienienia Pańskiego, 1862, nr rej.: A-916 z 17.08.1992

- kaplica p.w. św. Agaty, drewn., XIX/XX, nr rej.: j.w.

- cmentarz rzym.-kat. „stary”, nr rej.: 634 z 11.01.1989

- cmentarz rzym.-kat. „nowy”, nr rej.: 635 z 11.01.1989

- zadaszenie studni, Rynek, drewn., 1941, nr rej.: 49 z 9.02.1980

Nowa Żubrówka

- zagroda nr 2, nr rej.: 24 z 13.04.1979:

- dom, drewn., poł. XIX
- chlew, drewn., 1879
- stodoła, drewn., 1871
- spichrz, drewn., 1920
- piwnica, 2 poł. XIX

Pawłówka

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: 332 z 10.03.1983

Remieńki

- dom nr 22, drewn., 1922, nr rej.: 170 z 2.06.1981

- dom nr 29, drewn., 1929, nr rej.: 171 z 2.06.1981

- dom nr 31, drewn., 1921, nr rej.: 172 z 2.06.1981

Szejpiszki

- zespół dworski, 3 ćw. XIX, nr rej.: 336 z 11.03.1983:

- dwór
- park
- kuźnia, drewn.

PUNISK – gmina

Buda Zawidugierska

- spichrz, drewn., w zagrodzie nr 1, 2 poł. XIX, nr rej.: 26 z 13.04.1979:

- zagroda nr 2, 2 poł. XIX, nr rej.: 27 z 13.04.1979:

- spichrz, drewn.

Dowiaciszki

- park dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: 433 z 12.11.1985

Krejwiany

- spichrz w zagrodzie nr 16, drewn., 1844, nr rej.: 189 z 31.07.1981

- zagroda nr 18 (d. 20), po 1920, nr rej.: 190 z 31.07.1981:

- obora, glin.

Przystawańce

- piwnica w zagrodzie nr 14 (d. 15), 1930, nr rej.: 191 z 31.07.1981:

Puńsk

- kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, 1877-1881, nr rej.: 657 z 10.03.1989

- plebania rzym.-kat., ob. muzeum, ul. Mickiewicza 55, drewn., 1873, nr rej.: A-72 z 16.02.2004

- spichrz plebański, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: 54 z 19.02.1980

- synagoga ze szkołą talmudyczną, ob. sklep, ul. Mickiewicza 58, drewn., XIX/XX, nr rej.: 808 z 30.03.1990
- cmentarz rzym.-kat. , nad jeziorem Puńsk, pocz. XIX, nr rej.: 670 z 18.08.1989
- kaplica cmentarna, 1820, nr rej.: A-67 z 18.11.2003
- cmentarz par. rzym.-kat., XIX, nr rej.: 718 z 30.08.1989
- kaplica cmentarna, k. XIX, nr rej.: A-68 z 20.11.2003
- cmentarz żydowski, XIX, nr rej.: A-884 z 25.11.1991

Sejwy

- dwór, ob. dom nr 12, XIX/XX, nr rej.: A-1031 z 4.09.1995

Smolany

- zespół klasztorny reformatów, nr rej.: 72 z 11.03.1980:
- kościół, ob. par. p.w. św. Izydora, 1839
- klasztor, ob. misjonarzy oblatów, 1840
- kaplica grobowa rodziny Habermanów, 1846
- ogrodzenie, mur., XIX
- cmentarz par. rzym.-kat., XIX, nr rej.: 671 z 18.08.1989
- dom nr 7, drewn., 2 ćw. XIX, nr rej.: 320 z 20.01.1983

Tauroszyński

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: 334 z 10.03.1983

Trakiszki

- dworzec kolejowy, drewn., 1896, nr rej.: 366 z 30.06.1975 oraz 182 z 30.07.1981

Trompole

- zagroda nr 1, 1931-1939, nr rej.: 181 z 30.07.1981:

- dom, drewn.
- spichlerz, drewn.
- stodoła, drewn.
- chlew
- piwnica, glin.

Widugiery

- spichrz, drewn., w zagrodzie nr 1, 2 poł. XIX, nr rej.: 63 z 3.03.1980:

Wojtkiemię

- zagroda nr 3, 3 ćw. XIX, nr rej.: 51 z 5.02.1980:

- dom, drewn.
- chlew, drewn.
- spichrz, drewn.

Wołyńce

- piwnica w zagrodzie nr 4 (d. 6), 2 poł. XIX, nr rej.: 176 z 30.07.1981:

powiat suwalski

BAKAŁARZEWO – gmina

Maryna

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: A-886 z 15.11.1991

Zajączkowo

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: 777 z 14.03.1990

JELENIEWO – gmina

Jeleniewo

- kościół par. p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, drewn., 1878, nr rej.: 426 z 30.08.1985
- dzwonnica, drewn., 2 poł. XIX
- ogrodzenie z 4 kapliczkami, 2 poł. XIX
- cmentarz rzym.-kat., nr rej.: 638 z 11.01.1989
- cmentarz żydowski, nr rej.: A-917 z 12.10.1992

Rutka

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: 331 z 10.03.1983

Wodziłki

- molenna staroobrzędowców, drewn., 1921, nr rej.: 414 z 2.09.1983

PRZEROSŁ – gmina

Nowa Pawłówka

- kościół par. p.w. Świętej Trójcy, drewn., 1923, nr rej.: 473 z 10.07.1986
- dzwonnica, drewn., nr rej.: j.w.
- cmentarz par. rzym.-kat., nr rej.: 717 z 30.08.1989

RUTKA -TARTAK – gmina

Folusz

- cmentarz ewangelicki rodzinny, nr rej.: A-834 z 26.08.1991

Rutka-Tartak

- cmentarz par. rzym.-kat., nr rej.: 719 z 30.08.1989

Wierzbiszki

- **cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: A-833 z 26.08.1991 (cmentarz z 1915 r., mogiły 20 żołnierzy niemieckich i 6 rosyjskich, zlokalizowany w obrębie Puńsk oddz. 38c na pow. 0,30 ha, Jąlowo, działka nr 521)***

SUWAŁKI – gmina

Huta

- zespół dworski, XVIII-XIX, nr rej.: A-945 z 4.01.1993:

- dwór, poł. XIX
- park
- brama wjazdowa, k. XVIII

Płociczno

- zespół leśnej kolei wąskotorowej (od stacji Płociczno do szosy Sejny-Augustów), 1923-26, nr rej.: A-857 z 7.11.1991:
 - torowisko z mostami i przepustami (prześwit - 600 mm)
 - parowozownia
 - zakłady naprawcze
 - dyspozytornia

Żyliny (Podżyliny)

- kościół par. p.w. MB Częstochowskiej, drewn., 1926, nr rej.: 505 z 20.06.1986
- dzwonnica, drewn., nr rej.: j.w.

SZYPLISZKI – gmina

Becejły

- kościół par. p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, 1929-37, 1951, A-66 z 3.11.2003
- cmentarz kościelny, 1908, nr rej.: j.w.
- ogrodzenie z bramą, 1929-1937, nr rej.: j.w.
- cmentarz par. rzym.-kat., nr rej.: 616 z 10.01.1989

Kaletnik

- cmentarz par. rzym.-kat., nr rej.: 619 z 10.01.1989

Szypliszki

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: 330 z 10.03.1983

WIŻAJNY – gmina

Soliny

- cmentarz ewangelicki, nr rej.: 739 z 15.09.1989

Stara Hańcza

- park dworski, XIX, nr rej.: 599 z 10.11.1988

Wiżajny

- układ urbanistyczny (część), 1570-1870, nr rej.: 440 z 28.11.1985
- kościół par. p.w. św. Teresy, 1825, nr rej.: 506 z 23.06.1986
- dzwonnica, drewn., 1862, nr rej.: j.w.
- cmentarz par. rzym.-kat., nr rej.: 721 z 30.08.1989
- cmentarz ewangelicki, nr rej.: 677 z 26.08.1989

SUWAŁKI – miasto

- układ urbanistyczny, XVIII-XIX, nr rej.: 85 z 24.01.1957 oraz 31 z 15.05.1979
- kościół par. p.w. św. Aleksandra, 1820-22, 1854, nr rej.: 58 z 11.04.1956 oraz 6 z 8.02.1979
- cerkiew prawosławna, ob. kościół rzym.-kat. par. p.w. Najświętszego Serca Jezusa, ul. Mickiewicza, 1840, nr rej.: 531 z 7.10.1986

- cerkiew prawosławna, ob. kościół rzym.-kat. par. p.w. śś. Piotra i Pawła, poł. XIX, ul. Wojska Polskiego, nr rej.: A-911 z 6.06.1992
- kościół ewangelicki p.w. Świętej Trójcy, ul. Kościuszki, 1850, nr rej.: 327 z 10.12.1969 oraz 44 z 25.05.1979
- molenna starobrzędowców, drewn., ul. Sejneńska, 1912, nr rej.: 71 z 11.05.1980
- cmentarz par. rzym.-kat., ul. Bakalarzewska, 1 ćw. XIX, nr rej.: 520 z 23.07.1986
- kaplica p.w. Przemienienia Pańskiego, 1854, nr rej.: 463 z 15.04.1986
- cmentarz ewangelicki, ul. Zarzecze, 1 ćw. XIX, nr rej.: A-1009 z 19.09.1994
- cmentarz prawosławny, ul. Zarzecze 6, 2 ćw. XIX, nr rej.: 618 z 10.01.1989
- kaplica, ob. cerkiew par. p.w. Wszystkich Świętych, drewn., 1891, nr rej.: A-57 z 12.05.2003
- kapliczka grobowa, 2 poł. XIX, nr rej.: A-598 z 28.09.2015
- cmentarz żydowski, 1 ćw. XIX, nr rej.: 499 z 15.05.1986
- park im. Konstytucji 3 Maja, XIX, 1 ćw. XX, nr rej.: 613 z 15.11.1988
- zespół ratusza, nr rej.: 73 z 11.03.1980:
 - ratusz, ul. Kościuszki 53, 1842-44, 1857, 1952
 - odwach, ul. Mickiewicza, 1834-35, 1855-56
 - dom, ul. Mickiewicza 1, 1851-54
- dworzec PKP, ul. Kolejowa, 2 poł. XIX, nr rej.: 363 z 30.06.1975
- dom, ul. Bakalarzewska 2, k. XIX nr rej.: 167 z 2.06.1981
- dom, ul. Brzostowskiego 3/4, pocz. XIX, nr rej.: A-1044 z 2.02.1996
- dom, ul. Brzostowskiego 5, poł. XIX, nr rej.: A-1045 z 27.02.1996
- dom, ul. Brzostowskiego 6, 1830, nr rej.: 166 z 2.06.1981
- dom, ul. Brzostowskiego 9, poł. XIX, nr rej.: 165 z 2.06.1981
- dom, ul. Brzostowskiego 12/13, poł. XIX, nr rej.: 371 z 16.03.1983
- d. Urząd Gubernialny, ul. Chłodna 2, 2 poł. XIX, nr rej.: A-946 z 13.01.1993
- dom, ul. Chłodna 4, poł. XIX, nr rej.: 222 z 5.02.1982
- dom, ul. Chłodna 6, poł. XIX, nr rej.: 212 z 26.01.1982
- dom, ul. Chłodna 9, poł. XIX, nr rej.: 213 z 26.01.1982
- dom, ul. Chłodna 14, poł. XIX, nr rej.: 210 z 26.01.1982
- dom, ul. Chłodna 16, 1 poł. XIX, nr rej.: 374 z 16.03.1983
- budynek aresztu, ul. Dwernickiego 17, przed 1909, nr rej.: A-181 z 4.02.2008
- budynek biurowy, j.w.
- dom, ul. Gałaja 10, k. XIX, nr rej.: 298 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 13, poł. XIX, nr rej.: 218 z 5.02.1982
- dom, ul. Gałaja 22, XIX/XX, nr rej.: 163 z 27.05.1981
- dom, ul. Gałaja 23, k. XIX, nr rej.: 162 z 27.05.1981
- dom, ul. Gałaja 24, k. XIX, nr rej.: 219 z 5.02.1982
- dom, ul. Gałaja 26, k. XIX, nr rej.: 220 z 5.02.1982
- dom, ul. Gałaja 30, k. XIX, nr rej.: 301 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 31, k. XIX, nr rej.: 302 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 32, poł. XIX, nr rej.: 303 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 33, 1924, nr rej.: 304 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 43, 1 poł. XIX, nr rej.: 305 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 51, 2 poł. XIX, nr rej.: 306 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 52, poł. XIX, nr rej.: 307 z 24.02.1982
- dom, ul. Gałaja 53, poł. XIX, nr rej.: 221 z 5.02.1982
- kamienica z oficynami, ul. Hamerszmita 8, 1 poł. XIX, nr rej.: A-358 z 3.08.2011
- dom, ul. Kamedulska 5, 2 poł. XIX, nr rej.: 386 z 18.03.1983
- dom, ul. Kamedulska 6, 2 poł. XIX, nr rej.: 197 z 31.07.1981
- dom, ul. Kamedulska 8, 2 poł. XIX, nr rej.: 196 z 31.07.1981
- dom, ul. Kamedulska 9, 2 poł. XIX, nr rej.: 372 z 16.03.1983
- dom, ul. Kamedulska 10, 2 poł. XIX, nr rej.: 193 z 31.07.1981
- dom, ul. Kamedulska 14, 2 poł. XIX, nr rej.: 195 z 31.07.1981
- dom, ul. Kamedulska 18, 1920-25, nr rej.: 194 z 31.07.1981
- dom, ul. Kamedulska 22, 1902, nr rej.: 192 z 31.07.1981
- dom, ul. Konopnickiej 4, poł. XIX, nr rej.: 161 z 27.05.1981
- dom, ul. Konopnickiej 6, poł. XIX, nr rej.: 201 z 26.01.1982
- dom, ul. Konopnickiej 8, 2 poł. XIX, nr rej.: 159 z 27.05.1981
- dom, ul. Konopnickiej 12, 2 poł. XIX, nr rej.: 204 z 26.01.1982
- dom, ul. Konopnickiej 14, 1 poł. XIX, nr rej.: 203 z 26.01.1982

- dom, ul. Kościuszki 4, XIX/XX, nr rej.: 226 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 5, XIX/XX, nr rej.: 155 z 27.05.1981
- zespół willowy, ul. Kościuszki 6, 2 poł. XIX, nr rej.: A-187 z 28.05.2008:
 - willa
 - ogród z podwórzem
 - ogrodzenie, mur.
- dom, ul. Kościuszki 7, XIX/XX, nr rej.: A-71 z 30.03.1990
- dom, ul. Kościuszki 8, poł. XIX, nr rej.: 154 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 10, 1 poł. XIX, nr rej.: 153 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 15, pocz. XX, nr rej.: 546 z 20.07.1989
- dom, ul. Kościuszki 16, poł. XIX, nr rej.: 248 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 18, 1 poł. XIX, nr rej.: 152 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 19, poł. XIX, nr rej.: 151 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 20, 1 poł. XIX, nr rej.: 150 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 21, 2 poł. XIX, nr rej.: 249 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 22, 1 poł. XIX, nr rej.: 149 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 25, 2 poł. XIX, nr rej.: 227 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 26, poł. XIX, nr rej.: 148 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 29, poł. XIX, nr rej.: 228 z 8.02.1982
- dom z oficynami, ul. Kościuszki 31, 31 a, XIX, nr rej.: 161 z 16.09.1959 oraz 23 z 30.03.1979
- dom, ul. Kościuszki 32, 1 poł. XIX, nr rej.: 146 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 35, k. XIX, nr rej.: 229 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 36, XIX/XX, nr rej.: 230 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 38, 2 ćw. XIX, nr rej.: 145 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 39, 2 poł. XIX, nr rej.: 144 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 40, 1 poł. XIX, nr rej.: 143 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 41, 2 poł. XIX, nr rej.: 250 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 42, 1 poł. XIX, nr rej.: 142 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 43, 1 poł. XIX, nr rej.: 141 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 44, 1 poł. XIX, nr rej.: 140 z 27.05.1981
- poczta, ul. Kościuszki 45, 1 poł. XIX, nr rej.: 223 z 4.09.1991
- dom, ul. Kościuszki 46, poł. XIX, nr rej.: 139 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 48, 1 poł. XIX, nr rej.: 138 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 50, 1 poł. XIX, nr rej.: 160 z 16.09.1959 oraz 137 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 52, 2 poł. XIX, nr rej.: 136 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 54, 2 poł. XIX, nr rej.: A-1043 z 27.02.1996
- dom, ul. Kościuszki 55, 1 poł. XIX, nr rej.: 135 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 57, poł. XIX, nr rej.: 134 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 59, poł. XIX, nr rej.: 133 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 60, 2 poł. XIX, nr rej.: 132 z 27.05.1981
- oficyna, XIX/XX, nr rej.: A-912 z 15.07.1992
- dom, ul. Kościuszki 61, 2 poł. XIX, nr rej.: 131 z 27.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 62, 1 poł. XIX, nr rej.: 130 z 26.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 64, 1 poł. XIX, nr rej.: 129 z 26.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 65, 2 poł. XIX, nr rej.: 128 z 26.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 66, poł. XIX, nr rej.: 127 z 26.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 67, 2 poł. XIX, nr rej.: 126 z 26.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 68, 2 poł. XIX, nr rej.: 125 z 26.05.1981
- sąd, ul. Kościuszki 69, poł. XIX, nr rej.: A-837 z 4.09.1991
- dom, ul. Kościuszki 70, 2 poł. XIX, nr rej.: 124 z 26.05.1981
- „Dom Gubernatora”, ul. Kościuszki 71, XIX, nr rej.: A-962 z 28.06.1993
- dom, ul. Kościuszki 72, 2 poł. XIX, nr rej.: A-829 z 13.08.1991
- dom, ul. Kościuszki 72 a, 2 poł. XIX, nr rej.: A-846 z 24.09.1991
- dom, ul. Kościuszki 73, poł. XIX, nr rej.: 231 z 8.02.1982
- gmach Komisji Wojewódzkiej, ul. Kościuszki 74, 1820, nr rej.: 214 z 5.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 75, poł. XIX, nr rej.: 215 z 5.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 76, 1 poł. XIX, nr rej.: 123 z 26.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 77, poł. XIX, nr rej.: 216 z 5.05.1982
- dom, ul. Kościuszki 78, 1 poł. XIX, nr rej.: 122 z 26.05.1981
- Resursa Obywatelska, ob. muzeum, ul. Kościuszki 81, 1912-13, nr rej.: A-913 z 15.07.1992

- dom, ul. Kościuszki 82, poł. XIX, nr rej.: 120 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 84, 2 poł. XIX, nr rej.: 119 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 85, 2 poł. XIX, nr rej.: 251 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 86, 1 poł. XIX, nr rej.: 118 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 87, poł. XIX, nr rej.: 117 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 89, 2 poł. XIX, nr rej.: 384 z 17.03.1983
- dom, ul. Kościuszki 90, 1 poł. XIX, nr rej.: 116 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 91, k. XIX, nr rej.: 252 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 92, 2 poł. XIX, nr rej.: 115 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 94, 1 poł. XIX, nr rej.: 114 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 96, 2 poł. XIX, nr rej.: 373 z 16.03.1983
- dom, ul. Kościuszki 97, poł. XIX, nr rej.: 232 z 8.02.1982
- dom, ul. Kościuszki 98, poł. XIX, nr rej.: 113 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 100, poł. XIX, nr rej.: 110 z 25.05.1981
- zespół obiektów szpitalnych, ul. Kościuszki 101, 1840-58, XIX/XX, nr rej.: A-918 z 17.09.1992:
 - szpital „katolicki”
 - szpital „żydowski”
 - prosektorium
- dom, ul. Kościuszki 102, poł. XIX, nr rej.: 112 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 104, poł. XIX, nr rej.: 111 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 106, 1 poł. XIX, nr rej.: 109 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 108, 1 poł. XIX, nr rej.: 108 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 114, 2 poł. XIX, nr rej.: 107 z 25.05.1981
- dom, ul. Kościuszki 122 A, poł. XIX, nr rej.: 217 z 5.02.1982
- dom, drewn., ul. Kościuszki 122 B, poł. XIX, nr rej.: A-196 z 18.01.2007
- dom, ul. Kościuszki 124, 2 poł. XIX, nr rej.: 106 z 25.05.1981
- dom, ul. Krótka 8, 2 poł. XIX, nr rej.: 202 z 26.01.1982
- dom, ul. Krótka 10, poł. XIX, nr rej.: 158 z 27.05.1981
- dom, ul. 1 Maja 19, 2 poł. XIX, nr rej.: 102 z 25.05.1981
- gimnazjum, ob. LO im. Konopnickiej, ul. Mickiewicza 3, 1843, nr rej.: 159 z 16.09.1959 oraz 7 z 5.02.1981
- dom, ul. Mickiewicza 5, 2 poł. XIX, nr rej.: 207 z 26.01.1982
- kasyno żołnierskie, ul. Noniewicza / Chłodna, 2 poł. XIX, nr rej.: A-1066 z 20.11.1998
- dom, ul. Noniewicza 2, 2 poł. XIX, nr rej.: 237 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 7, poł. XIX, nr rej.: 382 z 17.03.1983
- dom, ul. Noniewicza 26, 1 poł. XIX, nr rej.: 104 z 25.05.1981
- dom, ul. Noniewicza 28, 1 poł. XIX, nr rej.: 105 z 25.05.1981
- dom, ul. Noniewicza 31, poł. XIX, nr rej.: 233 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 34, 1 poł. XIX, nr rej.: 236 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 36, poł. XIX, nr rej.: A-249 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 41, k. XIX, nr rej.: 234 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 42, 2 poł. XIX, nr rej.: 240 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 43, 2 poł. XIX, nr rej.: 235 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 63, poł. XIX, nr rej.: 199 z 26.01.1982
- dom, ul. Noniewicza 65, poł. XIX, nr rej.: 200 z 26.01.1982
- dom, ul. Noniewicza 73 (d.1), 2 poł. XIX, nr rej.: A-234 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 85, poł. XIX, nr rej.: 239 z 8.02.1982
- dom, ul. Noniewicza 87, XIX/XX, nr rej.: A-828 z 13.08.1991
- dom, ul. Noniewicza 91, k. XIX, nr rej.: 238 z 8.02.1982
- zespół koszar, ul. 23 Października 20, 2 poł. XIX, nr rej.: A-845 z 24.09.1991:
 - budynek sztabowy
 - 5 pawilonów koszarowych
 - budynek gospodarczy
 - ogrodzenie z bramą
- dom, ul. Piłsudskiego 1, k. XIX, nr rej.: A-937 z 16.10.1992
- dom, ul. Piłsudskiego 2, 2 poł. XIX, nr rej.: A-961 z 7.06.1993
- dom, ul. E. Plater 1, 1 poł. XIX, nr rej.: 224 z 5.02.1982
- dom, ul. E. Plater 6 a, 2 poł. XIX, nr rej.: 385 z 17.03.1983
- dom z oficyną, ul. E. Plater 18, XIX/XX, nr rej.: A-541 z 5.02.1982
- dom z oficyną, ul. E. Plater 18 A, XIX/XX, nr rej.: A-540 z 7.10.2013

- dom z oficyną, ul. E. Plater 18 B, XIX/XX, nr rej.: j.w.
 - zespół koszar, ul. Pułaskiego 24, XIX/XX, nr rej.: 807 z 30.03.1990:
 - kasyno
 - 5 budynków koszarowych
 - budynek koszarowy z kaplicą, nr rej.: j.w. oraz A-581 z 29.01.2015
 - dom, ul. Sejneńska 3, 2 poł. XIX, nr rej.: 160 z 27.05.1981
 - dom, ul. Sejneńska 5, poł. XIX, nr rej.: 205 z 26.01.1982
 - dom, ul. Sejneńska 5 a, poł. XIX, nr rej.: 375 z 16.03.1983
 - dom, ul. Sejneńska 7, poł. XIX, nr rej.: 206 z 26.01.1982
 - dom, ul. Sejneńska 7 a, ok. 1900, nr rej.: 164 z 27.05.1981
 - zespół koszar d. Drugiego Pawłogradzkiego Pułku Huzarów, ul. Sejneńska, XIX/XX :
 - 2 budynki koszarowe, ob. Zakład Wychowawczy, ul. Sejneńska 10-10 a, nr rej.: 369 i 370 z 16.03.1983
 - budynek koszarowy, ob. dom mieszkalny, ul. Sejneńska 18, nr rej.: A-180 z 28.01.2008
 - budynek koszarowy, ob. dom mieszkalny, ul. Sejneńska 22, nr rej.: j.w.
 - budynek koszarowy, ob. dom mieszkalny, ul. Sejneńska 26, nr rej.: j.w.
 - dom, ul. Waryńskiego 7, 1 poł. XIX, nr rej.: 244 z 8.02.1982
 - dom, ul. Waryńskiego 9, poł. XIX, nr rej.: A-231 z 14.10.1991
 - dom, ul. Waryńskiego 11, XIX/XX, nr rej.: 99 z 25.05.1981
 - dom, ul. Waryńskiego 15, k. XIX, nr rej.: 245 z 8.02.1982
 - dom, ul. Wesoła 2, 2 poł. XIX, nr rej.: 246 z 8.02.1982
 - dom, ul. Wesoła 6, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: 310 z 24.02.1982
 - dom, ul. Wesoła 28, 2 poł. XIX, nr rej.: 247 z 8.02.1982
 - dom, ul. Wigierska 1, 1 poł. XIX, nr rej.: 208 z 26.01.1982
 - dom, ul. Wigierska 2, k. XIX, nr rej.: 101 z 25.05.1981
 - dom, ul. Wigierska 3, pocz. XX, nr rej.: A-851 z 14.10.1991
 - dom, ul. Wigierska 5, pocz. XIX, nr rej.: 209 z 26.01.1982
 - oficyna domu nr 11, ul. Wigierska 9, 1910, nr rej.: dom → ul. Wigierska 11
 - dom, ul. Wigierska 11, 1910, nr rej.: A-288 z 10.10.1991
 - dom, ul. Wigierska 32, k. XIX, nr rej.: A-850 z 10.10.1991
 - dom, ul. Wigierska 33, 2 poł. XIX, nr rej.: A-852 z 14.10.1991
 - kasyno, ul. Wojska Polskiego, XIX/XX, nr rej.: A-997 z 23.05.1994
 - budynek koszarowy, ul. Wojska Polskiego, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: A-998 z 23.05.1994
 - budynek elektrowni miejskiej, ul. Sejneńska, nr rej.: A-1056 z 5.07.1996:
 - zespół Browaru Kuntza, ul. Wigierska 10, 1888, nr rej.: A-449 z 10.06.2014 :
 - browar
 - budynek biurowy
- Suwałki - Szwajcaria
- cmentarz wojenny z II wojny światowej (żołnierzy radzieckich), nr rej.: A-832 z 26.08.1991
 - mogiły członków ruchu oporu z II wojny światowej, 1940, 1944, nr rej.: A-952 z 15.04.1993 oraz A-953 z 15.04.1993

* Pogrubionym tekstem zaznaczono zabytki na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Suwałki

Załącznik 8. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa Suwałki (Tabela XXII wg IUL)

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW – Puszcza Augustowska PLB200002 – gatunki ptaków oraz ich ostoje wg SDF					
1	A067 Gągoł <i>Bucephala clangula</i>	01-26-2-05-381 -b -00	Zachowanie optymalnych warunków siedliskowych i miejsc gniazdowania	Użytkowanie rębne mogące prowadzić do zmniejszenia się powierzchni starodrzewi. Usuwanie drzew dziuplastych	Działanie zgodne z zasadami zawartymi w PZO obszaru przewidujące: – pozostawienie siedlisk bagiennych (LMb, BMb i Bb) bez użytkowania, – limitowane użytkowanie rębne drzewostanów na siedliskach olsu i olsu jesionowego oparte o rębnie złożone, – limitowane użytkowanie rębne łągów oparte o rębnie złożone z wyłączeniem rębni gniazdowej zupełnej, – pozostawienie, tworzenie stref buforowych wyłączonych z rębni wzdłuż zbiorników i cieków – pozostawianie drzew dziuplastych
2	A070 Nurogęś <i>Mergus mergaster</i>	01-26-2-05-381 -b -00	Zachowanie optymalnych warunków siedliskowych i miejsc gniazdowania	Użytkowanie rębne mogące prowadzić do zmniejszenia się powierzchni starodrzewi. Usuwanie drzew dziuplastych	Działanie zgodne z zasadami zawartymi w PZO obszaru przewidujące: – pozostawienie siedlisk bagiennych (LMb, BMb i Bb) bez użytkowania, – limitowane użytkowanie rębne drzewostanów na siedliskach olsu i olsu jesionowego oparte o rębnie złożone, – limitowane użytkowanie rębne łągów oparte o rębnie złożone z wyłączeniem rębni gniazdowej zupełnej,

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
					– pozostawienie, tworzenie stref buforowych wyłączonych z rębni wzdłuż zbiorników i cieków – pozostawianie drzew dziuplastych
3	A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	01-26-2-04-232 -b -00 01-26-2-04-232 -c -00	-	Zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym; zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	Realizacja zabiegów gospodarczych poza okresem lęgowym.
4	A073 Kania czarna <i>Milvus migrant</i>	Dane niejawne	W granicach strefy ochrony całorocznej w okresie całego roku, a w granicach strefy okresowej w terminie od 1 stycznia do 31 lipca zabronione jest: - dokonywania zmian obejmujących wycinanie drzew i krzewów, - prowadzenia robót melioracyjnych - wznoszenia obiektów urządzeń i instalacji - innych prac mających wpływ na ochronę miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych - przebywania poza miejscami wyznaczonymi	Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	W strefie ochrony okresowej, w przypadkach występowania na gruncie indywidualnych potrzeb hodowlano-ochronnych poszczególnych drzewostanów dopuszczone jest planowanie zabiegów ochronnych realizowanych poza okresem ochronnym, mających na celu pielęgnację lub przebudowę drzewostanów. Informacje o tych zabiegach powinny być przekazywane do RDOŚ.
5	A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Dane niejawne	W granicach strefy ochrony całorocznej w okresie całego roku, a w granicach strefy okresowej w terminie od 1 stycznia do 31 lipca zabronione jest: - dokonywania zmian obejmujących wycinanie drzew i krzewów, - prowadzenia robót melioracyjnych - wznoszenia obiektów urządzeń i instalacji - innych prac mających wpływ na	Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	W strefie ochrony okresowej, w przypadkach występowania na gruncie indywidualnych potrzeb hodowlano-ochronnych poszczególnych drzewostanów dopuszczone jest planowanie zabiegów ochronnych realizowanych poza okresem ochronnym, mających na celu pielęgnację lub przebudowę drzewostanów. Informacje o tych zabiegach powinny być przekazywane

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
			ochronę miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych - przebywania poza miejscami wyznaczonymi		do RDOŚ.
6	A081 Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	01-26-2-04-232 -b -00 01-26-2-04-232 -c -00	Brak	Brak	Brak
7	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Dane niejawne	Pozostawienie na zrębach kęp starodrzewów o powierzchni nie mniej niż 6 arów i grupowanie pozostawianych kęp z sąsiednich powierzchni zrębowych w celu utworzenia jednej większej kępy starodrzewia	Ubytek starodrzewów	W strefie ochrony okresowej, w przypadkach występowania na gruncie indywidualnych potrzeb hodowlano-ochronnych poszczególnych drzewostanów dopuszczone jest planowanie zabiegów ochronnych realizowanych poza okresem ochronnym, mających na celu pielęgnację lub przebudowę drzewostanów. Informacje o tych zabiegach powinny być przekazywane do RDOŚ.
8	A104 Jarząbek <i>Bonasa bonasia</i>	01-26-1-11-317 -x -00 01-26-2-01-26 -a -00 01-26-2-02-40 -d -00 01-26-2-02-56 -b -00 01-26-2-02-66 -f -00 01-26-2-03-92 -b -00 01-26-2-04-184 -a -00 01-26-2-05-381 -a -00 01-26-2-05-381 -b -00	Zachowanie dogodnych siedlisk i miejsc gniazdowania, wyłączenie z użytkowania rębne drzewostanów w okresie lęgowym tj, od 01.03 - 31.06.	Brak	Brak
9	A127 Żuraw <i>Grus grus</i>	01-26-2-04-232 -b -00 01-26-2-04-232 -c -00	-	Zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym; zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi	Realizacja zabiegów gospodarczych poza okresem lęgowym.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
				zagrożenia	
10	A207 Siniak <i>Columba oenas</i>	01-26-2-03-110 -b -00 01-26-2-04-232 -b -00 01-26-2-04-232 -c -00 01-26-2-05-381 -b -00	Zachowanie terenów lęgowych - pozostawianie drzew z dziupłami, w tym w szczególności po dzięciole czarnym (lub naturalnych o zbliżonej średnicy), a w przypadku konieczności nadrzędnej (drzewo dziuplaste zagrażające życiu lub zdrowiu ludzi) należy w promieniu 150 m od usuniętego drzewa wywiesić 5 budek lęgowych typu D	Wycinka i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym; zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	Dla zrębów (zupełnych, gniazdowych itp.) pozostawienie kęp starodrzewów o powierzchni co najmniej 6 arów, grupowanie pozostawianych kęp z sąsiednich powierzchni zrębowych w celu utworzenia jednej większej kępy starodrzewia Pozostawianie w zabiegach gospodarczych wszystkich drzew dziuplastych.
11	A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Dane niejawne	Zachowanie dogodnych warunków siedliskowych gatunku	Zagrożenia od wycinania starodrzewi i niepokojeniem w ostojach	Realizacja zabiegów gospodarczych poza okresem lęgowym.
12	A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Dane niejawne	Stała obecność i utrzymywanie areału starodrzewi świerkowych i sosnowych W granicach strefy ochrony całorocznej w okresie całego roku zabronione jest: - dokonywania zmian obejmujących wycinanie drzew i krzewów, - prowadzenia robót melioracyjnych - wznoszenia obiektów urządzeń i instalacji - innych prac mających wpływ na ochronę miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych - przebywania poza miejscami wyznaczonymi	Wycinka i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym; zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	Przed przystąpieniem do zabiegów kontrola ornitologiczna wydzielen z których gatunek był obserwowany a nie utworzono tam strefy. W przypadku stwierdzenia gatunku, postępowanie jak dla strefy całorocznej.
13	A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Dane niejawne	Stała obecność i utrzymywanie areału starodrzewi świerkowych i sosnowych W granicach strefy ochrony całorocznej w okresie całego roku zabronione jest: - dokonywania zmian obejmujących	Wycinka i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu z przestrzeganiem stref ochrony nie stanowi zagrożenia	Przed przystąpieniem do zabiegów kontrola ornitologiczna wydzielen z których gatunek był obserwowany a nie utworzono tam strefy. W przypadku stwierdzenia gatunku, postępowanie jak dla strefy całorocznej.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
			wycinanie drzew i krzewów, - prowadzenia robót melioracyjnych - wznoszenia obiektów urządzeń i instalacji - innych prac mających wpływ na ochronę miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych - przebywania poza miejscami wyznaczonymi		
14	A224 Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	01-26-2-02-35 -b -00 01-26-2-02-36 -a -00 01-26-2-02-51 -a -00 01-26-2-02-54 -n -00 01-26-2-02-56 -g -00 01-26-2-02-70 -a -00 01-26-2-03-109 -f -00 01-26-2-03-131 -a -00	-	Brak	Nie przewiduje się działań ochronnych
15	A232 Dudek <i>Upupa epops</i>	01-26-2-04-232 -b -00 01-26-2-04-232 -c -00 01-26-2-04-233 -b -00	-	Usuwanie drzew dziuplastych.	Pozostawienie, tworzenie stref buforowych wyłączonych z rębni wzdłuż zbiorników i cieków
16	A236 Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	01-26-2-01-16 -i -00 01-26-2-01-222 -a -00 01-26-2-01-222 -f -00 01-26-2-01-222 -g -00 01-26-2-01-228 -a -00 01-26-2-01-228 -b -00 01-26-2-01-228 -c -00 01-26-2-01-228 -f -00 01-26-2-01-229 -d -00	Utrzymanie przynajmniej na obecnym poziomie powierzchni drzewostanów liściastych i mieszanych w wieku 80 lat i starszych dla utrzymania populacji gatunku istotna jest odpowiednia powierzchnia optymalnych siedlisk; ważne jest, aby udział preferowanych przez gatunek siedlisk pozostał na poziomie adekwatnym do wielkości populacji	Wycinka, trzebieże i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym; zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	Dla rębni (zupełnych, gniazdowych itp.) pozostawienie kęp starodrzewów o powierzchni, co najmniej 6 arów; Grupowanie pozostawianych kęp z sąsiednich powierzchni zrębowych w celu utworzenia jednej większej kępy. Pozostawianie w zabiegach gospodarczych wszystkich drzew dziuplastych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-2-02-41 -b -00 01-26-2-02-58 -g -00 01-26-2-02-65 -k -00 01-26-2-02-81 -g -00 01-26-2-03-111 -d -00 01-26-2-03-126 -c -00 01-26-2-03-127 -a -00 01-26-2-03-127 -a -00 01-26-2-03-135 -d -00 01-26-2-03-150 -b -00 01-26-2-03-158 -a -00 01-26-2-03-89 -c -00 01-26-2-03-89 -d -00 01-26-2-03-91 -a -00 01-26-2-03-91 -a -00 01-26-2-04-162 -a -00 01-26-2-04-162 -b -00 01-26-2-04-162 -c -00 01-26-2-04-162 -d -00 01-26-2-04-162 -f -00 01-26-2-04-162 -g -00 01-26-2-04-163 -a -00 01-26-2-04-163 -b -00 01-26-2-04-163 -c -00 01-26-2-04-163 -d -00 01-26-2-04-163 -f -00 01-26-2-04-163 -g -00 01-26-2-04-164 -a -00			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-2-04-164 -b -00 01-26-2-04-164 -c -00 01-26-2-04-165 -a -00 01-26-2-04-165 -b -00 01-26-2-04-165 -d -00 01-26-2-04-197A -a -00 01-26-2-04-233 -d -00			
17	A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	01-26-1-11-317 -x -00 01-26-2-05-381 -a -00 01-26-2-05-381 -b -00	W miarę możliwości (poza okresami gradacji) pozostawienie zamierających świerków w odległości dwóch wysokości drzewostanu od granicy rozlewisk bobrowych	Wycinka, trzebieże i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym; zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	Na siedliskach wilgotnych i bagiennych (Ol, BMb, LMb, Lł, LMw, OIł, BMw, Bw) poza okresami gradacji kornika pozostawianie pojedynczych zamierających świerków o średnicy co najmniej 20 cm. W miarę możliwości i potrzeb dążenie do wyłączenia takich drzewostanów w wieku 80 lat i starszych z użytkowania rębego.
18	A246 Lerka <i>Lullula arborea</i>	01-26-2-01-24 -d -00 01-26-2-01-24 -h -00 01-26-2-02-68 -f -00	Gospodarka leśna sprzyja gatunkowu.	Brak	Brak
19	A286 Drożdżik <i>Turdus ilacus</i>	01-26-1-11-317 -x -00	-	Wycinka, trzebieże i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym; zrównoważona gospodarka leśna nie stanowi zagrożenia dla przedmiotu ochrony	Brak
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Jeleniewo PLH200001 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	3140 - Twardowodne oligo – i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic <i>Charetea</i>	01-26-2-05-335A -h -00	Zachowanie korzystnych warunków hydrologicznych i przeciwdziałanie ich niekorzystnym zmianom	Brak	Tworzenie strefy buforowej wyłączonej z użytkowania rębego na około siedliska..

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		powierzchnia: 0,03 ha			
2	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	01-26-2-05-335A -i -00 01-26-2-05-250 -d -00 01-26-2-05-250 -g -00 01-26-2-05-335A -k -00 powierzchnia: 4,94 ha	Utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych
3	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Fraxino-Alnetum</i> , <i>Alnion glutinosae-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	01-30-2-08-10 -b -00 01-30-2-08-10 -g -00 powierzchnia: 1,48 ha	Zachowanie morfologii koryt rzecznych, ochrona warunków wodnych, wyłączenie z użytkowania	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Jeleniewo PLH200001 – gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) wg SDF					
1	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	01-26-1-08-81 -c -00	Zachowanie dogodnych siedlisk	Zabiegi dotyczą miejsc żerowania, a nie bytowania - brak wpływu	Brak
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Suwalska PLH200003 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	3140 - Twardowodne oligo – i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramieniem <i>Charetea</i>	01-26-1-10-164 -a -00 01-26-1-10-164 -n -00 powierzchnia: 0,61 ha	Zachowanie korzystnych warunków hydrologicznych i przeciwdziałanie ich niekorzystnym zmianom	Brak	Tworzenie strefy buforowej wyłączonej z użytkowania rębego na około siedliska.
2	6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	01-26-1-10-152 -s -00 01-26-1-10-186 -g -00 powierzchnia: 1,99 ha	Zbiorowiska wrażliwe na proces zarastania	Brak	Brak
3	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie	01-26-1-06-70 -g -00	Zbiorowiska wrażliwe na obniżenie poziomu wód gruntowych,	Brak	Tworzenie strefy buforowej wyłączonej z użytkowania rębego na

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
	z roślinnością z kl. <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	01-26-1-06-70 -h -00 01-26-1-10-162 -j -00 01-26-1-10-163 -c -00 01-26-1-10-166 -r -00 01-26-1-10-167 -d -00 01-26-1-10-172 -b -00 01-26-1-10-176 -y -00 01-26-1-10-185 -k -00 01-26-1-10-185 -m -00 powierzchnia: 1,71 ha	eutrofizację, zarastanie - zachowanie właściwego stanu zachowania siedliska wymaga działań powstrzymujących rozwój sukcesji wtórnej (ochrona czynna)		około siedliska.
4	9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	01-26-1-06-66 -a -00 01-26-1-06-66 -b -00 01-26-1-06-66 -c -00 01-26-1-06-66 -d -00 01-26-1-06-66 -g -00 01-26-1-06-66 -h -00 01-26-1-06-66 -k -00 01-26-1-06-67 -a -00 01-26-1-06-67 -b -00 01-26-1-06-67 -d -00 01-26-1-06-67 -f -00 01-26-1-06-67 -i -00 01-26-1-06-68 -a -00 01-26-1-06-68 -b -00	Maksymalna różnorodność biologiczna jest związana ze starymi, zbliżonymi do naturalnych drzewostanami o strukturze wielopiętrowej i wielowiekowej	Rębnie zupełne, utrzymywanie i wprowadzanie obcych w regionie gatunków drzew, nadmierne usuwanie martwych i zamierających drzew oraz odnowienie i hodowla lasu w oparciu o niewłaściwe składy upraw (nadmierny udział sosny i świerka), niszczenie runa i warstwy krzewów podczas zrywki. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	W lasach gospodarczych możliwe są takie formy gospodarki, które będą racjonalnym kompromisem między ochroną ekosystemów grądów a potrzebami gospodarczymi. Mieści się tu wiele sposobów gospodarowania, które są już stosowane w praktyce w polskich lasach. Pożądane jest zachowanie wachlarza zalecanych składów gatunkowych typowych dla grądów, zminimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, zabezpieczanie młodego pokolenia przed szkodami powodowanymi przez zwierzyne

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-06-68 -g -00 01-26-1-06-68 -h -00 01-26-1-06-68 -i -00 01-26-1-06-69 -d -00 01-26-1-06-69 -f -00 01-26-1-06-69 -k -00 01-26-1-06-69 -p -00 01-26-1-07-64 -j -00 01-26-1-07-64 -w -00 01-26-1-10-143 -a -00 01-26-1-10-143 -b -00 01-26-1-10-143 -d -00 01-26-1-10-143 -f -00 01-26-1-10-143 -g -00 01-26-1-10-143 -h -00 01-26-1-10-143 -i -00 01-26-1-10-143 -j -00 01-26-1-10-144 -a -00 01-26-1-10-144 -d -00 01-26-1-10-146 -b -00 01-26-1-10-146 -c -00 01-26-1-10-147 -a -00 01-26-1-10-147 -c -00 01-26-1-10-149 -f -00 01-26-1-10-149 -i -00 01-26-1-10-149 -j -00 01-26-1-10-149 -k -00 01-26-1-10-150 -a -00			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-10-150 -c -00 01-26-1-10-150 -d -00 01-26-1-10-150 -f -00 01-26-1-10-150 -m -00 01-26-1-10-150 -t -00 01-26-1-10-150 -z -00 01-26-1-10-152 -t -00 01-26-1-10-160 -d -00 01-26-1-10-160 -g -00 01-26-1-10-161 -a -00 01-26-1-10-161 -c -00 01-26-1-10-161 -h -00 01-26-1-10-161 -i -00 01-26-1-10-161 -k -00 01-26-1-10-162 -f -00 01-26-1-10-162 -h -00 01-26-1-10-162 -i -00 01-26-1-10-162 -l -00 01-26-1-10-163 -g -00 01-26-1-10-164 -a -00 01-26-1-10-164 -b -00 01-26-1-10-164 -f -00 01-26-1-10-164 -g -00 01-26-1-10-164 -n -00 01-26-1-10-165 -c -00 01-26-1-10-165 -f -00 01-26-1-10-165 -g -00 01-26-1-10-166 -h -00			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-10-166 -j -00 01-26-1-10-166 -o -00 01-26-1-10-167 -i -00 01-26-1-10-168 -a -00 01-26-1-10-168 -f -00 01-26-1-10-168 -g -00 01-26-1-10-169 -g -00 01-26-1-10-169 -h -00 01-26-1-10-170 -a -00 01-26-1-10-170 -b -00 01-26-1-10-170 -d -00 01-26-1-10-170 -j -00 01-26-1-10-170 -k -00 01-26-1-10-170 -l -00 01-26-1-10-171 -d -00 01-26-1-10-171 -f -00 01-26-1-10-171 -g -00 01-26-1-10-174 -a -00 01-26-1-10-174 -b -00 01-26-1-10-175 -a -00 01-26-1-10-176 -o -00 01-26-1-10-176 -w -00 01-26-1-10-183 -i -00 01-26-1-10-183 -j -00 01-26-1-10-183 -m -00 01-26-1-10-183 -r -00 01-26-1-10-184 -h -00 01-26-1-10-184 -i -00			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-10-184 -k -00 01-26-1-10-184 -l -00 01-26-1-10-185 -f -00 01-26-1-10-185 -h -00 01-26-1-10-186 -a -00 01-26-1-10-186 -b -00 01-26-1-10-186 -b -00 01-26-1-10-186 -c -00 01-26-1-10-186 -d -00 01-26-1-10-186 -d -00 01-26-1-10-186 -f -00 01-26-1-10-186 -g -00 powierzchnia: 175,24 ha			
5	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	01-26-1-06-67 -c -00 01-26-1-06-67 -g -00 01-26-1-06-68 -c -00 01-26-1-06-68 -d -00 01-26-1-06-69 -f -00 01-26-1-06-69 -g -00 01-26-1-06-70 -k -00 01-26-1-07-63 -d -00 01-26-1-10-148 -a -00 01-26-1-10-148 -b -00 01-26-1-10-148 -d -00 01-26-1-10-150 -k -00 01-26-1-10-172 -a -00 01-26-1-10-172 -b -00	Utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska	Użytkowanie ręczne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-10-183 -a -00 01-26-1-10-183 -b -00 01-26-1-10-183 -d -00 01-26-1-10-183 -f -00 powierzchnia: 21,28 ha			
6	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Fraxino-Alnetum</i> , <i>Alnenion glutinosae-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	01-26-1-06-67 -g -00 01-26-1-10-143 -j -00 01-26-1-10-149 -a -00 01-26-1-10-149 -b -00 01-26-1-10-150 -a -00 01-26-1-10-150 -b -00 01-26-1-10-152 -s -00 01-26-1-10-152 -t -00 01-26-1-10-160 -c -00 01-26-1-10-161 -b -00 01-26-1-10-161 -c -00 01-26-1-10-161 -h -00 01-26-1-10-161 -h -00 01-26-1-10-161 -k -00 01-26-1-10-162 -c -00 01-26-1-10-162 -i -00 01-26-1-10-163 -a -00 01-26-1-10-163 -f -00 01-26-1-10-163 -g -00 01-26-1-10-166 -h -00 01-26-1-10-166 -i -00 01-26-1-10-166 -j -00	Zachowanie morfologii koryt rzecznych, ochrona warunków wodnych, wyłączenie z użytkowania	Użytkowanie ręczne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-10-169 -c -00 01-26-1-10-176 -c -00 01-26-1-10-176 -d -00 01-26-1-10-176 -h -00 01-26-1-10-176 -j -00 01-26-1-10-176 -k -00 01-26-1-10-176 -l -00 01-26-1-10-176 -n -00 01-26-1-10-176 -s -00 01-26-1-10-176 -x -00 01-26-1-10-185 -j -00 01-26-1-10-185 -k -00 01-26-1-10-185 -l -00 01-26-1-10-185 -p -00 01-26-1-10-186 -a -00 01-26-1-10-186 -b -00 powierzchnia: 24,40 ha			
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Suwalska PLH200003 – gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) wg SDF					
1	1032 Skójką grubo skorupowa <i>Unio Crassus</i>	01-26-1-07-62 -i -00	Zachowanie dogodnych warunków siedliskowych gatunku	Brak	Brak
2	1308 Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i>	01-26-1-06-69 -o -00 01-26-1-10-162 -d -00 01-26-1-10-173 -b -00	Zachowanie optymalnych warunków siedliskowych gatunku	Usuwanie drzew dziuplastych. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia.	W drzewostanach należy pozostawiać część obumierających, dziuplastych drzew – zwłaszcza tych, które posiadają odstającą korę
3	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	01-26-1-10-185 -m -00	Zachowanie dogodnych siedlisk	Zabiegi dotyczą miejsc żerowania, a nie bytowania - brak wpływu	Brak
4	1903 Lipiennik Loesela	01-26-1-06-68 -d -00	Przeciwdziałanie zmianie warunków	Brak	Brak

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
	<i>Liparis loeselii</i>		wilgotnościowych, eutrofizacji, sukcesji, zarastaniu torfowisk, intensyfikacji (chemizacji) rolnictwa		
5	1939 Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	01-26-1-06-68 -a -00 01-26-1-10-146 -c -00 01-26-1-10-161 -f -00 01-26-1-10-166 -p -00 01-26-1-10-176 -j -00	Utrzymanie właściwego użytkowania przydroży leśnych i okrajków	Zrywka, przypadkowe zniszczenie podczas prac leśnych, składowanie drewna w obrębie stanowisk.	Minimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, ochrona stanowisk podczas prac leśnych
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Wigierska PLH200004 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z kl. <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	01-26-2-05-380 -i -00 powierzchnia: 0,37 ha	Zbiorowiska wrażliwe na obniżenie poziomu wód gruntowych, eutrofizację, zarastanie - zachowanie właściwego stanu zachowania siedliska wymaga działań powstrzymujących rozwój sukcesji wtórnej (ochrona czynna)	Brak	Brak wskazówek gospodarczych mogących zagrażać siedlisku
2	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	01-26-1-11-317 -w -00 01-26-1-11-317 -x -00 01-26-2-05-380 -c -00 01-26-2-05-380 -i -00 powierzchnia: 8,34 ha	Utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Augustowska PLH200005 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	3150 Starorzeczka i naturalne zbiorowiska eutroficzne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	01-26-2-01-229 -i -00 01-26-2-01-229 -k -00 01-26-2-01-230 -k -00 powierzchnia: 0,40 ha	Niedopuszczenie do zanieczyszczenia i zaśmiecania zbiorników, ich nadmiernej eutrofizacji, czy zmiany stosunków wodnych	Brak	Brak wskazówek gospodarczych mogących zagrażać siedlisku
2	9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	01-26-2-01-14 -d -00 01-26-2-01-2 -a -00 01-26-2-01-6 -g -00	Maksymalna różnorodność biologiczna jest związana ze starymi, zbliżonymi do naturalnych drzewostanami o strukturze wielopiętrowej	Rębnie zupełne, utrzymywanie i wprowadzanie obcych w regionie gatunków drzew, nadmierne usuwanie martwych i zamierających drzew oraz odnowienie i hodowla	W lasach gospodarczych możliwe są takie formy gospodarki, które będą racjonalnym kompromisem między ochroną ekosystemów grądów a potrzebami gospodarczymi. Mieści się

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-2-01-7 -a -00 01-26-2-01-7 -d -00 01-26-2-01-7 -f -00 01-26-2-01-8 -d -00 01-26-2-01-8 -h -00 01-26-2-02-231 -c -00 01-26-2-02-231 -d -00 01-26-2-02-231 -f -00 01-26-2-02-231 -g -00 01-26-2-02-231 -j -00 01-26-2-04-201 -b -00 01-26-2-04-201 -c -00 01-26-2-04-201 -s -00 01-26-2-04-210 -d -00 powierzchnia: 18,61 ha	i wielowiekowej	lasu w oparciu o niewłaściwe składy upraw (nadmierny udział sosny i świerka), niszczenie runa i warstwy krzewów podczas zrywki. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	tu wiele sposobów gospodarowania, które są już stosowane w praktyce w polskich lasach. Pożądane jest zachowanie wachlarza zalecanych składów gatunkowych typowych dla grądów, zminimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, zabezpieczanie młodego pokolenia przed szkodami powodowanymi przez zwierzynę
3	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Pinetum</i> , <i>Pino mugo</i> - <i>Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii</i> - <i>Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	01-26-2-03-148 -c -00 01-26-2-03-159 -a -00 01-26-2-03-159 -b -00 01-26-2-03-159 -d -00 01-26-2-03-159 -f -00 01-26-2-04-177 -b -00 01-26-2-04-202 -d -00 01-26-2-04-202 -o -00 01-26-2-04-202 -p -00 01-26-2-04-203 -i -00 01-26-2-04-203 -j -00	Utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska	Użytkowanie ręczne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-2-04-203 -n -00 01-26-2-04-204 -d -00 01-26-2-04-205 -b -00 01-26-2-04-205 -g -00 01-26-2-04-205 -h -00 01-26-2-04-210 -f -00 powierzchnia: 26,01 ha			
4	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Fraxino-Alnetum</i> , <i>Alnenion glutinosae-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	01-26-2-02-231 -d -00 01-26-2-02-231 -f -00 powierzchnia: 1,12 ha	Zachowanie morfologii koryt rzecznych, ochrona warunków wodnych, wyłączenie z użytkowania	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Augustowska PLH200005 – gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) wg SDF					
1	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	01-26-2-01-229 -k -00 01-26-2-02-231 -f -00 01-26-2-02-231 -k -00 01-26-2-03-121 -a -00 01-26-2-03-140 -a -00 01-26-2-03-141 -a -00 01-26-2-04-178 -g -00 01-26-2-04-194 -j -00 01-26-2-04-211 -b -00 01-26-2-04-234 -m -00 01-26-2-04-234 -o -00	Zachowanie dogodnych siedlisk	Zabiegi dotyczą miejsc żerowania, a nie bytowania - brak wpływu	Brak
2	1393 haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	01-26-2-01-230 -j -00	Zachowanie nasłonecznionych torfowisk przejściowych, trzęsawisk, mszarów	Brak	Brak
3	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	01-26-2-01-10 -b -00 01-26-2-01-20 -a -00	Zachowanie nasłonecznionych, suchych obrzeży lasów	Zrywka, przypadkowe zniszczenie podczas prac leśnych, składowanie drewna w obrębie stanowisk	Wycinać drzewa i krzewy w podszycie, zacierając stanowiska gatunku;

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-2-02-38 -a -00 01-26-2-04-192 -f -00			usuwać ręcznie krzewinki i byliny na stanowiskach gatunku, punktowo naruszać lub zdejmować nadkładową warstwę próchnicy w celu odsłonięcia nagiej gleby, usuwać pozyskaną biomasę poza stanowiska gatunku; prowadząc rębnię należy pozostawić w miejscach występowania leńca kępy drzewostanu
4	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	01-26-2-02-37 -c -00 01-26-2-03-158 -a -00 01-26-2-03-158 -b -00 01-26-2-03-161 -a -00 01-26-2-04-176 -a -00	Zachowanie nasłonecznionych, suchych obrzeży lasów	Zrywka, przypadkowe zniszczenie podczas prac leśnych, składowanie drewna w obrębie stanowisk. Kępowe wprowadzanie świerka	Podczas zabiegów gospodarczych wycinać drzewa i krzewy w podszycie, zacinające stanowiska gatunku; usuwać ręcznie krzewinki i byliny na stanowiskach gatunku, punktowo naruszać lub zdejmować nadkładową warstwę próchnicy w celu odsłonięcia nagiej gleby, usuwać pozyskaną biomasę poza stanowiska gatunku; prowadząc rębnię należy pozostawić w miejscach występowania sasanki kępy drzewostanu
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Pojezierze Sejneńskie PLH200007 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Pinetum</i> , <i>Pino mugo</i> - <i>Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii</i> - <i>Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	01-26-1-09-190 -bx -00 01-26-1-09-190 -cx -00 01-26-1-09-190 -h -00 01-26-1-09-190 -s -00 01-26-1-11-191 -dx -00 01-26-1-11-191 -gx -00 01-26-1-11-191 -hx -00 01-26-1-11-191 -mx -00 01-26-1-11-191 -ox -00	Utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-11-191 -px -00 01-26-1-11-191 -t -00 01-26-1-11-248 -a -00 01-26-1-11-248 -a -00 01-26-1-11-248 -g -00 01-26-1-11-248 -g -00 01-26-1-11-248 -h -00 01-26-1-11-248 -i -00 01-26-1-11-248 -j -00 01-26-1-11-248 -k -00 01-26-1-11-248 -l -00 01-26-1-11-248 -l -00 01-26-1-11-248A -a -00 01-26-1-11-248A -a -00 01-26-1-11-248A -b -00 01-26-1-11-253 -a -00 01-26-1-11-253 -a -00 01-26-1-11-253 -b -00 01-26-1-11-254 -b -00 01-26-1-11-254 -d -00 01-26-1-11-254 -g -00 01-26-1-11-254 -g -00 01-26-1-11-254 -j -00 01-26-1-11-255 -a -00 01-26-1-11-255 -b -00 01-26-1-11-255 -c -00 01-26-1-11-255 -d -00 01-26-1-11-255 -f -00			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-11-255 -i -00 01-26-1-11-255 -j -00 01-26-1-11-293 -f -00 01-26-1-11-294 -a -00 01-26-1-11-294 -b -00 01-26-1-11-294 -c -00 01-26-1-11-294 -d -00 01-26-1-11-294 -f -00 01-26-1-11-295 -a -00 01-26-1-11-295 -d -00 01-26-1-11-299 -b -00 01-26-1-11-299 -g -00 01-26-1-11-300 -a -00 01-26-1-11-300 -b -00 01-26-1-11-300 -f -00 01-26-1-11-301 -a -00 01-26-1-11-301 -f -00 01-26-1-11-305 -c -00 01-26-1-11-306 -d -00 01-26-1-11-307 -a -00 01-26-1-11-317 -a -00 01-26-1-11-317 -d -00 01-26-1-11-317 -f -00 01-26-1-11-317 -h -00 powierzchnia: 124,58 ha			
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Pojezierze Sejneńskie PLH200007 – gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) wg SDF					
1	1939 Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	01-26-1-11-253 -c -00	Utrzymanie właściwego użytkowania przydroży leśnych i	Zrywka, przypadkowe zniszczenie podczas prac leśnych, składowanie	Minimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, ochrona stanowisk

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
			okrajków	drewna w obrębie stanowisk.	podczas prac leśnych
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Szeszupy PLH200016 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe. o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	01-26-1-07-43 -g -00 01-26-1-07-62 -h -00 01-26-1-07-182 -c -00 powierzchnia: 0,91 ha	Zbiorowiska wrażliwe na zmianę stosunków wodnych, intensyfikację gospodarki łąkarskiej i zmiany chemizmu wodu (zakwaszanie) - zachowanie właściwego stanu siedliska przez koszenie oraz sukcesywne wycinanie pojawiających się krzewów i drzew	Brak	Brak
2	9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	01-26-1-07-11 -b -00 01-26-1-07-52 -n -00 01-26-1-07-52 -o -00 01-26-1-07-59 -i -00 01-26-1-07-59 -j -00 01-26-1-07-59 -j -00 01-26-1-07-61 -a -00 01-26-1-07-61 -b -00 01-26-1-07-61 -d -00 01-26-1-07-61 -f -00 01-26-1-07-182 -g -00 01-26-1-07-182 -i -00 01-26-1-07-182 -j -00 01-26-1-07-182 -k -00 powierzchnia: 23,66 ha	Maksymalna różnorodność biologiczna jest związana ze starymi, zbliżonymi do naturalnych drzewostanami o strukturze wielopiętrowej i wielowiekowej	Rębnie zupełne, utrzymywanie i wprowadzanie obcych w regionie gatunków drzew, nadmierne usuwanie martwych i zamierających drzew oraz odnowienie i hodowla lasu w oparciu o niewłaściwe składy upraw (nadmierny udział sosny i świerka), niszczenie runa i warstwy krzewów podczas zrywki. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	W lasach gospodarczych możliwe są takie formy gospodarki, które będą racjonalnym kompromisem między ochroną ekosystemów grądów a potrzebami gospodarczymi. Mieści się tu wiele sposobów gospodarowania, które są już stosowane w praktyce w polskich lasach. Pożądane jest zachowanie wachlarza zalecanych składów gatunkowych typowych dla grądów, zminimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, zabezpieczanie młodego pokolenia przed szkodami powodowanymi przez zwierzyne
3	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-</i>	01-26-1-07-11 -a -00 01-26-1-07-182 -a -00	Utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
	<i>Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	01-26-1-07-182 -b -00 01-26-1-07-182 -d -00 01-26-1-07-182 -f -00 01-26-1-07-182 -l -00 01-26-1-07-182 -o -00 01-26-1-07-182 -r -00 01-26-1-07-182 -s -00 01-26-1-07-43 -f -00 01-26-1-07-43 -g -00 01-26-1-07-43 -j -00 01-26-1-07-43 -l -00 01-26-1-07-52 -b -00 01-26-1-07-52 -c -00 01-26-1-07-52 -h -00 01-26-1-07-52 -l -00 01-26-1-07-52 -p -00 01-26-1-07-59 -d -00 01-26-1-07-62 -g -00 01-26-1-07-62 -n -00 powierzchnia: 27,39 ha			
4	91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Fraxino-Alnetum, Alnenion glutinosae-incanae</i> , olsy źródliskowe)	01-26-1-07-182 -a -00 01-26-1-07-182 -b -00 01-26-1-07-182 -c -00 01-26-1-07-182 -d -00 01-26-1-07-37 -b -00 01-26-1-07-37 -c -00 01-26-1-07-43 -g -00	Zachowanie morfologii koryt rzecznych, ochrona warunków wodnych, wyłączenie z użytkowania	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-1-07-52 -c -00 01-26-1-07-52 -i -00 01-26-1-07-52 -l -00 01-26-1-07-52 -m -00 01-26-1-07-52 -n -00 01-26-1-07-52 -p -00 01-26-1-07-59 -j -00 01-26-1-07-59 -k -00 01-26-1-07-61 -b -00 01-26-1-07-61 -d -00 01-26-1-07-61 -f -00 01-26-1-07-62 -f -00 01-26-1-07-62 -m -00 powierzchnia: 1,12 ha			
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Szeszupy PLH200016 – gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) wg SDF					
1	1032 Skójką grubo skorupowa <i>Unio Crassus</i>	01-26-1-07-52 -m -00 01-26-1-07-62 -g -00	Zachowanie dogodnych warunków siedliskowych gatunku	Brak	Brak
2	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	01-26-1-07-11 -a -00 01-26-1-07-52 -i -00 01-26-1-07-59 -k -00 01-26-1-07-182 -a -00 01-26-1-07-182 -c -00 01-26-1-07-182 -l -00	Zachowanie dogodnych siedlisk	Zabiegi dotyczą miejsc żerowania, a nie bytowania - brak wpływu	Brak
3	6216 haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	01-26-1-07-43 -g -00 01-26-1-07-62 -h -00	Zachowanie nasłonecznionych torfowisk przejściowych, trzęsawisk, mszarów	Brak	Brak
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Torfowiska Gór Sudawskich PLH200017 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	3150 Starorzeczka i naturalne	01-26-1-06-8 -j -00	Niedopuszczenie do	Brak	Tworzenie strefy buforowej

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
	zbiorowiska eutroficzne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	01-26-1-06-8 -k -00 powierzchnia: 0,85 ha	zanieczyszczenia i zaśmiecania zbiorników, ich nadmiernej eutrofizacji, czy zmiany stosunków wodnych		wyłączonej z użytkowania rębego na około siedliska.
2	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z kl. <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	01-26-1-06-8 -j -00 01-26-1-06-8 -k -00 powierzchnia: 3,23 ha	Zbiorowiska wrażliwe na obniżenie poziomu wód gruntowych, eutrofizację, zarastanie - zachowanie właściwego stanu zachowania siedliska wymaga działań powstrzymujących rozwój sukcesji wtórnej (ochrona czynna)	Brak	Tworzenie strefy buforowej wyłączonej z użytkowania rębego na około siedliska.
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Torfowiska Gór Sudawskich PLH200017 – gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) wg SDF					
1	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	01-26-1-06-8 -j -00	Zachowanie niewielkich zbiorników wodnych: torfianek, oczek na torfowiskach, starych stawów	Możliwe naruszenie brzegów zbiorników wodnych podczas prac leśnych	Zaniechanie intensyfikacji działań w sąsiedztwie zbiorników spełniających wymagania gatunku
2	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	01-26-1-06-8 -j -00	Zachowanie dogodnych siedlisk	Zabiegi dotyczą miejsc żerowania, a nie bytowania - brak wpływu	Brak
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Górnej Rozpudy PLH200022 – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	01-26-2-01-251 -o -00 01-26-2-01-251 -p -00 powierzchnia: 0,09 ha	Zbiorowiska wrażliwe na proces zarastania	Brak	Brak
2	7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe. o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	01-26-2-01-251 -y -00 01-26-2-01-251 -z -00 powierzchnia: 0,09 ha	Zbiorowiska wrażliwe na zmianę stosunków wodnych, intensyfikację gospodarki łąkarskiej i zmiany chemizmu wodu (zakwaszanie) - zachowanie właściwego stanu siedliska przez koszenie oraz sukcesywne wycinanie pojawiających się krzewów i drzew	Brak	Brak
3	9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	01-26-2-01-251 -c -00 01-26-2-01-251 -s -00 01-26-2-01-251 -ax -00	Maksymalna różnorodność biologiczna jest związana ze starymi, zbliżonymi do naturalnych drzewostanami	Rębnie zupełne, utrzymywanie i wprowadzanie obcych w regionie gatunków drzew, nadmierne usuwanie martwych i zamierających	W lasach gospodarczych możliwe są takie formy gospodarki, które będą racjonalnym kompromisem między ochroną ekosystemów grądów a

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz stan ochrony wg SDF)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
		01-26-2-01-251 -bx -00 powierzchnia: 1,07 ha	o strukturze wielopiętrowej i wielowiekowej	drzew oraz odnowienie i hodowla lasu w oparciu o niewłaściwe składy upraw (nadmierny udział sosny i świerka), niszczenie runa i warstwy krzewów podczas zrywki. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzenia lasu nie stanowi zagrożenia	potrzebami gospodarczymi. Mieści się tu wiele sposobów gospodarowania, które są już stosowane w praktyce w polskich lasach. Pożądane jest zachowanie wachlarza zalecanych składów gatunkowych typowych dla grądów, zminimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, zabezpieczanie młodego pokolenia przed szkodami powodowanymi przez zwierzyńcę
4	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Pinetum</i> , <i>Pino mugo</i> - <i>Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii</i> - <i>Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	01-26-2-01-251 -c -00 01-26-2-01-251 -j -00 01-26-2-01-251 -k -00 01-26-2-01-251 -p -00 01-26-2-01-251 -r -00 01-26-2-01-251 -s -00 01-26-2-01-251 -x -00 01-26-2-01-251 -y -00 01-26-2-01-251 -z -00 01-26-2-01-251 -bx -00 powierzchnia: 4,39 ha	Utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska	Użytkowanie rębne	Zabiegi jedynie wg potrzeb hodowlanych
SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dolina Górnej Rozpudy PLH200022 – gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) wg SDF					
1	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	01-26-2-01-251 -c -00	Zachowanie dogodnych siedlisk	Zabiegi dotyczą miejsc żerowania, a nie bytowania - brak wpływu	Brak
2	1393 haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	01-26-2-01-251 -p -00 01-26-2-01-251 -y -00 01-26-2-01-251 -ax -00	Zachowanie nasłonecznionych torfowisk przejściowych, trzęsawisk, mszarów	Brak	Brak

Załącznik 9. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody (Tabela XXIII wg IUL).

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)*
1	2	3	4	5
1	Rezerваты przyrody	wg planów ochrony lub zadań ochronnych	wg planów ochrony lub zadań ochronnych	wg planów ochrony lub zadań ochronnych
2	Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>) 9170	utrzymanie lub doprowadzenie drzewostanów do struktury wielopiętrowej i wielogeneracyjnej,	dostosowanie rębni i składu odnowień do siedliska, zminimalizowanie uszkodzeń runa podczas zrywki, zabezpieczanie młodego pokolenia przed szkodami powodowanymi przez zwierzynę, usuwanie podczas zabiegów gatunków obcych geograficznie	-
3	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne) 91D0	utrzymanie poziomu uwilgotnienia	brak użytkowania rębego,	poprawa stanu uwilgotnienia siedlisk odwodnionych
4	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Fraxino-Alnetum</i> , <i>Alnenion glutinosae-incanae</i> , olsy źródliskowe) 91E0	utrzymanie poziomu uwilgotnienia	brak użytkowania rębego,	poprawa stanu uwilgotnienia siedlisk odwodnionych
5	Dąbrowy ciepłolubne (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)	zahamowanie sukcesji w kierunku grądów	w ramach trzebieży wycinka podszytu i podrostu gatunków innych niż dąb	-
6	Siedliska bagienne: Bb, BMb	utrzymanie poziomu uwilgotnienia	brak użytkowania rębego	działania służące utrzymaniu właściwego reżimu wodnego
7	Strefy ochrony ptaków	wszelkie działania podporządkowane pełnionej roli ochronnej względem miejsc gniazdowania ptaków	nie wykonywanie żadnych zabiegów w strefie ochrony całorocznej, a w strefie ochrony okresowej jedynie w określonym terminie	-

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)*
1	2	3	4	5
8	Lasy wodochronne	utrzymać stan zasobów wodnych	ograniczyć powierzchnię cięć rębnych, wydłużyć nawrót cięć i okres odnowienia; zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992r. (Dz. U. Nr 67 z 1992 r. poz. 337)	-
9	Lasy glebochronne	zabezpieczenie gleby przed erozją	drzewostany wyłączono z użytkowania rębnią zupełną; Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992r. (Dz. U. Nr 67 z 1992 r. poz. 337).	-
10	Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	utrzymanie funkcji lasów (ochrona rzadkich lub zagrożonych siedlisk, zwierząt i roślin)	wielkość działań hodowlano-ochronnych podporządkowana funkcji lasów; Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992r. (Dz. U. Nr 67 z 1992 r. poz. 337).	-
11	Lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych	wymagania ochronne stosowne do prowadzonych badań	ewentualne zabiegi hodowlano-ochronne należy uzgadniać z prowadzącymi badania; zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992r. (Dz. U. Nr 67 z 1992 r. poz. 337).	-

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)*
1	2	3	4	5
12	Lasy położone w granicach administracyjnych miast	ochrona zdrowia człowieka przed szkodliwym działaniem zanieczyszczeniem atmosfery i hałasem	prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z bliskiego położenia miasta Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992r. (Dz. U. Nr 67 z 1992 r. poz. 337).	-
13	Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej	drzewostany nieużytkowane rębnie, wszelkie działania podporządkowane pełnionej roli ochronnej względem miejsc gniazdowania ptaków	nie wykonywanie żadnych zabiegów w strefie ochrony całorocznej, a w strefie ochrony okresowej jedynie w określonym terminie	-
14	Lasy na obszarach chronionego krajobrazu	spełnianie przez lasy funkcji krajobrazowo-rekreacyjnych	wykorzystanie odnowień naturalnych, dążenie do zapewnienia składu gatunkowego zgodnego z typem siedliskowym lasu	-
15	Lasy ze stanowiskami chronionych roślin siedlisk borowych	ochrona stanowisk roślin chronionych	utrzymanie dostępu światła do dna lasu, utrzymanie szerokich, niezacienionych dróg, - pozostawienie biogrup drzew na zrębach w miejscach najbogatszych stanowisk gatunków	przeciwdziałanie zarastaniu (wykaszenie trzcinnika i traw, ograniczenia podszytów), wykaszanie poboczy lub usuwanie nalotów
16	Lasy ze stanowiskami chronionych roślin siedlisk żyznych	ochrona stanowisk roślin chronionych	ochrona stanowisk przed zniszczeniem podczas prac leśnych, utrzymanie niewielkiego dostępu światła do dna lasu, pozostawianie kęp starodrzewów na zrębach	-
17	Lasy ze stanowiskami chronionych roślin śródleśnych obszarów podmokłych	ochrona stanowisk roślin chronionych	utrzymanie poziomu uwilgotnienia,	ograniczenie sukcesji leśnej, zachowanie niewielkich śródleśnych powierzchni otwartych, o wysokim uwilgotnieniu

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)*
1	2	3	4	5
18	Stanowiska sasanki otwartej i leńca bezpodkwiatkowego	ochrona stanowisk gatunku	rezygnację z wprowadzania podszytów, usuwanie podszytu i podrostu w obrębie stanowisk podczas trzebieży	zapobieganie sukcesji naturalnej poprzez usuwanie drzew i krzewów w obrębie stanowisk, wykaszanie ekspansywnej roślinności
19	Stanowiska haczykowca (sierpowca) błyszczącego	ochrona stanowisk gatunku	przeciwdziałanie zmianie warunków wilgotnościowych, sukcesji, odejścia od tradycyjnych metod gospodarki pastwiskowej i łąkarskiej	
20	Stanowiska rzepika szczeciniastego	ochrona stanowisk gatunku	rezygnację z wprowadzania podszytów, usuwanie podszytu i podrostu w obrębie stanowisk podczas trzebieży	zapobieganie sukcesji naturalnej poprzez usuwanie drzew i krzewów w obrębie stanowisk, wykaszanie ekspansywnej roślinności
21	Stanowiska traszki grzebieniastej	ochrona stanowisk gatunku	pozostawianie w pobliżu występowania wykrotów, stert gałęzi, pryzm kamieni	ochrona zbiorników wodnych (miejsc występowania i rozrodu), ich pogłębianie w przypadku stwierdzenia wysychania, tworzenie nowych płytkich zbiorników w bliskim sąsiedztwie istniejących miejsc rozrodu

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			zadania obligatoryjne	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)*
1	2	3	4	5
22	Stanowiska ptaków gnieźdzących się w dziuplach	obecność drzew dziuplastych	pozostawienie podczas wykonywania zabiegów wszystkich drzew dziuplastych; pozostawienie kęp starodrzewów na zrębach, grupowanie pozostawianych kęp z sąsiadujących powierzchni zrębowych; w stosunku do znanych stanowisk, przy wykonywaniu czynności gospodarczych w okresie lęgowym przeprowadzić lustrację terenu w celu wykluczenia negatywnego oddziaływania zabiegu lub wykonanie zabiegu poza okresem lęgowym.	-
23	Stanowiska ptaków szponiastych	obecność starych drzew i drzewostanów	pozostawianie części starych drzewostanów, kęp starodrzewów, przestojów dogodnych do założenia gniazda	-
24	Stanowiska ptaków budujących duże i łatwe do zlokalizowania gniazda	obecność starych drzew i drzewostanów	odstąpienie w okresie lęgowym od zabiegów zaplanowanych w bezpośrednim sąsiedztwie i otoczeniu zlokalizowanego gniazda oraz pozostawianie wokół niego kępy starodrzewu	-

* zadania nie związane z gospodarką leśną mogą zostać wykonane przy zapewnieniu dofinansowania ze źródeł zewnętrznych

KRONIKA

Data	Opis wydarzenia

Data	Opis wydarzenia

Data	Opis wydarzenia

Data	Opis wydarzenia

Data	Opis wydarzenia

Data	Opis wydarzenia